

Gemeente
Drechterland

Bestemmingsplan Drechterland Zuid

PlanMER

Ontwerp
14 februari 2013

Bestemmingsplan Drechterland Zuid,
planMER

O N T W E R P

Inhoud

Rapport + bijlagen

14 februari 2013

Projectnummer 076.00.00.42.02

Ideeën voor een plek

S a m e n v a t t i n g

Inleiding

De gemeente Drechterland heeft het voornemen een nieuw bestemmingsplan voor - in hoofdlijnen - de gronden ten zuiden van Lageweg-Blokdijk-De Hout (N506) van de gemeente vast te stellen: het bestemmingsplan Drechterland Zuid. Het bestemmingsplan is er vooral op gericht de bestaande situatie in het bestemmingsplangebied te behouden en te versterken. Hiervoor is het ook noodzakelijk dat het bestemmingsplan ook mogelijkheden biedt voor ontwikkelingen. Op deze manier kunnen een levendig landelijk gebied en levendige dorpen gewaarborgd worden.

Voor het bestemmingsplan Drechterland Zuid is ook het opstellen van een milieueffectrapport (planMER) nodig. Een dergelijk rapport biedt inzicht in de verschillende milieueffecten van de ontwikkelingen die op grond van het bestemmingsplan mogelijk zijn. Op basis van dit planMER kan een verantwoorde keuze worden gemaakt over welke ontwikkelingen wel en welke niet mogelijk gemaakt (kunnen) worden.

Het opstellen van een planMER voor het bestemmingsplan Drechterland Zuid is nodig omdat het bestemmingsplan een kader biedt voor zogenoemde “m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten” op grond van de Wet milieubeheer. Daarbij moet voor het bestemmingsplan op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 ook een zogenoemde “passende beoordeling” worden uitgevoerd. Ook op basis hiervan moet een planMER worden opgesteld.

Voornemen en alternatieven

Zoals opgemerkt heeft de gemeente Drechterland het voornemen om het bestemmingsplan Drechterland Zuid vast te stellen. Op grond van dit bestemmingsplan wil de gemeente de agrarische bedrijven in het bestemmingsplangebied ruimte bieden voor ontwikkeling. Deze ruimte wil de gemeente bieden door onder andere het vergroten van de agrarische bouwvlakken tot 2 hectare bij de bedrijven mogelijk te maken. Binnen deze bouwvlakken kunnen de bedrijven uitbreiden. Binnen de bouwvlakken van 2 hectare kunnen de bedrijven zo groot worden dat er sprake is van een overschrijding van de in de Wet milieubeheer opgenomen “drempelwaarden”. Een belangrijke “drempelwaarde” die hierbij overschreden kan worden, is de toename van het aantal stuks vee dat op de bedrijven gehouden kan worden. Als voorbeeld: de “drempelwaarde” voor melkrundvee is 200 stuks melk-, kalf- en zoogkoeien ouder dan 2 jaar. Een overschrijding hiervan is binnen een bouwvlak van 2 hectare eenvoudig mogelijk.

In het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage over de manier waarop het onderzoek voor de planMER moet worden uitgevoerd, merkt de commissie op dat in het planMER *“uitgegaan moet worden van wat het plan maximaal mogelijk maakt”*. Dit betekent dat het uitgangspunt voor het onderzoek de zogenoemde “worst case”-situatie is. Dit is de situatie waarbij alle mogelijkheden op grond van het bestemmingsplan helemaal worden gebruikt.

Op basis van het advies van de commissie zijn voor het planMER twee “worst case”-situaties onderscheiden:

1. De situatie waarbij alle agrarische bedrijven tuinbouwbedrijven zijn en waarbij alle agrarische cultuurgronden worden gebruikt voor boom- en fruitteelt.
2. De situatie waarbij alle agrarische bedrijven veehouderijbedrijven zijn.

Deze twee situaties zijn twee verschillende uitwerkingen van het voornemen in het planMER (achtereenvolgens voornemen 1 (boom- en fruitteelt) en voornemen 2 (veeteelt)). Om misverstanden te voorkomen: hierna zijn deze twee uitwerkingen soms samen “het voornemen” genoemd. Het zijn namelijk twee verschillende uitwerkingen van hetzelfde voornemen.

Omdat deze situaties “worst case”-situaties in theorie zijn, zullen deze in de praktijk zeer waarschijnlijk niet voorkomen: de kans dat alle agrarische bedrijven zich als veehouderijbedrijf zullen ontwikkelen en daarbij ook alle mogelijkheden gebruiken, is zeer klein. Omdat het situaties op basis van theorie zijn, zijn voor de twee “worst case”-situaties modellen ontwikkeld. In deze modellen worden alle mogelijkheden op grond van het (voorontwerp)bestemmingsplan gebruikt.

Wanneer de milieueffecten van het voornemen in een planMER als (zeer) negatief worden beoordeeld en het bestemmingsplan op basis hiervan niet uitvoerbaar is, moeten in het planMER alternatieven voor het voornemen worden opgenomen. Zoals uit tabel A hierna blijkt zijn enkele van de milieueffecten van voornemen 1 en voornemen 2 als (zeer) negatief beoordeeld. In het voorliggende planMER was het dan ook nodig om alternatieven voor het voornemen op te nemen. In het planMER zijn twee alternatieven opgenomen.

Uit de beoordeling van de milieueffecten van voornemen 1 en voornemen 2 blijkt dat er vooral milieueffecten op het landschap en de natuur worden verwacht. De milieueffecten op het landschap zijn als zeer negatief beoordeeld door de afname van het open beeld van het landschap (voornemen 1). De milieueffecten op de natuur zijn als (zeer) negatief beoordeeld door:

- ook de afname van de openheid van het gebied (voornemen 1 en voornemen 2);
- de toename van de ammoniakdepositie (voornemen 2).

Vooraf het milieueffect wat betreft de toename van de ammoniakdepositie is hierbij een probleem voor het vaststellen van het bestemmingsplan Drechterland Zuid. Door deze toename zijn zogenoemde “significante negatieve effecten” op Natura 2000-gebieden niet uit te sluiten. Dit betekent dat het (voorontwerp)bestemmingsplan op basis van het voornemen in strijd is met de Natuurbeschermingswet 1998 en dan ook niet zo kan worden vastgesteld. Omdat deze “significante negatieve effecten” niet zijn uit te sluiten, is ook het uitvoeren van een “passende beoordeling” nodig.

Tabel A. Beoordeling van de milieueffecten van het voornemen en de alternatieven

	voornemen	voornemen	alternatief	alternatief	alternatief
landschap					
- verandering van de landschapsstructuur	--	n.v.t.	0/-	0/-	0/-
natuur - EHS, weidevogelleefgebieden en beschermde plant- en diersoorten					
- Ecologische Hoofdstructuur	-	-	0	0	0
- weidevogelleefgebied	--	0/-	0	0	0
- beschermde plant- en diersoorten	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-
natuur - Natura 2000-gebieden	0				
- oppervlakteverlies en versnippering	0	0	0	0	0
- verzuring en vermesting	0	--	0	0	0
- verdroging	0	0	0	0	0
- verstoring door licht, geluid of trillingen	0	0	0	0	0
- optische verstoring	0	0	0	0	0
geur					
- toename van de geurbelasting	n.v.t.	0/-	0/-	0/-	0/-
- toename van de geurhinder	n.v.t.	0	0	0	0
bodem					
- afname van de kwaliteit van de bodem	0		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
water					
- afname van de kwaliteit van het oppervlaktewater	0		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
- afname van de kwantiteit van het oppervlaktewater	0		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
- afname van de kwaliteit van het grondwater	0		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
ultuurhistorie					
- afname archeologische waarden	0		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
licht					
- toename van het aantal overschrijdingen fijnstof	n.v.t.	0	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
eluidhinder					
- toename van de geluidhinder	0		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
erkeer					
- toename van de verkeersdruk	n.v.t.	0/-	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
- afname van de verkeersveiligheid	n.v.t.	0/-	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
ezondheid					
- toename van het risico voor de gezondheid	n.v.t.	0/-	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

++ : milieueffecten zijn zeer positief; + : milieueffecten zijn positief; 0 : milieueffecten zijn nihil; - : milieueffecten zijn negatief; -- : milieueffecten zijn zeer negatief

Zoals opgemerkt zijn op basis hiervan in het planMER twee alternatieven opgenomen:

1. Alternatief 1. Dit alternatief wijkt op de volgende onderdelen af van het voornemen:
 - Door het opnemen van regels in het bestemmingsplan is een verdichting van het open beeld van het landschap binnen een kwaliteitszone van 200 meter (op grond van het Beeldkwaliteitsplan Westfrieze Omringdijk van de provincie Noord-Holland) bij de Westfrieze Omringdijk niet mogelijk.
 - Door het opnemen van de regels in het bestemmingsplan is een verdichting van het open beeld binnen de weidevogelleefgebieden (op grond van de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie van de provincie Noord-Holland) niet mogelijk.
 - Door het opnemen van regels in het bestemmingsplan is een toename van de ammoniakemissie van veehouderijbedrijven in vergelijking met de bestaande situatie en daardoor een toename van de ammoniakdepositie niet mogelijk.
2. Alternatief 2. Dit alternatief is als alternatief 2A en alternatief 2B uitgewerkt. Alternatief 2A is in beginsel overeenkomstig alternatief 1 maar in alternatief 2A is voor die veehouderijbedrijven waarvan het bouwvlak op basis van zogenoemde 'keukentafelgesprekken' kan worden vergroot een hogere ammoniakemissie mogelijk. Op basis hiervan wordt de uitbreiding van deze bedrijven mogelijk gemaakt. Deze uitbreiding is in alternatief 1 eigenlijk niet mogelijk omdat de ammoniakemissie is beperkt tot de bestaande situatie.
Alternatief 2B is in beginsel overeenkomstig alternatief 2A maar hierin is voor de andere veehouderijbedrijven (dan die bedrijven waarvan het bouwvlak op basis van "keukentafelgesprekken" wordt vergroot) een 5% hogere ammoniakemissie ten opzichte van de bestaande situatie mogelijk.

Belangrijk om hierbij op te merken is dat de ammoniakemissie in de bestaande situatie is bepaald op basis van het aantal dieren dat werkelijk op de veehouderijbedrijven aanwezig waren op het moment dat het onderzoek voor de planMER werd uitgevoerd. De ammoniakemissie is niet bepaald op basis van het aantal stuks vee dat op grond van een vergunning of melding op een veehouderijbedrijf mag worden gehouden. Dit betekent dat de in de regels van het bestemmingsplan opgenomen ammoniakemissie lager is dan de emissie op grond van de vergunning of melding.

Beoordeling van de milieueffecten

In tabel A is de beoordeling van de milieueffecten van het voornemen en de alternatieven opgenomen. Zoals opgemerkt blijkt hieruit dat het (een deel van) de milieueffecten op het landschap en de natuur als (zeer) negatief zijn beoordeeld. Door de maatregelen zoals die zijn uitgewerkt in de alternatieven zijn de milieueffecten van de alternatieven op deze onderdelen als nihil tot negatief beoordeeld. Door de beoordeling van het milieueffect op Natura 2000-

gebieden als nihil kunnen “significante negatieve effecten” worden uitgesloten. Wat dit betreft is het (ontwerp)bestemmingsplan dan ook niet in strijd met de Natuurbeschermingswet 1998 en kan deze worden vastgesteld.

Advies

Uit de beoordeling van de milieueffecten van het voornemen blijkt dat het bestemmingsplan op basis van het voornemen niet kan worden vastgesteld omdat deze in strijd is met de Natuurbeschermingswet 1998. Een bestemmingsplan op basis van één van de alternatieven kan wel worden vastgesteld. Het advies is dan ook om het bestemmingsplan op basis van één van de alternatieven aan te passen.

De keuze voor één van de alternatieven is een keuze uit:

- a. Het op basis van de bestaande situatie beperken van de ammoniakemissie (en daarmee de ammoniakdepositie) en daardoor ook het beperken van de mogelijkheden voor het houden van vee. Op basis hiervan is een toename van één melk- of kalfkoe al niet mogelijk. Ook al is een toename van het aantal stuks vee op grond van een vergunning of melding wel mogelijk.
- b. Het aanvaarden van een beperkte toename van de ammoniakemissie (en ook hiermee de ammoniakdepositie). Op basis hiervan is ook een beperkte toename van het aantal stuks vee op een veehouderijbedrijf mogelijk.

Vooraf wordt hierbij opgemerkt dat in dit advies niet een uitspraak over een voorkeur voor één van de alternatieven is opgenomen. Het wel of niet bieden van bepaalde ontwikkelingsmogelijkheden op grond van het bestemmingsplan Drechterland Zuid is een keuze van de gemeenteraad. Zoals in de inleiding al is opgemerkt kan op basis van het planMER een verantwoorde keuze worden gemaakt over welke ontwikkelingen wel en welke niet mogelijk gemaakt (kunnen) worden. Bij deze keuze zijn behalve de milieuoverwegingen (zoals die het planMER zijn opgenomen) ook andere overwegingen belangrijk. Het past dan ook niet om in het planMER een uitspraak over een voorkeur op te nemen.

In alternatief 1 wordt de ammoniakemissie van agrarische bedrijven beperkt tot de ammoniakemissie op basis van de bestaande situatie. Dit betekent dat een toename van één stuks vee in beginsel al niet mogelijk is. Ook betekent dit dat een ontwikkelingen op basis van de zogenoemde “keukentafelgesprekken” die voor het bestemmingsplan Drechterland Zuid zijn geweest, wat betreft de veehouderijbedrijven, niet mogelijk zijn.

De ontwikkelingen op basis van de “keukentafelgesprekken” zijn in alternatief 2A wel mogelijk omdat voor de betreffende veehouderijbedrijven een beperkte toename van de ammoniakemissie wordt aanvaard. De ammoniakemissie van de andere agrarische bedrijven is beperkt tot de ammoniakemissie op basis van de bestaande situatie. Omdat er in dit alternatief sprake is van een beperkte toename van de ammoniakemissie is er ook sprake van een beperkte toename

van de ammoniakdepositie (op Natura 2000-gebieden). Door deze toename van ammoniakdepositie is er in beginsel geen sprake van een overschrijding van de zogenoemde “kritische depositiewaarden” van de Natura 2000-gebieden en daardoor ook geen sprake van “significante negatieve effecten”.

Ook in alternatief 2B zijn de ontwikkelingen op basis van de “keukentafelgesprekken” mogelijk. Daarbij is ook een beperkte toename van het aantal stuks vee op de andere veehouderijbedrijven mogelijk omdat voor deze bedrijven een beperkte toename van de ammoniakemissie wordt aanvaard (een toename van 5% in vergelijking met de bestaande situatie). Ook hierdoor is er in dit alternatief sprake van een toename van de ammoniakdepositie (op Natura 2000-gebieden). Ook in alternatief 2B is er in beginsel geen sprake van een overschrijding van de “kritische depositiewaarden” van Natura 2000-gebieden en geen sprake van “significante negatieve effecten”.

Bij alternatief 2A en alternatief 2B moet wel uitdrukkelijk worden opgemerkt dat alleen de ammoniakdepositie op Natura 2000-gebieden is bepaald op basis van de veehouderij in het bestemmingsplangebied en de bestaande ammoniakdepositie. Deze ammoniakdepositie samen met de depositie vanwege andere plannen of projecten (buiten het bestemmingsplangebied) (de zogenoemde cumulatie) is niet bepaald. Samen met andere plannen of projecten kan er toch sprake zijn van een overschrijding van de “kritische depositiewaarden” van Natura 2000-gebieden en geen sprake van “significante negatieve effecten”. Dit is een risico bij het vaststellen van het op basis van alternatief 2A en 2B aangepaste ontwerpbestemmingsplan.

Hierbij kan nog worden opgemerkt dat de “worst case”-situatie zoals die vooral in het voornemen is uitgewerkt alleen mogelijk is op grond van afwijking- en wijzigingsmogelijkheden in het (voor)ontwerpbestemmingsplan. Als voorbeeld: het vergroten van het agrarisch bouwvlak tot 2 hectare is alleen mogelijk op grond van een wijziging van het bestemmingsplan. In het (voor)ontwerpbestemmingsplan is in het algemeen bij de afwijking- en wijzigingsmogelijkheden onder andere als voorwaarde opgenomen dat *“de afwijking of wijziging alleen mogelijk is wanneer geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de milieusituatie”*. Op basis van de beoordeling van de milieueffecten in het voorliggende planMER is het advies om bij het gebruik van afwijking- en wijzigingsmogelijkheden deze voorwaarde ruim in te vullen. Dat wil zeggen dat bij het gebruik van de afwijking- of wijzigingsmogelijkheid een brede beoordeling van de milieueffecten van de afwijking of wijziging moet plaatsvinden. Het advies is om hierbij tenminste te beoordelen wat de milieueffecten zijn op of van:

- het landschap en dan vooral wat betreft het open beeld van het landschap;
- de natuur en dan vooral wat betreft de stikstofemissie van de ontwikkeling en de stikstofdepositie (op Natura 2000-gebieden) die hiermee samenhangt;
- de geur wat betreft de geuremissie en de mogelijke geurhinder die hiermee samenhangt;

- het verkeer wat betreft de toename van de verkeersdruk;
- de gezondheid wat betreft de risico's voor de gezondheid vanwege vooral het houden van vee.

Op basis van de resultaten van de plan-m.e.r. kan vastgesteld worden dat het algemeen mogelijk maken van de ontwikkeling van agrarische bedrijven tot boom- en fruitteelt- of veeteeltbedrijven met een agrarisch bouwvlak van 2 hectare niet mogelijk is. Dit betekent niet per se dat de ontwikkeling van enkele agrarische bedrijven niet mogelijk is. Het vraagt echter om een afzonderlijke overweging per ontwikkeling.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	15
1.1	Aanleiding	15
1.2	Plan-m.e.r. (de procedure)	16
1.3	PlanMER (het rapport)	17
1.4	Notitie reikwijdte en detailniveau	18
1.5	Leeswijzer	20
2	Voornemen en alternatieven	21
2.1	Inleiding	21
2.2	Voornemen	22
2.2.1	Omschrijving	22
2.2.2	Uitwerking	28
2.3	Alternatieven	30
3	Wet- en regelgeving	33
3.1	Flora- en faunawet	33
3.2	Natuurbeschermingswet 1998	34
3.3	Wet ammoniak en veehouderij	34
3.4	Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij	34
3.5	Wet geurhinder en veehouderij	34
3.6	Structuurvisie Noord-Holland 2040	35
3.7	Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie	36
3.8	Beeldkwaliteitsplan Westfriese Omringdijk	36
3.9	Structuurvisie Landschap	38
4	Beoordeling van de milieueffecten van het voornemen	41
4.1	Referentiesituatie	43
4.2	Landschap	48
4.2.1	Referentiesituatie	48
4.2.2	Omschrijving van de milieueffecten	58
4.2.3	Beoordeling van de milieueffecten	64
4.2.4	Maatregelen	64
4.2.5	Leemten in de kennis	65
4.3	Natuur	65
4.3.1	Referentiesituatie	68
4.3.2	Omschrijving van de milieueffecten	74
4.3.3	Beoordeling van de milieueffecten	77
4.3.4	Maatregelen	78
4.3.5	Leemten in de kennis	78

4.4	Geur	78
4.4.1	Referentiesituatie	80
4.4.2	Omschrijving van de milieueffecten	80
4.4.3	Beoordeling van de milieueffecten	82
4.4.4	Maatregelen	82
4.4.5	Leemten in de kennis	83
4.5	Bodem	83
4.5.1	Referentiesituatie	83
4.5.2	Omschrijving van de milieueffecten	84
4.5.3	Beoordeling van de milieueffecten	84
4.5.4	Maatregelen	85
4.5.5	Leemten in de kennis	85
4.6	Water	85
4.6.1	Referentiesituatie	85
4.6.2	Omschrijving van de milieueffecten	86
4.6.3	Beoordeling van de milieueffecten	86
4.6.4	Maatregelen	87
4.6.5	Leemten in de kennis	87
4.7	Cultuurhistorie	88
4.7.1	Referentiesituatie	88
4.7.2	Omschrijving van de milieueffecten	89
4.7.3	Beoordeling van de milieueffecten	89
4.7.4	Maatregelen	90
4.7.5	Leemten in de kennis	90
4.8	Lucht	90
4.8.1	Referentiesituatie	91
4.8.2	Omschrijving van de milieueffecten	92
4.8.3	Beoordeling van de milieueffecten	93
4.8.4	Maatregelen	93
4.8.5	Leemten in de kennis	93
4.9	Geluid	94
4.9.1	Referentiesituatie	94
4.9.2	Omschrijving van de milieueffecten	95
4.9.3	Beoordeling van de milieueffecten	95
4.9.4	Maatregelen	96
4.9.5	Leemten in de kennis	96
4.10	Verkeer	96
4.10.1	Referentiesituatie	96
4.10.2	Omschrijving van de milieueffecten	97
4.10.3	Beoordeling van de milieueffecten	98
4.10.4	Maatregelen	99
4.10.5	Leemten in de kennis	99
4.11	Gezondheid	100
4.11.1	Omschrijving van de milieueffecten	100
4.11.2	Beoordeling van de milieueffecten	103
4.11.3	Maatregelen	104
4.11.4	Leemten in de kennis	104

5	Alternatieven	105
5.1	Alternatief 1	109
5.1.1	Omschrijving	109
5.1.2	Uitwerking	109
5.2	Alternatief 2A	110
5.2.1	Omschrijving	110
5.2.2	Uitwerking	112
5.3	Alternatief 2B	113
5.3.1	Omschrijving	113
5.3.2	Uitwerking	114
6	Beoordeling van de milieueffecten van de alternatieven	115
6.1	Landschap	115
6.1.1	Omschrijving van de milieueffecten	115
6.1.2	Beoordeling van de milieueffecten	117
6.1.3	Maatregelen	117
6.1.4	Leemten in de kennis	118
6.2	Natuur	118
6.2.1	Omschrijving van de milieueffecten	118
6.2.2	Beoordeling van de milieueffecten	120
6.2.3	Maatregelen	120
6.2.4	Leemten in de kennis	121
6.3	Geur	121
6.3.1	Omschrijving van de milieueffecten	121
6.3.2	Beoordeling van de milieueffecten	123
6.3.3	Maatregelen	123
6.3.4	Leemten in de kennis	123
7	Passende Beoordeling	125
7.1	Referentiesituatie	128
7.1.1	Omschrijving van de Natura 2000-gebieden	128
7.1.2	Effectenverkenning	135
7.1.3	Autonome ontwikkeling	140
7.2	Voornemen	143
7.2.1	Omschrijving van de milieueffecten	143
7.2.2	Beoordeling van de milieueffecten	147
7.2.3	Maatregelen	147
7.2.4	Leemten in kennis	147
7.3	Alternatieven	148
7.3.1	Omschrijving van de milieueffecten	148
7.3.2	Beoordeling van de milieueffecten	154
7.3.3	Maatregelen	154
7.3.4	Leemten in de kennis	155

8	Samenvatting van de milieueffecten en advies	157
8.1	Samenvatting van de milieueffecten	157
8.2	Advies	159
8.3	Evaluatie	163

Bijlagen

Bijlage 1: Overzichtskaart

Bijlage 2: Inspraakreacties Notitie reikwijdte en detailniveau

Bijlage 3: Beleidsuitgangspunten Drechterland Zuid

Bijlage 4: Milieueffecten mestvergisting

Bijlage 5: Ontwikkelingen en trends

Bijlage 6: Modelbedrijven

Bijlage 7: Opgave Quickscanhulp

Bijlage 8: Uitgangspunten geur-, fijnstof- en stikstofonderzoek

Bijlage 9: Effectenindicator

Bijlage 10: Vergrotingsmogelijkheden agrarische bouwvlakken

Afzonderlijke kaartenbijlage

Inleiding

1.1

Aanleiding

Op dit moment wordt door de gemeente Drechterland het bestemmingsplan Drechterland Zuid opgesteld. Het bestemmingsplan is er vooral op gericht de bestaande situatie in het plangebied te behouden en te versterken. Hiervoor is het noodzakelijk dat het bestemmingsplan ook mogelijkheden biedt voor ontwikkelingen. Op deze manier kunnen een levendig landelijk gebied en levendige dorpen gewaarborgd worden.

Voor het opstellen van het bestemmingsplan Drechterland Zuid is het nodig dat er een milieueffectrapport (planMER) wordt opgesteld. Een dergelijk rapport biedt inzicht in de verschillende milieueffecten van de ontwikkelingen die in het plangebied zijn voorzien. Op basis van het planMER kan een verantwoorde keuze worden gemaakt over welke ontwikkelingen wel en welke niet op grond van het bestemmingsplan mogelijk gemaakt (moeten) worden.

Het opstellen van een planMER is nodig omdat het bestemmingsplan Drechterland Zuid op basis van het voornemen van de gemeente een kader biedt voor activiteiten, waarvoor op grond van de Wet milieubeheer (Wm) een milieueffectrapportage nodig is. Daarbij moet voor het bestemmingsplan op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw) mogelijk ook een “passende beoordeling” uitgevoerd worden omdat in en in de directe omgeving van het plangebied verschillende Natura 2000-gebieden liggen. Ook op basis hiervan moet (mogelijk) een planMER worden opgesteld. Het planMER wordt samen met het ontwerp van het bestemmingsplan ter inzage gelegd.

In het voorliggende planMER worden de volgende begrippen gebruikt:

- m.e.r.: milieueffectrapportage (de procedure);
- MER: milieueffectrapport (het rapport);
- m.e.r. voor plannen (plan-m.e.r.): de m.e.r.-procedure voor plannen die een kader bieden voor zogenoemde m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten. Hiervoor moet altijd de uitgebreide procedure gevolgd worden;
- m.e.r. voor besluiten (besluit-m.e.r.): de procedure voor besluiten die op grond van de Wet milieubeheer zogenoemd m.e.r.-(beoordelings)plichtig zijn. Of het volgen van een uitgebreide of beperkte procedure gevolgd moet worden is hangt af van het project en de plaats van het project.

Een besluit-m.e.r. wordt vaak als project-m.e.r. aangeduid om het verschil tussen een plan en een project duidelijk te maken. Om dit verschil goed te kunnen onderscheiden worden in dit rapport bij het MER ook de begrippen plan-MER en project-MER (besluit-MER) gebruikt.

1.2

Plan-m.e.r. (de procedure)

De plan-m.e.r. volgt uit hoofdstuk 7 van de Wm. De procedure bestaat uit de volgende zeven stappen:

1. Kennisgeving van het voornemen (artikel 7.9).
2. Raadplegen van adviseurs en besturen (artikel 7.8).
In de plan-m.e.r. voor het bestemmingsplan Drechterland Zuid zijn de stappen 1 en 2 samen uitgevoerd. Hiervoor is de zogenoemde “Notitie reikwijdte en detailniveau” opgesteld. Deze notitie heeft van 10 mei tot en met 12 juni 2012 ter inzage gelegen. Binnen deze periode van terinzagelegging was het voor iedereen mogelijk om een inspraakreactie in te dienen. In paragraaf 1.4 is de notitie verder uiteengezet.
3. Opstellen van het planMER (artikel 7.7).
4. PlanMER en ontwerpbestemmingsplan (artikel 7.10 en 7.12).
 - Ter inzage leggen van planMER en ontwerpbestemmingsplan.
 - “Een milieueffectrapport is gereed op het moment dat het ontwerp van het plan ter inzage wordt gelegd” (artikel 7.10).
 - Toetsing van planMER door de Commissie voor de m.e.r.
5. Onderbouwen van de gevolgen van het planMER, de zienswijzen op het planMER en het advies van de Commissie voor de m.e.r. voor het bestemmingsplan (artikel 7.14).
6. Bekendmaking en mededeling van het bestemmingsplan (artikel 7.15).
7. Onderzoeken van de gevolgen van de activiteit (artikel 7.39).

De gemeenteraad van de gemeente Drechterland is de initiatiefnemer voor de planMER alsook het bevoegd gezag.

1.3

PlanMER (het rapport)

De plan-m.e.r. is erop gericht inzicht te krijgen in de verwachte milieueffecten van de m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten waarvoor het bestemmingsplan het kader vormt, maar is niet tot alleen deze activiteiten beperkt. In samenhang met de niet-m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten moet het milieueffectrapport ook inzicht geven in de schaal waarop milieueffecten van de verschillende activiteiten elkaar versterken of verzwakken (de zogenoemde “cumulatie”).

Op basis van dit inzicht in de verwachte milieueffecten is het mogelijk om het voornemen, zoals dat in het voorontwerpbestemmingsplan is uitgewerkt, en de verschillende alternatieven hiervoor te beoordelen. Naar aanleiding hiervan kan, met de planMER als onderdeel van de onderbouwing, een keuze gemaakt worden in de ontwikkelingen die wel en die niet op grond van het bestemmingsplan mogelijk gemaakt worden.

De inhoudelijke eisen aan het MER zijn opgenomen in artikel 7.7 van de Wm (m.e.r.-plichtige plannen): *“Het milieueffectrapport dat betrekking heeft op een plan (...) bevat ten minste:*

- a. een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd;*
- b. een beschrijving van de voorgenomen activiteit, alsmede de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen, en de motivering van de keuze voor de in beschouwing genomen alternatieven;*
- c. een overzicht van eerder vastgestelde plannen die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven;*
- d. een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien die activiteit noch de alternatieven worden ondernomen;*
- e. een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de beschreven alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven;*
- f. een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven mogelijk gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven mogelijke gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven;*

- g. *een beschrijving van de maatregelen om belangrijke nadelige gevolgen op het milieu van de activiteit te voorkomen, te beperken of zoveel mogelijk teniet te doen;*
- h. *een overzicht van de leemten in de beschrijvingen, bedoeld in de onderdelen d en e, ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens;*
- i. *een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieueffectrapport en van de daarin beschreven mogelijke gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven.”*

Het voorliggende planMER is overeenkomstig deze inhoudelijke eisen opgesteld.

Onderzoeksgebied en -periode

Het onderzoeksgebied van het planMER betreft het bestemmingsplangebied en, afhankelijk van het te onderzoeken milieuonderdeel, mogelijk ook gebieden buiten het plangebied.

Het plangebied van het bestemmingsplan Drechterland Zuid betreft de gronden in het zuidelijke deel van de gemeente, in hoofdlijnen de gronden ten zuiden van de provinciale weg N506 en een deel van het Markermeer. In bijlage 1 is een overzichtskaart opgenomen waarop het plangebied is weergegeven.

Omdat sommige milieueffecten ook buiten het bestemmingsplangebied kunnen plaatsvinden ligt een deel van het onderzoeksgebied ook buiten het plangebied. Als voorbeeld: door de toename van rundvee op een veehouderijbedrijf is er mogelijk sprake van een toename van de uitstoot van ammoniak. Door deze toename van de uitstoot kan er sprake zijn van negatieve effecten op Natura 2000-gebieden. Deze negatieve effecten kunnen ook op grote afstand van het betreffende veehouderijbedrijf, dus ook buiten het bestemmingsplangebied, plaatsvinden.

Het bestemmingsplan wordt in beginsel voor een periode van tien jaar vastgesteld. Naar aanleiding hiervan betreft ook de onderzoeksperiode een periode van tien jaar. Uitgangspunt is dat het bestemmingsplan in 2013 wordt vastgesteld. Hiermee is het zogenoemde “zichtjaar” 2023.

1.4

Notitie reikwijdte en detailniveau

Zoals in paragraaf 1.2 is opgemerkt, is voor het opstellen van het planMER de Notitie reikwijdte en detailniveau opgesteld. In een dergelijke notitie is uiteengezet welke milieuonderdelen in het bestemmingsplangebied belangrijk zijn en waar het onderzoek voor de plan-m.e.r. vooral op gericht is.

In de Notitie reikwijdte en detailniveau voor het plan-m.e.r. bestemmingsplan Drechterland Zuid is opgemerkt dat door het mogelijk maken van de volgende activiteiten het bestemmingsplan een kader biedt voor m.e.r.-(beoordelings-) plichtige activiteiten.

1. De ontwikkeling van (bestaande) agrarische bedrijven
Hierbij betreft het vooral rundveehouderijbedrijven, paardenhouderijbedrijven, een zeer beperkt aantal intensieve veehouderijbedrijven en aan het agrarisch bedrijf ondergeschikte intensieve veehouderij. Bij de bestaande agrarische bedrijven is op grond van het voorontwerp van het bestemmingsplan in beginsel een agrarisch bouwvlak van 1 hectare aanwezig. In het voorontwerpbestemmingsplan is ook een wijzigingsmogelijkheid voor het vergroten van het bouwvlak tot ten hoogste 2 hectare opgenomen.
2. De bouw van bio- en mestvergistingsinstallaties
Op grond van een in het voorontwerpbestemmingsplan opgenomen afwijking (van de gebruiksregels) is - onder voorwaarden - de bouw van een mestvergistingsinstallatie mogelijk.

Omdat bij deze activiteiten mogelijk sprake is van een overschrijding van de in onderdeel C en D van het Besluit MER opgenomen “drempelwaarden” is het onderzoek voor de plan-m.e.r. in het bijzonder gericht op het beoordelen van de milieueffecten van deze activiteiten.

Advies Commissie voor de milieueffectrapportage

Op 24 januari 2012 heeft overleg tussen de Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie voor de m.e.r.) en gemeente plaatsgevonden. Dit overleg was onderdeel van de voorbereiding van het opstellen van het advies van de Commissie voor de m.e.r. over “de reikwijdte en het detailniveau” van het planMER.

Op 20 april 2012 is door de Commissie voor de m.e.r. haar advies over “de reikwijdte en het detailniveau” van het planMER beschikbaar gesteld¹. Daarbij zijn na de periode van de terinzagelegging ook twee inspraakreacties ontvangen:

- Gemeente Lelystad.
- Ministerie van Infrastructuur en Milieu.

In bijlage 2 is een afschrift van het advies van de commissie en de inspraakreacties opgenomen. De in het advies en de inspraakreacties opgenomen opmerkingen worden wanneer nodig bij het opstellen van het planMER overwogen.

¹ Tommel, D.K.J. e.a. (2012). Bestemmingsplan Drechterland-Zuid. Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport. Commissie voor de milieueffectrapportage, Utrecht, 2012. ISBN: 978-90-421-3507-9.

1.5

Leeswijzer

Na de inleiding in dit hoofdstuk volgen de andere hoofdstukken van dit planMER in hoofdlijnen de inhoudelijke eisen aan het MER zoals die zijn opgenomen in artikel 7.7 van de Wm. Dit betekent dat in hoofdstuk 2 het voornemen en in beginsel ook de alternatieven zijn uiteengezet. Vanwege de manier waarop de alternatieven voor het voorliggende planMER zijn bepaald is in dit planMER de keuze gemaakt om in hoofdstuk 2 alleen het voornemen uiteen te zetten. De alternatieven zijn in hoofdstuk 5 uiteengezet.

In hoofdstuk 3 is een overzicht van de vastgestelde wet- en regelgeving en het vastgestelde beleid opgenomen zoals dat van toepassing is op de activiteiten zoals voorzien in het voornemen en de alternatieven.

Een omschrijving van de referentiesituatie en de milieueffecten van het voornemen zijn uiteengezet in hoofdstuk 4. Hierbij is ook een beoordeling van de milieueffecten van het voornemen en een overzicht van de mogelijke maatregelen om belangrijke nadelige gevolgen op het milieu te voorkomen of te beperken opgenomen. Ook is een overzicht van de zogenoemde “leemten in de kennis” opgenomen in dit hoofdstuk.

Zoals opgemerkt zijn in hoofdstuk 5 de alternatieven uiteengezet. In hoofdstuk 6 zijn de milieueffecten van de alternatieven uiteengezet, overeenkomstig de omschrijving van de milieueffecten van het voornemen in hoofdstuk 4.

In hoofdstuk 7 is de passende beoordeling op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw) opgenomen. Hierin zijn de milieueffecten van het voornemen en de alternatieven op de Natura 2000-gebieden opgenomen.

Als laatste zijn in hoofdstuk 8 de conclusies en het advies opgenomen over op welke manier de resultaten van het planMER in het bestemmingsplan Drechterland Zuid kunnen worden verwerkt. Ook is in dit hoofdstuk uiteengezet hoe de “monitoring en evaluatie” plaats kan vinden.

Daarbij wordt hierbij ook opgemerkt dat bij dit planMER een afzonderlijke kaartenbijlage is opgenomen. In deze kaartenbijlage zijn verschillende kaarten op A3-papierformaat opgenomen waardoor de kaarten op een grotere schaal weergegeven kunnen worden. Verwacht wordt dat hiermee de kaarten duidelijk zijn weergegeven.

V o o r n e m e n e n a l t e r n a t i e v e n

2

In dit hoofdstuk zijn de volgende inhoudelijke eisen aan het MER op grond van artikel 7.7, lid 1 van de Wm uiteengezet:

- a. *“een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd;*
- b. *een beschrijving van de voorgenomen activiteit, alsmede de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen, en de motivering van de keuze voor de in beschouwing genomen alternatieven”.*

In paragraaf 2.2 is een omschrijving van het voornemen opgenomen. Hierbij is uiteengezet waar het voornemen op is gericht en is een overzicht van de activiteiten opgenomen die op grond van het ontwerp van bestemmingsplan Drechterland Zuid mogelijk worden gemaakt. Ook is het voornemen verder uitgewerkt in verschillende uitgangspunten op basis waarvan de milieueffecten van het voornemen worden beoordeeld.

In paragraaf 2.3 is in hoofdlijnen de werkwijze voor het bepalen van de alternatieven uiteengezet.

2.1

Inleiding

Als voorbereiding op het bestemmingsplan Drechterland Zuid is op 27 maart 2012 de Kadernota Drechterland Zuid door de gemeenteraad vastgesteld. In de nota heeft de gemeente haar ruimtelijk beleid (in hoofdlijnen) voor het bestemmingsplangebied voor de voorliggende periode van 10 jaar uiteengezet.

Het bestemmingsplan Drechterland Zuid wordt op basis van de in de nota opgenomen uitgangspunten opgesteld. De gemeente streeft er naar om het bestemmingsplan waar mogelijk aan te laten sluiten op het bestemmingsplan Drechterland Noord. De uitgangspunten voor het bestemmingsplan Drechterland Zuid zijn dan ook vooral bepaald op basis van het bestemmingsplan Drechterland Noord.

Ook streeft de gemeente er naar om “het bestemmingsplangebied op te schonen”. Dit betekent dat, als voorbeeld, wanneer op grond van het geldende bestemmingsplan als Agrarisch bestemde gronden en gebouwen als sinds lang alleen voor Wonen worden gebruikt, de gronden en gebouwen op grond van het bestemmingsplan Drechterland Zuid ook als Wonen worden bestemd.

Belangrijke uitgangspunten voor het bestemmingsplan Drechterland Zuid zijn:

- Alleen regels opnemen die nodig zijn voor een eenvoudig te gebruiken bestemmingsplan.
- Vooral voor die onderwerpen waarin het bestemmingsplan daadwerkelijk kan sturen moeten regels opgenomen worden. Dit betekent ook dat er voor die onderwerpen waarvoor al voldoende wet- en regelgeving van toepassing is, geen regels in het bestemmingsplan worden opgenomen.
- Regels opnemen om het behoud van onder andere landschappelijke, natuurlijke waarden en dergelijke te waarborgen.
- De (ontwikkelings)mogelijkheden in het bestemmingsplangebied worden vooral bepaald door de landschappelijke waarden in het plangebied. Binnen deze landschappelijke waarden biedt het bestemmingsplan (agrarische bedrijven) ruimte voor ontwikkeling.

In bijlage 3 is een overzicht van alle uitgangspunten voor het bestemmingsplan Drechterland Zuid opgenomen.

2.2

Voornemen

2.2.1

Omschrijving

Het voornemen in de zin van het planMER is het vaststellen van het bestemmingsplan Drechterland Zuid. Dit bestemmingsplan is opgesteld om:

- te voldoen aan artikel 9.1.4 van de Invoeringswet ruimtelijke ordening om voor 1 juli 2013 een nieuw bestemmingsplan vast te stellen;
- nieuwe wet- en regelgeving en nieuw beleid van onder andere de provincie Noord-Holland in een bestemmingsplan te verwerken;
- het ruimtelijk beleid zoals opgenomen in de Kadernota Drechterland Zuid in een bestemmingsplan te verwerken;
- nieuwe ontwikkelingen in het bestemmingsplangebied te kunnen sturen en het behoud van de landschappelijke, natuurlijke waarden en dergelijke in het plangebied te waarborgen.

Zoals opgemerkt is het bestemmingsplan er vooral op gericht de bestaande situatie in het plangebied te behouden en te versterken en is het hiervoor noodzakelijk dat het bestemmingsplan ook mogelijkheden biedt voor ontwikkelingen. Dit betreffen onder andere de direct hierna uiteengezette (voor het planMER belangrijke) ontwikkelingen.

Daarbij vraagt de Commissie voor de m.e.r in haar advies over de reikwijdte en het detailniveau van het planMER om in het planMER uiteen te zetten welke mogelijkheden het (voor)ontwerpbestemmingsplan (met inbegrip van de afwijking- en wijzigingsmogelijkheden) biedt voor onder andere:

- grondgebonden melkrundveehouderijbedrijven en andere veehouderijbedrijven zoals paardenhouderijbedrijven;
- niet-grondgebonden veehouderijbedrijven (intensieve veehouderij);
- tuinbouwbedrijven (boom- en fruitteelt) met inbegrip van glastuinbouw;
- zogenoemde niet-agrarische nevenactiviteiten bij agrarische bedrijven zoals mestvergisting;
- bedrijventerreinen;
- wonen in de (nieuwe) linten.

Ook de mogelijkheden voor deze ontwikkelingen zijn hierna uiteengezet.

Bestemming Agrarisch

- Het vestigen van een grondgebonden agrarisch bedrijf binnen een bestaand agrarisch bouwvlak van (in beginsel) 1 hectare. Om misverstanden te voorkomen wordt hierbij opgemerkt dat dit voor het planMER ook de ontwikkeling van bestaande agrarische bedrijven binnen de bestaande mogelijkheden betreft. Voor het planMER is de ontwikkeling van een bestaand agrarisch bedrijf binnen de bestaande mogelijkheden ook een ontwikkeling omdat de gemeente ook de keuze kan maken om deze ontwikkeling niet mogelijk te maken.
- Het vestigen van een niet-grondgebonden agrarisch bedrijf (intensieve veehouderij) binnen een daarvoor aangeduid bouwvlak.
- Het plaatsen van boog- en gaaskassen buiten een agrarisch bouwvlak op een afstand van ten hoogste 300 m van een bouwvlak voor een periode van ten hoogste 5 maanden.
- Het bouwen van fruitfoliekappen voor fruitteeltbedrijven tot ten hoogste 1 hectare in directe aansluiting op een agrarisch bouwvlak.
- Het op grond van een afwijkmogelijkheid - onder voorwaarden - uitbreiden van een agrarisch bedrijf met mestvergisting. De voorwaarden zijn onder andere:
 - “het bedrijf verwerkt eigen geproduceerde mest en voegt eigen en/of van derden afkomstige co-substraten toe”;
 - “de co-vergiste mest wordt op de toe het bedrijf behorende gronden gebruikt en/of naar derden afgevoerd”;
 - “het gebruik van de gronden voor mestvergisting mag uitsluitend binnen een bouwvlak plaatsvinden”;
 - “de gezamenlijke inhoud van de bouwwerken te behoeven van de (bedrijfseigen) mest en/of organische (bij)productvergisting mag niet meer bedragen dan 25.000 m³”;
 - “de capaciteit van de vergisting mag niet meer bedragen dan 100 ton per dag”;
 - “er is sprake van een ligging aan een weg, die geschikt is voor een eventuele toename van (zwaar) verkeer”;
 - “er moet randbeplanting worden aangebracht ten behoeve van een goede landschappelijke inpassing”;

- “er mag geen onevenredige afbreuk worden gedaan aan de milieusituatie, de natuurlijke en landschappelijke waarden, de verkeersveiligheid en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden”.
- Het op grond van een wijzigingsmogelijkheid - onder voorwaarden - vergroten van een bestaand agrarisch bouwvlak (van in beginsel 1 hectare) tot ten hoogste 2 hectare om de schaalvergroting van agrarische bedrijven mogelijk te maken. De voorwaarden zijn onder andere:
 - “met de vormgeving en inrichting van het bouwvlak wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de historisch gegroeide landschapsstructuur”;
 - “de uitbreiding van het bouwvlak gaat vergezeld van een erfinrichtingsplan dat rekening houdt met het landschapstype”;
 - “er wordt geen onevenredige afbreuk gedaan aan de archeologische waarden van de gronden”;
 - “er wordt geen afbreuk gedaan aan de milieusituatie, de natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische waarden, de woonsituatie, het bebouwingsbeeld en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden”;
 - “de waterbeheerder wordt om advies gevraagd in verband met de waterhuishoudkundige situatie”.
- Het op grond van een wijzigingsmogelijkheid - onder voorwaarden - wijzigen van een bestaand agrarisch bouwvlak om een goede inrichting van het bouwvlak mogelijk te maken. De voorwaarden voor deze wijzigingsmogelijkheid zijn overeenkomstig de voorwaarden bij de wijzigingsmogelijkheid voor het vergroten van een bestaand agrarisch bouwvlak.
- Het op grond van een wijzigingsmogelijkheid - onder voorwaarden - aanbrengen van een nieuw agrarisch bouwvlak van ten hoogste 2 hectare voor de vestiging van een grondgebonden agrarisch bedrijf. Ook de voorwaarden voor deze wijzigingsmogelijkheid zijn overeenkomstig de wijzigingsmogelijkheid voor het vergroten van een bestaand agrarisch bouwvlak. In aanvulling hierop zijn ook nog de volgende voorwaarden opgenomen:
 - “de breedte van het bouwvlak bedraagt niet minder dan 70,00 m”;
 - “de mest- en milieuwetgeving maken het nieuwe bedrijf mogelijk”;
 - “er wordt geen afbreuk gedaan aan de externe veiligheid”.
- Het op grond van een wijzigingsmogelijkheid - onder voorwaarden - wijzigen van de bestemming Agrarisch naar Wonen - Lint 1 en/of Wonen - Stolp als compensatie voor sloop. De voorwaarden zijn onder andere:
 - “na toepassing van de wijzigingsmogelijkheid zijn de regels overeenkomstig de bestemming Wonen - Lint 1 of Wonen - Stolp van toepassing”;
 - “het ter compensatie van de sloop nieuw te bouwen woonhuis wordt direct naast de voormalige bedrijfswoning gebouwd, zodat er ten hoogste twee bestemmingsvlakken met de bestemming Wonen - Lint 1 en/of Wonen - Stolp worden gerealiseerd”;

- “de maatvoering van de bouwvlakken ten behoeve van de woonhuizen voldoet aan hetgeen is gesteld in de tabel “maatvoering percelen”, zoals opgenomen in de toelichting”;
- “er is geen sprake van onevenredige schade voor de aangrenzende (agrarische) bedrijven, in die zin dat de bedrijven in hun ontwikkelingsmogelijkheden worden beperkt”;
- “op het betreffende bouwperceel worden alle voormalige bedrijfsgebouwen, waaronder schuurkassen, met een gezamenlijke oppervlakte van niet meer dan 1.000 m², die ten minste tien jaar oud zijn en niet bestaan uit glasopstanden, cultuurhistorisch waardevolle en/of karakteristieke bedrijfsgebouwen, gesloopt. Aanwezige glasopstanden moeten mede worden gesloopt”;
- “er is middels een beeldkwaliteitsplan sprake van een verbetering van de ruimtelijke, landschappelijke en milieukwaliteit”;
- “er wordt geen onevenredige afbreuk gedaan aan de milieusituatie, de natuurlijke en landschappelijke waarden, de geomorfologische, cultuurhistorische en archeologische waarden, de woonsituatie en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden”.
- Het op grond van een wijzigingsmogelijkheid - onder voorwaarden -, alleen ter plaatse van een bouwvlak, wijzigen van de bestemming Agrarisch in Wonen - Lint 1, Wonen - Lint 2, of Wonen - Stolp voor functieverandering. De voorwaarden voor deze wijzigingsmogelijkheid zijn onder andere:
 - “na toepassing van de wijzigingsmogelijkheid zijn de regels overeenkomstig de bestemming Wonen - Lint 1, Wonen - Lint 2 of Wonen - Stolp van toepassing”;
 - “er is geen sprake van onevenredige schade voor de aangrenzende (agrarische) bedrijven, in die zin dat de bedrijven in hun ontwikkelingsmogelijkheden worden beperkt”;
 - “de voormalige bedrijfsgebouwen, die landschapsontsierend zijn, worden gesaneerd ten behoeve van de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit”;
 - “de woonfunctie wordt ondergebracht in de voormalige bedrijfswoning”;
 - “het voormalige boerderijpand of andere beeldbepalende bouwvormen als landschappelijke waardevolle verschijningsvorm worden gehandhaafd”;
 - “er wordt geen onevenredige afbreuk gedaan aan de milieusituatie, de woonsituatie en de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden”.
- Het op grond van een wijzigingsmogelijkheid - onder voorwaarden -, alleen ter plaatse van een bouwvlak, wijzigen van de bestemming (Agrarisch) in Agrarisch - Agrarisch aanverwant, Agrarisch - Paardenhouderij, Bedrijf, Bedrijf - Agrarisch loonbedrijf, Horeca, of Sport - Manege voor functieverandering. De voorwaarden zijn onder andere:
 - “na toepassing van de wijzigingsmogelijkheid zijn de regels overeenkomstig de bestemming Agrarisch in Agrarisch - Agrarisch aanver-

- want, Agrarisch - Paardenhouderij, Bedrijf, Bedrijf - Agrarisch loonbedrijf, Horeca, of Sport - Manege van toepassing”;
- “de aanduiding voor het bouwvlak ter plaatse wordt verwijderd”;
 - “er is geen sprake van onevenredige schade voor de aangrenzende (agrarische) bedrijven, in die zin dat de bedrijven in hun ontwikkelingsmogelijkheden worden beperkt”;
 - “de functie wordt ondergebracht in de bestaande, voormalige agrarisch gebruikte gebouwen, niet zijnde de glasopstanden, die aanwezig zijn op het moment van toepassing van deze wijziging en die ten minste drie jaar ten behoeve van het agrarisch gebruik in gebruik zijn geweest”;
 - “de wijzigingsmogelijkheid naar Bedrijf wordt niet toegepast voor bedrijven die zich richten op de productie van goederen”;
 - “de wijzigingsmogelijkheid naar Horeca wordt alleen toegepast, indien sprake is van versterking van de recreatieve structuur”;
 - “er wordt geen onevenredige afbreuk gedaan aan de milieusituatie, de woonsituatie, de verkeersveiligheid en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden”;
 - “de waterbeheerder wordt om advies gevraagd in verband met de waterhuishoudkundige situatie”.

Op basis van deze ontwikkelingen biedt het bestemmingsplan het kader voor activiteiten waarbij mogelijk sprake is van een overschrijding van de in onderdeel C en D van het Besluit MER opgenomen “drempelwaarden”. De mogelijke overschrijdingen hangen samen met de ontwikkelingsmogelijkheden voor agrarische bedrijven. Het onderzoek van de plan-m.e.r. is in het bijzonder gericht op het beoordelen van de milieueffecten van de activiteiten binnen deze ontwikkelingsmogelijkheden.

De milieueffecten van de activiteiten binnen de andere ontwikkelingsmogelijkheden worden als te verwaarlozen geacht. De milieueffecten van deze activiteiten zijn dan ook niet verder in het onderzoek overwogen. Wat betreft de verschillende afwijkings- en wijzigingsmogelijkheden kan hierbij nog worden opgemerkt dat:

- de milieueffecten van mestvergisting, in vergelijking met de milieueffecten van veehouderijbedrijven, zeer beperkt zijn. In bijlage 4 zijn de milieueffecten van mestvergisting in hoofdlijnen uiteengezet. Hieruit blijkt onder andere dat de ammoniakemissie van gemiddelde mestvergisting, in vergelijking met de ammoniakemissie van het aantal stuks melkrundvee dat gemiddeld op melkrundveehouderijbedrijven gehouden wordt, zeer beperkt is;
- de milieueffecten van het wijzigen van een bestaand agrarisch bouwvlak om een goede inrichting van het bouwvlak mogelijk te maken naar verwachting ook zeer beperkt zullen zijn. Hierbij is alleen sprake van het wijzigingen van het bouwvlak en niet van het vergroten. Daarbij moet op grond van de wijzigingsmogelijkheid de vorm en de inrichting van het bouwvlak aansluiten op de landschapsstructuur;

- de milieueffecten van het aanbrengen van een nieuw agrarisch bouwvlak kunnen in beginsel overeenkomstig de milieueffecten van een bestaand agrarisch bedrijf zijn. Uit bijlage 5 blijkt dat het aantal agrarische bedrijven in de gemeente Drechterland in de periode van 2002 tot en met 2011 met 34% is afgenomen. Verwacht wordt dan ook dat alleen gebruik gemaakt wordt van de wijzigingsmogelijkheid voor het verplaatsen van een bestaand agrarisch bedrijf. Daarbij worden er in de meest “worst case”-situatie op alle gronden bestemd als Agrarisch bouwvlakken aangebracht: een zeer onwerkelijke situatie;
- de milieueffecten van het wijzigingen van de bestemming Agrarisch in Wonen - Lint 1, Wonen - Stolp en dergelijke, in vergelijking met de milieueffecten van agrarische bedrijven die met het wijzigen van de bestemming worden vervangen, naar verwachting (zeer) beperkt zullen zijn.

Daarbij moet bij alle afwijkings- en wijzigingsmogelijkheden worden opgemerkt dat naar verwachting maar in enkele situaties gebruik gemaakt zal (en kan) worden van deze mogelijkheden.

Bestemming ‘Bedrijventerrein’

- Het vestigen van een bedrijf in milieucategorie tot ten hoogste 4.2 op de daarvoor aangeduide gronden. Ook hierbij wordt opgemerkt dat dit voor het planMER ook de ontwikkeling van bestaande bedrijven binnen de bestaande mogelijkheden betreft. De vestiging van “*geluidszone-ringsplichtige, risicovolle inrichtingen en/of vuurwerkbedrijven*” is niet mogelijk.

Op grond van het voorontwerpbestemmingsplan is ongeveer 22 hectare bestemd als ‘Bedrijventerrein’. Hierbij moet worden opgemerkt dat maar een deel van de gronden gebruikt mag worden voor dergelijke activiteiten. Op het bedrijventerrein zijn verschillende milieucategorieën onderscheiden. In het algemeen zijn m.e.r.-(beoordelings)activiteiten activiteiten vanaf milieucategorie 3.2. Op grond van het voorontwerpbestemmingsplan is van de gronden bestemd als ‘Bedrijventerrein’:

- 51.943 m² aangeduid voor milieucategorie 3.2;
- 78.488 m² aangeduid voor milieucategorie 4.1;
- 65.982 m² aangeduid voor milieucategorie 4.2.

In beginsel zijn op gronden m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten goed mogelijk. In het ontwerpbestemmingsplan is echter bepaald dat de vestiging van bedrijven waar “m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten” plaatsvinden, niet mogelijk is. Op basis hiervan zijn de milieueffecten van deze activiteiten dan ook niet verder in het onderzoek overwogen. Hierbij kan nog worden opgemerkt dat de milieueffecten van de activiteiten binnen de ontwikkelingsmogelijkheden, ook in vergelijking met de milieueffecten van de hiervoor onder Bestemming ‘Agrarisch’ uiteengezette activiteiten, als te verwaarlozen worden geacht.

Bestemming 'Wonen - Lint'

- De "bouw" van woningen mogelijk samen met een *"ruimte voor zogenoemde aan-huis-verbonden beroepen en kleinschalige bedrijfsmatige activiteiten"*.

Het bestemmingsplan biedt op basis van deze ontwikkeling niet het kader voor in onderdeel C en D van het Besluit MER opgenomen activiteiten. De aard en schaal van de ontwikkelingsmogelijkheden in overweging nemende is een overschrijding van in de in de onderdelen opgenomen "drempelwaarden" ook zeer onwaarschijnlijk.

De milieueffecten van de activiteiten binnen deze ontwikkelingsmogelijkheden worden, ook in vergelijking met de milieueffecten van de hiervoor onder Bestemming Agrarisch uiteengezette activiteiten, als te verwaarlozen geacht. De milieueffecten van deze activiteiten zijn dan ook niet verder in het onderzoek overwogen.

2.2.2

Uitwerking

In het advies van de Commissie voor de m.e.r. over de reikwijdte en het detailniveau van het planMER is opgemerkt dat in het planMER *"uitgegaan moet worden van wat het plan maximaal mogelijk maakt, inclusief wijzigings- en afwijkingmogelijkheden"*. Dit betekent dat de milieueffecten van het volledige gebruik van de mogelijkheden bepaald moeten worden. Als voorbeeld: als op grond van het (voor)ontwerpbestemmingsplan de uitbreiding van agrarische bedrijven mogelijk wordt gemaakt door het vergroten van het agrarische bouwvlak tot 2 hectare, dan moeten de milieueffecten van het vergroten van alle agrarische bouwvlakken tot 2 hectare bepaald worden. Met andere woorden: de milieueffecten van de minst gunstige situatie (de zogenoemde "worst case"-situatie) moeten worden bepaald.

In het advies van de commissie is ook opgemerkt dat omdat er *"binnen de bestemming Agrarisch uiteenlopende activiteiten (boom- en fruitteelt en veeteelt) mogelijk zijn, ook uiteenlopende effecten verwacht worden op verschillende milieuonderdelen. De "worst case"-situatie van de boom- en fruitteelt betreft vooral milieueffecten op landschap, weidevogels (natuur) en cultuurhistorie. Voor de veeteelt betreft de "worst case"-situatie vooral milieueffecten op stikstof- (natuur), geur- en fijnstofemissie (lucht)"*.

Op basis hiervan geeft de commissie het advies om het voornemen op basis van twee "worst case"-situaties uit te werken:

1. Voornemen 1 - *""worst case"-situatie op basis van de maximale invulling boom- en fruitteelt"*.
2. Voornemen 2 - *""worst case"-situatie op basis van de maximale invulling veeteelt"*.

Het voorliggende planMER volgt het advies van de commissie. Dit betekent dat hierna het voornemen voor de door de commissie voorgestelde “worst case”-situaties is uitgewerkt.

Voornemen 1 - Boom- en fruitteelt

1. De agrarische bouwvlakken bij alle agrarische bedrijven worden uitgebreid tot 2 hectare.
2. Binnen de agrarische bouwvlakken is één modeltuinbouwbedrijf gevestigd. Het gebruik van een modelbedrijf is nodig omdat de milieueffecten van de “worst case”-situatie bepaald moeten worden. Dat een ontwikkeling naar deze situatie ook werkelijk zal plaatsvinden is zeer onwaarschijnlijk (zie ook bijlage 5 bij het voorliggende planMER waarin de ontwikkelingen en trends in het landelijk gebied van de gemeente Drechterland zijn uiteengezet). Hiermee is deze situatie dan ook alleen maar een model.

In bijlage 6 bij het voorliggende planMER is een onderbouwing van dit modeltuinbouwbedrijf opgenomen.

3. De agrarische cultuurgronden binnen het bestemmingsplangebied worden als tuinbouwgrond voor fruitteelt gebruikt.

Voornemen 2 - Veeteelt

Het (voor)ontwerpbestemmingsplan en de opmerkingen van de Commissie voor de m.e.r. in overweging nemende is voornemen 2 op basis van de volgende uitgangspunten uitgewerkt:

1. De agrarische bouwvlakken bij alle grondgebonden agrarische bedrijven worden uitgebreid tot 2 hectare.
2. Binnen de agrarisch bouwvlakken is één grondgebonden modelveehouderijbedrijf gevestigd. Op het modelveehouderijbedrijf worden 300 stuks melk- en kalfkoeien (Regeling ammoniak en veehouderij (Rav)-nummer A 1) en 210 stuks vrouwelijk jongvee (Rav-nummer A 3) gehouden. In bijlage 6 bij het voorliggende planMER is een onderbouwing van dit modelmelkrundveehouderijbedrijf opgenomen.
3. De agrarische cultuurgronden binnen het bestemmingsplangebied worden vooral als gras- en weiland gebruikt. Op een klein deel van de gronden, ongeveer 20%, vindt de teelt van snijmaïs plaats.
4. Binnen de agrarische bouwvlakken waarbij de gronden binnen het bouwvlak ook zijn aangeduid als “intensieve veehouderij” is één niet-grondgebonden modelveehouderijbedrijf gevestigd. Op het modelveehouderijbedrijf worden 3.000 vleesvarkens per hectare gehouden. In bijlage 6 bij het voorliggende planMER is een onderbouwing van dit modelvarkenshouderijbedrijf opgenomen.

Op grond van het (voor)ontwerpbestemmingsplan zijn de gronden binnen drie agrarische bouwvlakken aangeduid als “intensieve veehouderij”. De oppervlakte van de bouwvlakken hangt samen met de oppervlakte van de bestaande situatie bij de binnen deze bouwvlakken gevestigde intensieve veehouderijbedrijven. In tabel 1 is een overzicht van de verdere uitwerking van de modelvarkenshouderijbedrijven per bouwvlak opgenomen.

Tabel 1. Modelvarkenshouderijbedrijven per bouwvlak

adres	oppervlakte agrarisch bouwvlak	model-veehouderijbedrijf	bestaand veehouderijbedrijf	
		aantal vleesvarkens		aantal dieren ^A
Hemweg 2, Wijdenes	1,613	4.839	varkenshouderij	100
Hemweg 8, Wijdenes	1,157	3.471	pluimveehouderij	36.000
Koggeweg 17, Venhuizen	1,534	4.602	pluimveehouderij	98.000

^A op grond van de omgevingsvergunning (onderdeel milieu) (of melding op grond van een AMvB)

2.3

Alternatieven

In de Notitie reikwijdte en detailniveau zijn drie alternatieven onderscheiden. Naar aanleiding van het advies van de Commissie voor de m.e.r. over de notitie en nieuwe inzichten over het bepalen van de alternatieven is de keuze gemaakt om in afwijking van de notitie de alternatieven op een andere manier te bepalen.

De commissie merkt in haar advies op om *“als de “worst-case”-situatie tot knelpunten en/of onwenselijke situaties leiden, de ontwikkelingsmogelijkheden (en randvoorwaarden) voor het bestemmingsplan te bepalen met behulp van de resterende ruimte voor een toename van de milieubelasting en aantasting van landschappelijke en cultuurhistorische waarden; de milieugebruiksruimte.*

Ontwikkel bij signalering van knelpunten alternatieven op basis van sturingsmogelijkheden van het bestemmingsplan. Sturingsmogelijkheden zijn bijvoorbeeld:

- *aanvullende zonering;*
- *specifieke ontwikkelingsruimte voor de landbouw in bepaalde (deel)gebieden waarbij zo nodig onderscheid gemaakt wordt in veeteelt en boom- en fruitteelt;*
- *het faciliteren van bedrijfsverplaatsingen;*
- *saneren van niet gebruikte milieuvergunningen of herbestemmen van niet meer in agrarisch gebruik zijnde locaties;*
- *beeldkwaliteitsregels voor ruimtelijke plaatsing en inpassing, maat, schaal en uitstraling van bebouwing.”*

In beginsel zijn voor het voorliggende planMER de alternatieven in overeenstemming met het advies van de Commissie voor de m.e.r. bepaald, in die zin dat als eerste de milieueffecten van het voornemen zijn bepaald en beoordeeld. Op basis hiervan is inzicht verkregen in die milieueffecten van het voornemen die als negatief of als zeer negatief beoordeeld worden en waarvoor maatregelen nodig zijn om deze te voorkomen of te beperken. Als tweede zijn op basis van dit inzicht de alternatieven bepaald.

Dit betekent dat, voordat de alternatieven kunnen worden bepaald, eerst de milieueffecten van het voornemen bepaald moeten worden. Om deze werkwijze in het planMER ook duidelijk te maken, zijn de alternatieven niet in dit hoofdstuk uitgewerkt maar zijn hierna, in hoofdstuk 4, eerst de milieueffecten van het voornemen uiteengezet. Op basis van deze milieueffecten zijn de alternatieven in hoofdstuk 5 uitgewerkt waarna in hoofdstuk 6 de milieueffecten van de alternatieven zijn uiteengezet.

W e t - e n r e g e l g e v i n g 3

In dit hoofdstuk is de volgende inhoudelijke eisen aan het MER op grond van artikel 7.7, lid 1 van de Wm uiteengezet:

- c. *“een overzicht van eerder vastgestelde plannen die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven”.*

Zoals onder andere in subparagraaf 2.2.1 al is opgemerkt, is het bestemmingsplan er onder andere op gericht om de volgende ontwikkelingen mogelijk te maken:

- Het vestigen van grondgebonden agrarische bedrijven binnen een bestaand agrarisch bouwvlak van (in beginsel) 1 hectare.
- Het vergroten van een bestaand agrarisch bouwvlak (van in beginsel 1 hectare) tot ten hoogste 2 hectare om de schaalvergroting van agrarische bedrijven mogelijk te maken.

Hiermee wordt de ontwikkeling van veehouderijbedrijven mogelijk gemaakt. De mogelijkheden voor de ontwikkeling van deze bedrijven worden vooral bepaald door:

- Flora- en faunawet;
- Natuurbeschermingswet 1998;
- Wet ammoniak en veehouderij;
- Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij;
- Wet geurhinder en veehouderij;
- Structuurvisie Noord-Holland 2040;
- Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie;
- Beeldkwaliteitsplan Westfriese Omringdijk;
- Structuurvisie Landschap.

Hierna een samenvatting van deze wet- en regelgeving en het beleid opgenomen.

3.1

Flora- en faunawet

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet (Ffw) in werking getreden. De Ffw is gericht op het beschermen en behouden van de goede staat van instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten en hun directe leefomgeving.

3.2

Natuurbeschermingswet 1998

Op 22 januari 1999 is de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw) in werking getreden. De Nbw is er gericht op het beschermen van (natuur)gebieden. Deze natuurgebieden betreffen onder andere de zogenoemde Speciale Beschermingszones op grond van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Samen worden deze zones aangeduid als het Natura 2000-netwerk.

Op grond van de Nbw moet wanneer er bij ontwikkelingen sprake is van een “significant (negatief) effect” op een Natura 2000-gebied een zogenoemde “passende beoordeling” worden uitgevoerd.

3.3

Wet ammoniak en veehouderij

Op 8 mei 2002 is de Wet ammoniak en veehouderij (Wav) in werking getreden. De Wav is er op gericht de ammoniakemissie van veehouderijbedrijven in een zone van 250 bij de zogenoemde Wav-gebieden te beperken.

In beginsel mogen in deze Wav-gebieden en de zone van 250 meter geen nieuwe veehouderijbedrijven gevestigd worden. Op bestaande veehouderijbedrijven in een Wav-gebied of zone van 250 meter om deze gebieden is een ten hoogste toegestane ammoniakemissie van toepassing. Binnen deze ten hoogste toegestane ammoniakemissie is de diersoort en het te houden aantal dieren een keuze van de agrarisch ondernemer.

3.4

Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij

Op 1 april 2008 is het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij (Bahv) in werking getreden. Op grond van het Bahv mogen dierplaatsen, waarvoor zogenoemde emissiearme huisvestingsystemen beschikbaar zijn, ook een ten hoogste in het Bahv opgenomen ammoniakemissie hebben.

3.5

Wet geurhinder en veehouderij

Op 1 januari 2007 is de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) in werking getreden. Op grond van de Wgv is ter plaatse van geurgevoelige gebouwen (zoals woningen) een ten hoogste in de Wgv bepaalde geurbelasting vanwege dierplaatsen van veehouderijbedrijven toegestaan. De waarde van deze ten hoog-

ste toegestane geurbelasting wordt uitgedrukt in zogenoemde odeur units (ou). Voor een aantal diersoorten zoals melkrundvee zijn geen waarden opgenomen maar afstanden.

Op grond van de Wgv kunnen door een gemeente eigen regels worden opgesteld om hiermee af te wijken van de in de wet opgenomen geurbelasting en afstanden door deze verder uit te werken. Hiermee is het voor een gemeente mogelijk om gebiedsgericht geurbeleid op te stellen.

3.6

Structuurvisie Noord-Holland 2040

Op 21 juni 2010 hebben Provinciale Staten de Structuurvisie Noord-Holland 2040 vastgesteld. Hierin zet de provincie haar visie op de (ruimtelijke) ontwikkeling van Noord-Holland uiteen. Daarbij omschrijft de provincie ook het beeld van Noord-Holland in 2040. Op 23 mei 2011 hebben Provinciale Staten de eerste herziening van de Structuurvisie Noord-Holland 2040 vastgesteld.

In de visie maakt de provincie de keuze om vooral in het bestaand stedelijk gebied ontwikkelingen mogelijk te maken. Hiermee zet de provincie in op het behouden en versterken van het open landelijk gebied. Door de uitbreiding van het stedelijk gebied te beperken wil de provincie inspelen op de verwachte afname van het aantal inwoners in de periode na 2040. Provinciale Staten wil het landelijk gebied ontwikkelen op basis van het bestaande karakter van het landelijk gebied in Noord-Holland waardoor de provincie een bijzonder gebied blijft voor wonen, werken en recreatie en toerisme.

Noord-Holland moet een aantrekkelijke provincie blijven. In de structuurvisie heeft de provincie hiervoor verschillende provinciale belangen aangewezen. Hierbij zijn drie hoofdbelangen onderscheiden. Deze drie hoofdbelangen zijn samen het ruimtelijke streven van de provincie. In figuur 1 is dit in een overzicht weergegeven.

Ruimtelijke kwaliteit	Duurzaam ruimtegebruik	Klimaatbestendigheid
Behoud en ontwikkeling van Noord-Hollandse cultuurlandschappen	Milieukwaliteiten	Voldoende bescherming tegen overstroming en wateroverlast
Behoud en ontwikkeling van natuurgebieden	Behoud en ontwikkeling van verkeers- en vervoersnetwerken	Voldoende en schoon drink, grond- en oppervlaktewater
Behoud en ontwikkeling van groen om de stad	Voldoende en op de behoefte aansluitende huisvesting	Voldoende ruimte voor het opwekken van duurzame energie
	Voldoende en gedifferentieerde ruimte voor landbouw en visserij	
	Voldoende en gedifferentieerde ruimte voor economische activiteiten	
	Voldoende en gedifferentieerde ruimte voor recreatieve en toeristische voorzieningen	

Figuur 1. Overzicht provinciale belangen

Om de provinciale belangen te waarborgen hebben Provinciale Staten de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie vastgesteld.

3.7

Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie

Provinciale Staten hebben op 21 juni 2010 de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie (PRVS) vastgesteld. Deze is op 3 november 2010 in werking getreden. Hierin zijn de provinciale belangen zoals opgenomen in de Structuurvisie Noord-Holland 2040 uitgewerkt in algemene regels. Op 23 mei 2011 hebben Provinciale Staten de eerste herziening van de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie vastgesteld. Deze herziening is op 30 november 2011 in werking getreden.

3.8

Beeldkwaliteitsplan Westfrieze Omringdijk

Gedeputeerde Staten hebben op 30 juni 2009 het Beeldkwaliteitsplan Westfrieze Omringdijk vastgesteld. Het beeldkwaliteitsplan is er op gericht om de Westfrieze Omringdijk te behouden door ontwikkelingen mogelijk te maken.

De Westfrieze Omringdijk is aangewezen als provinciaal monument. Op grond hiervan is alleen de dijk zelf beschermd. Het beleid van de provincie is er op

gericht om provinciale monumenten te beschermen op basis van het uitgangspunt “behoud door ontwikkeling”. Dit betekent dat door ontwikkelingen de cultuurhistorische en landschappelijke waarden van de Westfrieze Omringsdijk worden behouden. Ook is hierdoor het versterken van deze waarden mogelijk.

In het beeldkwaliteitsplan wordt de Westfrieze Omringsdijk in samenhang met zijn omgeving overwogen. In het beeldkwaliteitsplan zijn de basisregels voor het behoud en de ontwikkeling van de ruimtelijke waarden van de dijk uiteengezet.

In het beeldkwaliteitsplan zijn verschillende delen van de Westfrieze Omringsdijk onderscheiden. In het plangebied ligt het deel Markermeerdijk.

Het deel Markermeerdijk ligt tussen Enkhuizen en Schardam. Hier bestaat de dijk uit gras met keien aan de waterzijde. Op de dijk ligt een weg vanaf waar er zicht is op het Markermeer. Aan de waterzijde liggen natte agrarische graslanden. Het landschap aan de landzijde is voor het grootste deel open. Langs de dijk liggen veel natte natuurgebieden. Ook liggen verspreid langs de dijk agrarische bedrijfspercelen. De lintdorpen liggen haaks op de dijk en zijn verdichtingen in het open landschap. De Westfrieze Omringsdijk is duidelijk te herkennen in het open landschap in de omgeving van de dijk. De belangrijkste ontwikkeling van de dijk is de versterking van de dijk.

In het beeldkwaliteitsplan is een voorstel opgenomen voor een zogenoemde “kwaliteitszone” van 200 meter aan de land- en waterzijde van de dijk. Bijzonder aan dit deel van de Westfrieze Omringsdijk zijn de linten. Omdat de linten haaks op de dijk liggen zijn er “besloten ruimtes” binnen het open landschap. Om deze landschappelijke waarden te behouden is het belangrijk om in het gebied tussen de linten, in de directe omgeving van de dijk, geen ontwikkelingen op grote schaal te laten plaatsvinden.

Het water tegen de dijk moet waar mogelijk behouden blijven. Wanneer toch land aangelegd moet worden moet de schaal hiervan, bij voorkeur, klein blijven. Het moet “laag en leeg” worden ingericht. Mogelijke voorzieningen voor de recreatie moeten te verplaatsen zijn waardoor deze na het seizoen van het land verplaatst kunnen worden.

De bestaande structuur van gebouwen en bouwwerken met een kleine schaal langs de dijk kan aanleiding zijn voor de bouw van enkele woningen. Voorwaarde hierbij is dat dit direct langs de dijk plaatsvindt en de uitzichten op het landschap behouden blijven.

Bij het versterken van de dijk is het belangrijk dat de kenmerken van de dijk behouden blijven. Hierbij zijn er ook kansen voor de aanleg van onder andere uitzichtplaatsen.

3.9

Structuurvisie Landschap

De gemeenteraad heeft op 23 mei 2011 de Structuurvisie Landschap vastgesteld. Hierin heeft de gemeente in hoofdlijnen haar beleid voor het landschap uiteengezet. Hiermee biedt de visie voorwaarden voor ruimtelijke ontwikkelingen in het landschap. De structuurvisie is een beeldkwaliteitsplan zoals bedoeld in de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie.

In de visie worden drie soorten gebieden onderscheiden:

1. Gebieden waar het beleid is gericht op het behouden en versterken van de landschappelijke waarden.
2. Gebieden waar het beleid is gericht op het stap-voor-stap veranderen van de landschappelijke waarden waar het versterken van deze waarden noodzakelijk is.
3. Gebieden waar het beleid is gericht op het vernieuwen van het landschap waar dit door ontwikkelingen wenselijk is.

In is de kaart bij de structuurvisie weergegeven waarop deze gebieden zijn weergegeven.

Figuur 2. Kaart bij de Structuurvisie Landschap gemeente Drechterland

Behouden en versterken

Het grootste deel van het landelijk gebied van de gemeente is aangeduid als een gebied waar het beleid is gericht op het behouden en versterken van de landschappelijke waarden. Dit betreft vooral het gebied in het noord- en zuidwesten van de gemeente en het gebied langs de Westfriese Omringdijk. Het betreft ook de dorpen Westwoud, Oosterblokker, Schellinkhout, Wijdenes en het oosten van Oosterleek. Ook de buurtschappen in de directe omgeving van deze dorpen liggen in het gebied.

De landschappelijke waarden in dit gebied zijn vooral de cultuurhistorische linten en de verkavelingsstructuur en de openheid die hiermee samenhangt. Deze zijn ook nog goed te herkennen in het landschap.

De Westfriese Omringdijk is op de schaal van de provincie van landschappelijke waarde. Hiervoor is door de provincie ook het Beeldkwaliteitsplan Westfriese Omringdijk vastgesteld. De structuurvisie sluit wat betreft het gebied in aansluiting op de dijk aan op de beeldkwaliteitszone van 200 meter die in het Beeldkwaliteitsplan Westfriese Omringdijk is opgenomen.

Transformeren

Het gebied in de directe omgeving van Hem, Venhuizen, De Hout is aangeduid als gebied waar het beleid is gericht op het stap-voor-stap veranderen van de landschappelijke waarden. De structuur van het landschap, bestaande uit de wegen en het groen langs de wegen en vaarten, is sterk, maar de hier aanwezige gebouwen en bouwwerken sluiten hier niet goed op aan. Grote gebouwen en bouwwerken staan “kaal” in het landschap en er is geen sprake van een goede overgang en connectie met het landelijk gebied. Daarbij zijn er in deze omgeving delen zoals het bedrijventerrein bij Hem en enkele dorpsranden van het dorp Venhuizen waar versterking van de landschappelijke kwaliteit nodig is.

Vernieuwen

De gebieden waar een ontwikkelings- of veranderingstaak van toepassing is of waar naar de mening van de gemeente veranderingen mogelijk zijn, worden aangeduid als een gebied waar vernieuwen van de landschappelijke waarden wenselijk is. Dit betreffen de drie zogenoemde “scheggen” en het gebied ten zuidwesten van Hoogkarspel. Dit gebied ligt tussen een scheg en de voorziene nieuwe Westfrisiaweg. Hier is een uitbreiding van Hoogkarspel voorzien waarbij een bijzonder woongebied moet ontstaan dat sterk samengaat met het landschap. De structuur van het landschap zelf is hier onvoldoende sterk om een dergelijke ontwikkeling goed in te kunnen passen. Hierbij is het vernieuwen van het landschap dan ook nodig.

Beoordeling van de milieueffecten van het voornemen

In dit hoofdstuk zijn de volgende inhoudelijke eisen aan het MER op grond van artikel 7.7, lid 1 van de Wm uiteengezet:

- d. *“een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien die activiteit noch de alternatieven worden ondernomen”*;
- e. *“een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de beschreven alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven”*;
- f. *“een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven mogelijk gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven mogelijke gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven”*;
- g. *“een beschrijving van de maatregelen om belangrijke nadelige gevolgen op het milieu van de activiteit te voorkomen, te beperken of zoveel mogelijk teniet te doen”*.
- h. *“een overzicht van de leemten in de beschrijvingen, bedoeld in de onderdelen d en e, ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens”*.

Een omschrijving van de algemene uitgangspunten van de referentiesituatie is in paragraaf 4.1 opgenomen. De referentiesituatie is opgesteld om de milieueffecten van het voornemen en de mogelijke alternatieven te kunnen beoordelen en vergelijken.

Hierna zijn de verschillende milieuonderdelen bodem, water en dergelijke onderscheiden. In elke subparagraaf is achtereenvolgens:

- uiteengezet op basis van welke kenmerken en op welke wijze de milieueffecten zijn beoordeeld;
- de referentiesituatie voor het milieuonderdeel op basis van de algemene uitgangspunten, waar nodig, verder uitgewerkt;
- uiteengezet wat de milieueffecten zijn;
- de beoordeling van de milieueffecten opgenomen;

- een omschrijving opgenomen van de mogelijke maatregelen om de als (zeer) negatief beoordeelde milieueffecten te voorkomen of te beperken;
- een omschrijving opgenomen van de zogenoemde “leemten in de kennis”.

De uiteenzettingen en omschrijvingen zijn beperkt tot die onderwerpen van een milieuonderdeel die belangrijk zijn voor de beoordeling van de milieueffecten.

Op basis van het voornemen van de gemeente kunnen verschillende milieueffecten op verschillende milieuonderdelen verwacht worden. De “m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten” waarvoor het bestemmingsplan een kader biedt in overweging nemende worden vooral milieueffecten verwacht op of van:

- het landschap;
- de natuur, en:
- geur.

Het onderzoek voor de plan-m.e.r. is dan ook vooral op deze drie milieuonderdelen gericht. Andere milieuonderdelen die in het onderzoek overwogen zijn, zijn:

- de bodem;
- het water;
- de cultuurhistorie;
- de lucht;
- het geluid;
- de externe veiligheid;
- het verkeer;
- de gezondheid.

In overeenstemming met het advies van de Commissie voor de m.e.r. wordt verwacht dat voor de verschillende milieuonderdelen de milieueffecten van de ene uitwerking van het voornemen ondergeschikt zullen zijn aan de milieueffecten van de andere uitwerking. Zoals opgemerkt merkt de commissie in haar advies op dat *“de “worst case”-situatie van boom- en fruitteelt vooral milieueffecten op landschap, weidevogels (natuur) en cultuurhistorie betreft. Voor de veeteelt betreft de “worst case”-situatie vooral milieueffecten op stikstof (natuur), geur- en fijnstofemissie (lucht)”*.

Omdat in het advies van de Commissie voor de m.e.r. ook is opgemerkt dat *“uitgegaan moet worden van wat het plan maximaal mogelijk maakt, inclusief wijzigings- en afwijkingsmogelijkheden, waarmee de milieueffecten van de “worst case”-situatie inzichtelijk gemaakt worden”*, worden de milieueffecten op of van de verschillende milieuonderdelen voor alleen voornemen 1 of voornemen 2 bepaald en beoordeeld, afhankelijk van die uitwerking waarvan voor-

al milieueffecten worden verwacht. In tabel 2 is een overzicht opgenomen van het voor de verschillende milieuonderdelen gebruikte voornemen.

Tabel 2. Het gebruikte voornemen per milieuonderdeel

milieuonderdeel	voornemen
landschap	voornemen 1
natuur	voornemen 1 en/of voornemen 2
geur	voornemen 2
bodem	voornemen 1 en/of voornemen 2
water	voornemen 1 en/of voornemen 2
cultuurhistorie	voornemen 1
lucht	voornemen 2
geluid	voornemen 1 en/of voornemen 2
verkeer	voornemen 2
gezondheid	voornemen 2

4.1

Referentiesituatie

De referentiesituatie is de bestaande situatie met de autonome ontwikkeling. Hierbij vindt het voornemen (het vaststellen van het bestemmingsplan Drechterland Zuid) niet plaats. De omschrijving van de referentiesituatie is in het algemeen beperkt tot die onderdelen op basis waarvan de beoordeling van de milieueffecten van het voornemen en de alternatieven plaatsvindt.

Hierna zijn de algemene uitgangspunten van de bestaande situatie en de autonome ontwikkeling uiteengezet. Voor de verschillende milieuonderdelen is de referentiesituatie, waar nodig, vervolgens per milieuonderdeel op basis van deze algemene uitgangspunten verder uitgewerkt.

Bestaande situatie

Uit de door de gemeente in december 2011 voor het bestemmingsplan Drechterland Zuid uitgevoerde inventarisatie blijkt dat er in het bestemmingsplan-gebied 188 agrarische bedrijven zijn gevestigd. Hiervan zijn er 58 bedrijven een veehouderijbedrijf. Uit de in augustus 2012 voor de planMER uitgevoerde inventarisatie blijkt echter dat er aan 53 veehouderijbedrijven een omgevingsvergunning (onderdeel milieu) (of melding op grond van een AMvB) voor het houden van dieren is verleend. In tabel 3 zijn de resultaten van de inventarisaties opgenomen. Hierbij zijn de agrarische bedrijven onderscheiden in akker- en tuinbouwbedrijven en grondgebonden en niet-grondgebonden veehouderijbedrijven.

Tabel 3. Het aantal agrarische bedrijven in het bestemmingsplangebied op basis van de in augustus 2012 uitgevoerde inventarisatie van de omgevingsvergunning (onderdeel milieu) (of melding op grond van een AMvB)

	inventarisatie	
	aantal	%
akker- of tuinbouw	130	71%
veehouderij		
grondgebonden	48	26%
niet-grondgebonden	5	3%
	183	100%

In het (voor)ontwerpbestemmingsplan Drechterland Zuid zijn 185 agrarische bouwvlakken opgenomen waarbij drie bouwvlakken in het bijzonder als “intensieve veehouderij” zijn aangeduid. Het aantal agrarische bedrijven in de bestaande situatie wijkt dan ook enigszins af van het aantal modelveehouderijbedrijven in het voornemen en de alternatieven. Een verklaring hiervoor is dat in de bestaande situatie aan enkele agrarische bedrijven nog wel een omgevingsvergunning (onderdeel milieu) (of meldingen op grond van een AMvB) is verleend maar dat het bedrijf is gestaakt. Op basis hiervan is door de gemeente de keuze gemaakt om het bedrijf in het bestemmingsplan niet als “agrarisch bedrijf” te bestemmen en hiervoor dan ook geen bouwvlak op te nemen.

1. Uit een vergelijking van de resultaten van de in augustus 2012 voor het planMER uitgevoerde inventarisatie blijkt dat het aantal dieren dat op de veehouderijbedrijven werkelijk gehouden wordt, voor verschillende diersoorten sterk afwijkt van de mogelijkheden op grond van de omgevingsvergunningen (onderdeel milieu) (of meldingen op grond van een AMvB). In tabel 4 is de vergelijking opgenomen.

De sterke afwijking is vooral ook een gevolg van het ontbreken van het werkelijke aantal dieren dat op een klein deel van de veehouderijbedrijven wordt gehouden. In de in augustus 2012 uitgevoerde inventarisatie is niet bij alle bedrijven het aantal dieren opgenomen dat hier werkelijk wordt gehouden. Dit is onder andere de verklaring voor de onderschrijving van het aantal stuks pluimvee.

Wat ook opvalt bij deze vergelijking is de overschrijding van het aantal schapen. Een verklaring hiervoor is dat in het bestemmingsplangebied schapen ook als hobby worden gehouden. Hiervoor is geen omgevingsvergunning nodig. Ook vindt bij enkele voormalige melkrundveehouderijbedrijven een overgang plaats naar een schapenhouderijbedrijf. Voor enkele van deze bedrijven is echter nog niet een omgevingsvergunning voor het houden van schapen verleend.

Ook wordt verwacht dat een deel van de onder- en overschrijdingen samenhangt met gebruikelijke schommelingen van het aantal dieren op veehouderijbedrijven. Hierbij moet ook in overweging genomen worden dat er bij veehouderijbedrijven in beginsel geen sprake is van een over-

schrijding van het aantal dieren dat op grond van de omgevingsvergunning op een bedrijf gehouden mag worden.

In het advies van de Commissie voor de m.e.r. over de reikwijdte en het detailniveau van de planMER merkt de commissie op dat *“voor veehouderijbedrijven de huidige situatie de feitelijke situatie betreft: alle vergunde activiteiten die daadwerkelijk zijn gerealiseerd. Eventuele “illegale” situaties, zoals bedrijven die een groter aantal dieren houden dan in de vergunning is opgenomen, behoren niet tot de huidige situatie”*.

Zoals opgemerkt is met de in augustus 2012 uitgevoerde inventarisatie voor een groot deel van de veehouderijbedrijven het werkelijke aantal dieren dat op de bedrijven wordt gehouden bepaald. Dit aantal is ook het uitgangspunt voor de bestaande situatie.

Voor die veehouderijbedrijven waarvan het werkelijke aantal dieren niet is bepaald, is het uitgangspunt dat het werkelijke aantal 80% is van het aantal dieren dat op grond van de omgevingsvergunning gehouden mag worden. In tabel 4 is een overzicht van het aantal dieren zoals dat uitgangspunt is in de bestaande situatie opgenomen.

Tabel 4. Aantal dieren zoals dat uitgangspunt is in de bestaande situatie

Rav	omschrijving	aantal dieren					
		omgevingsvergunning		werkelijk ^A		bestaande situatie ^B	
		aantal	aantal	%	aantal	%	
A	rundvee	4.783	3.798	79%	3.551	74%	
B	schapen	494	1.276	254%	396	80%	
C	geiten	2.170	1.459	67%	1.459	67%	
D	varkens	1.422	1.460	103%	1.300	91%	
E	pluimvee	136.800	33.000	24%	111.400	81%	
K	paarden en pony's	294	194	66%	230	78%	
L	struisvogels	11	10	91%	10	91%	
-	herten	20	20	100%	20	100%	

^A het aantal dieren dat op dit moment werkelijk aanwezig is op de veehouderijbedrijven

^B het aantal dieren dat op de veehouderijbedrijven in de bestaande situatie aanwezig is zoals dat is gebruikt in het voorliggende planMER

Autonome ontwikkeling

2. Zoals opgemerkt is op 1 april 2008 het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij (Bahv) in werking getreden. Binnen de bestemmingsplanperiode is deze wet- en regelgeving helemaal van toepassing op alle veehouderijbedrijven. Op grond van het Bahv zijn de in het besluit opgenomen ten hoogste toegestane ammoniakemissies van toepassing. De ammoniakemissie van de stalgebouwen is hierop aangepast.
3. Binnen de onderzoeksperiode zullen naar verwachting de melkquota verdwijnen. Als gevolg hiervan zal mogelijk het aantal stuks melkrundvee op veehouderijbedrijven toenemen.

In het rapport van een door Van Berkum² uitgevoerd onderzoek is opgemerkt dat op basis van de resultaten van uitgevoerde modelonderzoeken blijkt dat door het verdwijnen van de melkquota in de Europese Unie een toename van de melkproductie van 2% tot 3% wordt verwacht. Per regio zal deze toename echter wel verschillen. De melkproductie zal waarschijnlijk in het gebied van Ierland tot Polen sterk toenemen. Hierbij is opgemerkt dat een toename van de melkproductie in Nederland zeer goed mogelijk is waarbij de mogelijkheden waarschijnlijk beperkt worden door wet- en regelgeving wat betreft mest.

Uit de resultaten van het door Silvis³ uitgevoerde onderzoek naar onder andere de ontwikkelingen van de agrarische bedrijfstak in de periode tot 2020 blijkt dat door het verdwijnen van de melkquota en de sterke plaats van de Nederlandse melkrundveehouderij op de markt, de melkproductie met 16% zal toenemen. Ook blijkt dat door de toename van de melkproductie per stuk melkrundvee het aantal stuks melkrundvee bij een toename van de melkproductie van 16%, met 2% zal toenemen.

De toename van het aantal stuks melkrundvee wordt beperkt door de mogelijkheden om mest te verwerken als meststof of op een andere manier. Omdat voor het verwerken als meststof agrarische cultuurgrond nodig is, is er een directe koppeling tussen de mogelijkheden voor een toename van het aantal stuks melkrundvee en de oppervlakte agrarische cultuurgrond. Uit bijlage 5 blijkt dat er in de gemeente Drechterland 4.424 ha agrarische cultuurgrond aanwezig is.

Uit informatie van het CBS blijkt dat er 2,5 stuks melkrundvee per hectare agrarische cultuurgrond kunnen worden gehouden⁴. Dit betekent dat het in de gemeente Drechterland mogelijk is om ten hoogste 11.060 stuks melkrundvee te houden. Een toename van het aantal stuks melkrundvee dat op de veehouderijbedrijven in het bestemmingsplan gebied gehouden wordt met 2% lijkt dan ook goed mogelijk. Deze toename past ook binnen het aantal dat op grond van de verleende milieuvergunningen en meldingen op grond van een AMvB gehouden mag worden. Uitgangspunt in de autonome ontwikkeling is dan ook dat het aantal stuks melkrundvee (Rav-nummer A 1 en A 3) in de onderzoeksperiode met 2% toeneemt.

² Berkum, van, S. (2008). De internationale zuivelmarkt nu en in de toekomst: Bijdrage aan de studie Melken in de nieuwe realiteit. LEI Wageningen UR, Den Haag, 2008.

³ Silvis, H.J. e.a. (2009). De agrarische sector in Nederland naar 2020: Perspectieven en onzekerheden. Rapport 2009-021. LEI Wageningen UR, Den Haag, 2009.

⁴ <http://www.cbs.nl/nNL/menu/themas/landbouw/publicaties/artikelen/archief/1999/1999-0290-wm.htm>.

4. In het advies van de Commissie voor de m.e.r. over “de reikwijdte en het detailniveau” van de planMER is opgemerkt dat “*het deel van de reeds bestemde en tevens vergunde ruimte dat met grote zekerheid op korte termijn ingevuld wordt*” onderdeel is van de autonome ontwikkeling. Dit betekent dat in de autonome ontwikkeling ook de toename van het aantal dieren op veehouderijbedrijven binnen de omgevingsvergunningen (onderdeel milieu) overwogen moet worden.

Met uitzondering van de hiervoor onder 4. opgenomen toename van het aantal stuks (melk)rundvee worden er geen ontwikkelingen verwacht waarmee “*met grote zekerheid op korte termijn het deel van de reeds vergunde ruimte wordt ingevuld*”. In de autonome ontwikkeling wordt dan ook geen verdere toename van het aantal dieren op veehouderijbedrijven verwacht. In tabel 5 is een overzicht van het aantal zoals dat uitgangspunt is in de autonome ontwikkeling opgenomen.

Tabel 5. Aantal dieren zoals dat uitgangspunt is in de autonome ontwikkeling

Rav	omschrijving	aantal dieren				
		omgevingsvergunning		bestaande situatie		autonome ontwikkeling
		aantal	aantal	%	aantal	%
A	rundvee	4.743	3.551	74%	3.578	75%
B	schapen	494	396	80%	396	80%
C	geiten	2.170	1.459	67%	1.459	67%
D	varkens	1.422	1.300	91%	1.300	91%
E	pluimvee	136.800	111.400	81%	111.400	81%
K	paarden en pony's	294	230	78%	230	78%
L	struisvogels	11	10	91%	10	91%
-	herten	20	20	100%	20	100%

5. Door het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie wordt op dit moment de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) opgesteld. De PAS is er op gericht om het verlenen van vergunningen op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw) weer mogelijk te maken. Het verlenen van dergelijke vergunningen voor ontwikkelingen waarbij stikstof vrijkomt is in de omgeving van Natura 2000-gebieden vaak niet meer mogelijk omdat er in deze gebieden vaak al sprake is van een overschrijding van de ten hoogste mogelijk stikstofbelasting.

Op het moment van het uitvoeren van de onderzoeken voor en het opstellen van het planMER, in november 2012-januari 2013, werden door de minister de adviezen van de Raad van State zoals opgenomen in haar “voorlichting” uitgewerkt. In een brief aan de Tweede Kamer naar aanleiding van de voorlichting merkt de minister op dat een gevolg hiervan is dat “*de PAS zeker niet voor het najaar kan worden vastgesteld*”⁵.

⁵ Zie ook: <http://pas.natura2000.nl/>

De uitwerking van de PAS is dan ook nog niet (helemaal) duidelijk. Wel is al duidelijk dat “een geleidelijke autonome afname van de achtergronddepositie van stikstof die door voorwaarden per ontwikkeling wordt aangevuld op de locatie” het uitgangspunt is van de PAS. De (mogelijke) milieueffecten van de PAS zijn dan ook nog niet helemaal duidelijk. Dit in overweging nemende wordt de PAS niet in de autonome ontwikkeling verwerkt.

4.2

Landschap

Het voornemen wordt voor wat betreft het landschap op basis van het volgende kenmerk beoordeeld:

- verandering van de landschapsstructuren.

In haar advies over de reikwijdte en het detailniveau van het planMER vraagt de Commissie voor de m.e.r. om de “landschappelijke, cultuurhistorische (met inbegrip van de archeologische) waarden in het bestemmingsplangebied en de samenhang tussen deze waarden uiteen te zetten en de effecten van het voornemen hierop te omschrijven”.

Wat betreft de cultuurhistorie kunnen voor het planMER archeologische en andere cultuurhistorische waarden worden onderscheiden. Andere cultuurhistorische waarden betreffen onder andere ook landschappelijke waarden zoals verkavelingsstructuren. Vanwege de samenhang tussen deze cultuurhistorische waarden en de inrichting van het landschap zijn de milieueffecten op deze waarden in dit hoofdstuk, over de milieueffecten op het landschap, uiteengezet.

De milieueffecten op de archeologische waarden zijn in paragraaf 4.7 uiteengezet.

4.2.1

Referentiesituatie

Bestaande situatie

Op basis van de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie⁶ wordt in het bestemmingsplangebied één landschapsoort onderscheiden: het Oude Zeekleilandschap.

Oude Zeekleilandschap

“In het pleistoceen bestonden grote delen van Noord-Holland uit wadvlakten en kreken. Vanaf 3000 tot 1000 jaar voor het begin van onze jaartelling werd

⁶ Provincie Noord-Holland (2010). Leidraad Landschap en Cultuurhistorie. Ontwikkelen met ruimtelijke kwaliteit. Provincie Noord-Holland, Haarlem, 2010.

in het voormalige getijdengebied zand en klei uit de zee afgezet, vooral vanuit het voormalige Zeegat van Bergen.

Al vanaf de nieuwe steentijd wonen er mensen op de afgezette oeverwallen. Door de lange perioden van afzetting ligt het maaiveld in het Oude Zeekleilandschap hoog in vergelijking met het kleigebied in de omgeving. De geulafzettingen van vooral zand van de voormalige kreken en oeverwallen zijn nu als verhogingen in het landschap waar te nemen.

Na het sluiten van het Zeegat van Bergen is er op de kleilaag een grote veenlaag ontstaan. Door ontginningen en overstromingen uit de zee is deze laag in de middeleeuwen weer verdwenen. Om overstromingen uit de zee te voorkomen werd in de periode van 1000 tot 1200 jaar na het begin van onze jaartelling een dijk om het Oude Zeekleigebied aangelegd. Deze Westfriese Omringdijk is nog altijd de opvallende grens van het gebied. Door het verdwijnen van de veenlaag kwam het landschap van wadvlakten en kreken weer boven. De voormalige wadvlakten zijn nu waar te nemen als lage en voornamelijk open gebieden en de kreken als, in verhouding, hoge zogenoemde stroomruggen. Ook kwamen de oude terpen weer boven.

Doordat het gebied is ontgonnen als veengebied, kent het ook de ruimtelijke karakteristieken van een veengebied, met langgerekte lintdorpen, een regelmatige, opstreckende verkaveling en veel sloten, vaarten en tochten om het water af te voeren/op te slaan. Met name voormalige kreeklopen, waren aantrekkelijke woonplaatsen in het gebied”⁷.

Figuur 3. Oude Zeekleilandschap

De belangrijkste landschappelijke waarden van Oude Zeekleilandschap zijn:

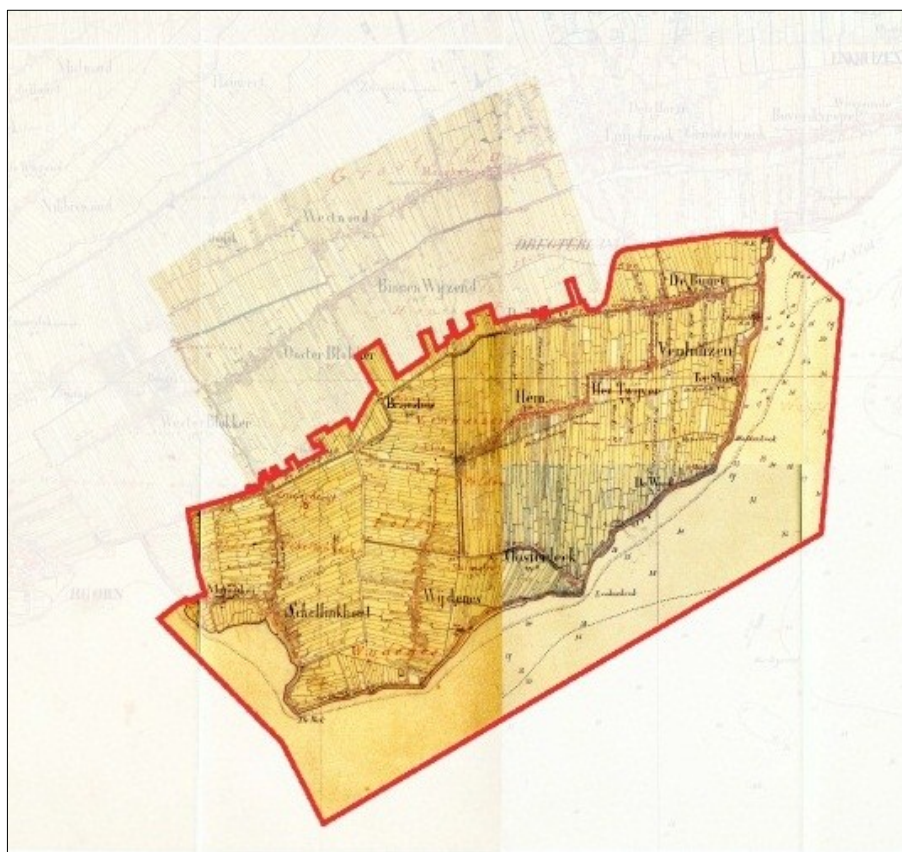
- *“Westfriese Omringdijk (provinciaal monument) als het geheel van het dijklichaam, de wielen, de buitendijkse landen, het oude tracé van de dijk en een brede open zone aan weerszijden van de dijk.*
- *Langgerekte lintdorpen.*

⁷ Provincie Noord-Holland (2010). Leidraad Landschap en Cultuurhistorie. Ontwikkelen met ruimtelijke kwaliteit. Provincie Noord-Holland, Haarlem, 2010.

- *Landschap met een half open karakter.*
- *De weg of dijk is de ruimtelijke structuurdrager.*
- *Het groene beeld wordt bepaald door erfbeplanting en particuliere tuinen.*
- *Doorzichten vanuit het dorp naar het omliggende landschap door hoogteverschillen.”⁸*

Ontwikkelingsgeschiedenis Drechterland Zuid

Om en nabij 1850 is in de gemeente Drechterland sprake van een gaaf kleipolderlandschap. Het bestemmingplangebied bestaat uit twee polders; polder de Drieban en polder Schellinkhout. De zogenoemde opstreckende verkaveling met zeer vertakte, smalle en diepe, kavels is onaangetast. In polder de Drieban is de verkaveling noord-zuidgericht. In Polder Schellinkhout is de verkaveling oost-westgericht. De bewoning van het gebied vindt alleen plaats in lineaire nederzettingen, die zijn ontstaan langs de in het gebied gelegen stroomruggen en kaden. Schellinkhout en Wijdenes zijn op noord-zuidlopende hoger gelegen gronden ontstaan. In figuur 4 en figuur 5 zijn kaarten van het gebied in 1855-1858 en 1895-1907 weergegeven.

Figuur 4. Topografische kaart 1855-1858 (bron: Historische Atlas Noord-Holland)

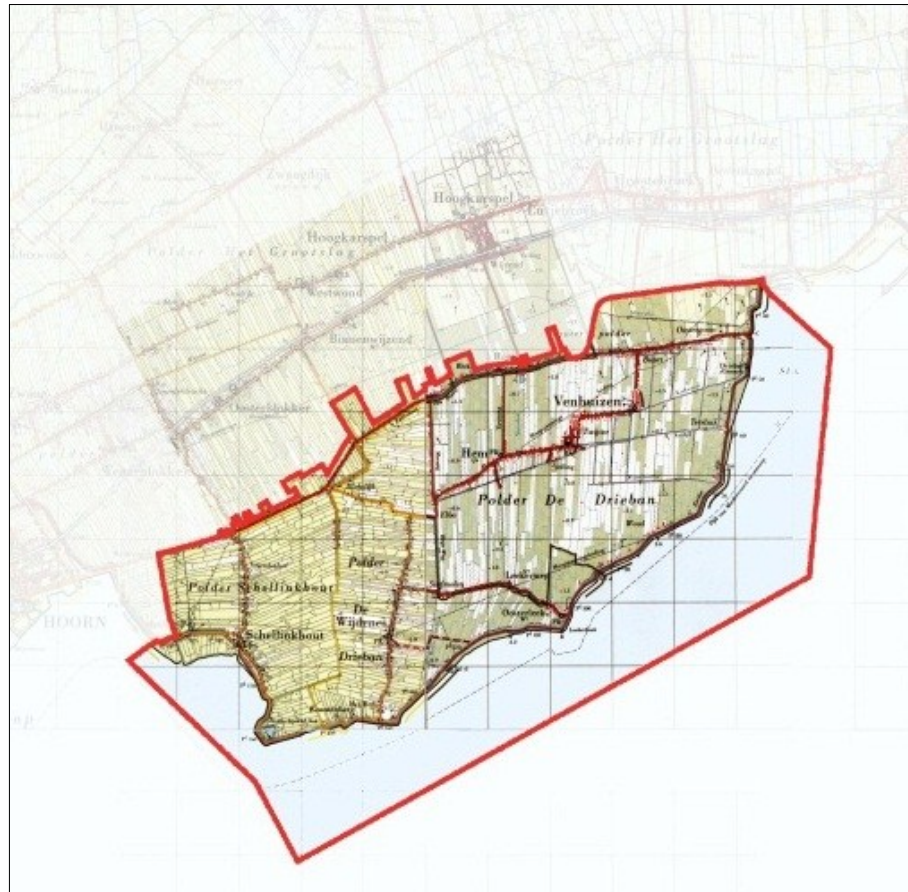
⁸ Provincie Noord-Holland (2010). Leidraad Landschap en Cultuurhistorie. Ontwikkelen met ruimtelijke kwaliteit. Provincie Noord-Holland, Haarlem, 2010.

In de periode van 1850-1900 zijn er in het landschap van Drechterland Zuid alleen veranderingen op kleine schaal geweest. Het betreffen de bouw van enkele woningen, het verplaatsen van boomgaarden en het samenvoegen of splitsen van percelen.

Figuur 5. Topografische kaart 1895-1907 (bron: Historische Atlas Noord-Holland)

Vanaf 1950 vinden er ook veranderingen op grote schaal plaats. In figuur 6 en figuur 7 is de kaart van het gebied in 1961-1962 weergegeven. Hierop zijn de veranderingen duidelijk te zien. In Venhuizen worden de eerste woongebieden volgens een plan aangelegd, haaks op de linten. Vooral hierdoor is het dorp in de periode vanaf 1950 veel groter geworden. Ook door de uitgevoerde ruilverkavelingen zijn er op grote schaal veranderingen in het landschap geweest. Op verschillende plaatsen worden de smalle, diepe percelen samengevoegd tot percelen. Ook de toename van het (weg)verkeer in de periode is duidelijk in het landschap te zien. De zogenoemde vaarpolders veranderden in zogenoemde rijpolders: vervoer vindt plaats over wegen in plaats van waterwegen. De aanleg van de ruilverkavelingswegen is hiervan een voorbeeld. Daarbij zijn deze wegen ook duidelijk in het landschap te zien. Door de bouw van woningen langs deze nieuwe wegen zijn dit ook nieuwe linten geworden. Deze ontwikkelingen hebben vooral in polder de Drieban plaatsgevonden.

Figuur 6. Topografische kaart 1961-1962 (bron: Atlas van topografische kaarten Nederland)

Figuur 7. Topografische kaart 1961-1962 (bron: ANWB Topografische Atlas)

Open gebieden

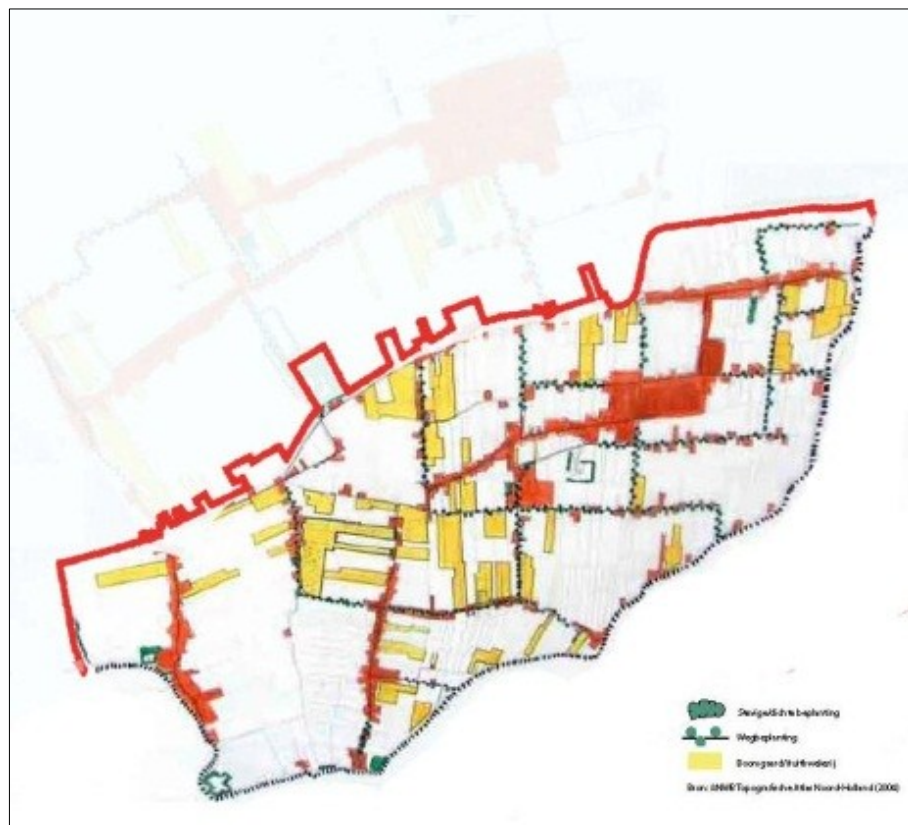
In het landschap in het bestemmingsplangebied zijn een groot aantal open gebieden aanwezig. Deze gebieden worden alleen door de lintdorpen, bomen langs wegen en boomgaarden onderbroken. Met uitzondering van de dorpen is het zuidoosten- en westen van het bestemmingsplangebied een open gebied.

Vanuit de open plaatsen in de linten kan het open gebied duidelijk worden ervaren. Een deel van de gronden in het bestemmingsplangebied is in gebruik voor fruitteelt. In figuur 9 zijn de betreffende gronden weergegeven. De boomgaarden zijn te herkennen aan de bomen die als windscherm langs de randen staan.

In het zuidoosten van het plangebied is een ruilverkaveling uitgevoerd waarbij langs de wegen bomen zijn aangebracht, soms zelfs in drie rijen. Hierdoor en door de grote gebouwen langs de ruilverkavelingswegen is dit een minder open gebied.

Figuur 8. Het open gebied tussen de linten

Figuur 9. Open gebieden in het bestemmingsplangebied

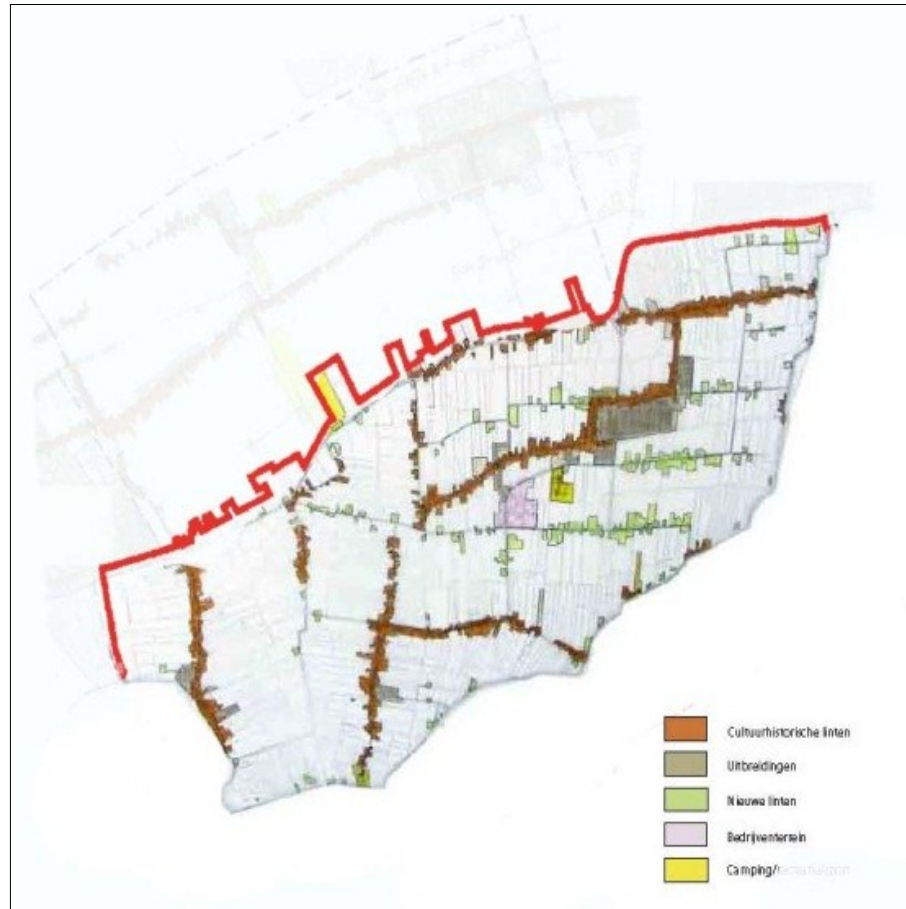
In het zuidoosten van het bestemmingsplangebied heeft de verkaveling een meer grote schaal. Een belangrijk kenmerk van de verkavelingsstructuur is de sterke richting van het landschap. Deze wordt vooral door de opstreckende verkaveling bepaald. De opstreckende kavels zijn in verhouding smal, de gemiddelde breedte is ongeveer 50 tot 75 meter.

Bebouwingsstructuur

De gebouwen en bouwwerken tussen de grote dorpen is gebundeld in linten. De linten zijn vooral in oost-westrichting gericht, haaks op de richting van de percelen. Alleen in het zuidwesten van het bestemmingsplangebied zijn de linten in noord-zuidrichting gericht. Er zijn twee soorten linten te onderscheiden: de oude linten en de linten in de omgeving van Venhuizen. De oude linten hangen sterk samen met de structuur van de percelen: achter de woning staan lange bedrijfsgebouwen. De breedte van deze gebouwen is ten hoogste de breedte van de kavel.

De linten in de omgeving van Venhuizen zijn vooral langs de ruilverkavelingswegen ontstaan. De gebouwen hier hebben een grote schaal waarbij deze, in verhouding, op een grote afstand van de brede wegen zijn gebouwd. Vaak ook van de weg gescheiden door een rij bomen. Langs de wegen staat een grote woning op een groot perceel. Achter de woning staan bedrijfsgebouwen. De breedte van deze gebouwen is vaak groter dan de breedte van de kavel waar de woning op gebouwd is. In samenhang hiermee is de nokrichting van de gebouwen soms haaks op de structuur van de verkaveling. Door de breedte van de bedrijfsgebouwen is er in deze linten het beeld van een woning met een grote tuin, met hierachter een grote wand van het bedrijfsgebouw.

In de cultuurhistorische linten staan woningen en (voormalige) boerderijen. Deze boerderijen zijn vaak karakteristieke stolpen. Soms staan achter de woning of boerderij bedrijfsgebouwen. De woningen hebben in het algemeen één bouwlaag met kap en soms twee bouwlagen. Bij enkele woningen ligt een groene rand van bomen en struiken langs de achterzijde en/of staat een grote alleenstaande boom aan de voorzijde. De breedte van de bedrijfsgebouwen is in het algemeen ten hoogste de breedte van de kavel van de woning. De cultuurhistorische linten zijn op een afstand ook waar te nemen door de kerkgebouwen. In figuur 10 is de bebouwingsstructuur in het bestemmingsplangebied weergegeven.

Figuur 10. Bebouwingsstructuur

Dijken, (water)wegen en water

De Westfriese Omringdijk is een belangrijke structuur in West-Friesland. In het bestemmingsplangebied ligt deze dijk langs het Markermeer. Langs deze dijk liggen boerderijen, kleine dorpen en buurtschappen, vooral aan de einden van de linten. De dijk valt erg op in het landschap en is cultuurhistorisch en landschappelijk van grote waarde. De dijk is dan ook aangewezen als provinciaal monument.

Kenmerken van de Westfriese Omringdijk zijn “het kronkelige verloop, het steile grastalud, het water aan de dijkvoet in de vorm van een sloot met op sommige plaatsen kleine wateren (kleiputten)”. Omdat het landschap in de directe omgeving van de dijk open is, is de dijk goed waar te nemen. Daarbij is de ligging van de dijk aan het grote open water van het Markermeer ook van waarde. In figuur 11 is een beeld van de dijk en het Markermeer weergegeven.

Autonome ontwikkeling

Het beleid en de wet- en regelgeving is er op gericht om de waarden van het landschap te behouden en te versterken. Op grond van de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie zijn stedelijke ontwikkelingen in het landelijk gebied in beginsel niet mogelijk. Daarbij moet, wanneer er wel stedelijke ontwikkelingen in het landelijk gebied plaatsvinden, sprake zijn van een goede landschappelijke inpassing. Hiervoor moet de zogenoemde ruimtelijke kwaliteitseis op basis van de verordening worden uitgewerkt. Hierbij moeten ook de landschappelijke waarden worden overwogen. Op basis hiervan worden wijzigingen in het landschap niet op grote schaal verwacht.

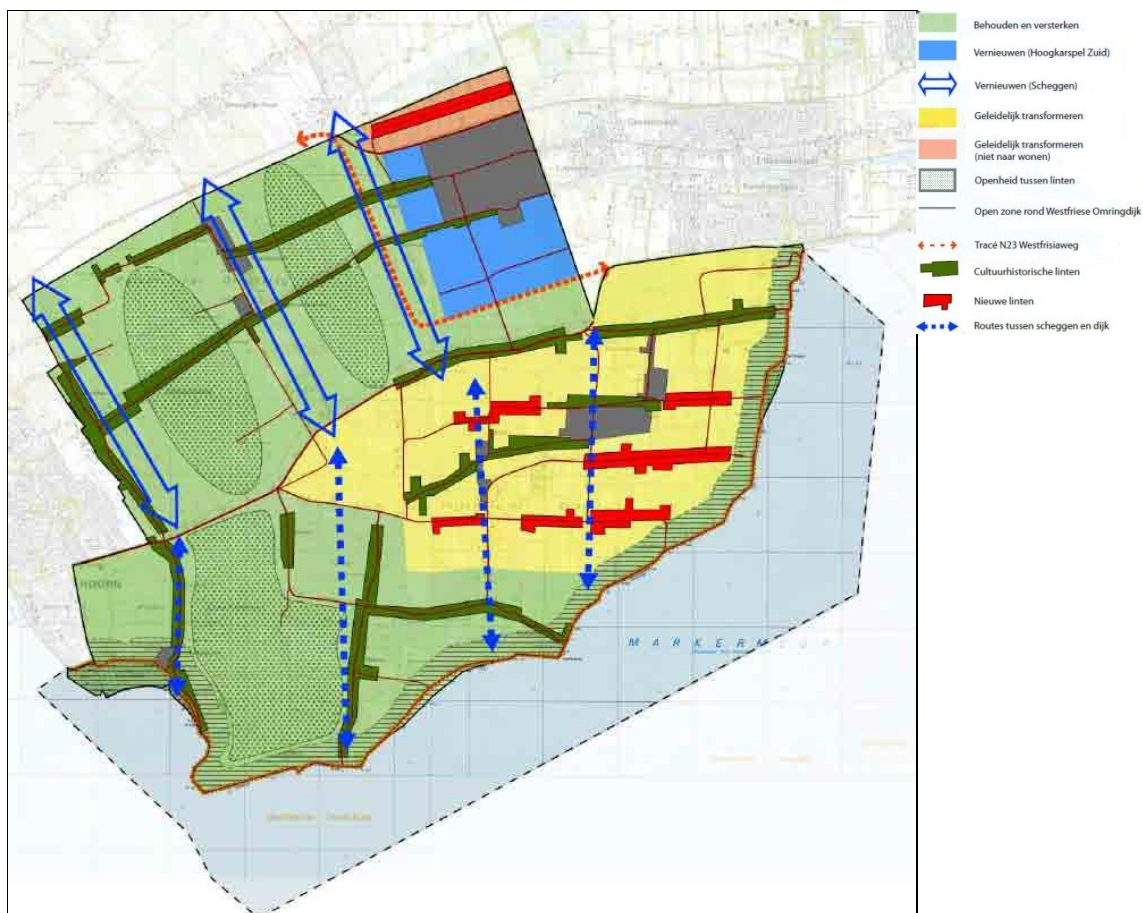
4.2.2

Omschrijving van de milieueffecten

In haar advies over de reikwijdte en het detailniveau van het planMER merkt de Commissie voor de m.e.r. op dat in de planMER in het bijzonder “de effecten van boom- en fruitteelt op het landschap” uiteengezet moeten worden. Deze milieueffecten worden dan ook vooral verwacht in voornemen 1 (boom- en fruitteelt).

Het grootste deel van de 185 modeltuinbouwbedrijven die in het voornemen zijn voorzien (de “worst case”-situatie), liggen in de (oude) ontginningslinten. Dit betekent dat er door de ontwikkeling van boom- en fruitteelt bedrijven in het landschap sprake kan zijn van verdichtingen in de linten. Naast deze verdichting in de linten, zal door de grote schaal van ingerichte cultuurgronden voor boom- en fruitteelt, agrarische bedrijfsgebouwen en de landschappelijke inpassing van het agrarisch bedrijf het open beeld van het landschap afnemen: het (half)open landschap wordt sterk verdicht.

Op de kaart bij de Structuurvisie Landschap van de gemeente Drechterland zijn in hoofdlijnen twee gebieden onderscheiden: het als “behouden en versterken” aangeduide gebied en het als “geleidelijk transformeren” aangeduide gebied. In figuur 13 zijn deze gebieden weergegeven.

Figuur 13. Kaart bij de Structuurvisie landschap gemeente Drechterland waarop de als “behouden en versterken” aangeduide gebied (groene vlakken) en de als “geleidelijk transformeren” aangeduid gebied (gele vlakken) zijn weergegeven

Behouden en versterken

In het als “behouden en versterken” aangeduide gebied is de afstand tussen de linten in verhouding (tot de afstand in het als “geleidelijk transformeren” aangeduide gebied) groot. Ook is het aantal modelfruitteeltbedrijven dat in de linten in dit gebied is gevestigd in verhouding beperkt.

In het als “behouden en versterken” aangeduide gebied is sprake van een zeer open landschap met een grote afstand tussen de (oude) ontginningslinten. In figuur 14 is dit weergegeven.

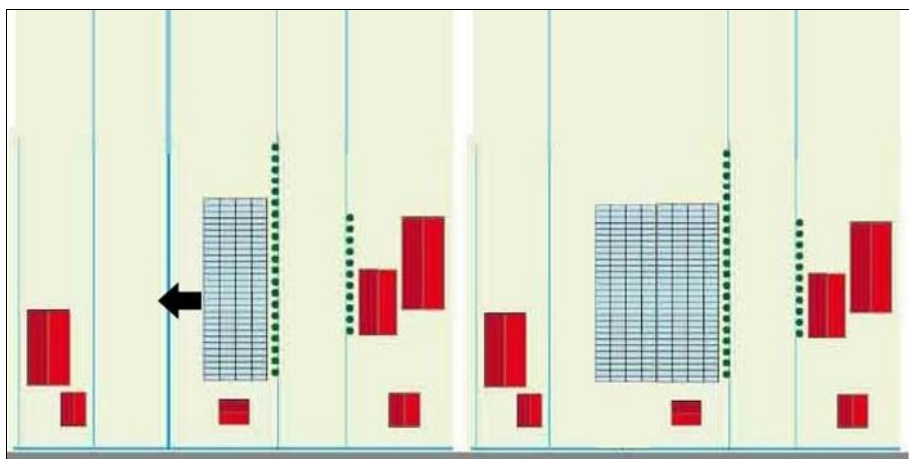
Figuur 14. Bestaande doorzichten (zwarte pijlen) tussen de linten in het als “behouden en versterken” aangeduide gebied

Omdat de afstand tussen de linten in de gebied groot is, is de afname van de zichtlijnen hier beperkt. Toch kan het open beeld in dit gebied sterk afnemen door het gebruik van de agrarische cultuurgronden voor boom- en fruitteelt, het vergroten van de agrarische bouwvlakken en de bouw van nieuwe bedrijfsgebouwen. In figuur 15 is de afname van de openheid in het groene gebied weergegeven.

Mogelijk is voor het vergroten van de agrarische bouwvlakken in de breedterichting het samenvoegen van percelen nodig. Hierdoor kunnen structuurlijnen in het gebied worden onderbroken. In figuur 16 is dit weergegeven. Ook voor het gebruik van de agrarische cultuurgronden voor fruitteelt is mogelijk het samenvoegen van percelen nodig.

Figuur 15. De afname van het open beeld in het als “behouden en versterken” aangeduide gebied

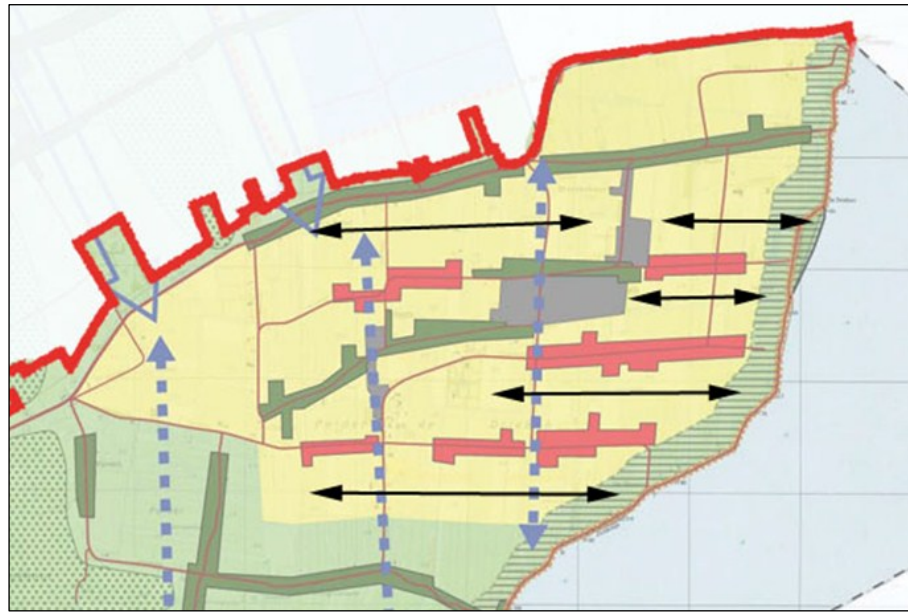

Figuur 16. De vergroting van het agrarisch bouwvlak in de breedterichting waardoor structuurlijnen worden beperkt

Geleidelijk transformeren

In het als “geleidelijk transformeren” aangeduide gebied is sprake van een meer halfopen landschap door onder andere de bestaande woningen, bedrijfsgebouwen en boomgaarden. Omdat het aantal agrarische bouwvlakken in de linten in dit gebied hoger is (dan in het als “behouden en versterken” aange-

duide gebied), deze meer regelmatig zijn verspreid in de linten en ook de afstand tussen de linten kleiner is, neemt het open beeld hier door het gebruik van de agrarische cultuurgronden voor boom- en fruitteelt en de bouw van nieuwe bedrijfsgebouwen sterk af. In figuur 17 zijn de bestaande zichtlijnen in het gebied weergegeven.

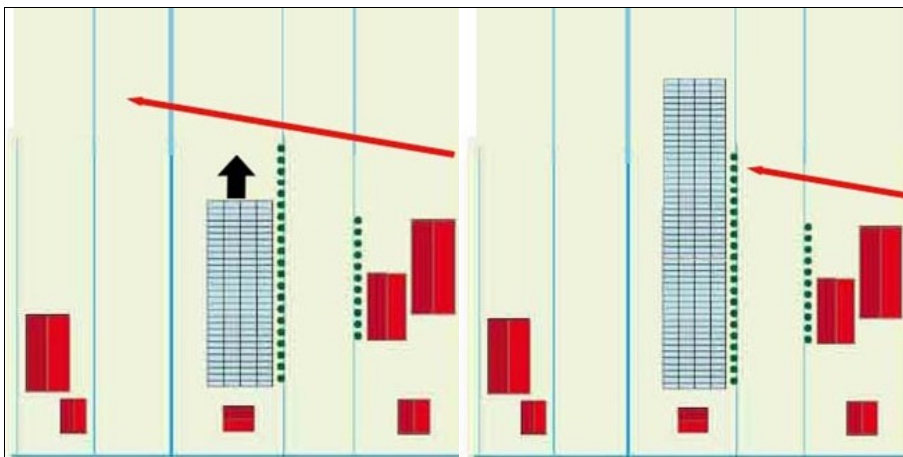

Figuur 17. Bestaande doorzichten (zwarte pijl) tussen de linten in het gele gebied

Door het gebruik van de agrarische cultuurgronden voor boom- en fruitteelt en het vergroten van de agrarische bouwvlakken in dit gebied is er sprake van een sterke verdichting in het als “geleidelijk transformeren” aangeduide gebied en nemen de zichtlijnen tussen de linten af. Vooral ook door de verspreiding van de bouwvlakken worden de zichtlijnen in de gebied beperkt bij het vergroten van de bouwvlakken in de lengterichting. In figuur 18 is dit weergegeven.

Figuur 18. Sterke verdichting en verdwijnen doorzichten tussen linten in het gele gebied

Figuur 19. De vergroting van het agrarisch bouwvlak in de lengterichting waardoor structuurlijnen worden beperkt

In de, op grond van het Beeldkwaliteitsplan Westfriese Omringdijk, bij de Westfriese Omringdijk aanwezige zogenoemde kwaliteitszone van 200 meter is in het voornemen de vestiging van 13 modelfruitteeltbedrijven voorzien. Door het vergroten van de agrarische bouwvlakken bij deze bedrijven en het gebruik van de agrarische cultuurgronden voor fruitteelt wordt het open beeld in de kwaliteitszone sterk beperkt.

4.2.3

Beoordeling van de milieueffecten

In tabel 6 is de beoordeling van de milieueffecten van het voornemen op het landschap opgenomen.

Tabel 6. Beoordeling van de milieueffecten, landschap

	voornemen 1
- verandering van de landschapsstructuur	--
<hr/>	
++ : milieueffecten zijn zeer positief	
+ : milieueffecten zijn positief	
0 : milieueffecten zijn nihil	
- : milieueffecten zijn negatief	
-- : milieueffecten zijn zeer negatief	

Voor het vergroten van de agrarische bouwvlakken is mogelijk het samenvoegen van percelen nodig waardoor structuurlijnen kunnen worden onderbroken. Hierbij kan het (half)open beeld van het landschap afnemen en zullen zichtlijnen worden beperkt. Op grond van het (voor)ontwerpbestemmingsplan is echter, ook in aansluiting op de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie, een goede landschappelijke inpassing van agrarische bedrijven nodig bij het vergroten van agrarische bouwvlakken. Hierdoor is een goede landschappelijke inpassing van de afzonderlijke bedrijven gewaarborgd. Op grond hiervan kan het samenvoegen van percelen en het onderbreken van structuurlijnen worden beperkt tot alleen die samenvoegingen en onderbrekingen die echt nodig omdat een andere vergroting van het bouwvlak niet mogelijk is. Dit in overweging nemende zou het milieueffect wat betreft de verandering van de landschapsstructuur als nihil beoordeeld kunnen worden.

In het voornemen is echter ook het gebruik van alle agrarische cultuurgronden voor de fruitteelt voorzien. Ook hiervoor is mogelijk het samenvoegen van percelen nodig waardoor ook structuurlijnen kunnen worden onderbroken. Daarbij zal door de fruitbomen en windschermen het (half)open beeld van het landschap afnemen en zullen zichtlijnen worden beperkt. Ook het open beeld in de bij de Westfriese Omringdijk aanwezige kwaliteitszone wordt sterk beperkt. Dit in overweging nemende is het milieueffect wat betreft de verandering van de landschapsstructuur als zeer negatief beoordeeld.

4.2.4

Maatregelen

Uit de beoordeling van de milieueffecten blijkt dat effecten vooral verwacht worden omdat op grond van het (voor)ontwerpbestemmingsplan het gebruik van alle agrarische cultuurgronden voor fruitteelt mogelijk is. Om deze effecten te beperken kan in overweging genomen worden om in het bestemmingsplan regels op te nemen op grond waarvan maar een deel van de cultuurgronden voor fruitteelt gebruikt kunnen worden. Een voorstel hiervoor kan zijn om op de gronden binnen de kwaliteitszone van 200 meter bij de Westfriese Omringdijk meer fruitteelt dan de bestaande niet mogelijk te maken. Om het ge-

bruik voor fruitteelt van de andere cultuurgronden mogelijk te maken kan in de regels worden opgenomen dat dit onder voorwaarden mogelijk is, waarbij een voorwaarde ten minste moet zijn, dat er sprake is van een goede landschappelijk inpassing. Hierbij moeten de effecten van het gebruik voor fruitteelt van de betreffende cultuurgronden op het landschap beoordeeld worden.

4.2.5

Leemten in de kennis

Vanwege de aard van een bestemmingsplan, op grond waarvan in het algemeen ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt (of juist niet mogelijk worden gemaakt), is een beoordeling van de milieueffecten alleen op hoofdlijnen mogelijk. Dit in overweging nemende zijn er voor het beoordelen van de milieueffecten wat betreft het landschap geen leemten in de kennis vastgesteld. Voor een beoordeling op hoofdlijnen is voldoende informatie beschikbaar.

4.3

Natuur

Wat betreft de natuur kunnen voor het planMER vier onderdelen worden onderscheiden: Natura 2000-gebieden, Ecologische Hoofdstructuur, Weidevogel leefgebied en soortenbescherming.

Natura 2000-gebieden

Voor de Natura 2000-gebieden is op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw) een zogenoemde “passende beoordeling” opgesteld. Deze passende beoordeling moet duidelijk in het planMER worden opgenomen. De passende beoordeling is in hoofdstuk 7 in het voorliggende planMER opgenomen waardoor deze duidelijk als afzonderlijk deel is te herkennen.

Ecologische Hoofdstructuur

Voor de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) geldt volgens de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) een “nee, tenzij”-regime. De begrenzing en ruimtelijke bescherming van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur is voor Noord-Holland uitgewerkt in de Structuurvisie Noord-Holland 2040 en de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie (PRVS).

De Provincie Noord-Holland zorgt dat binnen de EHS geen ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk zijn die strijdig zijn met de bijzondere kenmerken en waarden van het natuurgebied. Het kan zijn dat ruimtelijke ontwikkelingen die een negatief effect hebben op natuurgebieden, toch moeten doorgaan vanwege het grote belang ervan. In dat geval wordt de schade aan de natuur gecompenseerd op een manier die bijdraagt aan het creëren van een robuuste EHS.

Toetsing vindt plaats aan de wezenlijke kenmerken en waarden. Deze wezenlijke kenmerken en waarden zijn niet voor elk afzonderlijk deel van de EHS vastgesteld. Om vast te stellen wat de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied zijn, laten Gedeputeerde Staten zich leiden door de inhoud van de Spelregels EHS en het Natuurbeheerplan⁹. De EHS kent in de PRVS geen externe werking. Effecten als gevolg van externe werking worden dan ook niet bij de milieubeoordeling meegewogen. Voor de volledigheid worden dergelijke effecten wel bij de omschrijving van de milieueffecten behandeld.

De beschrijving van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS in voorliggend rapport is voornamelijk gebaseerd op het Natuurbeheerplan 2013 Noord-Holland (vastgesteld door GS op 4 september 2012).

De PRVS maakt binnen de EHS onderscheid tussen Ecologische verbindingzones en de daadwerkelijke EHS. In en in de directe omgeving van het bestemmingsplangebied liggen geen ecologische verbindingzones.

Weidevogelleefgebied

Weidevogels zijn karakteristiek voor Noord-Holland. Ze gedijen goed in het open weidelandschap. Het gaat minder goed met de weidevogels doordat het traditionele landschap en de manier waarop dat beheerd wordt, verdwijnt. De provincie vindt zowel de weidevogels als het karakteristieke cultuurlandschap waarin zij verblijven, belangrijk. Daarom beschermt zij deze landschappen tegen inbreuken op de openheid. In de PRVS zijn daartoe regels opgenomen. Onder versturende activiteiten worden activiteiten verstaan, die buiten de huidige agrarische activiteiten een versturende werking hebben op de weidevogels.

Soortenbescherming

Volgens de Flora- en faunawet is het verboden beschermde planten te verwijderen of te beschadigen (artikel 8), beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen (artikel 9) of opzettelijk te verontrusten (artikel 10) en voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen te beschadigen (artikel 11). Ook het rapen of beschadigen van eieren van beschermde dieren is verboden (artikel 12).

Op grond van de Flora- en faunawet en daarop gebaseerde algemene maatregel van bestuur en ministeriële regelingen bestaan vier verschillende beschermingsregimes.

- Algemene soorten (“soorten in tabel 1”). Voor deze soorten geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen vrijstelling voor de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet.

⁹ In het Natuurbeheerplan staat waar welke soort natuur, agrarische natuur of landschap aanwezig is of ontwikkeld kan worden. Het Natuurbeheerplan bevat de begrenzing van de EHS en ecologische verbindingzones. Ook staat in het Natuurbeheerplan hoe de in Noord-Holland aanwezige natuur, agrarische natuur of landschap beheerd moet worden.

- Overige soorten (“soorten in tabel 2”). Voor overige soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen en bestendig beheer, onderhoud en gebruik, mits de activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode. Zolang geen gedragscode is opgesteld, moet voor verstoring van deze soorten ontheffing worden aangevraagd.
- Streng beschermde soorten. Voor deze soorten geldt in principe geen vrijstelling. Voor verstoring van deze soorten en van vogels kan slechts onder bepaalde voorwaarden ontheffing worden verleend. De algemene beleidslijn hierbij is dat de ingrepen zodanig moeten worden gemitigeerd en gecompenseerd dat er geen effecten zijn te verwachten op de goede instandhouding van de soort, op de locatie van de ingreep.
- Vogels. Alle inheemse vogelsoorten zijn beschermd. Vogels vallen ten aanzien van de vrijstellingsregeling onder de categorie “overige soorten” en ten aanzien van een ontheffingsaanvraag onder de categorie “streng beschermde soorten”. Bij vogels wordt verder onderscheid gemaakt tussen soorten waarvan de nestplaats alleen beschermend is indien deze in gebruik is ten behoeve van een broedsel en nesten die jaar rond beschermd zijn.

Voor een actueel overzicht van, op basis van de Flora- en faunawet, voorkomende beschermde planten- en diersoorten binnen het plangebied, is gebruik gemaakt van Quickscanhulp.nl¹⁰. Via Quickscanhulp.nl is een soortenlijst uit de Nationale Database Flora en Fauna (NDFF) opgevraagd van planten- en diersoorten die de laatste vijf jaar in het plangebied zijn waargenomen. De soortenlijst is als bijlage 7 opgenomen. De soortenlijst heeft betrekking op broedvogels waarvan de nestplaats jaarrond is beschermd en op overige soorten en streng beschermde soorten. Voor een deel heeft de soortenlijst betrekking op toevallige waarnemingen van zwervende dieren en incidentele trekvogels. Verder zijn aanvullend verspreidingsatlassen, waarnemingsoverzichten en internetsites geraadpleegd.

Aangezien voor algemene soorten bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verbodsbepalingen geldt, zijn deze minder relevant voor de uitvoerbaarheid van een bestemmingsplan. Deze categorie wordt daarom niet besproken.

¹⁰ Quickscanhulp.nl is een internetapplicatie die gegevens van beschermde soorten uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) toegankelijk maakt. De gegevens uit de NDFF zijn afkomstig uit de databanken van talloze organisaties, verenigd in de Vereniging Onderzoek Flora en Fauna (VOFF). Het is een initiatief van onder meer de Gegevensautoriteit Natuur en de organisaties binnen de VOFF (www.quickscanhulp.nl).

4.3.1

Referentiesituatie

Bestaande situatie

Het plangebied ligt tegen het Markermeer. Het Markermeer is zowel in het kader van de EHS als de Natura 2000 aangewezen als beschermd gebied. Verder liggen voornamelijk aan de binnenzijde van de dijk (Zuiderdijk) van het Markermeer enkele kleinere natuurgebieden. Het westelijke deel van het plangebied is van ecologische waarde doordat het agrarische gebied hier nog relatief open en onverstoord is.

Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied heeft betrekking op een zeekleipolder met aan de zuid- en oostzijde het Markermeer. De overgang van polder naar het Markermeer is over het algemeen hard en wordt gevormd door de Zuiderdijk. In figuur 21 en op kaart 2.1 van de kaartenbijlage is de ligging van de EHS-gebieden weergegeven.

Buitendijks is relatief weinig land aanwezig. Een uitzondering hierop wordt gevormd door de zomerpolder Buiten- en Binnen-Uiterdijk en een stuk grond aan de oostzijde van het plangebied. De Buiten- en Binnen-Uiterdijk (zie figuur 20) betreft een gebied met waardevolle buitendijkse vochtige en kruidenrijke graslanden met plas-drassituaties voor pleisterende vogels. Het beheertype van dit gebied is "Vochtig weidevogelgrasland".

Figuur 20. Luchtfoto met de zomerpolder Buiten- en Binnen-Uiterdijk (bron: Google Earth)

Het Markermeer betreft een groot open water en is op de meeste plaatsen 2 tot 4 meter diep. Het meer is onder andere van internationaal belang als slaappleaats en foerageergebied voor watervogels en als foerageergebied voor

meervleermuis. Verblijfplaatsen van meervleermuis zijn vooral aanwezig in gebouwen in de omgeving. Het beheertype van het Markermeer is Afgesloten zeearm.

De zeekleipolder wordt gevormd door dicht bebouwde dorpen op de stroomruggen en in het open polderland. Hier liggen alleen tegen de Zuiderdijk enkele kleine (geïsoleerde) natuurreservaten. Het gaat hierbij voornamelijk om een keten van voormalige kleiwinputten met open water en sloten met goed ontwikkelde watervegetaties, kruidenrijk hooiland en rietlanden met brakke invloeden. De kleiputten zijn een belangrijke groeiplaats van zeldzame heemst. Kleiput De Nek herbergt een grote kolonie kokmeeuwen.

Verder liggen tegen de Zuiderdijk nog een aantal, voornamelijk agrarische percelen die in het kader van de EHS nog deels moeten worden verworven en ingericht. Deze gebieden zijn in figuur 22 en op kaart 2.2 van de kaartenbijlage weergegeven. De beheer- en ambitiedoelen die reeds zijn toegekend zijn Kruiden- en faunarijkgasland, Zilt- en overstromingsgasland en Vochtig weidevogelgasland en Moeras.

Figuur 21. Gebieden van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS (groene vlakken) en EHS grote wateren (blauwe vlakken)) in en in de directe omgeving van het bestemmingsplangebied (zie ook kaart 2.1 van de kaartenbijlage) (bron: Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie)

Figuur 22. Zogenaamde EHS-voortgangsgebieden (Monitoring op Kaar 1-1-2012): EHS niet gerealiseerd (rode vlakken) en EHS verworden maar nog niet ingericht (oranje vlakken) (zie ook kaart 2.2 van de kaartenbijlage)

Weidevogelleefgebied

Noord-Holland is rijk aan weidevogels, zoals grutto, Kievit, scholekster en tureluur. Voor weidevogels is onder meer openheid en rust van groot belang. De provinciaal aangewezen weidevogelleefgebieden betreffen zoveel mogelijk aaneengesloten, open gebieden. In figuur 23 en op kaart 2.3 van de kaartenbijlage zijn de weidevogelleefgebieden in en in de directe omgeving van het bestemmingsplangebied weergegeven.

Figuur 23. Weidevogelleefgebied (helder groene vlakken) in en in de directe omgeving van het bestemmingsplangebied (zie ook kaart 2.3 van de kaartenbijlage) (bron: Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie)

Binnen het plangebied is een groot deel van het westelijke open poldergebied aangewezen als Weidevogelleefgebied. Het betreft een gebied dat relatief weinig wordt doorsneden door wegen en waar weinig verspreid staande bebouwing aanwezig is. De gronden kennen een voornamelijk agrarisch gebruik ten behoeve van melkveehouderijen (grasland) en in mindere mate ten behoeve van bloembollenteelt en fruitkwekerijen (laagstamboomgaarden). Gronden die gebruikt worden ten behoeve van fruitkwekerijen hebben echter geen daadwerkelijke waarde voor weidevogels (ontbreken van openheid). Ook is de teelt van bloembollen niet gunstig voor weidevogels in het algemeen.

Beschermde planten- en diersoorten

Het poldergebied bestaat uit dicht bebouwde dorpen op de stroomruggen en in het open polderland. In de bebouwing zijn verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis en ruige dwergvleermuis aan te treffen. Oudere bomen met holten en spleten zijn geschikt als verblijfplaats voor rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis. Gebouwen, en dan met name de oudere gebouwen, geven ook de gierzwaluw en huismus gelegenheid om te nestelen. In agrarische bebouwing zijn nestplaatsen (nestkasten) van kerk- en steenuil aanwezig. Recentelijk zijn bij de Martinuskerk in Schellinkhout enkele exemplaren van tongvaren aangetroffen. Deze plant groeit veelal op vochtige, schaduwrijke plaatsen op oude muren.

Hoog opgaande bomen zijn vooral op woonerven en langs wegen aangeplant. Deze groenstructuren zijn voor vleermuizen van belang als foerageergebied. Lijnvormige structuren zoals bomenrijen langs wegen zijn daarnaast van belang als vliegroue tussen verblijfplaats en foerageergebieden. In de erfbeplanting komen veel vogelsoorten tot broeden. Het gaat hierbij onder meer om soorten zoals merel, heggenmus, houtduif, ransuil en winterkoning.

De grotere open polders met een gebruik als grasland zijn van waarde voor weidevogels, zoals graspieper, grutto, kievit, scholekster, slobbeend, tureluur, veldleeuwerik en zomertaling. De polders vormen daarnaast ook het foerageergebied voor buizerd, kerkuil en overwinterende watervogels. De plassen, sloten en vaarten vormen het leefgebied van vissen, waaronder bittervoorn en kleine modderkruiper.

Het Markermeer is van belang voor visetende (fuut, aalscholver, nonnetje, grote zaagbek, dwergmeeuw, zwarte stern), mosseletende (kuifeend, tafeleend, topper) en waterplantenetende (krooneend, meerkoet, tafeleend) watervogels. In het Markermeer wordt een groot aantal vissoorten aangetroffen. Langs de dijk komen onder meer de soorten kleine modderkruiper, paling en rivierdonderpad voor. Voor rivierdonderpad is de aanwezigheid van schuilgelegenheid (o.a. openingen tussen basaltblokken en stortsteen) van groot belang. Grote delen van de Zuiderdijk zijn met basaltblokken en stortsteen versterkt en zijn hiermee van belang voor rivierdonderpad. Het Markermeer vormt daarnaast een belangrijk foerageergebied voor meervleermuis. Binnen het plangebied zijn geen verblijfplaatsen van kraamkolonies bekend.

Uit het plangebied zijn ook waarnemingen van wilde marjolein bekend. Gezien de aanwezige biotopen en de verspreiding van de soort in Nederland lijkt het niet waarschijnlijk dat binnen het plangebied grotere wilde groeiplaatsen aanwezig zijn. Mogelijk groeien enkele exemplaren op de Zuiderdijk en in wegbermen.

Autonome ontwikkeling

Natuurgebieden - Natuurbeheerplan

In de bestaande natuurgebieden wordt een beheer gevoerd om de bestaande waarden te behouden, dan wel te versterken. Op basis van het Beheerplan blijkt dat de huidige beheertypen overeenkomen met de ambitietypen. De geïsoleerde ligging van de veelal kleine reservaten maakt de natuur kwetsbaar voor versnippering.

Nog niet alle binnen het plangebied als EHS aangewezen gebieden zijn verworven en ingericht. De komende jaren zal het areaal aan natuurgebied dan ook gaan toenemen.

Landbouw

In het landelijk gebied wijzigt het gebruik van gebouwen en gronden, mede als gevolg van veranderingen in de landbouw (zie ook paragraaf 4.1). Het aantal

agrarische bedrijven neemt al jaren af. Deels komt dat doordat het steeds lastiger is voldoende inkomsten uit de agrarische activiteiten te halen en er steeds strengere eisen worden gesteld aan agrarische bedrijven. Aan de andere kant groeien de zittende agrarische bedrijven of ontplooiën de bedrijven nevenactiviteiten. Door deze ontwikkelingen is het mogelijk meer ruimte te creëren voor natuurlijk beheer van gronden en het omvormen van agrarische naar natuurfuncties. Deze ontwikkeling heeft een positief effect op de soortenrijkdom en het behoud van beschermde soorten. Tot dusver levert, landelijk gezien, deze ontwikkeling nog onvoldoende tegenwicht voor de processen van intensivering en schaalvergroting in de landbouw.

Drainage

Voorals in de kleigebieden in Nederland is een goed werkende buisdrainage onmisbaar voor een adequate afvoer van overtollig water in natte perioden. Drainage en peilverlaging kunnen in de landbouw zorgen voor een beter economisch resultaat. Door drainage en/of waterpeilverlaging kan ook het grondwaterpeil in de natuurgebieden dalen, waardoor hier verdroging optreedt. Boeren maken steeds meer werk van het draineren van landbouwgrond. In 2010 was 33 procent van de landbouwgrond gedraineerd, tegen 14 procent in 2003.

Weidevogelgebied - PVRS

Uitbreiding op bestaande of uitbreiding van bestaande bouwpercelen zijn in het kader van het provinciaal weidevogelbeleid binnen aangewezen Weidevogelgebied niet ontheffingsplichtig. Door autonome ontwikkelingen zal direct en indirect (verstoring openheid en rust) een beperkte afname van potentieel weidevogelgebied plaatsvinden.

Bebouwing - Bouwbesluit

Door sloop van oude gebouwen gaan vaak nestplaatsen van vogels en verblijfplaatsen van vleermuizen verloren. In nieuwbouw is voor gebouwbewonende fauna veelal geen ruimte aanwezig, doordat op basis van het Bouwbesluit openingen niet breder mogen zijn dan 0,01 m. Mede hierdoor zijn soorten als huismus en laatvlieger sterk in aantal terug gegaan. In het Bouwbesluit 2012 is een wijziging opgenomen waardoor bepaalde voorzieningen, voor onder meer vogels en vleermuizen, zonder extra moeite kunnen worden toegepast.

Waterkwaliteit

Ten gevolge van regulier beleid op nationaal niveau zal de waterkwaliteit naar verwachting langzaam verbeteren (zie ook paragraaf 4.6.1). Ook door de verscherpte mestwetgeving zullen de nutriënten in het oppervlaktewater naar verwachting afnemen. In welke mate is moeilijk te voorspellen. Deze ontwikkelingen zullen in nog onbekende mate positieve gevolgen voor de natuurwaarden hebben.

4.3.2

Omschrijving van de milieueffecten

Door nieuwe ontwikkelingen kunnen belangrijke natuurwaarden worden verstoord of zelfs verloren gaan. Daarnaast is het mogelijk dat door nieuwe ontwikkelingen de bestaande waarden worden versterkt. Belangrijk hierbij is vooral wat de mogelijke consequenties zijn voor de belangrijke natuurgebieden en de beschermde soorten. De effecten van voornemen 1 (boom- en fruitteelt) en voornemen 2 (veeteelt) zijn vergeleken met de referentiesituatie.

Voornemen 1 (boom- en fruitteelt)

Het grootste deel van de agrarische bedrijven in het bestemmingsplangebied liggen in de (oude) ontginningslinten. Dit betekent dat er door de ontwikkeling van de agrarische bedrijven naar het modelfruitteeltbedrijf sprake kan zijn van verdichting in de linten. Deze verdichting betreft vooral de bouw van agrarische bedrijfsgebouwen en de aanleg van de landschappelijke inpassing van de bedrijven. Daarbij zal door de grote schaal van de voor boom- en fruitteelt ingerichte agrarische cultuurgronden sprake zijn van een sterke verdichting. Hierdoor zal het (half)open beeld van het landschap veranderen in een gesloten landschap.

Voor de EHS-gebieden tegen de Zuiderdijk betekent dit dat deze worden ingesloten door opgaande beplanting. Omdat de grootte van de verschillende EHS-gebieden beperkt is, zal ook de openheid binnen de EHS-gebieden afnemen. Behalve dat hiermee het kenmerk openheid zal worden aangetast, heeft dit ook een invloed op de fauna. Verschillende soorten zijn (voor een deel) afhankelijk van het omliggende open agrarische gebied. Hierbij moet onder meer gedacht worden aan bruine kiekendieven die in de rietvelden broeden en in het omliggende open gebied jagen.

Voor weidevogels is openheid van groot belang. Als gevolg van het voornemen 1 zal dan ook de waarde van het Weidevogelleefgebied als leefgebied voor weidevogels (grotendeels) verloren gaan.

De gevolgen voor beschermde planten- en diersoorten zijn sterk wisselend. Binnen het agrarische cultuurgronden worden geen relevante beschermde plantensoorten verwacht. Voor diersoorten die (voor een deel) van het leefgebied zijn gebonden aan de open agrarische cultuurgronden zoals de rosse vleermuis en weidevogels, zal het leefgebied sterk afnemen. Voor soorten zoals laatvlieger en buizerd zal het effect beperkt zijn. Deze soorten komen zowel in opengebieden als meer besloten gebied voor. Voor soorten van besloten gebieden, zoals gewone dwergvleermuis en bos- en struweelvogels, zal het voornemen juist een vergroting van het leefgebied betekenen.

Voornemen 2 (veeteelt)

Het grootste deel van de agrarische bedrijven in het bestemmingsplangebied liggen in de (oude) ontginningslinten. Dit betekent dat er door de ontwikkeling van de agrarische bedrijven naar het modelmelkrundveehouderijbedrijf sprake kan zijn van verdichting in de linten. Deze verdichting betreft vooral de bouw van agrarische bedrijfsgebouwen en de aanleg van de landschappelijke inpassing van de bedrijven. De agrarische cultuurgronden binnen het bestemmingsplangebied worden vooral als gras- en weiland gebruikt. Op een klein deel van de gronden, ongeveer 20%, vindt de teelt van snijmaïs plaats.

Verzuring en vermesting

Verzuring ontstaat als gevolg van verontreiniging van de lucht met de stoffen zwaveldioxide, ammoniak en stikstofoxiden. Deze gassen reageren met elkaar en worden omgezet in onder andere salpeterzuur en zwavelzuur. Deze stoffen kunnen leiden tot verzuring van bodem en water en kunnen planten en materialen aantasten. Landbouw, verkeer en de industrie zijn de belangrijkste bronnen van verzurende stoffen. De groei en intensivering van de landbouwsector heeft geleid tot overmatige toevoer van stikstof en fosfaat (vermesting). Hierdoor verslechterde de kwaliteit van het ondiepe grondwater en het oppervlaktewater. Vermesting speelt niet alleen via uit- en afspoeling, maar ook via depositie van ammoniak werkt de overbemesting in de landbouw door naar het milieu in de vorm van vermesting en verzuring van natuur. De ecologische effecten van vermesting door stikstof zijn echter belangrijker geworden dan de verzurende effecten van zwavel en stikstof. De effecten ten gevolge van de landbouw, met name intensieve veehouderij zijn derhalve het grootst. Ook de uitbreidingen in de melkveehouderij kunnen een forse bijdrage leveren aan de ammoniakdepositie.

De effecten ten gevolge van ammoniak op de Natura 2000-gebieden zijn uitgebreid beschreven in hoofdstuk 7 "Passende beoordeling". Ook de overige natuurgebieden en natuurwaarden zowel binnen als buiten de EHS ondervinden schade van vermesting en verzuring afkomstig uit de landbouw, zij het lang niet overal in gelijke mate. Opgemerkt moet worden dat de Natura 2000-gebieden ook deel uitmaken van de EHS.

Doordat in Nederland in veel gebieden reeds een hoge depositie aan stikstof plaatsvindt, staan de natuurwaarden van veel heidevelden, vennen, poelen en schrale graslanden binnen de EHS onderdruk. De landgoederen en bossen in iets mindere mate. Ook hier leidt dit tot een armere flora en daarmee indirect tot een armere fauna. In hoofdstuk 7 "Passende beoordeling" zijn de ammoniakdepositiekaarten opgenomen van de huidige situatie en voornemen 2 (veeteelt). Op deze kaarten is te zien dat de toename van ammoniakdepositie niet beperkt is tot specifieke locaties binnen het plangebied, maar zich uitstrekt over het gehele plangebied en een groot gebied daar buiten. Binnen het beïnvloedingsgebied liggen ook EHS-gebieden.

Een toename van de ammoniakemissie vanuit de landbouw en daarmee een toename van de ammoniakdepositie op natuurgebieden is met name relevant ten aanzien van verzuringsgevoelige delen van de EHS. De Provincie Noord-Holland heeft in het kader van de Wet ammoniak en veehouderij (Wav) voornamelijk geen “zeer kwetsbare gebieden” aangewezen.

Het plangebied ligt in een zeekeleipolder en natuur in kleigebieden zijn over het algemeen minder gevoelig voor verzuring en vermesting dan bijvoorbeeld natuur op zandgrond. Op basis van een beoordeling van de beheer- en ambitiedoelen uit het Natuurbeheerplan blijkt ook dat er geen zeer kwetsbare gebieden binnen en direct rond het plangebied zijn gelegen. Echter ook in minder gevoelige gebieden zal ten gevolge van een sterke toename in de ammoniakdepositie de biodiversiteit afnemen.

Ook voor regulier agrarisch grasland geldt dat als gevolg van een hoge stikstofdepositie de biodiversiteit afneemt. Het grasland wordt qua vegetatie eentoniger en de variatie aan insecten neemt af. Hierdoor is er minder voedsel voor weidevogels te vinden.

Indirect heeft een toename van stikstof in het oppervlaktewater negatieve effecten op de waterkwaliteit, waardoor amfibieën en vissen negatieve gevolgen kunnen ondervinden. Effecten hebben onder meer betrekking op vertroebeling van het water (algengroei) en een overmatige plantengroei. De kwaliteit van het leefgebied van bittervoorn, kleine modderkruiper en rivierdonderpad neemt hiermee af.

Overige effecten

Een schaalvergroting van de veehouderij zal leiden tot een doelmatiger gebruik van de agrarische productiepercelen waardoor een verdere kavelvergroting en uniformering van de percelen zal plaatsvinden. De aanwezige soortenrijkdom in het agrarisch gebied zal hierdoor afnemen.

Door schaalvergroting in de veehouderij blijven de voor weidevogels belangrijke openheid en rust in Weidevogelleefgebieden in grote lijnen behouden. De uitbreiding van de agrarische bouwvlakken zal plaatselijk in beperkte mate ten koste gaan van de openheid.

4.3.3

Beoordeling van de milieueffecten

In tabel 7 is de beoordeling van de milieueffecten van het voornemen op de natuur opgenomen.

Tabel 7. Beoordeling van de milieueffecten, natuur - EHS, weidevogelleefgebied en beschermde planten- en diersoorten

	voornemen 1	voornemen 2
- Ecologische Hoofdstructuur	0	0
- Weidevogelleefgebied	--	0
- Beschermde planten- en diersoorten	0/-	0/-

++ : milieueffecten zijn zeer positief

+ : milieueffecten zijn positief

0 : milieueffecten zijn nihil

- : milieueffecten zijn negatief

-- : milieueffecten zijn zeer negatief

Bij voornemen 1 zal in de worst case-situatie een sterke verdichting van het landschap optreden. Deze verdichting heeft een licht negatief effect op de EHS, een sterk negatief effect heeft op Weidevogelleefgebied en een licht negatief effect op beschermde planten- en diersoorten.

De EHS is overeenkomst met de PRVS artikel 19 bestemd. De aantasting van de openheid betreft dan ook een externe werking (van buiten de EHS). Het toetsingskader in genoemd artikel kent geen externe werking. De aantasting van de EHS wordt hierdoor in lijn van de PRVS beoordeeld als geen.

Voornemen 2 (veeteelt) heeft door een toename van de ammoniakdepositie en het doelmatiger gebruik van landbouwpercelen een negatief effect op de EHS en een licht negatief effect op zowel Weidevogelleefgebied als beschermde planten- en diersoorten.

Zoals hierboven genoemd kent het toetsingskader van de EHS geen externe werking. De toename van verzuring en vermesting wordt hierdoor in lijn van de PRVS beoordeeld als geen.

Nieuwe bebouwing binnen een bestaand bouwblok of een uitbreiding daarvan, evenals versturende activiteiten als gevolg van het huidige agrarische gebruik zijn op basis van de PRVS binnen Weidevogelleefgebied toegestaan. De uitbreiding van de veehouderijen wordt hierdoor in lijn van de PRVS beoordeeld als geen.

Voor een volledig overzicht is in tabel 8 de beoordeling van de milieueffecten op Natura 2000-gebieden opgenomen. Deze tabel is ook in hoofdstuk 7 opgenomen.

Tabel 8. Beoordeling van de milieueffecten, natuur - Natura 2000-gebieden

	voornemen 1	voornemen 2
- oppervlakteverlies en versnippering	0	0
- verzuring en vermesting	0	--
- verdroging	0	0
- verstoring door licht, geluid en trilling	0	0
- optische verstoring	0	0

++ : milieueffecten zijn zeer positief

+ : milieueffecten zijn positief

0 : milieueffecten zijn nihil

- : milieueffecten zijn negatief

-- : milieueffecten zijn zeer negatief

4.3.4

Maatregelen

Door de in het kader van de PRVS aanwezige Weidevogelleefgebied overeenkomstig met artikel 25 PRVS te bestemmen, kunnen negatieve effecten op Weidevogelleefgebied worden weggenomen.

4.3.5

Leemten in de kennis

Vanwege de aard van een bestemmingsplan buitengebied, op grond waarvan in het algemeen ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt (of juist niet mogelijk worden gemaakt), is een beoordeling van de milieueffecten alleen op hoofdlijnen mogelijk. Dit in overweging nemende zijn er voor het beoordelen van de milieueffecten op de natuur geen leemten in de kennis vastgesteld. Voor een beoordeling op hoofdlijnen is voldoende informatie beschikbaar.

4.4

Geur

Het voornemen wordt wat betreft de geur op basis van de volgende kenmerken beoordeeld:

- toename van de geurbelasting;
- toename van de geurhinder.

Voor het planMER is onderzoek uitgevoerd naar de geurbelasting van de veehouderijbedrijven in het bestemmingsplangebied. Hierbij is gebruik gemaakt van het verspreidingsmodel V-Stacks gebied, versie 2010.1, bij de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv). De geuremissie van de veehouderijbedrijven is bepaald op basis van de in bijlage 1 van de Regeling geurhinder en veehouderij (Rgv) opgenomen geuremissiefactoren per diersoort. De uitgangspunten van het onderzoek zijn in bijlage 8 opgenomen.

Omdat de milieueffecten van geur ook over enige afstand kunnen plaatsvinden, kunnen deze ook buiten het bestemmingsplangebied plaatsvinden. Op basis van de Gebruikershandleiding V-Stacks gebied¹³ is de keuze gemaakt om het onderzoeksgebied te beperken tot het bestemmingsplangebied en een zone van 2 kilometer direct bij het plangebied.

Op grond van de Wvg mag de geurbelasting van een veehouderijbedrijf in de gemeente Drechterland bij een geurgevoelig object ten hoogste:

- 2,0 odeur units per kubieke meter (ou_E/m^3) lucht binnen de bebouwde kom;
- 8,0 ou_E/m^3 lucht buiten de bebouwde kom zijn¹⁴.

Deze ten hoogste toegestane geurbelastingen zijn alleen van toepassing op diersoorten waarvoor in bijlage 1 van de Rgv geuremissiefactoren zijn opgenomen. Voor de andere diersoorten moet tussen een veehouderijbedrijf¹⁵ en een geurgevoelig gebouw ten minste een afstand van:

- 100 m binnen de bebouwde kom;
- 50 m buiten de bebouwde kom gewaarborgd worden.

Een gemeente mag op grond van de Wvg bij verordening ook een andere ten hoogste toegestane geurbelasting of ten minste te waarborgen afstand vaststellen. Op het moment van het uitvoeren van het onderzoek voor het planMER in december 2012-januari 2013 was door de gemeente (nog) niet een verordening vastgesteld.

Opgemerkt moet worden dat de in de wet opgenomen ten hoogste toegestane geurbelastingen, de ten hoogste toegestane geurbelasting is vanwege één afzonderlijk veehouderijbedrijf. In het onderzoek dat voor het planMER is uitgevoerd is de geurbelasting van de veehouderijbedrijven samen bepaald. Hierdoor zijn de resultaten van het voor de planMER uitgevoerde onderzoek naar de geurbelasting ook niet direct te gebruiken voor een beoordeling zoals bedoeld in de Wgv. Het onderzoek is op deze manier uitgevoerd omdat het voor het planMER wenselijk is om inzicht te krijgen in de milieueffecten wat betreft geur van het voornemen van de veehouderijbedrijven samen. De geurbelasting van afzonderlijke veehouderijbedrijven biedt hiervoor onvoldoende inzicht.

Wat betreft de resultaten van het uitgevoerde onderzoek moet worden opgemerkt dat de bepaalde geurbelasting van de veehouderijbedrijven samen (zeer waarschijnlijk) hoger is dan wanneer de geurbelasting van de veehouderijbedrijven afzonderlijk wordt bepaald. Een op basis van de resultaten vastgestel-

¹³ Agentschap NL, Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu e.a. (2010). Gebruikershandleiding V-Stacks gebied. Agentschap NL, Den Haag, 2010.

¹⁴ In de Wet geurhinder en veehouderij zijn zogenoemde concentratiegebieden onderscheiden. Binnen de concentratiegebieden mag de geurbelasting binnen de bebouwde kom ten hoogste 3,0 odeur units per kubieke meter (ou_E/m^3) zijn en buiten de bebouwde kom ten hoogste 14,0 ou_E/m^3 . De gemeente Drechterland ligt buiten deze concentratiegebieden.

¹⁵ In overeenstemming met de Wgv: "de buitenzijde van een dierverblijf" of een emissiepunt.

de overschrijding van de in de Wgv opgenomen toegestane geurbelasting is dan ook niet per se een overschrijding wanneer de geurbelasting wordt bepaald zoals bedoeld in de Wgv.

4.4.1

Referentiesituatie

Bestaande situatie

Uit de resultaten van het verspreidingsmodel V-stacks gebied blijkt dat de geuremissie van de veehouderijbedrijven samen 97.970 ou_E/s is.

Ook blijkt dat de geurbelasting ten hoogste 9,6 ou_E/m³ is. Deze geurbelasting is ter plaatse van de Hemweg, buiten de bebouwde kom, bepaald. Hierdoor is er sprake van een overschrijding van de ten hoogste toegestane geurbelasting van 8,0 ou_E/m³ op grond van de Wgv. Verder is er geen sprake van een overschrijding van de ten hoogste toegestane geurbelastingen op grond van de Wgv. De verspreiding van de geurbelasting is op kaart 3.2 van de kaartenbijlage weergegeven.

Autonome ontwikkeling

Uitgangspunt van de autonome ontwikkeling is dat, met uitzondering van het aantal stuks rundvee, het aantal dieren in vergelijking met de bestaande situatie onveranderlijk is. Omdat voor rundvee (melk- en kalfkoeien ouder dan 2 jaar, zoogkoeien ouder dan 2 jaar en vrouwelijk jongvee tot 2 jaar) in bijlage 1 van de Rgv geen geuremissiefactoren zijn opgenomen moeten tussen rundveehouderijbedrijven en geurgevoelige gebouwen de in de Wgv of de Verordening geurhinder opgenomen afstanden gewaarborgd worden. Ook in de bestaande situatie moeten deze afstanden gewaarborgd worden.

Uit de resultaten van het verspreidingsmodel V-stacks gebied blijkt dan ook dat (de verspreiding van) de geurbelasting in de autonome ontwikkeling overeenkomstig de bestaande situatie is.

4.4.2

Omschrijving van de milieueffecten

Voornemen

De Wgv is er op gericht om geurhinder van veehouderij(bedrijven) te voorkomen. In overweging nemende dat er in het bijzonder voor veehouderij wet- en regelgeving is opgesteld om geurhinder te voorkomen of te beperken worden milieueffecten dan ook vooral verwacht in voornemen 2 (veeteelt).

In het voornemen is de vestiging van 182 grondgebonden modelveehouderijbedrijven voorzien. Op deze modelveehouderijbedrijven worden 300 stuks melk- en kalfkoeien (Rav-categorie A 1) en 210 stuks vrouwelijk jongvee (Rav-categorie A 3) gehouden. Hiervoor zijn in de Rgv geen geuremissiefactoren opgenomen. Op grond van de Rgv is de geuremissie van deze modelveehouderijbedrijven dan ook 0 ou_E/s.

Daarbij is in het voornemen ook de vestiging van 3 niet-grondgebonden modelveehouderijbedrijven voorzien waar 3.000 stuks vleesvarkens (Rav-categorie D 3) per hectare worden gehouden. Uit de resultaten van het verspreidingsmodel V-stacks gebied blijkt dat de geuremissie van deze bedrijven samen, en dan ook in het voornemen, 122.664 ou_E/s is.

Ook in het voornemen is de geurbelasting ten hoogste 9,6 ou_E/m³. En ook in het voornemen is deze geurbelasting ter plaatse van de Hemweg bepaald waardoor er ook in het voornemen sprake is van een overschrijding van de ten hoogste toegestane geurbelasting op grond van de Wgv. Verder is er geen sprake van een overschrijding van de ten hoogste toegestane geurbelastingen op grond van de Wgv. De verspreiding van de geurbelasting is op kaart 3.3 van de kaartenbijlage weergegeven. Op kaart 3.4 is de vergelijking van de geurbelasting in het voornemen en de referentiesituatie weergegeven. Om misverstanden te voorkomen wordt opgemerkt dat er op de kaart geen verschillen zijn waar te nemen.

Voornemen (grondgebonden modelbedrijven met schapen)

Hierbij moet worden opgemerkt dat in het voornemen weliswaar de vestiging van grondgebonden modelveehouderijbedrijven is voorzien waarvan de geuremissie 0 ou_E/s is, maar op grond van het voorontwerpbestemmingsplan is binnen de agrarische bouwvlakken van 2 hectare ook het houden van diersoorten mogelijk waarvoor in de Rgv een geuremissiefactor is opgenomen. In de Gebruikershandleiding V-Stacks gebied¹⁶ is hierover onder andere opgemerkt dat “in een gebied met veel van dergelijke veehouderijbedrijven de geurbelasting wordt onderschat”.

Om enig inzicht te krijgen in de effecten van het houden van diersoorten waarvoor in de Rgv een geuremissiefactor is opgenomen op de grondgebonden modelveehouderijbedrijven is ook de geuremissie van deze bedrijven bepaald wanneer op deze bedrijven 200 schapen (Rav-nummer B 1) worden gehouden.

Uit de resultaten van het verspreidingsmodel V-stacks gebied blijkt dat de geuremissie van deze bedrijven samen met de 3 niet-grondgebonden modelveehouderijbedrijven 406.584 ou_E/s is.

De geurbelasting is hierbij, ook weer ter plaatse van de Hemweg, ten hoogste 14,6 ou_E/m³ waardoor ook weer sprake is van een overschrijding van de ten hoogste toegestane geurbelasting van 8,0 ou_E/m³ op grond van de Wgv. Daarbij neemt ook het gebied waarin sprake is van geurbelasting van ten minste 8,0 ou_E/m³ toe. Ook is in het zuiden van Venhuizen, binnen de bebouwde kom, sprake van een geurbelasting van ten minste 2,0 ou_E/m³: een overschrijding van de ten hoogste toegestane geurbelasting op grond van de Wgv. De verspreiding van de geurbelasting is op kaart 3.5 van de kaartenbijlage weergege-

¹⁶ Agentschap NL, Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu e.a. (2010). Gebruikershandleiding V-Stacks gebied. Agentschap NL, Den Haag, 2010.

ven. Op kaart 3.6 is de vergelijking van de geurbelasting in het voornemen en de referentiesituatie weergegeven.

4.4.3

Beoordeling van de milieueffecten

In tabel 9 is de beoordeling van de milieueffecten van het voornemen op geur opgenomen.

Tabel 9. Beoordeling van de milieueffecten, geur

	voornemen
- toename van de geurbelasting	0/-
- toename van de geurhinder	0

++ : milieueffecten zijn zeer positief
+ : milieueffecten zijn positief
0 : milieueffecten zijn nihil
- : milieueffecten zijn negatief
-- : milieueffecten zijn zeer negatief

In het voornemen neemt de geuremissie van de veehouderijbedrijven toe. Deze toename is echter zo beperkt dat deze niet is waar te nemen in de resultaten het verspreidingsmodel van de geurbelasting. Op basis hiervan zou het milieueffect van het voornemen op de geur als nihil beoordeeld kunnen worden. Met een andere uitwerking van het voornemen, waarbij op de grondgebonden modelbedrijven dieren worden gehouden waarvoor in de Rgv een geuremissiefactor is opgenomen, is wel een toename van de geurbelasting waar te nemen in de resultaten van het verspreidingsmodel. Een dergelijke toename is op grond van de Wgv echter niet mogelijk omdat er sprake is van een overschrijding van de in de regeling opgenomen ten hoogste toegestane geurbelasting. Dit betekent niet dat er geen toename kan plaatsvinden. Alles in overweging nemende is het milieueffect wat betreft de toename van de geurbelasting als nihil tot negatief beoordeeld.

Daarbij is er, zoals opgemerkt, in het voornemen ook sprake van een overschrijding van de ten hoogste toegestane geurbelasting op grond van de Wgv. Ook in de referentiesituatie is er echter al sprake van deze overschrijding waardoor er geen sprake is van een toename van de geurhinder. Op grond van wet- en regelgeving zoals de Wgv wordt (een toename van) geurhinder ook voorkomen of beperkt. Een toename zoals die hiervoor, met een andere uitwerking van het voornemen, is bepaald, is in beginsel dan ook niet mogelijk. Dit alles in overweging nemende is het milieueffect wat betreft een toename van de geurhinder dan ook als nihil beoordeeld.

4.4.4

Maatregelen

In de bestaande situatie is, ter plaatse van de Hemweg, sprake van een overschrijding van de ten hoogste toegestane geurbelasting op grond van de Wgv. De bepaalde geurbelasting is echter de geurbelasting van de veehouderijbe-

drijven samen in het gebied en niet de geurbelasting van één afzonderlijk bedrijf. Het advies is dan ook een geuronderzoek naar de geurbelasting van de veehouderijbedrijven in de gemeente uit te voeren om te bepalen of er daadwerkelijk sprake is van overschrijdingen. Op basis van de resultaten van dit geuronderzoek kan dan worden bepaald of het wenselijk is om een verordening zoals bedoeld in de Wgv vast te stellen.

Op grond van de Wgv worden andere overschrijdingen niet direct verwacht. Zoals uit de resultaten van het voor de planMER uitgevoerde onderzoek blijkt is een toename van de geuremissie echter wel mogelijk. Hierdoor is er ook een kans dat er onbedoeld toch sprake is van een toename van geurhinder. Het advies is dan ook om bij het verlenen van omgevingsvergunningen duidelijk te beoordelen of er ook sprake is van een toename van de geuremissie, -belasting en -hinder. In overweging genomen kan worden om in het bestemmingsplan regels op te nemen op grond waarvan bij de uitbreiding van agrarische bedrijven de effecten op geur beoordeeld moeten worden.

4.4.5

Leemten in de kennis

Vanwege de aard van een bestemmingsplan, op grond waarvan in het algemeen ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt (of juist niet mogelijk worden gemaakt), is een beoordeling van de milieueffecten alleen op hoofdlijnen mogelijk. Dit in overweging nemende zijn er voor het beoordelen van de milieueffecten wat betreft geur geen leemten in de kennis vastgesteld. Voor een beoordeling op hoofdlijnen is voldoende informatie beschikbaar.

4.5

Bodem

Het voornemen wordt wat betreft de bodem op basis van het volgende kenmerk beoordeeld:

- afname van de kwaliteit van de bodem.

4.5.1

Referentiesituatie

Bestaande situatie

Uit de resultaten van het Bodemloket¹⁷ blijkt dat er in het bestemmingsplan-gebied verschillende bodemonderzoek en -saneringen zijn uitgevoerd. Onder andere op basis van deze resultaten wordt verwacht dat er in de bestaande situatie geen sprake is van bodemverontreinigingen op grote schaal.

¹⁷ <http://www.bodemloket.nl/>

Autonome ontwikkeling

De wet- en regelgeving zoals de Wet bodembescherming (Wbb) is er op gericht om de bodemverontreinigingen te voorkomen en te beperken door het uitvoeren van saneringen. Op basis hiervan wordt een afname van de kwaliteit van de bodem niet verwacht. In het algemeen wordt verwacht dat de kwaliteit op kleine schaal zal toenemen.

4.5.2

Omschrijving van de milieueffecten

Verwacht wordt dat de milieueffecten van voornemen 1 (boom- en fruitteelt) en voornemen 2 (veeteelt) overeenkomstig zijn. Voor wat betreft de bodem worden de milieueffecten van het voornemen dan ook in het algemeen uiteengezet.

Bodemverontreinigingen ontstaan vaak door onder andere het niet juist gebruiken of opslaan van verontreinigende (bouw)materialen. Een voorbeeld hiervan is het niet juist gebruiken of opslaan van bestrijdingsmiddelen.

Voor de vestiging van de 185 modelbedrijven is de bouw van nieuwe bedrijfsgebouwen nodig. Hierbij kunnen verontreinigende bouwmaterialen worden gebruikt. Ook zullen door de modelbedrijven de agrarische werkzaamheden in het bestemmingsplangebied toenemen. In het algemeen neemt hierdoor de kans op bodemverontreinigingen en daardoor ook de kans op een afname van de kwaliteit van de bodem toe.

4.5.3

Beoordeling van de milieueffecten

In tabel 10 is de beoordeling van de milieueffecten van het voornemen op de bodem opgenomen.

Tabel 10. Beoordeling van de milieueffecten, bodem

	voornemen
- afname van de kwaliteit van de bodem	0
++ : milieueffecten zijn zeer positief	
+ : milieueffecten zijn positief	
0 : milieueffecten zijn nihil	
- : milieueffecten zijn negatief	
-- : milieueffecten zijn zeer negatief	

In het voornemen neemt de kans op bodemverontreinigingen en daardoor de kans op een afname van de kwaliteit van de bodem toe. Op grond van wet- en regelgeving zoals de Wbb wordt een afname van de kwaliteit echter voorkomen. Dit in overweging nemende is het milieueffect wat betreft een afname van de kwaliteit van de bodem als nihil beoordeeld.

4.5.4

Maatregelen

In het algemeen wordt een afname van de kwaliteit van de bodem op grond van wet- en regelgeving voorkomen of beperkt. Daarbij is het milieueffect ook als nihil beoordeeld. Het is vooralsnog dan ook niet nodig om hiervoor regels in het bestemmingsplan op te nemen of voor de gemeente eigen regelgeving op te stellen.

4.5.5

Leemten in de kennis

Vanwege de aard van een bestemmingsplan, op grond waarvan in het algemeen ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt (of juist niet mogelijk worden gemaakt), is een beoordeling van de milieueffecten alleen op hoofdlijnen mogelijk. Dit in overweging nemende zijn er voor het beoordelen van de milieueffecten wat betreft de bodem geen leemten in de kennis vastgesteld. Voor een beoordeling op hoofdlijnen is voldoende informatie beschikbaar.

4.6

Water

Het voornemen wordt wat betreft het water op basis van het volgende kenmerk beoordeeld:

- afname van de kwaliteit van het oppervlaktewater;
- afname van de kwantiteit van het oppervlaktewater;
- afname van de kwaliteit van het grondwater.

4.6.1

Referentiesituatie

Bestaande situatie

Zoals in paragraaf 4.2 al is opgemerkt ligt het bestemmingsplangebied in oud zeeleilandschap. In de bestaande situatie bestaat het plangebied uit polder de Drieban en polder Schellinkhout. Het water in deze polders wordt langs verschillende watergangen door bemaling afgevoerd.

Autonome ontwikkeling

Wijzigingen van de waterstelsels worden niet op grote schaal verwacht. De wet- en regelgeving en het beleid van vooral het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, de waterbeheerder in het bestemmingsplangebied, is er op gericht om een de kwaliteit en kwantiteit van het grond- en oppervlaktewater te behouden en te versterken. Op basis hiervan wordt verwacht dat er sprake zal zijn van een oppervlakte- en grondwater van voldoende kwaliteit en kwantiteit.

4.6.2

Omschrijving van de milieueffecten

Verwacht wordt dat de milieueffecten van voornemen 1 (boom- en fruitteelt) en voornemen 2 (veeteelt) overeenkomstig zijn. Voor wat betreft het water worden de milieueffecten van het voornemen dan ook in het algemeen uiteengezet.

Voor de vestiging van de 185 modelbedrijven is de bouw van nieuwe bedrijfsgebouwen nodig. Hierbij kunnen verontreinigende bouwmaterialen worden gebruikt. Ook zullen door de modelbedrijven de agrarische werkzaamheden in het bestemmingsplangebied toenemen. In het algemeen neemt hierdoor de kans op waterverontreinigingen en daardoor ook de kans op een afname van de kwaliteit van het water toe.

Door de vestiging van de 185 modelbedrijven zullen, zoals opgemerkt, de agrarische werkzaamheden in het bestemmingsplangebied toenemen. Door het verschijnsel vermesting kunnen deze werkzaamheden milieueffecten hebben op de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit.

Vermesting is vaak het gevolg van het uitspoelen van meststoffen, vooral stikstof (ammoniak en stikstofoxides) en fosfaat uit (kunst)mest, in het grond- en oppervlaktewater. Door de mogelijke vestiging van 185 modelveehouderijbedrijven in het bestemmingsplangebied is er sprake van een sterke toename van het aantal stuks vee en hiermee ook een sterke toename aan meststoffen (op de bedrijven).

Voor het gebruik van gronden voor agrarische werkzaamheden is vaak een lager grondwaterpeil nodig dan het natuurlijke waterpeil. Hierdoor kan er sprake zijn van het verschijnsel verdroging. Ook kunnen er hierdoor onder andere grondwaterstromingen plaatsvinden waarbij het grondwater in ene gebied wordt vervangen door grondwater uit het andere gebied. Omdat een groot deel van de gronden in het bestemmingsplangebied al in gebruik zijn als agrarische cultuurgrond wordt niet verwacht dat een verdere ontwatering op grote schaal zal plaatsvinden.

Bij de uitbreiding van agrarische bedrijven neemt vaak ook het verhard oppervlakte toe door de bouw van nieuwe bedrijfsgebouwen, de aanleg van oppervlakteverhardingen en dergelijke. Een toename van het verhard oppervlak heeft in beginsel nadelige milieueffecten voor de waterhuishouding omdat het regenwater hierdoor snel naar het oppervlaktewater wordt afgevoerd.

4.6.3

Beoordeling van de milieueffecten

In tabel 11 is de beoordeling van de milieueffecten van het voornemen op de bodem opgenomen.

Tabel 11. Beoordeling van de milieueffecten, water

	voornemen
- afname van de kwaliteit van het oppervlaktewater	0
- afname van de kwantiteit van het oppervlaktewater	0
- afname van de kwaliteit van het grondwater	0
<hr/>	
++ : milieueffecten zijn zeer positief	
+ : milieueffecten zijn positief	
0 : milieueffecten zijn nihil	
- : milieueffecten zijn negatief	
-- : milieueffecten zijn zeer negatief	

In het voornemen neemt de kans op waterverontreinigingen toe en daardoor ook de kans op een afname van de kwaliteit van het water. Op grond van wet- en regelgeving zoals de Waterwet (Ww), Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo) en de Keur van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) worden verontreinigingen van het water in het algemeen voorkomen. Daarbij wordt het gebruik van meststoffen op grond van onder andere de Meststoffenwet (MW) beperkt. Ook omdat een groot deel van de gronden in het bestemmingsplangebied al als agrarische cultuurgrond in gebruik zijn, betekent dit waarschijnlijk dat niet alle meststoffen als meststof voor de cultuurgrond gebruikt kunnen worden. Verwacht wordt dan ook dat de toename van meststoffen in het oppervlakte- en grondwater, in vergelijking met de sterke toename van meststoffen (op de modelveehouderijbedrijven) in het bestemmingsplangebied beperkt is. Een afname van de kwaliteit van het water wordt dan ook niet direct verwacht. Dit in overweging nemende is het milieueffect wat betreft een afname van de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater als nihil beoordeeld.

De kans op verdroging zal in het voornemen niet toe- of afnemen. Op grond van wet- en regelgeving zoals de Keur van het HHNK wordt een in verhouding grote toename van het verhardoppervlak in vergelijking met de waterberging van het oppervlaktewater voorkomen. Op grond van de Keur wordt voldoende waterberging gewaarborgd. De milieueffecten wat betreft de kwantiteit van het oppervlaktewater zijn dan ook als nihil beoordeeld.

4.6.4

Maatregelen

In het algemeen wordt afname van de kwaliteit en kwantiteit van het oppervlakte- en grondwater op grond van wet- en regelgeving voorkomen of beperkt. Daarbij is het milieueffect ook als nihil beoordeeld. Het is vooralsnog dan ook niet nodig om hiervoor regels in het bestemmingsplan op te nemen of voor de gemeente eigen regelgeving op te stellen.

4.6.5

Leemten in de kennis

Vanwege de aard van een bestemmingsplan, op grond waarvan in het algemeen ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt (of juist niet mogelijk worden ge-

maakt), is een beoordeling van de milieueffecten alleen op hoofdlijnen mogelijk. Dit in overweging nemende zijn er voor het beoordelen van de milieueffecten wat betreft het water geen leemten in de kennis vastgesteld. Voor een beoordeling op hoofdlijnen is voldoende informatie beschikbaar.

4.7

Cultuurhistorie

Het voornemen wordt wat betreft de cultuurhistorie op basis van het volgende kenmerk beoordeeld:

- afname van archeologische waarden.

Zoals in paragraaf 4.2 al is opgemerkt zijn in dit hoofdstuk alleen de milieueffecten op de cultuurhistorie wat betreft de archeologische waarden uiteengezet.

4.7.1

Referentiesituatie

Bestaande situatie

Op de Informatiekaart Landschap en Cultuurhistorie van de provincie Noord-Holland ligt het bestemmingsplangebied in het gebied met archeologische waarden West-Friesland. In dergelijke gebieden zijn (naar verwachting) archeologische waarden aanwezig die belangrijk zijn voor de provincie.

Op de Cultuurhistorische Waardenkaart (CHW) van de provincie Noord-Holland is een aanvullende indeling van de archeologische waarden opgenomen. Het voor het bestemmingsplangebied betreffende deel van de CHW is op kaart 4.1 van de kaartenbijlage weergegeven. Uit de CHW blijkt dat vooral de linten en het zuidwesten van het bestemmingsplangebied van ((zeer) hoge) waarde zijn.

Op het moment van het uitvoeren van het cultuurhistorieonderzoek voor de planMER in december 2012 wordt door de gemeente ook een onderzoek naar de archeologische waarden uitgevoerd. Op basis van de resultaten van het onderzoek moet het mogelijk worden om de wet- en regelgeving op grond van de Monumentenwet 1988 (Mw 1988) verder uit te werken.

Autonome ontwikkeling

De wet- en regelgeving zoals de Mw 1988 en het beleid van de provincie Noord-Holland is er op gericht om archeologische waarden en “andere cultuurhistorische waarden” te behouden. Ook de gemeente Drechterland heeft het voornemen om, op basis van de resultaten van het archeologisch onderzoek dat wordt uitgevoerd, hiervoor eigen beleid op te stellen. Op basis hiervan wordt verwacht dat een groot deel van de waarden worden behouden. De autonome ontwikkeling is dan ook overeenkomstig de bestaande situatie.

4.7.2

Omschrijving van de milieueffecten

In haar advies over de reikwijdte en het detailniveau van het planMER merkt de Commissie voor de m.e.r. op dat in de planMER in het bijzonder “de effecten van boom- en fruitteelt op (verwachte) archeologische waarden” uiteengezet moeten worden. Milieueffecten worden dan ook vooral verwacht in voornemen 1 (boom- en fruitteelt).

Voor de vestiging van de 185 modeltuinbouwbedrijven is het vergroten van de bestaande agrarische bedrijfsgebouwen of de bouw van nieuwe bedrijfsgebouwen nodig. Ook is hiervoor het planten van nieuwe fruitbomen nodig. Hiervoor is (vaak) het uitvoeren van grondwerkzaamheden nodig, waardoor archeologische waarden ter plaatse mogelijk niet (ter plaatse) behouden kunnen worden. Hierdoor is mogelijk sprake van een afname van de archeologische waarden.

Het voornemen, zoals dat in het (voor)ontwerpbestemmingsplan is uitgewerkt¹⁸, is in overeenstemming met de wet- en regelgeving zoals de Mw 1988 gericht op het behouden van archeologische waarden. Een afname van de archeologische waarden wordt dan ook niet direct verwacht.

4.7.3

Beoordeling van de milieueffecten

In tabel 12 is de beoordeling van de milieueffecten van voornemen op archeologische waarden opgenomen.

Tabel 12. Beoordeling van de milieueffecten, cultuurhistorie

	voornemen
- afname van archeologische waarden	0
<hr/>	
++ : milieueffecten zijn zeer positief	
+ : milieueffecten zijn positief	
0 : milieueffecten zijn nihil	
- : milieueffecten zijn negatief	
-- : milieueffecten zijn zeer negatief	

Zoals opgemerkt is het voornemen er, in overeenstemming met de wet- en regelgeving op gericht om archeologische waarden te behouden waardoor een afname van de waarden ook niet direct wordt verwacht. Dit in overweging nemende is het milieueffect wat betreft een afname van archeologische waarden als nihil beoordeeld.

¹⁸ De gronden binnen de gebieden met archeologische waarden zijn in het (voor)ontwerpbestemmingsplan dubbelbestemd als “Waarde - Archeologie”. Op grond van deze bestemming zijn de betreffende gronden in de eerste plaats bestemd voor “het behoud van archeologische waarden”. De regels van het bestemmingsplan zijn in overeenstemming met de wet- en regelgeving.

4.7.4

Maatregelen

In het (voor)ontwerpbestemmingsplan zijn, in overeenstemming met de wet- en regelgeving, regels opgenomen om een afname van archeologische waarden te voorkomen of te beperken. Hiervoor zijn de gronden binnen de gebieden met archeologische waarden dubbelbestemd als Waarde - Archeologie. In beginsel is het dan ook niet nodig om aanvullende regels in het bestemmingsplan op te nemen.

Wel kan de gemeente, binnen de regels van de Mw 1988, eigen archeologisch beleid opstellen. Op basis van dit beleid kunnen binnen het bestemmingsplan-gebied in aanvulling op de gebieden die nu in het (voor)ontwerpbestemmingsplan zijn opgenomen, andere gebieden worden onderscheiden. Ook is het op basis hiervan mogelijk om enigszins andere regels in het bestemmingsplan op te nemen, die meer bij de archeologische waarden of verwachtingen van de verschillende gebieden passen. Het archeologisch onderzoek dat op dit moment door de gemeente Drechterland wordt uitgevoerd kan hiervoor een goed uitgangspunt zijn.

4.7.5

Leemten in de kennis

Vanwege de aard van een bestemmingsplan, op grond waarvan in het algemeen ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt (of juist niet mogelijk worden gemaakt), is een beoordeling van de milieueffecten alleen op hoofdlijnen mogelijk. Dit in overweging nemende zijn er voor het beoordelen van de milieueffecten wat betreft de cultuurhistorie geen leemten in de kennis vastgesteld. Voor een beoordeling op hoofdlijnen is voldoende informatie beschikbaar.

4.8

Lucht

Het voornemen wordt wat betreft de lucht op basis van het volgende kenmerk beoordeeld:

- toename van het aantal overschrijdingen van fijnstof (PM_{10}).

In het voor het planMER uitgevoerde onderzoek naar de milieueffecten voor de lucht is alleen onderzoek uitgevoerd naar de fijnstofbelasting van de veehouderijbedrijven in de gemeente. In het algemeen is de stikstofdioxidebelasting (NO_2) van veehouderijbedrijven beperkt waardoor overschrijdingen van de grenswaarden in het landelijk gebied nauwelijks voorkomen. De fijnstof in de lucht is voor een groot deel wel afkomstig van veehouderij¹⁹.

¹⁹ Infomil en Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu (2010). Handreiking fijn stof en veehouderijen. Agentschap NL, Den Haag, 2010.

Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van het verspreidingsmodel ISL3a, versie 2012-1. De fijnstofemissie van de veehouderij is bepaald op basis van de in maart 2012 door de minister van Infrastructuur en Milieu vastgestelde emissiefactoren voor fijnstof voor de veehouderij. De uitgangspunten van het onderzoek zijn in bijlage 8 opgenomen.

In de Handreiking fijn stof en veehouderijen²⁰ is opgemerkt dat “voor de meeste veehouderijen maximaal op een paar honderd meter afstand, maar vaak nog op veel kortere afstand, de bijdrage fijnstof van het veehouderijbedrijf niet in betekenende mate is”. Op basis hiervan is de keuze gemaakt om het onderzoeksgebied in beginsel te beperken tot het bestemmingsplangebied.

Op basis van het verspreidingsmodel ISL3a moet het onderzoeksgebied beperkt worden tot een gebied van ten hoogste 10 bij 10 kilometer en ten hoogste 50 agrarische bedrijven. Het bestemmingsplangebied is ongeveer 11 bij 9 kilometer. Dit betekent dat het onderzoeksgebied moet worden beperkt tot een deel van het bestemmingsplangebied. Naar aanleiding hiervan is de keuze gemaakt om het onderzoeksgebied op basis van de volgende uitgangspunten te bepalen:

- Het onderzoeksgebied betreft dat deel van het bestemmingsplangebied waar de dichtheid van de agrarische bedrijven het hoogst is.
- Het aantal niet-grondgebonden veehouderijbedrijven binnen het onderzoeksgebied is zo hoog mogelijk.
- Het aantal agrarische bedrijven is zo hoog mogelijk maar ten hoogste 50 stuks.

Op grond Wet milieubeheer (Wm) mag de hoeveelheid fijnstof in de lucht ten hoogste de in tabel 13 opgenomen hoeveelheid zijn.

Tabel 13. Grenswaarden fijnstof in de lucht

	grenswaarde
jaargemiddelde concentratie	40 microgram/m ³
24-uursgemiddelde concentratie	50 microgram/m ³ ten hoogste 35 keer per jaar

4.8.1

Referentiesituatie

Bestaande situatie

Uit de resultaten van het verspreidingsmodel ISL3a blijkt dat in de bestaande situatie de fijnstofbelasting in het onderzoeksgebied plaatselijk ten hoogste 27,88 microgram/m³ is. Hiermee is geen sprake van een overschrijding van de jaargemiddelde concentratie van 40 microgram per m³. De fijnstofbelasting van de veehouderijbedrijven in het onderzoeksgebied is plaatselijk ten hoogste 7,28 microgram per m³. Ook blijkt dat er plaatselijk op 35 dagen per jaar

²⁰ Infomil en Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu (2010). Handreiking fijn stof en veehouderijen. Agentschap NL, Den Haag, 2010.

sprake is van een overschrijding van de 24-uursgemiddelde concentratie. Dit is geen overschrijding van het ten hoogste aantal dagen van 35 dat er een overschrijding mag plaatsvinden. De fijnstofemissie van de veehouderijbedrijven in het onderzoeksgebied samen is hierbij 3.306 kg per jaar.

Autonome ontwikkeling

Uitgangspunt van de autonome ontwikkeling is dat, met uitzondering van het aantal stuks rundvee, het aantal dieren in vergelijking met de bestaande situatie onveranderlijk is. Door de toename van het aantal stuks rundvee is er ook een toename van de fijnstofemissie van de veehouderijbedrijven. Deze toename is echter zo beperkt dat deze niet is waar te nemen uit de resultaten het verspreidingsmodel. In de autonome ontwikkeling zijn de resultaten overeenkomstig het voornemen. De fijnstofemissie van de veehouderijbedrijven in het onderzoeksgebied samen, is ook 3.306 kg per jaar. Ook hierin is de toename van het aantal stuks rundvee niet waar te nemen.

De verwachting is dat door algemene maatregelen de achtergrondwaarden van fijnstof zullen (blijven) afnemen.

4.8.2

Omschrijving van de milieueffecten

Zoals hiervoor al is opgemerkt komt de fijnstof in de lucht voor een groot deel van de veehouderij. Milieueffecten worden dan ook vooral verwacht in voornemen 2 (veeteelt).

De fijnstofbelasting in het onderzoeksgebied is in het voornemen plaatselijk ten hoogste 24,80 microgram per m³. Hierdoor is ook in het voornemen geen sprake van een overschrijding van de jaargemiddelde concentratie. Wat hierbij wel opvalt is dat er in het voornemen, in vergelijking met de referentiesituatie, sprake is van een afname van de fijnstofbelasting van 3,08 microgram per m³. Dit valt nog meer op omdat de fijnstofemissie van de veehouderijbedrijven in het onderzoeksgebied samen 3.694 kg per jaar is; een toename van 338 kg per jaar. De verklaring hiervoor is dat er in de referentiesituatie een veehouderijbedrijf in het onderzoeksgebied is gevestigd met een fijnstofemissie van 1.725 kg per jaar. De fijnstofemissie van de modelbedrijven is ten hoogste 552 kg per jaar. Dit betekent dat er in het voornemen weliswaar sprake is van een toename van de fijnstofemissie maar de verspreiding hiervan neemt ook toe.

Plaatselijk is er op 20 dagen per jaar sprake van een overschrijding van de 24-uursgemiddelde concentratie. Dit is, in vergelijking met de referentiesituatie, een afname van 15 dagen. Ook dit is geen overschrijding van het ten hoogste toegestane aantal dagen van 35, dat er een overschrijding mag plaatsvinden.

4.8.3

Beoordeling van de milieueffecten

In tabel 14 is de beoordeling van de milieueffecten van voornemen op de lucht opgenomen.

Tabel 14. Beoordeling van de milieueffecten, lucht

	voornemen
- toename van het aantal overschrijdingen van fijnstof (PM ₁₀)	0

++ : milieueffecten zijn zeer positief
+ : milieueffecten zijn positief
0 : milieueffecten zijn nihil
- : milieueffecten zijn negatief
-- : milieueffecten zijn zeer negatief

Uit de resultaten van het verspreidingsmodel ISL3a blijkt dat er in het voornemen sprake is van een afname van het aantal overschrijdingen van de 24-uursgemiddelde concentratie. Op basis hiervan kan het milieueffect van het voornemen als zeer positief tot positief beoordeeld worden. Zoals bij de omschrijving van de milieueffecten al is opgemerkt hangt deze afname samen met de verspreiding van de fijnstofemissie. Er is namelijk wel sprake van een toename van de stikstofemissie van de veehouderijbedrijven. Dit alles in overweging nemende is het milieueffect wat betreft de toename van het aantal overschrijdingen van fijnstof (PM₁₀) als nihil beoordeeld.

4.8.4

Maatregelen

In het algemeen wordt (een toename van) fijnstofhinder op grond van wet- en regelgeving voorkomen of beperkt. Daarbij is het milieueffect ook als nihil beoordeeld. Het is vooralsnog dan ook niet nodig om hiervoor regels in het bestemmingsplan op te nemen of voor de gemeente eigen regelgeving op te stellen.

4.8.5

Leemten in de kennis

Vanwege de aard van een bestemmingsplan, op grond waarvan in het algemeen ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt (of juist niet mogelijk worden gemaakt), is een beoordeling van de milieueffecten alleen op hoofdlijnen mogelijk. Dit in overweging nemende zijn er voor het beoordelen van de milieueffecten wat betreft de lucht geen leemten in de kennis vastgesteld. Voor een beoordeling op hoofdlijnen is voldoende informatie beschikbaar.

4.9

Geluid

Het voornemen wordt wat betreft het geluid op basis van de volgende kenmerken beoordeeld:

- toename van de geluidhinder.

In de notitie reikwijdte en detailniveau is opgemerkt dat op grond van wet- en regelgeving een onaanvaardbare toename van het geluid wordt voorkomen. Op basis hiervan is in de notitie de keuze gemaakt om het onderzoek voor de planMER te beperken tot een omschrijving van de referentiesituatie en de milieueffecten in het algemeen. Daarbij vraagt de Commissie voor de m.e.r. in haar advies over de reikwijdte en het detailniveau om in het planMER in het bijzonder de milieueffecten op “geluidsgevoelige bestemmingen en het stiltegebied en mogelijke knelpunten met wet- en regelgeving” uiteen te zetten.

4.9.1

Referentiesituatie

Bestaande situatie

Wegverkeerslawaaï en industrielawaaï

In de bestaande situatie is er in het bestemmingsplangebied vooral sprake van geluidsbelasting vanwege wegverkeerslawaaï en “industrielawaaï” (agrarische bedrijven en bedrijventerreinen). Op het moment van het uitvoeren van het geluidonderzoek voor de planMER in december 2012 waren geen situaties bekend waarin sprake is van geluidhinder.

Milieubeschermingsgebieden (stiltegebieden)

Een groot deel van het bestemmingsplangebied is op grond van de Provinciale Milieuverordening (PMV) aangeduid als zogenoemd stiltegebied. Het betreft het stiltegebied Weidegebied Venhuizen en polder de Drieban. In de verordening zijn regels opgenomen om geluidhinder in stiltegebieden te voorkomen of te beperken. De regels zijn er op gericht om “de heersende natuurlijke rust” in deze gebieden te waarborgen.

Autonome ontwikkeling

Het beleid en de wet- en regelgeving is er in het algemeen op gericht om een toename van de geluidsbelasting en -hinder te voorkomen of te beperken. Op grond hiervan wordt een toename van de geluidsbelasting en -hinder niet direct verwacht. Op het moment van het uitvoeren van het geluidonderzoek waren echter ook geen maatregelen bekend op basis waarvan een afname van de geluidsbelasting of -hinder verwacht mag worden.

4.9.2

Omschrijving van de milieueffecten

Verwacht wordt dat de milieueffecten van voornemen 1 (boom- en fruitteelt) en voornemen 2 (veeteelt) overeenkomstig zijn. Voor wat betreft het geluid worden de milieueffecten van het voornemen dan ook in het algemeen uiteengezet.

Wegverkeerslawaaai en industrielawaai

Uit de resultaten van een door Rienks en Hermans²¹ uitgevoerde onderzoek (zie subparagraaf 4.10.2) naar de effecten van de schaalvergroting van melkrunderveehouderijbedrijven op het gebruik van de (erftoegangs)wegen in het landelijk gebied blijkt dat de verkeersdruk vanwege zwaar verkeer in de zin van vrachtwagens bij de schaalvergroting van de bedrijven afneemt. Het verkeer in de zin van tractoren neemt echter toe. Door een toename van de verkeersdruk mag in beginsel ook een toename van de geluidsbelasting vanwege wegverkeerslawaaai verwacht worden, en hierdoor ook een toename van de geluidhinder vanwege wegverkeerslawaaai.

Industrielawaai

Door de vergroting van agrarische bedrijven mag in beginsel ook een toename van de werken en werkzaamheden bij de bedrijven en daardoor ook een toename van de geluidsbelasting verwacht worden. Of er ook werkelijk sprake is van een toename van de geluidsbelasting, en de mogelijke hinder die hiermee samenhangt, is echter sterk afhankelijk van de precieze inrichting van het bedrijf. Zo kunnen bij de vergroting van een agrarisch bedrijf ook nieuwe machines en dergelijke worden gebruikt waarvan de geluidemissie beperkt is. Hierdoor is er op verschillende onderdelen van het agrarisch bedrijf ook een afname van het geluid mogelijk.

4.9.3

Beoordeling van de milieueffecten

In tabel 15 is de beoordeling van de milieueffecten van voornemen op de geluid opgenomen.

Tabel 15. Beoordeling van de milieueffecten, geluid

	voornemen
- toename van de geluidhinder	0
++ : milieueffecten zijn zeer positief	
+ : milieueffecten zijn positief	
0 : milieueffecten zijn nihil	
- : milieueffecten zijn negatief	
-- : milieueffecten zijn zeer negatief	

²¹ Rienks, W.A. en C.M.L. Hermans (2009). Filevorming op het platteland in: Veeteelt, jrg. 26, nr. 14, pp. 10-13.

In het voornemen is sprake van een toename van de geluidsbelasting vanwege wegverkeerslawaai en industrielawaai. Op grond van wet- en regelgeving zoals de Wet geluidhinder en de PMV wordt geluidhinder voorkomen of beperkt. Een toename van geluidhinder wordt dan ook niet verwacht. Dit in overweging nemende is het milieueffect wat betreft een toename van de geluidhinder als nihil beoordeeld.

4.9.4

Maatregelen

In het algemeen wordt (een toename van) geluidhinder op grond van wet- en regelgeving voorkomen of beperkt. Daarbij is het milieueffect ook als nihil beoordeeld. Het is vooralsnog dan ook niet nodig om hiervoor regels in het bestemmingsplan op te nemen of voor de gemeente eigen regelgeving op te stellen.

4.9.5

Leemten in de kennis

Vanwege de aard van een bestemmingsplan, op grond waarvan in het algemeen ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt (of juist niet mogelijk worden gemaakt), is een beoordeling van de milieueffecten alleen op hoofdlijnen mogelijk. Dit in overweging nemende zijn er voor het beoordelen van de milieueffecten wat betreft het geluid geen leemten in de kennis vastgesteld. Voor een beoordeling op hoofdlijnen is voldoende informatie beschikbaar.

4.10

Verkeer

Het voornemen wordt wat betreft het verkeer op basis van de volgende kenmerken beoordeeld:

- toename van de verkeersdruk;
- afname van de verkeersveiligheid.

Op het moment van het opstellen van het voorliggende planMER worden werkzaamheden voor het versterken van de N23 (Westfrisiaweg) uitgevoerd. Hiervoor is een eigen bestemmingsplan en planMER opgesteld. Deze ontwikkeling is dan ook niet in het voorliggende planMER verwerkt.

4.10.1

Referentiesituatie

Bestaande situatie

De hoofdontsluiting van het bestemmingsplangebied is de stroomweg Lage-weg-Blokdijk-De Hout (N506). Deze weg ligt in het noorden van het plangebied. Daarbij wordt het plangebied ook ontsloten door verschillende gebiedsontsluitingswegen. In figuur 24 zijn deze wegen weergegeven. Ook liggen er

binnen het bestemmingsplangebied erftoegangswegen waarlangs de percelen worden ontsloten. De inrichting van de wegen is in het algemeen in overeenstemming met de soort weg.

Figuur 24. Wegen in het bestemmingsplangebied

Autonome ontwikkeling

De schaalvergroting van agrarische bedrijven gaat samen met een ontwikkeling naar grote tractoren en werktuigen. Hierdoor kan vooral op erftoegangswegen, waar sprake is van het mengen van verkeer (bestuurders (van onder andere tractoren), fietsers en voetgangers maken gebruik van dezelfde weg), sprake zijn van een afname van de verkeersveiligheid.

4.10.2

Omschrijving van de milieueffecten

In haar advies over de reikwijdte en het detailniveau van het planMER merkt de Commissie voor de m.e.r. op dat mogelijke milieueffecten op het verkeer verwacht mogen worden vanwege de *“mogelijke toename van (zware) verkeersbewegingen vanwege het vergroten van melkrundveehouderijbedrijven in de linten”*. Milieueffecten worden dan ook vooral verwacht in voornemen 2 (veeteelt).

Uit de resultaten van een door Rienks en Hermans²² uitgevoerde onderzoek naar de effecten van de schaalvergroting van melkrundveehouderijbedrijven op het gebruik van de (erf)toegangswegen in het landelijk gebied blijkt dat de verkeersdruk vanwege zwaar verkeer in de zin van vrachtwagens bij de schaalvergroting van de bedrijven afneemt. Het verkeer in de zin van tractoren

²² Rienks, W.A. en C.M.L. Hermans (2009). Filevorming op het platteland in: Veeteelt, jrg. 26, nr. 14, pp. 10-13.

neemt echter toe. In tabel 16 is een samenvatting van de resultaten van het onderzoek weergegeven.

Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van verschillende modellen. Hierbij zijn ook verschillende modelmelkveehouderijbedrijven in een modelgebied onderscheiden. In het eerste model (gezinsbedrijven) zijn er in het modelgebied 10 melkrundveehouderijbedrijven gevestigd waar 120 stuks melkrundvee worden gehouden. In het tweede model (Cowmunity) is er in het modelgebied maar 1 melkrundveehouderijbedrijf gevestigd. Hier worden echter 1.200 stuks melkrundvee gehouden.

Tabel 16. Samenvatting resultaten onderzoek schaalvergroting en gebruik wegen (bron: Filevorming op het platteland)

	gezinsbedrijven	Cowmunity
aantal melkrundveehouderijbedrijven	10	1
aantal stuks rundvee	1.200	1.200
aantal hectare cultuurgrond	850	850
vrachtwagens		
- voertuigbewegingen per jaar (ritten)	840	500
- kilometers per jaar	5.000	2.000
tractoren		
- voertuigbewegingen per jaar (ritten)	6.800	6.800
- voertuigbewegingen per jaar op openbare wegen (ritten)	1.600	6.600
- kilometers per jaar op openbare wegen	2.400	40.800

In het voornemen is, door de vestiging van 185 modelveehouderijbedrijven, sprake van een sterke schaalvergroting. Hierbij moet worden opgemerkt dat er eigenlijk maar sprake is van een gedeeltelijke schaalvergroting omdat het aantal agrarische bedrijven niet afneemt. Op basis van de resultaten van het door Rienks en Hermans uitgevoerde onderzoek mag verwacht worden dat er in het voornemen dan ook sprake is van een sterke toename van de verkeersdruk.

De toename van de verkeersdruk hangt samen met de toename van het verkeer in de zin van tractoren. Vooral op erftoegangswegen waar sprake is van het mengen van verkeer kan hierdoor sprake zijn van een afname van de verkeersveiligheid. Omdat de verkeersdruk op een weg samenhangt met de verkeersveiligheid op een weg mag bij een sterke toename van de verkeersdruk dan ook een afname van de verkeersveiligheid verwacht worden. Verwacht wordt dan ook dat de verkeersveiligheid in het voornemen zal afnemen.

4.10.3

Beoordeling van de milieueffecten

In tabel 17 is de beoordeling van de milieueffecten van voornemen op het verkeer opgenomen.

Tabel 17. Beoordeling van de milieueffecten, verkeer

	voornemen
- toename van de verkeersdruk	0/-
- afname van de verkeersveiligheid	0/-
<hr/>	
++ : milieueffecten zijn zeer positief	
+ : milieueffecten zijn positief	
0 : milieueffecten zijn nihil	
- : milieueffecten zijn negatief	
-- : milieueffecten zijn zeer negatief	

In het voornemen is sprake van een sterke toename van de verkeersdruk vanwege de schaalvergroting. Een deel van deze schaalvergroting kan echter ook al in de referentiesituatie plaatsvinden waardoor ook in de referentiesituatie de verkeersdruk al kan toenemen. Ook is er op dit moment geen wet- en regelgeving op grond waarvan effecten op de verkeersdruk worden voorkomen. Dit alles in overweging nemende is het milieueffect wat betreft de toe- of afname van de verkeersdruk als nihil tot negatief beoordeeld.

Omdat de verkeersveiligheid sterk samenhangt met de toe- of afname van de verkeersdruk is ook het milieueffect wat betreft de toe- of afname van de verkeersveiligheid als nihil tot negatief beoordeeld. Ook hierbij is in overweging genomen dat er op dit moment geen wet- en regelgeving is op grond waarvan effecten op de verkeersveiligheid worden voorkomen.

4.10.4

Maatregelen

Zoals in paragraaf 4.2 is opgemerkt liggen de agrarische bouwvlakken vooral langs de linten in het bestemmingsplangebied. Dit betekent dat bij de uitbreiding van enkele van de langs een lint gevestigde agrarische bedrijven de verkeersdruk op de weg door het lint kan toenemen. Hiermee kan ook, vooral op de wegen waar sprake is van het mengen van verkeer, de verkeersveiligheid afnemen. Door een herinrichting van de betreffende wegen, door bijvoorbeeld de aanleg van afzonderlijke fiets- en voetpaden, kan de verkeersveiligheid gewaarborgd worden. Hierdoor neemt ook de verkeersdruk op de weg af omdat onder andere de fietsers- en voetgangers dan gebruik maken van de paden.

In overweging kan worden genomen om het in het bestemmingsplan regels op te nemen op grond waarvan bij de uitbreiding van agrarische bedrijven de effecten op het verkeer beoordeeld moeten worden.

4.10.5

Leemten in de kennis

Vanwege de aard van een bestemmingsplan, op grond waarvan in het algemeen ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt (of juist niet mogelijk worden gemaakt), is een beoordeling van de milieueffecten alleen op hoofdlijnen mogelijk. Dit in overweging nemende zijn er voor het beoordelen van de effecten op

het verkeer geen leemten in de kennis vastgesteld. Voor een beoordeling op hoofdlijnen is voldoende informatie beschikbaar.

4.11

Gezondheid

Het voornemen wordt wat betreft de gezondheid op basis van het volgende kenmerken beoordeeld:

- toename van het risico voor de gezondheid.

Naar aanleiding van het advies van de Commissie voor de m.e.r. is voor het voorliggende planMER ook een onderzoek naar de milieueffecten wat betreft de gezondheid uitgevoerd. De commissie merkt in haar advies op dat *“gezondheidseffecten vanwege varkens- en pluimveehouderijbedrijven niet van toepassing zijn”*. De commissie vraagt om *“in het planMER in hoofdlijnen de risico’s voor de gezondheid van zoönosen²³ vanwege rundvee-, schapen- en geitenhouderijbedrijven uiteen te zetten, en daarbij ook mogelijke maatregelen te omschrijven om deze risico’s voor de omgeving zoveel als mogelijk te beperken”*.

4.11.1

Omschrijving van de milieueffecten

Zoals ook uit de opmerking van de Commissie voor de m.e.r. blijkt, hangen de milieueffecten op de gezondheid vooral samen met veehouderijbedrijven in het algemeen en intensieve veehouderijbedrijven (of ondergeschikte intensieve veehouderij op veehouderijbedrijven) in het bijzonder. Milieueffecten worden dan ook vooral verwacht in voornemen 2 (veeteelt).

Op dit moment wordt onderzoek uitgevoerd naar de koppeling tussen milieueffecten op de gezondheid en (intensieve) veehouderij. Ook zijn er al verschillende onderzoeken uitgevoerd.

Uit de resultaten van een door Nijdam²⁴ uitgevoerd onderzoek blijkt dat per diersoort verschillende infectieziekten zich door de lucht kunnen verspreiden. Hierdoor kunnen deze ziekten ook van dieren op mensen worden overgedragen. Voor de omgeving van veehouderijbedrijven zijn vooral deze ziekten belangrijk. Dergelijke infectieziekten zijn:

- Q-koorts. Dit is een ziekte die bij een groot aantal diersoorten voorkomt. In de periode van 2007 tot en met 2009 is het aantal mensen met Q-koorts sterk toegenomen. Waarschijnlijk als gevolg van melkschapen en geiten. Verwacht wordt dat er sprake is van een grotere kans op

²³ Een zoönose is een infectieziekte die kan worden overgedragen van dieren op mensen.

²⁴ Nijdam, R. en A.S.G. van Dam (2011). Informatieblad Intensieve Veehouderij en Gezondheid Update 2011. GGD Nederland, 2011.

Q-koorts bij mensen in een zone van 5 km bij een veehouderijbedrijf met Q-koorts. Door maatregelen (ruiming) is het aantal mensen met Q-koorts in 2010 en 2011 sterk afgenomen. In de voorliggende periode moet duidelijk worden of door deze maatregelen deze afname ook behouden kan worden. Uit de resultaten van een door Heederik²⁵ uitgevoerd onderzoek blijkt dat er in de directe omgeving van geitenhouderijbedrijven een groter aantal longontstekingen bij mensen voorkomen.

- Vogelgriep. Een belangrijk risico voor de gezondheid vanwege pluimvee is de vogelgriep. In Azië en het Midden-Oosten komt een vogelgriepvorm (H5N1) voor waar ook mensen ernstig ziek van kunnen worden. Ook is in Azië en het Midden-Oosten een aantal mensen met vogelgriep bekend. De ziekte bij deze mensen is bijna altijd vanwege de aanraking met ziek pluimvee dat buiten wordt gehouden. De ziekte is nog niet van mens op mens overgedragen. De kans dat vogelgriep op mensen wordt overgedragen is weliswaar groot maar de kans dat mensen echt vogelgriep krijgen is klein, zelfs bij veel aanraking. Het risico van de ziekte is vooral dat deze snel kan veranderen waardoor een andere vorm kan ontstaan die wel van mens op mens kan worden overgedragen en waarvan mensen ernstig ziek kunnen worden. Er is een duidelijk koppeling vastgesteld tussen de grootte van een pluimveehouderijbedrijf en het aantal dieren met een weerstand tegen de vogelgriep: “hoe groter het bedrijf, hoe groter in verhouding het aantal dieren met voldoende weerstand tegen de vogelgriep”.
- Varkensgriep. Deze ziekte is een bekende ziekte bij varkens. Hierbij komen vormen voor die overeenkomen met vormen die bij mensen voorkomen. Dat de ziekte wordt overgedragen op mensen komt voor, maar is in het algemeen niet ernstig. Varkens zijn echter gevoelig voor varkensgriep, vogelgriep en griepvormen die bij mensen voorkomen. Varkens kunnen dan ook een soort “mengvat” zijn waarin nieuwe vormen van de ziekte ontstaan. Bij een toename van het aantal varkenshouderijbedrijven in een gebied neemt ook de kans op de ziekte bij de mens toe. Het effect van een toename van het aantal varkens op één bedrijf is niet duidelijk.
- MRSA. Er zijn veel verschillende vormen van MRSA. Hiervan zijn ook soorten die bij rundvee (jongvee), varkens en pluimvee voorkomen en bij mensen die veel in aanraking komen met deze dieren. Het aantal mensen met MRSA neemt toe. Hiervan is ongeveer 30% een vorm van MRSA die bij dieren voorkomt. Mensen met een beperkte weerstand kunnen ernstig ziek worden en moeilijk te behandelen zijn. Op grote bedrijven (met meer dan 500 zeugen) komt MRSA meer voor dan op kleine bedrijven (met minder dan 250 zeugen). Vooral bij mensen die veel in aanraking komen met rundvee (vleeskalveren) en varkens is er een risico op het overdragen van MRSA van dier op mens. Deze vormen

²⁵ Heederik, D.J.J. e.a. (2011). Mogelijke effecten van bedrijven met intensieve veehouderij op de gezondheid van omwonenden: onderzoek naar potentiële blootstelling en gezondheidsproblemen. IRAS Universiteit van Utrecht, NIVEL en RIVM, Utrecht, 2011.

van MRSA worden in verhouding tot andere vormen minder eenvoudig van mens op mens overgedragen. Uit de resultaten van een door van Cleef²⁶ uitgevoerd onderzoek blijkt dat de kans op MRSA bij mensen in gebieden met een groot aantal varkens niet hoger is dan in andere gebieden. Het risico voor de gezondheid is dat deze vorm van MRSA zou kunnen veranderen in nieuwe vormen. Het is op dit moment echter niet duidelijk hoe groot dit risico is.

- ESBL. Door ESBL kunnen bepaalde ziekten moeilijk te behandelen worden. Vanaf 2000 neemt het aantal mensen met ziekten vanwege ESBL toe. Ook neemt ESBL toe bij dieren die voor voedsel worden gehouden, vooral bij pluimvee (vleeskuikens). De verspreiding van ESBL door directe aanraking met dieren, is nog maar een enkele keer vastgesteld. Er is nog geen onderzoek uitgevoerd naar het risico voor mensen in de omgeving.

In 2011 is ook door Heederik²⁷ onderzoek uitgevoerd naar de koppeling tussen gezondheid en intensieve veehouderij. Uit de resultaten blijkt dat in de directe omgeving van intensieve veehouderijbedrijven sprake is van hogere waarden aan “dragere van zoönosen”. Vooral bij varkens- en pluimveehouderijen waren de waarden duidelijk hoger. Op verschillende plaatsen waren aanwijzingen voor Q-koorts en voor, voor dieren bijzondere vormen van MRSA.

Daarbij blijkt ook dat er maar een beperkt aantal verschillen zijn waargenomen tussen de gezondheid van mensen in het onderzoeksgebied (het noorden van Limburg en het oosten van Noord-Brabant) en inwoners van andere agrarische gebieden waar het aantal intensieve veehouderijbedrijven lager was.

In het rapport van het door Heederik uitgevoerde onderzoek is opgemerkt dat uit de resultaten blijkt dat op beperkte afstand van intensieve veehouderijbedrijven de hogere waarden aan “dragere van zoönosen” effecten kunnen hebben op de gezondheid. Uit de resultaten blijkt echter niet eenvoudig wat de precieze afstand is. Daarvoor is aanvullend onderzoek nodig.

De kans op effecten voor de gezondheid wordt op basis van de in juni 2011 bekende waarneming van Q-koorts en MRSA in de omgeving van veehouderijbedrijven door de onderzoekers als klein beoordeeld. Wel zijn in de onderzoeksperiode in de directe omgeving van vooral pluimvee- en geitenhouderijbedrijven meer ziekten (longontsteking) waargenomen dan op basis van de Q-koorts in 2009 verwacht mag worden. Voor een verklaring hiervoor is een aanvullend onderzoek nodig. Er zijn geen aanwijzingen dat de effecten van zogenoemde megastallen duidelijk verschillen van normale stallen.

²⁶ Nijdam, R. en A.S.G. van Dam (2011). Informatieblad Intensieve Veehouderij en Gezondheid Update 2011. GGD Nederland, 2011.

²⁷ Heederik, D.J.J. e.a. (2011). Mogelijke effecten van bedrijven met intensieve veehouderij op de gezondheid van omwonenden: onderzoek naar potentiële blootstelling en gezondheidsproblemen. IRAS Universiteit van Utrecht, NIVEL en RIVM, Utrecht, 2011.

Door beperkingen van het onderzoek is een duidelijke samenvatting van de resultaten over de koppeling tussen de afstand tot intensieve veehouderijbedrijven, vooral wat betreft het soort bedrijf, met de gevolgen voor de gezondheid vaak niet mogelijk. Toch zijn de onderzoekers van mening dat de resultaten inzicht bieden in de koppeling tussen gezondheid en intensieve veehouderijbedrijven: *“verwacht mag worden dat uit de resultaten een duidelijke koppeling zou blijken als die er zou zijn”*.

4.11.2

Beoordeling van de milieueffecten

In tabel 18 is de beoordeling van de milieueffecten van voornemen (voornemen 2 (veeteelt)) op de gezondheid opgenomen.

Tabel 18. Beoordeling van de milieueffecten, gezondheid

	voornemen
- toename van het risico voor de gezondheid	0/-
++ : milieueffecten zijn zeer positief	
+ : milieueffecten zijn positief	
0 : milieueffecten zijn nihil	
- : milieueffecten zijn negatief	
-- : milieueffecten zijn zeer negatief	

Nu uit de door Nijdam en Heederik uitgevoerde onderzoek blijkt dat er nog onvoldoende inzicht is in de milieueffecten van veehouderijbedrijven op de gezondheid is het niet mogelijk om de milieueffecten van het voornemen op de gezondheid goed te beoordelen.

Wel kan worden opgemerkt dat op basis van de op dit moment beschikbare informatie in het algemeen de risico's voor de gezondheid kunnen toenemen wanneer het aantal veehouderijbedrijven en het aantal dieren op deze bedrijven in een gebied toenemen. De risico's hangen sterk samen met de diersoort die op een betreffend veehouderijbedrijf worden gehouden, de diersoorten in de omgeving, de stalsoort waarin de dieren gehouden worden, de windrichting en dergelijk.

In het voornemen neemt het aantal intensieve veehouderijbedrijven af van 5 naar 3. Op basis hiervan zou het milieueffect van het voornemen op de gezondheid als nihil tot positief beoordeeld kunnen worden. Het aantal veehouderijbedrijven neemt echter toe, van 48 naar 182 bedrijven, waarbij ook het aantal dieren dat op deze bedrijven gehouden wordt, toeneemt. Op dit moment is er geen wet- en regelgeving op grond waarvan effecten op de gezondheid (voor de omgeving) direct worden voorkomen. Dit alles in overweging nemende wordt het milieueffect van het voornemen op de gezondheid als nihil tot negatief beoordeeld. Hierbij moet uitdrukkelijk opgemerkt worden dat de onderbouwing van deze beoordeling zeer beperkt is door het ontbreken van voldoende inzicht in de effecten van (intensieve) veehouderij (bedrijven) op de gezondheid.

4.11.3

Maatregelen

De ontwikkeling van de veehouderij betekent niet alleen een toename van het aantal veehouderijbedrijven en het aantal dieren op deze bedrijven en daarmee negatieve effecten op de gezondheid: het biedt ook kansen. Als voorbeeld: voor de ontwikkeling zoals die in het voornemen is voorzien is de bouw van nieuwe stallen nodig. Hierbij kunnen dan ook maatregelen uitgevoerd worden om de risico's voor de gezondheid te beperken.

Er kan dan ook in overweging worden genomen om in het bestemmingsplan regels op te nemen op grond waarvan voor het vergroten van bestaande of de bouw van nieuwe stallen het risico voor de gezondheid beoordeeld moet worden. Op basis van deze beoordeling kan dan ook een keuze voor de uit te voeren maatregelen worden gemaakt.

4.11.4

Leemten in de kennis

Zoals hiervoor al is opgemerkt is er nog onvoldoende inzicht in de effecten van (intensieve) veehouderij (bedrijven) op de gezondheid. Hiervoor is aanvullend onderzoek nodig, vooral naar de samenhang tussen veehouderij en ziekten bij mensen in de directe omgeving van veehouderijbedrijven. Op 30 november 2012 is door de gezondheidsraad²⁸, in opdracht van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport een advies over de risico's voor de gezondheid in de omgeving van veehouderijbedrijven beschikbaar gesteld.

Op dit moment wordt door de gezondheidsraad, in opdracht van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, een toetsingskader opgesteld op basis waarvan nieuwe ontwikkelingen kunnen worden beoordeeld. Op basis hiervan kunnen de effecten op de gezondheid mogelijk beter worden beoordeeld.

²⁸ Gunning-Schepers, L.J. (2012). Gezondheidsrisico's rond veehouderijen. Gezondheidsraad, Den Haag, 2012.

Alternatieven 5

In dit hoofdstuk zijn de volgende inhoudelijke eisen aan het MER op grond van artikel 7.7, lid 1 van de Wm uiteengezet:

- d. *een beschrijving van (...) de alternatieven (voor de voorgenomen activiteit), die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen, en de motivering van de keuze voor de in beschouwing genomen alternatieven”.*

Zoals in paragraaf 2.3 is opgemerkt zijn de alternatieven op basis van het inzicht in de milieueffecten van het voornemen bepaald. In tabel 19 op de volgende bladzijde is een overzicht van de beoordeling van de milieueffecten van het voornemen opgenomen.

Tabel 19. Beoordeling van de milieueffecten van het voornemen

	voornemen 1	voornemen 2
landschap		
- verandering van de landschapsstructuur	--	n.v.t.
natuur - EHS, weidevogelleefgebieden en beschermde planten- en diersoorten		
- Ecologische Hoofdstructuur	-	-
- weidevogelleefgebied	--	0/-
- beschermde planten- en diersoorten	0/-	0/-
natuur - Natura 2000-gebieden		
- oppervlakteverlies en versnippering	0	0
- verzuring en vermesting	0	--
- verdroging	0	0
- verstoring door licht, geluid of trillingen	0	0
- optische verstoring	0	0
geur		
- toename van de geurbelasting	n.v.t.	0/-
- toename van de geurhinder	n.v.t.	0
bodem		
- afname van de kwaliteit van de bodem		0
water		
- afname van de kwaliteit van het oppervlaktewater		0
- afname van de kwantiteit van het oppervlaktewater		0
- afname van de kwaliteit van het grondwater		0
cultuurhistorie		
- afname van de archeologische waarden		0
lucht		
- toename van het aantal overschrijdingen van fijnstof (PM ₁₀)	n.v.t.	0
geluidhinder		
- toename van de geluidhinder		0
verkeer		
- toename van de verkeersdruk	n.v.t.	0/-
- afname van de verkeersveiligheid	n.v.t.	0/-
gezondheid		
- toename van het risico voor de gezondheid	n.v.t.	0/-

++ : milieueffecten zijn zeer positief

+ : milieueffecten zijn positief

0 : milieueffecten zijn nihil

- : milieueffecten zijn negatief

-- : milieueffecten zijn zeer negatief

Uit tabel 19 blijkt dat er vooral milieueffecten op het landschap en de natuur worden verwacht. De milieueffecten op (een deel van) deze milieuoordenen zijn als zeer negatief beoordeeld. Daarbij blijkt uit de beoordeling van de milieueffecten dat wat betreft het landschap het milieueffect als zeer negatief beoordeeld is door de afname van het open beeld van het landschap. Wat betreft de natuur zijn de milieueffecten als zeer negatief beoordeeld door ook de afname van de openheid van het gebied maar vooral ook door de toename van de ammoniakdepositie.

Voor het milieueffect wat betreft de toename van de ammoniakdepositie is hierbij een probleem voor het vaststellen van het bestemmingsplan Drechterland Zuid. Zoals uit hoofdstuk 7 blijkt zijn zogenoemde "significante negatieve effecten" op Natura 2000-gebieden door de toename van de ammoniakdeposi-

tie niet uit te sluiten. Dit betekent dat het voorontwerpbestemmingsplan in strijd is met de Nbw en dan ook niet zo kan worden vastgesteld²⁹. In haar advies over de reikwijdte en het detailniveau van het planMER merkt de Commissie voor de m.e.r. dit ook op: *“uit de Natuurbeschermingswet 1998 volgt dat een plan alleen mag worden vastgesteld, als de zekerheid bestaat dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast”*.

In haar advies over de reikwijdte en het detailniveau van het planMER stelt de Commissie voor de m.e.r. de volgende mogelijke sturingsmogelijkheden voor de alternatieven voor:

- *“aanvullende zonerings”*;
- *“specifieke ontwikkelingsruimte voor de landbouw in bepaalde (deel)gebieden, waarbij zo nodig onderscheid gemaakt wordt in veeteelt en boom- en fruitteelt”*;
- *“het faciliteren van bedrijfsverplaatsingen”*;
- *“saneren van niet-gebruikte milieuvergunningen of herbestemmen van niet meer in agrarisch gebruik zijnde locaties”*;
- *“beeldkwaliteitsregels voor ruimtelijke plaatsing en inpassing, maat, schaal en uitstraling van bebouwing”*.

Wat betreft de *“aanvullende zonerings”* wordt wat betreft de toename van de ammoniakdepositie opgemerkt dat de milieueffecten hiervan nog over grote afstand zijn waar te nemen. Uit de omschrijving van de milieueffecten van het voornemen op de natuur in paragraaf 4.3 en hoofdstuk 7 blijkt dat op een afstand van 30 kilometer nog effecten zijn waar te nemen. Het bestemmingsplangebied is ongeveer 11 bij 9 kilometer. Binnen een zone van 20 kilometer om het bestemmingsplangebied liggen verschillende Natura 2000-gebieden. Dit alles in overweging nemende wordt een *“aanvullende zonerings”* binnen het bestemmingsplangebied niet mogelijk geacht om het milieueffect voldoende te beperken.

²⁹ Op grond van artikel 19d, lid 1 van de Natuurbeschermingswet 1998 *“is het verboden zonder vergunning (...) projecten of andere handelingen te realiseren onderscheidenlijk te verrichten die gelet op de instandhoudingsdoelstelling (...) de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in een Natura 2000-gebied kunnen verslechteren of een significant verstoring effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen”*.

Op grond van artikel 19j, lid 1 van de Nbw houdt een bestuursorgaan bij het nemen van een besluit van een plan (...) rekening:

- met de gevolgen die het plan kan hebben voor het (Natura 2000-)gebied, en;
- met het (...) voor dat gebied vastgestelde beheerplan (...).

Op grond van artikel 3.1, lid 1 van de Wet ruimtelijke ordening *“stelt de gemeenteraad een bestemmingsplan vast, waarbij ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening de bestemming van de in het plan begrepen gronden wordt aangewezen en met het oog op die bestemming regels worden gegeven”*. Samengevat betekent dit dat een bestemmingsplan geen *“significant verstoring effect”* mag hebben op Natura 2000-gebieden.

Daarbij moet ook in overweging worden genomen dat op grond van het op dit moment (nog) geldende bestemmingsplan in het bestemmingsplangebied ook een zogenoemd landbouwconcentratiegebied is te onderscheiden. Het beleid was erop gericht om agrarische bedrijven in dit gebied te bundelen. Uit ervaring hiermee blijkt dat het sturen van de vestiging van agrarische bedrijven op basis van dergelijk beleid moeilijk is. De gemeente wil in het bestemmingsplan Drechterland Zuid dan ook niet weer dergelijk beleid opnemen. Op basis hiervan wordt een *“specifieke ontwikkelingsruimte voor de landbouw in bepaalde (deel)gebieden waarbij zo nodig onderscheid gemaakt wordt in veeteelt en boom- en fruitteelt”* niet mogelijk en wenselijk geacht. In de alternatieven is, zoals hierna in onder andere paragraaf 5.1 is uiteengezet, door het onderscheiden van onder andere weidevogelleefgebied voor een deel wel onderscheidt gemaakt in ontwikkelingsruimte voor boom- en fruitteelt en veeteelt.

“Het faciliteren van bedrijfsverplaatsingen” is op grond van de wijzigingsmogelijkheid voor het aanbrengen van een nieuw agrarisch bouwvlak al in het voornemen verwerkt.

Zoals in de inleiding in paragraaf 1.1 is opgemerkt, is het bestemmingsplan Drechterland Zuid er vooral op gericht de bestaande situatie in het plangebied te behouden en te versterken. Dit betekent dat het bestemmingsplan in beginsel op basis van de bestaande situatie wordt opgesteld. Hiermee is het *“herbestemmen van niet meer in agrarisch gebruik zijnde locaties”* ook al in het voornemen verwerkt. Het *“saneren van niet gebruikte milieuvergunningen”* is een maatregel die buiten het bestemmingsplan moet plaatsvinden. Hierbij wordt opgemerkt dat dit wel als mogelijke maatregel in de passende beoordeling is opgenomen.

Bij afwijkings- en wijzigingsmogelijkheden is in het algemeen waar nodig, in overeenstemming met de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie, als voorwaarde opgenomen dat *“er geen onevenredige afbreuk mag worden gedaan aan landschappelijke waarden”*. In die zin zijn *“beeldkwaliteitsregels voor ruimtelijke plaatsing en inpassing, maat, schaal en uitstraling van bebouwing”* al in het voornemen verwerkt.

Deze onderbouwing bij het voorstel van de Commissie voor de m.e.r. in overweging nemende, zijn in het voorliggende planMER de volgende hierna opgenomen alternatieven uitgewerkt.

5.1

Alternatief 1

5.1.1

Omschrijving

Zoals hiervoor is opgemerkt, worden de milieueffecten van het voornemen op het landschap en de natuur (gedeeltelijk) als zeer negatief beoordeeld. Uit de beoordeling van de milieueffecten blijkt daarbij dat deze milieueffecten als zeer negatief worden beoordeeld door:

- de afname van het open beeld van het landschap of de openheid van het gebied;
- de toename van de ammoniakdepositie (op Natura 2000-gebieden), waarbij moet worden opgemerkt dat door de toename van de ammoniakdepositie het voorontwerpbestemmingsplan, zoals dat in het voornemen is uitgewerkt, niet kan worden vastgesteld.

Om het bestemmingsplan Drechterland Zuid vast te kunnen stellen, moet het voorontwerpbestemmingsplan ten minste zo worden aangepast, dat de milieueffecten op het landschap en de natuur worden beperkt. Hierbij moeten de milieueffecten op de natuur zo worden beperkt dat “significante negatieve effecten” op Natura 2000-gebieden zijn uit te sluiten. Hiervoor is alternatief 1 uitgewerkt.

5.1.2

Uitwerking

Alternatief 1 wordt op basis van het voornemen en de volgende uitgangspunten uitgewerkt:

1. De gronden binnen de kwaliteitszone van 200 meter bij de Westfriese Omringdijk op grond van het Beeldkwaliteitsplan Westfriese Omringdijk is aangeduid als “kwaliteitszone”. Op grond hiervan zijn de gronden “ook bestemd voor het behoud van de landschappelijke waarden”. Op deze gronden mogen alleen - onder voorwaarden - bouwwerken worden gebouwd. De voorwaarden zijn overeenkomstig de in het Beeldkwaliteitsplan Westfriese Omringdijk opgenomen voorwaarden. Ook het gebruik voor onder andere het vergroten van bestaande of de aanleg van nieuwe boomgaarden of hiermee te vergelijken groen is op grond van deze aanduiding niet mogelijk.
2. De weidevogelleefgebieden op grond van de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie zijn aangeduid als “weidevogelleefgebied”. Deze gronden zijn op grond hiervan “ook bestemd voor het behoud van de weidevogelleefgebieden”. De regels van deze aanduiding zijn overeenkomstig de in de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie opgenomen regels voor weidevogelleefgebieden. Dit betekent onder an-

dere dat het vergroten van bestaande of de aanleg van nieuwe boomgaarden op deze gronden niet mogelijk is.

3. In de regels van het bestemmingsplan is bepaald dat, *“een gebruik, strijdig met de bestemming, is:*
 - *het gebruik van gronden en bouwwerken dat leidt tot een toename van de ammoniakemissie van een agrarisch bedrijf ten opzichte van ammoniakemissie die is opgenomen in de bijlage bij de regels”*.

In de bedoelde bijlage is de bestaande ammoniakemissie van de agrarische bedrijven opgenomen zoals die ook het uitgangspunt waren bij het bepalen van de ammoniakemissie in de bestaande situatie in het voorliggende planMER.

Daarbij is in de regels van het bestemmingsplan ook bepaald dat *“het bevoegd gezag bij een omgevingsvergunning van deze regels kan afwijken en een hogere ammoniakemissie toestaan, onder de voorwaarde dat duidelijk is gemaakt dat er geen sprake is van een significante toename van de ammoniakdepositie in een Natura 2000-gebied”*.

4. Verder is alternatief 1 overeenkomstig het voornemen.

5.2

Alternatief 2A

5.2.1

Omschrijving

Zoals in hoofdstuk 1 is opgemerkt is het bestemmingsplan Drechterland Zuid er vooral op gericht de bestaande situatie in het plangebied te behouden en te versterken, maar biedt het daarvoor ook mogelijkheden voor ontwikkelingen. Eén van deze ontwikkelingen is het vergroten van agrarische bedrijven.

Het uitgangspunt bij het opstellen van het bestemmingsplan Drechterland Zuid was, zoals ook in de Kadernota Drechterland Zuid is opgemerkt, dat de agrarische bouwvlakken bij agrarische bedrijven, waarvan de agrarisch ondernemer duidelijk kan maken dat de vergroting in de bestemmingsplanperiode ook werkelijk nodig is, in het bestemmingsplan al worden vergroot tot ten hoogste 2 hectare. Over het vergroten van de bouwvlakken bij deze bedrijven zijn zogenoemde “keukentafelgesprekken” geweest. Hierbij is onder andere overleg geweest over de plannen van de agrarisch ondernemer, de landschappelijke inpassing van het uitgebreide bedrijf en de inpassing van het plan in het bestemmingsplan. Uiteindelijk zijn er voor 14 agrarische bedrijven plannen gemaakt op basis waarvan in het bestemmingsplan agrarische bouwvlakken van ten hoogste 2 hectare bij deze bedrijven opgenomen kunnen worden.

In tabel 20 is een overzicht van de ontwikkelingen op basis van de “keukentafelgesprekken” opgenomen.

Tabel 20. Ontwikkelingen op basis van de “keukentafelgesprekken”

	adres	soort bedrijf	ontwikkeling	grootte bouwvlak
1	Dorpsweg 123, Schellinkhout	melkvee- en paardenhouderij en manege	vergroten van het bedrijf door de bouw van een nieuw stalgebouw voor melkvee tot 80 stuks melk- en kalfkoeien	0,90 ha
2	Dorpsweg 151, Schellinkhout	melkveehouderij	vergroten van het bedrijf door de bouw van een recreatiewoning en materieelstalling	1,40 ha
3	De Hout 6, Hem	melkveehouderij	vergroten van het bedrijf door onder andere de bouw van een nieuw stalgebouw voor melkvee	1,72 ha
4	Hornweg 19b, Hem	fruitteelt	vergroten van het bedrijf door de bouw van nieuwe bedrijfsgebouwen	1,05 ha
5	Elbaweg 22, Hem	bloemkwekerij- en bollenteelt	vergroten van het bedrijf	0,85 ha
6	Elbaweg 41, Hem	bollenteelt	vergroten van het bedrijf	2,00 ha
7	Koggeweg 3, Venhuizen	melkveehouderij	vergroten van het bedrijf voor de bouw van een nieuw stalgebouw voor melkvee tot 180 stuks melk- en kalfkoeien	1,73 ha
8	Burg. J. Zijpweg 12a, Venhuizen	bollenteelt	vergroten van het bedrijf	1,20 ha
9	Burg. J. Zijpweg 17, Venhuizen	bollenteelt en -handel	vergroten van het bedrijf door de bouw van bedrijfsgebouwen	1,65 ha
10	Burg. J. Zijpweg 21, Venhuizen	tulpenteelt, -broei en -opslag	vergroten van het bedrijf door de bouw van bedrijfsgebouwen en -bouwwerken	1,54 ha
11	Hemmerbuurt 2, Hem	tulpenkweek, -broei en veredel	vergroten van het bedrijf door het vergroten van een bedrijfsgebouw	1,99 ha
12	Provincialeweg 1a, Venhuizen	bloembollenverwerking	vergroten van het bedrijf door de bouw van bedrijfsgebouwen	2,00 ha
13	Westerbuurt 27, Venhuizen	verhuur (niet agrarisch)	vergroten van het bedrijf door de bouw van bedrijfsgebouwen	0,87 ha
14	Wijmers 16a, Wijdenes	melkveehouderij	vergroten van het bedrijf door de bouw van een nieuw stalgebouw voor melkvee tot 100 melk- en kalfkoeien	1,00 ha

Zoals opgemerkt moet het voorontwerpbestemmingsplan tenminste zo worden aangepast dat de milieueffecten op het landschap en de natuur worden beperkt waarbij de milieueffecten op de natuur zo worden beperkt dat “significante negatieve effecten” op Natura 2000-gebieden zijn uit te sluiten. Hiervoor is alternatief 1 uitgewerkt.

Op basis van alternatief 1 zijn de in tabel 20 opgenomen ontwikkelingen wat betreft de toename van het aantal stuks vee niet mogelijk omdat in alternatief 1 de ammoniakemissie van de agrarische bedrijven is beperkt tot de bestaande ammoniakemissie. Deze bestaande ammoniakemissie is bepaald op basis van het bestaande aantal stuks vee op het bedrijf zoals die uit de in augustus 2012 uitgevoerde inventarisatie blijkt.

Om het bestemmingsplan Drechterland Zuid met inbegrip van de in tabel 20 opgenomen ontwikkelingen vast te kunnen stellen, moet de in de bijlage bij de regels opgenomen ammoniakemissie van de betreffende bedrijven worden vergroot. Om de milieueffecten hiervan te bepalen is alternatief 2A uitgewerkt.

5.2.2

Uitwerking

Alternatief 2A wordt op basis van alternatief 1 en de volgende uitgangspunten uitgewerkt:

1. In de regels van het bestemmingsplan is bepaald dat, *“een gebruik, strijdig met de bestemming, is:*
 - *het gebruik van gronden en bouwwerken dat leidt tot een toename van de ammoniakemissie van een agrarisch bedrijf ten opzichte van ammoniakemissie die is opgenomen in de bijlage bij de regels”.*

In de bedoelde bijlage is, met uitzondering van de in tabel 20 opgenomen veehouderijbedrijven, de bestaande ammoniakemissie van de agrarische bedrijven opgenomen zoals die ook het uitgangspunt waren bij het bepalen van de ammoniakemissie in de bestaande situatie in het voorliggende planMER. Voor de in de in tabel 20 opgenomen veehouderijbedrijven is een ammoniakemissie opgenomen van het binnen het nieuwe agrarisch bouwvlak gevestigde grondgebonden modelveehouderijbedrijf zoals dat ook in de uitwerking van het voornemen is gebruikt. In alternatief 2A is het aantal stuks vee echter beperkt tot 75%. Dit betekent dat op de modelbedrijven in alternatief 2A niet 150 stuks melk- en kalfkoeien (Rav-nr. A 1) en 105 stuks vrouwelijk jongvee (Rav-nr. A 3) worden gehouden maar achtereenvolgens 113 stuks melk- en kalfkoeien en 79 stuks vrouwelijk jongvee per hectare. Uit de beschikbare informatie van de “keukentafelgesprekken” blijkt dat de door de agrarisch ondernemer voorziene toename van het aantal stuks vee hierbinnen mogelijk is.

In tabel 21 is een overzicht van de modelbedrijven en de ammoniakemissies van de modelbedrijven voor de in tabel 20 opgenomen veehouderijbedrijven waarop een toename van het aantal stuks vee is voorzien. Hierbij is het aantal dieren en de ammoniakemissie van de modelbedrijven beperkt tot 75% van het modelbedrijf op basis. Deze beperkte ammoniakemissie wordt opgenomen in de hiervoor bedoelde bijlage bij de regels.

Tabel 21. Modelbedrijven op basis van de “keukentafelgesprekken”

	adres	grootte bouwvlak	aantal stuks vee		NH ₃ -emissie	
			A 1	A 2	nieuwe situatie	bestaande situatie
1	Dorpsweg 123, Schellinkhout	0,90 ha	102	71	0,003927	0,01470
3	De Hout 6, Hem	1,72 ha	194	136	0,07504	0,04959
7	Koggeweg 3, Venhuizen	1,73 ha	195	137	0,07548	0,02915
14	Wijmers 16a, Wijdenes	1,00 ha	113	79	0,04363	0,01817

2. Verder is alternatief 2A overeenkomstig alternatief 1.

5.3

Alternatief 2B

5.3.1

Omschrijving

Zoals opgemerkt wordt op basis van alternatief 1 en alternatief 2A in het bestemmingsplan de ammoniakemissie van de agrarische bedrijven beperkt tot de bestaande emissie zoals die ook het uitgangspunt waren bij het bepalen van de ammoniakemissie in de bestaande situatie in het voorliggende planMER. In alternatief 2A is dit natuurlijk met uitzondering van in tabel 21 opgenomen veehouderijbedrijven. De bestaande ammoniakemissie in het voorliggende planMER is, zoals in paragraaf 4.1 is opgemerkt, bepaald op basis van het werkelijk aantal dieren dat op de agrarische bedrijven gehouden wordt zoals die op basis van de in augustus 2012 uitgevoerde inventarisatie is bepaald. Dit betekent dat het aantal stuks vee op een bedrijf, in vergelijking met het op basis van de inventarisatie bepaalde aantal, niet mag toenemen: een toename met één melk- en kalfkoe is al niet mogelijk. Ook al is een toename van het aantal stuks vee op grond van een omgevingsvergunning (onderdeel milieu) (of melding op grond van een AMVB) wel mogelijk. Deze situatie lijkt voor de bedrijfsvoering van een agrarisch bedrijf zeer moeilijk.

Om in het bestemmingsplan Drechterland Zuid een beperkte toename van het aantal stuks vee op een veehouderijbedrijf mogelijk te maken moet de in de bijlage bij de regels opgenomen ammoniakemissie van de bedrijven worden vergroot. Om de milieueffecten hiervan te bepalen is alternatief 2B uitgewerkt.

5.3.2

Uitwerking

Alternatief 2B wordt op basis van alternatief 2A en de volgende uitgangspunten uitgewerkt:

1. In de regels van het bestemmingsplan is bepaald dat, *“een gebruik, strijdig met de bestemming, is:*
 - a. *het gebruik van gronden en bouwwerken dat leidt tot een toename van de ammoniakemissie van een agrarisch bedrijf ten opzichte van ammoniakemissie die is opgenomen in de bijlage bij de regels”.*

In de bedoelde bijlage is, met uitzondering van de in tabel 21 opgenomen veehouderijbedrijven, de bestaande ammoniakemissie van de agrarische bedrijven met 5% vergroot. Dit betekent dat op een veehouderijbedrijf waar in de bestaande situatie 100 stuks melk- en kalfkoeien worden gehouden een toename van 5 stuks nog mogelijk is. De 5% is in die zin een willekeurige keuze dat hiervoor geen onderbouwing is op te stellen. Vooraf lijkt een toename van meer dan 5% echter niet wenselijk vanwege de onzekerheden bij het bepalen van de milieueffecten van een toename van de ammoniakemissie³⁰.

2. Verder is alternatief 2B overeenkomstig alternatief 2A.

³⁰ Uit de omschrijving van Van Jaarsveld van het OPS-Pro-verspreidingsmodel blijkt dat *“voor een ecosysteem dat verspreid ligt over Nederland de onzekerheid in de resultaten van het model ongeveer 30% is voor NH_x, waarbij moet worden opgemerkt dat er voor NH_x er vooral sprake is van een onderschatting”.*

Jaarsveld, J.A., van (2004). The Operational Priority Substances model. Description and validation of OPS-Pro 4.1. RIVM report 500045001/2004. RIVM, Bilthoven, 2004.

Beoordeling van de milieueffecten van de alternatieven

Zoals in hoofdstuk 4 al was opgemerkt werden, de “m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten” waarvoor het bestemmingsplan een kader biedt in overweging nemende, vooral milieueffecten verwacht op of van:

- het landschap;
- de natuur, en:
- geur.

Uit tabel 22 blijkt dat er vooral milieueffecten op het landschap en de natuur worden verwacht. De milieueffecten op (een deel van) deze milieuonderdelen zijn als zeer negatief beoordeeld. De verwachting was in die zin dan ook goed.

In de alternatieven zijn maatregelen opgenomen op basis waarvan de milieueffecten op het landschap en de natuur naar verwachting worden beperkt. Op basis hiervan worden, in vergelijking met het voornemen, tenminste andere milieueffecten op het landschap en de natuur verwacht. De milieueffecten van het voornemen op de geur in overweging nemende, waarbij door veranderingen in het aantal dieren en de diersoort op veehouderijbedrijven verschillende milieueffecten kunnen plaatsvinden, worden ook andere milieueffecten verwacht op geur. Op of van de andere milieueffecten worden geen andere milieueffecten verwacht. Alles in overweging nemende zijn in de hoofdstuk alleen een omschrijving en beoordeling van de milieueffecten van de alternatieven op of van het landschap, de natuur en de geur opgenomen.

6.1

Landschap

6.1.1

Omschrijving van de milieueffecten

Alternatief 1

Ook in alternatief 1 worden, overeenkomstig het voornemen, vooral milieueffecten op het landschap verwacht vanwege de boom- en fruitteelt.

In het alternatief 1 is in beginsel de ontwikkeling van 185 modeltuinbouwbedrijven mogelijk. Hiermee is alternatief 1 overeenkomstig het voornemen. Ook in alternatief 1 is er door de ontwikkeling van de modeltuinbouwbedrijven in de linten dan ook sprake van een sterke verdichting in de linten door de op

grote schaal ingerichte cultuurgronden voor boom- en fruitteelt, agrarische bedrijfsgebouwen en de landschappelijke inpassing van het agrarisch bedrijf. Alleen binnen de kwaliteitszone bij de Westfriese Omringdijk is de ontwikkeling van de 8 modeltuinbouwbedrijven die hier zijn gevestigd mogelijk beperkt omdat op deze gronden alleen onder de in het Beeldkwaliteitsplan Westfriese Omringdijk opgenomen voorwaarden mag worden gebouwd. Dit betekent onder andere dat er binnen de kwaliteitszone in beginsel geen verdichting mogelijk is en dat de zichtlijnen vanaf de dijk over het landschap behouden moeten worden.

In de Structuurvisie Landschap van de gemeente Drechterland is de kwaliteitszone en het weidevogelleefgebied aangeduid als een open gebied waar het behouden en versterken van het landschap belangrijk is (zie ook). Het gebruik van de agrarische cultuurgronden voor fruitteelt is op grond van de aanduidingen “kwaliteitszone” en “weidevogelleefgebied” beperkt. Op de hiervoor aangeduide gronden is het vergroten van bestaande of de aanleg van nieuwe boomgaarden in beginsel niet mogelijk. De fruitteelt op deze gronden kan dan ook niet toenemen. Hierdoor zal het open beeld van het landschap ter plaatse van de kwaliteitszone en het weidevogelleefgebied niet afnemen.

Buiten deze gebieden zijn de milieueffecten van alternatief 1 overeenkomstig het voornemen. Hier kan door het gebruik van de agrarische cultuurgronden voor boom- en fruitteelt het (half)open beeld van het landschap sterk afnemen.

Alternatief 2

De milieueffecten van alternatief 2A en 2B zijn overeenkomstig. Voor wat betreft het landschap worden de milieueffecten van deze alternatieven dan ook samen uiteengezet.

In alternatief 2 is, in vergelijking met alternatief 1, alleen de ammoniakemissie zoals die in de bijlage bij de regels is opgenomen, vergroot. De milieueffecten van alternatief 2 op het landschap zijn dan ook overeenkomstig alternatief 1.

6.1.2

Beoordeling van de milieueffecten

In tabel 22 is de beoordeling van de milieueffecten van het voornemen en de alternatieven op het landschap opgenomen.

Tabel 22. Beoordeling van de milieueffecten, landschap

	voornemen	alternatief 1A	alternatief 2A	alternatief 2B
- verandering van de landschapsstructuur	--	0/-	0/-	0/-
++ : milieueffecten zijn zeer positief				
+ : milieueffecten zijn positief				
0 : milieueffecten zijn nihil				
- : milieueffecten zijn negatief				
-- : milieueffecten zijn zeer negatief				

Op grond van de aanduidingen “kwaliteitszone” en “weidevogelgebied” is een verdichting van het open beeld langs de Westfriese Omringsdijk en het westen van het bestemmingsplangebied niet mogelijk. De landschappelijke waarden in deze gebieden zoals bepaald in het Beeldkwaliteitsplan Westfriese Omringsdijk en de Structuurvisie Landschap zijn hiermee gewaarborgd. Buiten deze gebieden is een verdere verdichting nog wel mogelijk. Op grond van de Structuurvisie Landschap is het gebied in het noordoosten van het bestemmingsplangebied (gele gebied in) echter ook aangeduid als “geleidelijk transformeren”. In dit gebied zijn de landschappelijke waarden (nog) beperkt en is het versterken van deze waarden nodig. Ook het open beeld is in dit gebied beperkt.

Door het gebruik van de cultuurgronden voor fruitteelt en de bouw van agrarische bedrijfsgebouwen en de landschappelijke inpassing van de agrarische bedrijven in dit gebied kan het halfopen beeld hier nog verder afnemen. Door het vergroten van de agrarische bouwvlakken in de lengterichting worden zichtlijnen beperkt. Dit alles in overweging nemende zijn de milieueffecten voor wat betreft de verandering van de landschapsstructuur in alternatief 1A, alternatief 2A en alternatief 2B als nihil tot negatief beoordeeld.

6.1.3

Maatregelen

Op grond van de aanduidingen “kwaliteitszone” en “weidevogelgebied” is een verdichting van het open beeld langs de Westfriese Omringsdijk en het westen van het bestemmingsplangebied niet mogelijk. De landschappelijke waarden in deze gebieden zoals bepaald in het Beeldkwaliteitsplan Westfriese Omringsdijk en de Structuurvisie Landschap zijn hiermee gewaarborgd. De milieueffecten in de alternatieven zijn voor deze gebieden dan ook als nihil beoordeeld. Aanvullende maatregelen zijn hier niet nodig.

De milieueffecten op het landschap in de andere gebieden zijn als nihil tot negatief beoordeeld. In de Structuurvisie Landschap van de gemeente Drechterland zijn voor deze gebieden uitgangspunten voor ontwikkeling opgenomen. Daaruit blijkt dat voor het gebied dat als “geleidelijk transformeren” is aange-

duid het zicht op de opstreckende verkaveling vanaf de wegen behouden en versterkt moet worden. Daarbij zijn er ook uitgangspunten opgenomen voor de uitbreiding van een agrarisch bedrijf. Daarbij is op grond van het ontwerpbestemmingsplan, ook in aansluiting op de Provinciale Verordening Romte, een goede landschappelijke inpassing van onder andere de vergroting van agrarische bouwvlakken nodig. Bij het gebruik van de wijzigingsmogelijkheid voor het vergroten van het agrarisch bouwvlak moeten deze uitgangspunten worden overwogen.

6.1.4

Leemten in de kennis

Vanwege de aard van een bestemmingsplan, op grond waarvan in het algemeen ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt (of juist niet mogelijk worden gemaakt), is een beoordeling van de milieueffecten alleen op hoofdlijnen mogelijk. Dit in overweging nemende zijn er voor het beoordelen van de milieueffecten wat betreft het landschap geen leemten in de kennis vastgesteld. Voor een beoordeling op hoofdlijnen is voldoende informatie beschikbaar.

6.2

Natuur

6.2.1

Omschrijving van de milieueffecten

Alternatief 1

Bij alternatief 1 mag het gebruik van gronden en bouwwerken niet leiden tot een toename van de ammoniakemissie van een agrarisch bedrijf ten opzichte van de bestaande situatie. Hiermee zal er geen toename optreden van de ammoniakdepositie. De ammoniaksituatie komt hiermee overeen met de bestaande situatie (zie figuur 27 en kaart 2.7 van de kaartenbijlage). Het alternatief draagt hiermee niet bij aan extra verzuring en vermessing van natuurwaarden. Dit is relevant met betrekking tot zowel EHS, Weidevogelleefgebied als beschermde planten- en diersoorten.

Verder zal bij alternatief 1 het ten westen gelegen Weidevogelleefgebied overeenkomstig met de PVRS (artikel 25) worden bestemd. Hiermee wordt de openheid en rust in dit leefgebied van weidevogel beschermd. Tevens heeft het behoudt van dit landschappelijk opengebied een gunstige uitwerking op beschermde diersoorten die (voor een deel) door hun leefgebied zijn gebonden aan de open agrarische cultuurgronden zoals de rosse vleermuis en weidevogels in het algemeen.

In aansluiting op het openhouden van de Weidevogelleefgebied zal er een kwaliteitszone van 200 m breed langs de Westfriese Omringdijk gevrijwaard worden van boom- en fruitteelt. De maatregel heeft tot gevolg dat de aantasting

van de landschappelijke openheid van de EHS-gebieden die tegen de binnenrand van de Westfrieze Omringsdijk zijn gelegen deels wordt geborgd. In figuur 24 en op kaart 2.4 van de kaartenbijlage zijn de kwaliteitszone, het weidevogelleefgebied en de gebieden van de EHS weergegeven. Deze maatregel is gunstig voor de EHS en beschermde planten- en diersoorten.

Figuur 24. Kwaliteitszone Westfrieze Omringsdijk (oranje vlakken), weidevogelleefgebied (lichtgroene vlakken) en EHS (groene en blauwe vlakken) (zie ook kaart 2.4 van de kaartenbijlage)

Alternatief 2

Alternatief 2A en 2B sluit aan bij alternatief 1. Er is echter meer ontwikkelingsruimte. Bij dit alternatief zijn onder anderen 14 agrarische bedrijven waarbij concrete plannen zijn voor uitbreiding van het bouwvlak tot ten hoogste 2 hectare. Hieronder zijn vier veehouderijbedrijven. De gevolgen voor de natuur zijn bij 2A en 2B vergelijkbaar, waardoor ze hieronder niet zijn uitgesplitst.

Er zal een beperkte toename optreden van de ammoniakdepositie op natuurwaarden. In figuur 32 en op kaart 2.11 van de kaartenbijlage is de ammoniakdepositie in alternatief 2A weergegeven. De ammoniakdepositie in alternatief 2B is weergegeven in figuur 34 en op kaart 2.13 van de kaartenbijlage. In alternatief 2B is de ammoniakdepositie hoger dan in alternatief 2A. De toename leidt mogelijk tot een kleine afname van de biodiversiteit binnen de EHS en Weidevogelleefgebied en tot een kleine afname van de kwaliteit van leefgebied van beschermde planten- en diersoorten.

6.2.2

Beoordeling van de milieueffecten

In tabel 23 is de beoordeling van de milieueffecten van het alternatief op de natuur opgenomen.

Tabel 23. Beoordeling van de milieueffecten, natuur - EHS, weidevogelleefgebied en beschermde plant- en diersoorten

	voornemen 1	voornemen 2	alternatief 1A	alternatief 2A	alternatief 2B
- Ecologische Hoofdstructuur	-	-	0	0	0
- weidevogelleefgebied	--	0/-	0	0	0
- beschermde plant- en diersoorten	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-

++ : milieueffecten zijn zeer positief
+ : milieueffecten zijn positief
0 : milieueffecten zijn nihil
- : milieueffecten zijn negatief
-- : milieueffecten zijn zeer negatief

In alternatief 1 zal geen toename van de ammoniakemissie en -depositie optreden. Alternatief 1 draagt hiermee niet bij aan extra verzuring en vermisting van natuurwaarden. Op dit aspect wordt het milieueffect dan ook beoordeeld als geen. Alternatief 2 heeft door een beperkte toename van de ammoniakdepositie een zeer licht negatief effect op de EHS, Weidevogelleefgebied en beschermde planten- en diersoorten.

Zoals is opgemerkt kent het toetsingskader van de EHS geen externe werking. De toename van de ammoniakdepositie (verzuring en vermisting) wordt hierdoor in lijn van de PRVS beoordeeld als geen. De activiteit wordt met betrekking tot weidevogelleefgebied in lijn met de PRVS eveneens beoordeeld als geen.

De effecten als gevolg van de verdichting van het landschap en schaalvergroting zijn beperkter dan in het voornemen en worden met betrekking tot beschermde planten- en diersoorten beoordeeld als licht negatief.

6.2.3

Maatregelen

Er treden geen negatieve effecten op in het kader van de EHS en Weidevogelleefgebied. Aanvullende maatregelen op dit vlak zijn dan ook niet nodig. Beschermde diersoorten, zoals (broed)vogels, kunnen nagenoeg overal worden verwacht. Ontwikkelingen hebben in het algemeen dan ook een effect op beschermde planten- en diersoorten.

Het kan nodig zijn dat voor de uitvoering van specifieke ruimtelijke ontwikkelingen een ontheffing van de Flora- en faunawet is vereist. Onbekend is waar, in wat voor omvang en wanneer ruimtelijke ontwikkelingen zullen plaatsvinden.

Onafhankelijk wat in het bestemmingsplan bij recht wordt mogelijk gemaakt, dient altijd rekening te worden gehouden met de aanwezigheid van beschermde planten- en diersoorten in het kader van de Flora- en faunawet.

6.2.4

Leemten in de kennis

Vanwege de aard van een bestemmingsplan buitengebied, op grond waarvan in het algemeen ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt (of juist niet mogelijk worden gemaakt), is een beoordeling van de milieueffecten alleen op hoofdlijnen mogelijk. Dit in overweging nemende zijn er voor het beoordelen van de milieueffecten op de natuur geen leemten in de kennis vastgesteld. Voor een beoordeling op hoofdlijnen is voldoende informatie beschikbaar.

6.3

Geur

6.3.1

Omschrijving van de milieueffecten

Zoals uit de omschrijving van de milieueffecten van het voornemen op geur blijkt is de geuremissie van het grondgebonden modelveehouderijbedrijf 0 ou_E/s. Op dit bedrijf worden melk- en kalfkoeien (Rav-nummer A 1) en vrouwelijk jongvee (Rav-nummer A 3) gehouden. Voor deze diersoorten is in de Rgv geen geuremissiefactor opgenomen.

Uit de omschrijving blijkt ook dat wanneer op het grondgebonden modelveehouderijbedrijf ook schapen (Rav-nummer B 1) worden gehouden de geuremissie van het grondgebonden modelveehouderijbedrijf toeneemt. Dit mag ook verwacht worden omdat voor schapen een geuremissiefactor in de Rgv is opgenomen. Alles in overweging nemende is voor het bepalen van de milieueffecten van het voornemen de keuze gemaakt om het grondgebonden modelveehouderijbedrijf zo aan te passen dat op dit bedrijf alleen maar schapen worden gehouden.

In de alternatieven is in de regels van het bestemmingsplan de ten hoogste toegestane ammoniakemissie van agrarische bedrijven bepaald. Op grond van deze regels is het aantal stuks vee dat op de veehouderijbedrijven gehouden kan worden beperkt. Voor het onderzoek naar de geurbelasting van de veehouderijbedrijven is het aantal stuks vee op de bedrijven bepaald op basis van de op grond van de regels ten hoogste toegestane ammoniakemissie en de ammoniakemissie per diersoort op grond van de Rav (voor schapen) en Bahv (voor vleesvarkens (Rav-nummer D 3)). Hierna is op basis van het aantal dieren en de geuremissiefactor voor de diersoort op grond van de Rgv, de geuremissie van de veehouderijbedrijven bepaald.

Verder is het onderzoek naar de geurbelasting overeenkomstig het voor het voornemen uitgevoerde onderzoek uitgevoerd.

Alternatief 1

In alternatief 1 is, omdat in de regels de ten hoogste toegestane ammoniakemissie van de agrarische bedrijven is bepaald, op ten hoogste 46 bedrijven het houden van vee mogelijk. Uit de resultaten van het verspreidingsmodel V-stacks gebied blijkt dat de geuremissie van de veehouderijbedrijven samen 549.440 ou_E/s is.

De geurbelasting in alternatief 1 is ten hoogste 29,6 ou_E/m³. Deze geurbelasting is in het gebied ter plaatse van de Hemweg. Hierdoor is er in alternatief 1 sprake van een overschrijding van de ten hoogste toegestane geurbelasting op grond van de Wgv. Ook in de bestaande situatie is er ter plaatse van de Hemweg al sprake van een overschrijding maar in alternatief 1 neemt het gebied waarin sprake is van een geurbelasting van ten minste 8,0 ou_E/m³ sterk toe.

Ook is in het oosten van Venhuizen, binnen de bebouwde kom, sprake van een geurbelasting van ten minste 2,0 ou_E/m³: een overschrijding van de ten hoogste toegestane geurbelasting op grond van de Wvg. De verspreiding van de geurbelasting is op kaart 3.7 van de afzonderlijke kaartenbijlage weergegeven. Op kaart 3.8 is de vergelijking van de geurbelasting in alternatief 1 en de referentiesituatie weergegeven.

Alternatief 2A

Uit de resultaten van het verspreidingsmodel V-stacks gebied blijkt dat de geuremissie van de veehouderijbedrijven samen in alternatief 2A 592.242 ou_E/s is.

Ook in alternatief 2 is, ook ter plaatse van de Hemweg, de geurbelasting ten hoogste 29,6 ou_E/m³. Hierdoor is er ook in alternatief 2 sprake van een overschrijding van de ten hoogste toegestane geurbelasting op grond van de Wgv. Ook de verspreiding van de geurbelasting is in alternatief 2A overeenkomstig de verspreiding in alternatief 1. De verspreiding is op kaart 3.9 van de kaartenbijlage weergegeven. Op kaart 3.10 is de vergelijking van de geurbelasting in alternatief 2A en de referentiesituatie weergegeven.

Alternatief 2B

De geuremissie van de veehouderijbedrijven samen is in alternatief 2B 617.754 ou_E/s zo blijkt uit het verspreidingsmodel V-stacksgebied.

De geurbelasting is ook in alternatief 2B ten hoogste 29,6 ou_E/m³, ter plaatse van de Hemweg, waardoor ook dit alternatief sprake is van een overschrijding van de op grond van de Wgv ten hoogste toegestane geurbelasting. Ook in alternatief 2B is de verspreiding van de geurbelasting overeenkomstig de verspreiding in alternatief 1. Op kaart 3.11 en kaart 3.12 zijn achtereenvolgens de verspreiding van de geurbelasting en de vergelijking van de geurbelasting in alternatief 2B en de referentiesituatie weergegeven.

6.3.2

Beoordeling van de milieueffecten

In tabel 24 is de beoordeling van de milieueffecten van het voornemen en de alternatieven op geur opgenomen.

Tabel 24. Beoordeling van de milieueffecten, geur

	voornemen 2	alternatief 1A	alternatief 2A	alternatief 2B
- toename van de geurbelasting	0/-	0/-	0/-	0/-
- toename van de geurhinder	0	0	0	0

++ : milieueffecten zijn zeer positief

+ : milieueffecten zijn positief

0 : milieueffecten zijn nihil

- : milieueffecten zijn negatief

-- : milieueffecten zijn zeer negatief

In de alternatieven neemt de geuremissie van de veehouderijbedrijven toe. Maar, zoals ook bij de beoordeling van de milieueffecten van het voornemen op geur in paragraaf 4.4 is opgemerkt, is een dergelijke toename op grond van de Wgv niet mogelijk omdat er sprake is van een overschrijding van de in de regeling opgenomen ten hoogste toegestane geurbelasting. Maar een toename is van de geuremissie is wel mogelijk. Ook de milieueffecten van de alternatieven wat betreft de toename van de geurbelasting worden dan ook als nihil tot negatief beoordeeld.

Dit betekent ook dat een toename van de geurbelasting zoals die hiervoor zijn bepaald in beginsel niet mogelijk zijn. Op grond van de Wgv wordt de toename van geurhinder beperkt. De milieueffecten van de alternatieven zijn, alles in overweging nemende, wat betreft een toename van de geurhinder dan ook als nihil beoordeeld.

Hiermee is de beoordeling van de milieueffecten van de alternatieven overeenkomstig de beoordeling van het milieueffect van het voornemen.

6.3.3

Maatregelen

Nu de beoordeling van de milieueffecten van de alternatieven overeenkomstig de beoordeling van het milieueffect van het voornemen op geur is, zijn ook de bij het voornemen opgenomen maatregelen ook voor de alternatieven van toepassing. Voor maatregelen wordt dan ook verwezen naar paragraaf 4.4.

6.3.4

Leemten in de kennis

Vanwege de aard van een bestemmingsplan, op grond waarvan in het algemeen ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt (of juist niet mogelijk worden gemaakt), is een beoordeling van de milieueffecten alleen op hoofdlijnen mogelijk. Dit in overweging nemende zijn er voor het beoordelen van de milieuef-

fecten wat betreft geur geen leemten in de kennis vastgesteld. Voor een beoordeling op hoofdlijnen is voldoende informatie beschikbaar.

Passende Beoordeling

7

Bij projecten, plannen en activiteiten in of in de omgeving van een op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw) beschermd gebied, moet worden beoordeeld of de ontwikkeling die is voorzien een zogenoemd “(significant) negatief effect” op het beschermde gebied kan hebben. Deze beoordeling vindt plaats in de zogenoemde oriëntatiefase. Wanneer hieruit blijkt dat “significant negatieve effecten” niet uitgesloten kunnen worden, moet een zogenoemde passende beoordeling worden uitgevoerd.

Uit de resultaten van het voor het voorliggende planMER uitgevoerde onderzoek blijkt dat er in voornemen 2 sprake is van “significante negatieve effecten” op Natura 2000-gebieden. Op basis hiervan is een passende beoordeling uitgevoerd. De passende beoordeling moet duidelijk in het planMER worden opgenomen. In dit hoofdstuk is de passende beoordeling opgenomen waardoor deze duidelijk als afzonderlijk deel is te herkennen.

Voor (de planMER voor) het bestemmingsplan Drechterland Zuid moet de gemeente Drechterland³¹, voor de passende beoordeling, de informatie beschikbaar stellen in een natuurbeschermingsrapport. De gemeente vraagt de provincie Noord-Holland³² het rapport te beoordelen. In beginsel verleent de provincie alleen een vergunning op grond van de Nbw als duidelijk is dat het bestemmingsplan geen negatief effect op de “natuurlijke kenmerken” van een beschermd gebied heeft.

Voor het planMER is onderzoek uitgevoerd naar de ammoniakemissie van de veehouderijbedrijven in het bestemmingsplangebied. Hierbij is gebruik gemaakt van het verspreidingsmodel OPS-Pro 2012, versie 4.3.15. De ammoniakemissie is bepaald op basis van de in de bijlage van de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav) en/of de in bijlage 1 van het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij (Bahv) opgenomen ammoniakemissiefactoren per diersoort. De uitgangspunten van het onderzoek zijn in bijlage 8 opgenomen.

Omdat de milieueffecten van ammoniak ook over een afstand kunnen plaatsvinden, kunnen deze ook buiten het bestemmingsplangebied plaatsvinden. Vooralsnog worden milieueffecten tot op een afstand van 30 kilometer buiten het plangebied verwacht. Een dergelijke afstand wordt vaak door de Commissie voor de m.e.r. voorgesteld als een zone waarbinnen mi-

³¹ Als initiatiefnemer van het bestemmingsplan Drechterland Zuid.

³² Als bevoegd gezag.

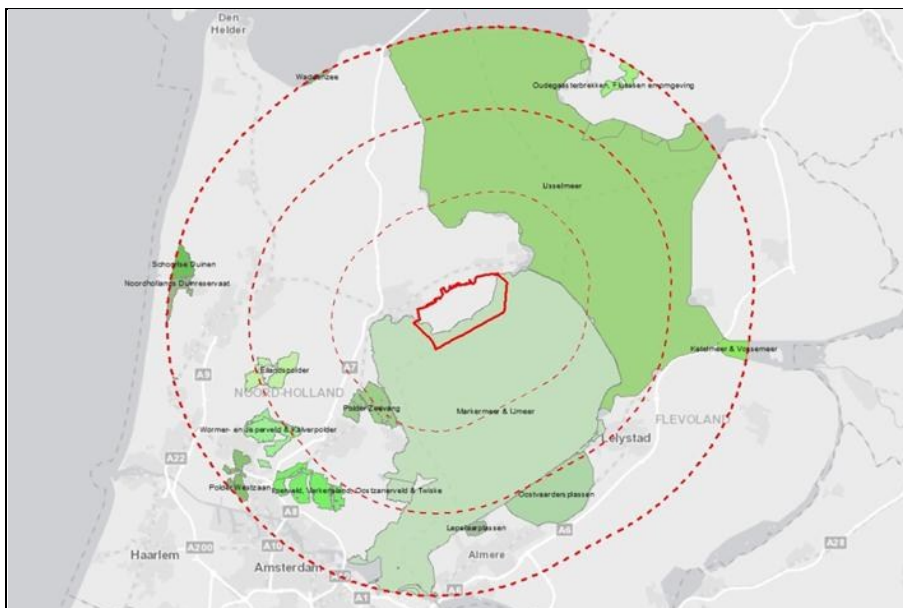
lieueffecten vanwege stikstofemissie, op de schaal van een bestemmingsplan voor het landelijk gebied, nog zijn waar te nemen. Andere effecten worden tot op een afstand van 10 kilometer buiten het bestemmingsplangebied verwacht. Op basis hiervan is de keuze gemaakt om het onderzoeksgebied te beperken tot het bestemmingsplangebied en een zone van 30 kilometer direct om het plangebied. In figuur 25 en op kaart 2.5 van de kaartenbijlage is het onderzoeksgebied weergegeven.

Op 22 januari 1999 is de Nbw in werking getreden. De laatste wijziging van de Nbw is op 1 oktober 2012 in werking getreden. In de Nbw is de gebiedsbescherming van nationale natuurgebieden gebundeld. Ook zijn in de Nbw de regels op grond van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn verwerkt. In de Nbw worden drie soorten gebieden onderscheiden:

- Natura 2000-gebieden;
- Beschermde Natuurmonumenten;
- Wetlands.

Natura 2000-gebieden

Binnen het bestemmingsplangebied ligt een deel van het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer. Meer bepaald betreft het hier het Markermeer. Het dichtstbijzijnde gebied buiten het plangebied is het Natura 2000-gebied IJsselmeer, op een afstand van tenminste 3,5 kilometer ten noordoosten. Het Natura 2000-gebied Polder Zeevang ligt op een afstand van ongeveer 9 kilometer ten zuidwesten. Andere Natura 2000-gebieden liggen op een afstand van tenminste 15 kilometer van het plangebied. In figuur 25 en op kaart 2.5 van de kaartenbijlage zijn de Natura 2000-gebieden binnen het onderzoeksgebied weergegeven.

Verklaring

- Bestemmingsplangebied
- Onderzoeksgebied (bestemmingsplangebied + buffer 30 km)
- 20 kilometerzone
- 10 kilometerzone

Natura 2000-gebieden in onderzoeksgebied

- Eilandspolder
- IJsselmeer
- IJperveld, Varkenland, Oostzanerveld & Twiske
- Ketelmeer & Vossemeer
- Lepelaarplassen
- Markermeer & IJmeer
- Noordhollands Duinreservaat
- Oostvaardersplassen
- Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving
- Polder Westzaan
- Polder Zeevang
- Schoorlse Duinen
- Waddenzee
- Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder

Figuur 25. Natura 2000-gebieden (groene vlakken) in het onderzoeksgebied (vette rode onderbroken lijn) (zie ook kaart 2.5 van de kaartenbijlage)

Beschermde Natuurmonumenten

Delen van het Natura 2000-gebied IJsselmeer zijn ook aangewezen als Beschermde Natuurmonument. In de directe omgeving van het bestemmingsplangebied betreft het De Ven. Door de definitieve aanwijzing van het Natura 2000-gebied IJsselmeer is de aanwijzing als Beschermde Natuurmonument vervallen. Op grond van de Nbw betreft de zogenoemde instandhoudingsdoelstelling voor de delen van het Natura 2000-gebied die als Be-

schermd Natuurmonument waren aangewezen, ook de doelstellingen wat betreft “het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied” zoals deze was bepaald in het besluit tot een aanwijzing als monument.

Wetlands

Het Markermeer, IJmeer en IJsselmeer zijn ook aangewezen als Wetland (Wetlands-Conventie). De Wetlands zijn op basis van overeenkomstige overwegingen aangewezen als de Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn). Dit in overweging nemende worden de Wetlands hier niet verder uiteengezet.

Beoordeling

Zoals opgemerkt moet bij plannen in of in de omgeving van een op grond van de Nbw beschermd gebied worden beoordeeld of de ontwikkeling die is voorzien, een (significant) negatief effect op het beschermde gebied kan hebben. De grootte van de effecten wordt beoordeeld op basis van de instandhoudingsdoelstellingen van het betreffende beschermd gebied. Deze doelstellingen zijn (of worden) opgenomen in de aanwijzingsbesluiten en de beheerplannen. In de besluiten is uiteengezet vanwege welke soorten, leefomgevingen en waarom het gebied is aangewezen.

7.1

Referentiesituatie

7.1.1

Omschrijving van de Natura 2000-gebieden

Hierna worden de Natura 2000-gebieden beschreven die binnen een straal van 10 kilometer rond het plangebied zijn gelegen. Het betreft hier achtereenvolgens de Natura 2000-gebieden Markermeer & IJmeer, IJsselmeer en Polder Zeevang. Overige Natura 2000-gebieden tot 30 kilometer afstand zijn vervolgens in een tabel opgenomen.

Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer

Delen van het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer zijn op verschillende momenten (eerste deel 18 november 1994) als Vogelrichtlijngebied aangewezen. Een deel van het gebied Natura 2000-gebied (Gouwzee en Kustzone Muiden) is op 7 december 2004 ook aangemeld als Habitatrichtlijngebied. Het gebied Markermeer & IJmeer is op 23 december 2009 door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) (nu de minister van Economische Zaken (EZ)) definitief als Natura 2000-gebied aangewezen. Door de aanwijzing als Natura 2000-gebied is de aanwijzing van het Beschermde Natuurmonument Kustzone Muiden, dat binnen het gebied ligt, vervallen. Er is nog geen (ontwerp) beheerplan voor het Natura 2000-gebied vastgesteld.

Het Markermeer is ontstaan na de aanleg van de Houtribdijk tussen Enkhui-zen en Lelystad in 1976. In de luwe en ondiepe delen van het Markermeer, zoals de Gouwzee (het deelgebied tussen het eiland Marken en Noord-Hol-land dat is aangewezen als Habitatrichtlijngebied) en de Kustzone Muiden zijn kranswierbegroeiingen ontstaan. Op dit moment is in het zuidelijk deel van de Gouwzee de grootste oppervlakte aan kranswiervegetatie met sterkranswier in Nederland aanwezig. De kranswieren zijn in de zomer en herfst belangrijk voedsel voor onder andere krooneenden. Het Markermeer & IJ-meer is belangrijk voor visetende (fuut, aalscholver, nonnetje, grote zaag-bek, dwergmeeuw, zwarte stern), mosseletende (kuifeend, tafeleend, top-per) en waterplantenetende (krooneend, meerkoet, tafeleend) watervogels. Voor vis- en mosseletende soorten zijn de omstandigheden in de peri-ode 1990-2000 slechter geworden door de afname van de spiering in het IJsselmeer en Markermeer en de afname van de driehoekmossel in het Mar-kermeer. Mogelijk hangt de afname van spiering samen met veranderingen van het klimaat. De afname van de driehoekmossel hangt samen met de af-nahme van het voedsel na de aanleg van de Houtribdijk, samen met een ho-ge slibbelasting.

Ondanks de afname van het aantal kuifeenden en nonnetjes is het aantal nog steeds van grote betekenis voor Nederland, maar ook internationaal van betekenis. De betekenis van het gebied voor grote groepen ruiende wa-tervogels is niet afgenomen. De Gouwzee heeft een bijzondere betekenis door het grote veld sterkranswier, waar grote aantallen duikende herbivo-ren (krooneend, tafeleend, meerkoet) voedsel vinden.

In tabel is een overzicht van de instandhoudingsdoelstellingen van het Na-tura 2000-gebied Markermeer & IJmeer per zogenoemd habitattypen en -soort en broedvogel- en niet-broedvogelsoort opgenomen.

Tabel 25. Overzicht van de instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer (bron: ministerie van Economische Zaken, essentietabel Markermeer & IJmeer)

		doelstellingen			draagkracht	
		oppervlakte	kwaliteit	populatie	aantal vogels	aantal paren
habitattypen						
H3140	Kranswierwateren	=	=			
habitatsoorten						
H1163	Rivierdonderpad	= (<)	= (<)	=		
H1318	Meervleermuis	=	=	=		
broedvogels						
A017	Aalscholver	=	=			8.000
A193	Visdief	=	=			630
niet-broedvogels						
A005	Fuut	=	=		170	
A017	Aalscholver	=	=		2.600	
A034	Lepelaar	=	=		2	
A043	Grauwe gans	=	=		510	
A045	Brandgans	=	=		160	
A050	Smient	=	=		15.600	
A051	Krakeend	=	=		90	
A056	Slobeend	=	=		20	
A058	Krooneend	=	=			
A059	Tafeleend	=	=		3.200	
A061	Kuifeend	=	=		18.800	
A062	Toppereend	=	=		70	
A067	Brilduiker	=	=		170	
A068	Nonnetje	=	=		80	
A070	Grote zaagbek	=	=		40	
A125	Meerkoet	=	=		4.500	
A177	Dwergmeeuw	=	=			
A197	Zwarte stern	=	=			

= : behoudsdoelstelling

> : verbeter- of uitbreidingsdoelstelling

=(<) : ontwerpaanwijzingsbesluit heeft "ten gunste van"-formulering

Natura 2000-gebied IJsselmeer

Op 24 maart 2000 is een deel van het Natura 2000-gebied IJsselmeer, Friese IJsselmeerkust, aangewezen als Vogelrichtlijngebied. Dit deelgebied is op 7 december 2004 aangemeld als Habitatrichtlijngebied. Het gebied is op 23 december 2009 door de minister van LNV (definitief) aangewezen als Natura 2000-gebied. Door deze aanwijzing als Natura 2000-gebied is de aanwijzing van het Beschermd Natuurmonument Stoenckherne, Friese IJsselmeerkust (twee keer) en De Ven, die binnen het gebied liggen, vervallen. Er is nog geen (ontwerp) beheerplan voor het Natura 2000-gebied vastgesteld.

Het IJsselmeer zoals dat er nu ligt, is ontstaan door de aanleg van de Afsluitdijk in 1932. Hierdoor werd de Zuiderzee afgesloten. In 1968 zijn de IJsselmeerpolders in het IJsselmeer aangelegd en, zoals hiervoor al is opgemerkt, in 1976 de Houtribdijk. Na de aanleg van de Afsluitdijk is het zoete water van de Zuiderzee in enkele maanden veranderd in het zoete water

van het IJsselmeer. Vanaf dat moment is ook het brakke water in de overgangszone niet meer aanwezig.

De oude dierengemeenschappen van de Zuiderzee waren binnen enkele jaren vervangen door een nieuwe gemeenschap met twee voor de voedselketen beslissende soorten: de driehoeksmossel en de spiering. In de Friese kustzone (voormalige intergetijdengebied) is sprake van belangrijke ondiepe delen met waterplanten en zogenoemde buitendijkse slikken en platen.

Het grootste deel van het water komt van de IJssel. Het gebied bij de monding is een meer levendig gebied met geulen met een diepte van 9 meter en voor het grootste deel een zandig sediment. Het doorzicht van het water wordt voor een groot deel bepaald door algen en is in het algemeen, in verhouding, hoog. Het waterpeil van het IJsselmeer is vast. Toch kan er door de wind en de grote oppervlakte van het meer door de wind een behoorlijke zogenoemde scheefstand van ongeveer één meter ontstaan. Hierdoor ontstaat ook een bepaalde beweging in het peil.

In de buitendijkse kweldergebieden zijn zilte en brakke milieus aanwezig. In de natte delen vindt moerasvorming plaats door zogenoemde biezenstroken. Op de overgang van water en land en op de lage delen van de oude platen is plaatselijk rietland aanwezig. Wanneer de natuurlijke ontwikkeling hier blijft plaatsvinden zal het rietland verruigen en zal de opslag van wilg plaatsvinden. Vooral op de hoge dele ontwikkelen zogenoemde struwelen en bos. In de graslanden is een groot aantal soorten aanwezig, vooral op kalkrijke vochtige grond.

In tabel 26 is een overzicht van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied IJsselmeer per zogenoemd habitatype en -soort en broedvogel- en niet-broedvogelsoort opgenomen.

Tabel 26. Overzicht van de instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied IJsselmeer (bron: ministerie van Economische Zaken, essentietabel IJsselmeer)

		doelstellingen			draagkracht	
		oppervlakte	kwaliteit	populatie	aantal vogels	aantal paren
habitattypen						
H3150	Meren met krabben- scheer en fontein- kruid	=	=			
H6430A	Ruigten en zomen (moerasspirea)	=	=			
H6430B	Ruigten en zomen (harig wildroosje)	=	=			
H7140A	Overgangs- en tril- venen (trilvenen)	=	=			
habitatsoorten						
H1163	Rivierdonderpad	=	=	=		
H1318	Meervleermuis	=	=	=		
H1340	Noordse woelmuis	>	=	>		
H1903	Groenknolorchis	=	=	=		
broedvogels						
A017	Aalscholver	=	=			8.000
A021	Roerdomp	>	>			7
A034	Lepelaar	=	=			25
A081	Bruine Kiekendief	=	=			25
A119	Porseleinhoen	>	>			18
A137	Bontbekplevier	>	>			13
A151	Kemphaan	>	>			20
A193	Visdief	=	=			3.300
A292	Snor	=	=			40
A295	Rietzanger	=	=			990
niet-broedvogels						
A005	Fuut	=	=		1.300	
A017	Aalscholver	=	=		8.100	
A034	Lepelaar	=	=		30	
A037	Kleine Zwaan	=	=		20 foer/ 1.600 slaap	
A039b	Toendrarietgans	=	=			
A040	Kleine Rietgans	=	=		30	
A041	Kolgans	=	=		4.400 foer/ 19.000 slaap	
A043	Grauwe Gans	=	=		580	
A045	Brandgans	=	=		1.500 foer/ 26.200 max	
A045	Bergeend	=	=		210	
A050	Smient	=	=		10.300	
A051	Krakeend	=	=		200	
A052	Wintertaling	=	=		280	
A053	Wilde eend	=	=		3.800	
A054	Pijlstaart	=	=		60	
A056	Slobeend	=	=		60	
A059	Tafeleend	=	=		310	
A061	Kuifeend	=	=		11.300	
A062	Toppereend	=	=		15.800	
A067	Brilduiker	=	=		310	

Tabel 26. Overzicht van de instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied IJsselmeer (vervolg)

		doelstellingen			draagkracht	
		oppervlakte	kwaliteit	populatie	aantal vogels	aantal paren
A068	Nonnetje	=	=		180	
A070	Grote Zaagbek	=	=		1.300	
A125	Meerkoet	=	=		3.600	
A132	Kluut	=	=		20	
A140	Goudplevier	=	=		9.700	
A151	Kemphaan	=	=		2.100 foer/ 17.300 slaap	
A156	Grutto	=	=		290 foer/ 3.500 slaap	
A160	Wulp	=	=		310 foer/ 3.500 slaap	
A177	Dwergmeeuw	=	=	50		
A190	Reuzenstern	=	=	40		
A197	Zwarte Stern	=	=	49.700		

= : behoudsdoelstelling

> : verbeter- of uitbreidingsdoelstelling

Natura 2000-gebied Polder Zeevang

Het Natura 2000-gebied Polder Zeevang is op 29 september 2005 als Vogelrichtlijngebied aangewezen. Het gebied is op 30 december 2010 door de staatssecretaris van het ministerie van EZI definitief aangewezen als Natura 2000-gebied. In maart 2012 is voor het gebied een ontwerp beheerplan vastgesteld.

De Polder Zeevang is een duidelijk open veenweidegebied met veel open water, dat ligt tussen Purmerend, Oosthuizen en Edam. De verkaveling in langs stroken, haaks op de zogenoemde ontginningsassen, is kenmerk van dit veengebied. Tussen de kavels liggen smalle watergangen. Om overstromingen te voorkomen zijn dijken aangelegd. Omdat de dijk soms doorbrak, vonden vanuit de Zuiderzee soms overstromingen plaats. Hierbij zijn verschillende zogenoemde doorbraakkolken ontstaan. Behalve de dijken en kaden zijn er in het gebied geen hoogten aanwezig. Een kenmerk van de polder zijn de lange open ruimten. Deze ruimten hebben verschillende kavelrichtingen. Langs de randen van de open ruimte liggen de lintdorpen Warder, Middellie en Kwadijk. Het gebied betreft verder vooral open grasland op veengrond met sloten en weteringen.

In tabel 27 is een overzicht van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Polder Zeevang per zogenoemd habitatype en -soort en broedvogel- en niet-broedvogelsoort opgenomen.

Tabel 27. Overzicht van de instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied Polder Zeevang (bron: ministerie van Economische Zaken, essentietabel Polder Zeevang)

		doelstellingen			draagkracht	
		oppervlakte	kwaliteit	populatie	aantal vogels	aantal paren
habitatsoorten						
H1318	Meervleermuis	=	=	=		
niet-broedvogels						
A037	Kleine Zwaan	=	=		30	
A041	Kolgans	=	=		1.000	
A043	Grauwe Gans	=	=		190	
A045	Brandgans	=	=		70	
A050	Smient	=	=		12.400	
A140	Goudplevier	=	=		790	
A142	Kievit	=	=		2.200	
A156	Grutto	=	=		790	
A160	Wulp	=	=		210	

= : behoudsdoelstelling
> : verbeter- of uitbreidingsdoelstelling

Overige Natura 2000-gebieden

In tabel 28 is een overzicht van de andere Natura 2000-gebieden binnen het onderzoeksgebied opgenomen. Voor een volledig overzicht zijn hierin ook de drie Natura 2000-gebieden opgenomen die hiervoor zijn uiteengezet. Zoals opgemerkt is de ligging van de Natura 2000-gebieden in het onderzoeksgebied in figuur 25 en op kaart 2.5 van de kaartenbijlage weergegeven.

Tabel 28. Natura 2000-gebieden binnen het onderzoeksgebied

Natura 2000-gebied	aanwijzing	plaatsing	aanwijzing
	Vogelrichtlijn	Habitatrichtlijn	Natura 2000
Waddenzee	08-11-1991	07-12-2004	26-02-2009
Oudegaasterbrekken, Fluesen en omgeving	24-03-2000	07-12-2004	30-12-2010
IJsselmeer	06-05-1998 en 24-03-2000	07-12-2004	23-12-2009
Markermeer & IJmeer	18-11-1994, 24-03-2000 (2x), 11-11-2002 en 27-09-2005	07-12-2004	23-12-2009
Ketelmeer & Vossemeer	24-03-2000	n.v.t.	30-09-2011
Oostvaardersplassen	02-05-1989	n.v.t.	23-12-2009
Lepelaarplassen	20-05-1994	n.v.t.	23-12-2009
Schoorlse Duinen	n.v.t.	07-12-2004	23-12-2009
Noordhollands Duinreservaat	n.v.t.	07-12-2004	07-12-2004*
Eilandspolder	24-03-2000	07-12-2004	07-12-2004*
Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	24-03-2000 en 11-01-2005	07-12-2004	07-12-2004*
Polder Westzaan	n.v.t.	07-12-2004	07-12-2004*
Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	24-03-2000	07-12-2004	07-12-2004*
Polder Zeevang	29-09-2005	n.v.t.	30-12-2010

*ontwerpbesluit in plaats van definitief besluit

7.1.2

Effectenverkenning

Ten aanzien van de milieubeoordeling is het van belang te weten welke effecten ten gevolge van het bestemmingsplan op de Natura 2000-gebieden op kunnen treden. Voor mogelijke effecten van het plan is onder meer gebruik gemaakt van de effectenindicator³³ van het ministerie van EZ. In bijlage 9 is aangegeven welke storingsfactoren ten aanzien van de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden Markermeer & IJmeer, IJsselmeer en Polder Zeevang in het algemeen op kunnen treden. In de volgende paragrafen wordt gemotiveerd welke effecten in voornemen 1 en 2 en alternatief 1 en 2 op kunnen treden.

Voor effecten als gevolg van ammoniak is een potentieel beïnvloedingsgebied van 30 kilometer rond het plangebied gehanteerd. Deze zone wordt veelal door de commissie voor de m.e.r. gehanteerd als zone waarbinnen effecten ten gevolge van stikstof merkbaar zijn. Overige effecten reiken veel minder ver. Voor overige effecten is een potentiële beïnvloedingszone van 10 kilometer rond het plangebied gehanteerd. Hierbij wordt opgemerkt dat verstoringsfactoren zoals verdroging en verstoring door geluid en licht veelal niet verder dan 1.000 meter reiken.

Oppervlakte verlies en versnippering

Het bestemmingsplan leidt niet tot een direct oppervlakte verlies en versnippering van habitattypen en/of leefgebied van soorten binnen de begrenzing van Natura 2000-gebieden. Het beschermde gebied (Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer) binnen het plangebied is passend bestemd.

Een indirect oppervlakte verlies (externe werking) kan optreden wanneer een belangrijk deel van het leefgebied van aangewezen soorten buiten de Natura-2000-gebieden ligt. Voor wat betreft het plangebied zou dit om overwinterende herbivore watervogels kunnen gaan. Het Markermeer & IJmeer is aangewezen voor brandgans, grauwe gans en smient. Het beschermde gebied heeft een functie als foerageergebied en als slaapplek, maar genoemde soorten foerageren ook buiten het beschermde gebied. Over het algemeen geldt voor overwinterende ganzen en smienten een maximaal wenselijke vliegafstand van 5 kilometer tussen rustplaats en geschikt foerageergebied.

³³ De effectenindicator is een hulpmiddel voor initiatiefnemers, vergunningverleners en planmakers die te maken krijgen met activiteiten in of nabij Natura 2000-gebieden. De effectenindicator is een instrument waarmee mogelijke schadelijke effecten ten gevolge van de activiteit en de plannen kunnen worden verkend. De effectenindicator geeft informatie over de gevoeligheid van soorten en habitattypen voor de meest voorkomende storende factoren. Deze informatie is generiek: om vast te stellen of een activiteit in praktijk schadelijk is, moet vervolgonderzoek plaatsvinden.

Op basis van telgegevens blijkt dat het plangebied geen noemenswaardig foerageergebied voor overwinterende herbivore watervogels betreft in vergelijking met andere gebieden die rond het beschermde gebied zijn gelegen (Watervogels in Nederland, SOVON-rapport 2012/02). Belangrijke foerageergebieden voor herbivore watervogels die op het Markermeer & IJmeer slapen betreffen met name Polder Zeevang (Natura 2000-gebied), Polder Katwoude, het gebied tussen Monnickendam en Amsterdam en delen van de Flevopolder.

Negatieve effecten als gevolg van het plan worden niet verwacht.

Verzuring en vermesting

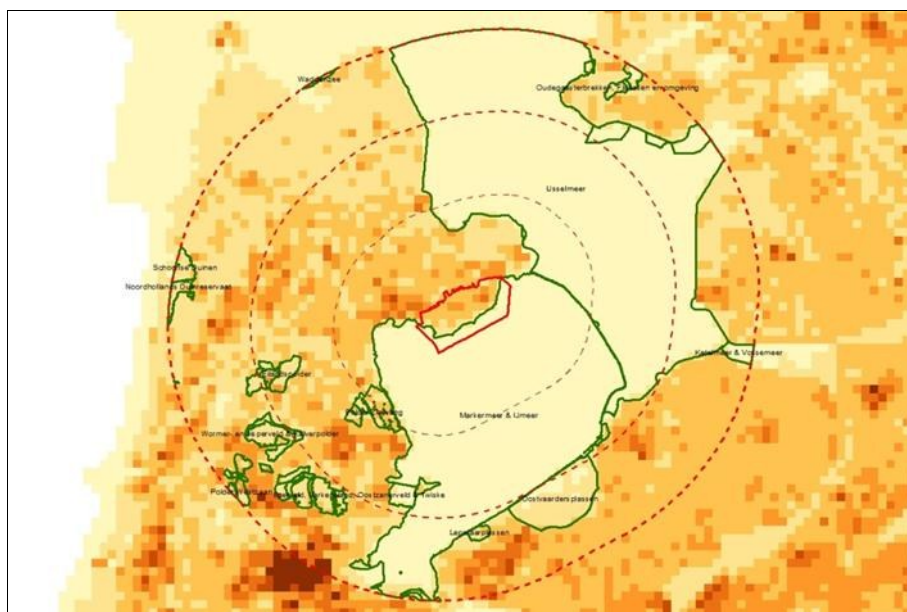
De hoeveelheid depositie (neerslag) die een ecosysteem nog kan verdragen zonder schade te ondervinden, wordt de kritische depositiewaarde of kritische belasting genoemd. De te hoge stikstofdepositie, ook wel vermestende depositie genoemd, kan leiden tot verslechtering van de biodiversiteit van deze ecosystemen. Overmatige depositie van stikstof leidt tot verstoring van de voedingstoffenbalans in de bodem en verontreiniging van het grond- en oppervlaktewater, wat kan leiden tot de achteruitgang of zelfs het verdwijnen van karakteristieke soorten in bossen en natuurterreinen. In tabel 19 zijn de kritische depositiewaarden (KDW) van de meest kritische habitattypen in de Natura 2000-gebieden binnen het onderzoeksgebied opgenomen³⁴.

Tabel 29. Kritische depositiewaarden (KDW) van de meest kritische habitattypen in het onderzoeksgebied (bron: Van Dobben, H.F. en A. van Hinsberg)

Natura 2000-gebied		habitattype	KDW (mol/ha/jr)
Waddenzee	2130B	Grijze duinen	940
Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving	H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	2.100
IJsselmeer	H7140A	Overgangs- en trilvenen	1.200
Markermeer & IJmeer	H3140	Kranswierwateren	>2.400
Ketelmeer & Vossemeer		n.v.t.	n.v.t.
Oostvaardersplassen		n.v.t.	n.v.t.
Lepelaarsplassen		n.v.t.	n.v.t.
Schoorlse Duinen	2130B	Grijze duinen	940
Noordhollands Duinreservaat	2130B	Grijze duinen	940
Eilandspolder	H7140B	Overgangs- en trilvenen	700
Wormer- en Jisperveld & Klaverpolder	H7140B	Overgangs- en trilvenen	700
Polder Westzaan	H7140B	Overgangs- en trilvenen	700
Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	H7140B	Overgangs- en trilvenen	700
Polder Zeevang		n.v.t.	n.v.t.

³⁴ Van Dobben, H.F. en A. van Hinsberg (2008). Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en Natura 2000-gebieden. Rapportnummer Alterra-rapport 1654. Alterra, Wageningen, 2008.

Van een aantal Natura 2000-gebieden binnen het onderzoeksgebied ligt de stikstofdepositie in de bestaande situatie al aanzienlijk boven de kritische depositiewaarde van het meest gevoelige habitattype³⁵. In figuur 26 en op kaart 2.6 van de kaartenbijlage is de Grootchalige Stikstofdepositiekaart Nederland (totaal stikstof 2011) weergegeven.

Verklaring

- Bestemmingsplangebied
- Onderzoeksgebied (bestemmingsplangebied + buffer 30 km)
- 20 kilometerzone
- 10 kilometerzone

Grootchalige Stikstofdepositiekaart Nederland

mol/hectare/jaar

- < 0,0
- 0,0 - < 1.000,0
- 1.000,0 - < 1.500,0
- 1.500,0 - < 2.000,0
- 2.000,0 - < 2.500,0
- 2.500,0 - < 3.000,0
- 3.000,0 - < 3.500,0
- 3.500,0 - < 10.000,0

Figuur 26. Fragment van de Grootchalige Stikstofdepositiekaart Nederland 2011 (zie ook kaart 2.6 van de kaartenbijlage) (bron: RIVM)

De (intensieve) veehouderij is een belangrijke bron van de depositie van stikstof. Met betrekking tot veehouderij wordt over het algemeen echter gesproken over de emissie (uitstoot) en depositie van “ammoniak”. Ammoniak (NH_3) is een anorganische verbinding van stikstof (N) en waterstof (H).

³⁵ RIVM, Grootchalige Concentratie- en Depositiekaarten Nederland, Totaal stikstof (Ntot) 2011.

In figuur 27 en op kaart 2.7 van de kaartenbijlage is de ammoniakdepositie als gevolg van de veehouderijen in de bestaande situatie weergegeven.

Voor het onderzoek is een ondergrens gehanteerd van 0,5 mol N/ha/jr. Als gevolg van een toename van de depositie van stikstof die onder deze grenswaarde blijft, treden geen negatieve effecten op. Deze ondergrens wordt in verschillende onderzoeken gebruikt en wordt beschouwd als uitstekende basis voor effectenonderzoek³⁶.

³⁶ ARCADIS, Memo, Onderbouwing effectgrens stikstofdepositie, 's-Hertogenbosch 2011.

Het Markermeer betreft een robuust watersysteem. Het wordt onder meer van de cultuurlandbouwgronden gescheiden door de Zuiderdijk. Negatieve effecten als gevolg van de twee voornemens worden niet verwacht.

Verstoring door geluid, licht, trilling

Onnatuurlijke geluidsbronnen, kunstmatige lichtbronnen en trillingen door menselijke activiteiten kunnen leiden tot verstoring van het natuurlijke gedrag van soorten. Gezien de aard van de ontwikkelingen: uitbreiding van bouwpercelen met een daarmee gepaard gaande geringe geluidsbelasting en lichtuitstraling, worden op voorhand geen negatieve effecten op de Natura 2000-gebieden verwacht.

Optische verstoring

Nabij Schellinkhout ligt aan de rand van het Markermeer een recreatie- en kitesurfgebied. Met name kitesurfers kunnen grote aantallen vogels van veel verschillende soorten over een grote afstand verstoren. De vlieger hangt hoog in de lucht, waar hij tot grote afstand zichtbaar is. Daarnaast verplaatsen kitesurfers zich snel en volgen ze geen vaste route (onvoorspelbaar).

Voor de locatie bij Schellinkhout is geen ontheffing van het BPR (Binnenvaart Politie Reglement) afgegeven. Kitesurfen is dan ook ter plaatse illegaal. De problematiek rond Natura 2000 en kitesurfen overstijgt het bestemmingsplan. Naar verwachting zal het Beheerplan Natura 2000 hierover meer duidelijkheid geven. In het kader van het bestemmingsplan kan deze ontwikkeling niet worden tegengegaan. Provincie en gemeente zullen hier handhavend op moeten treden, dan wel de locatie moeten legaliseren na een zorgvuldige Nbwet-toets.

Conclusie

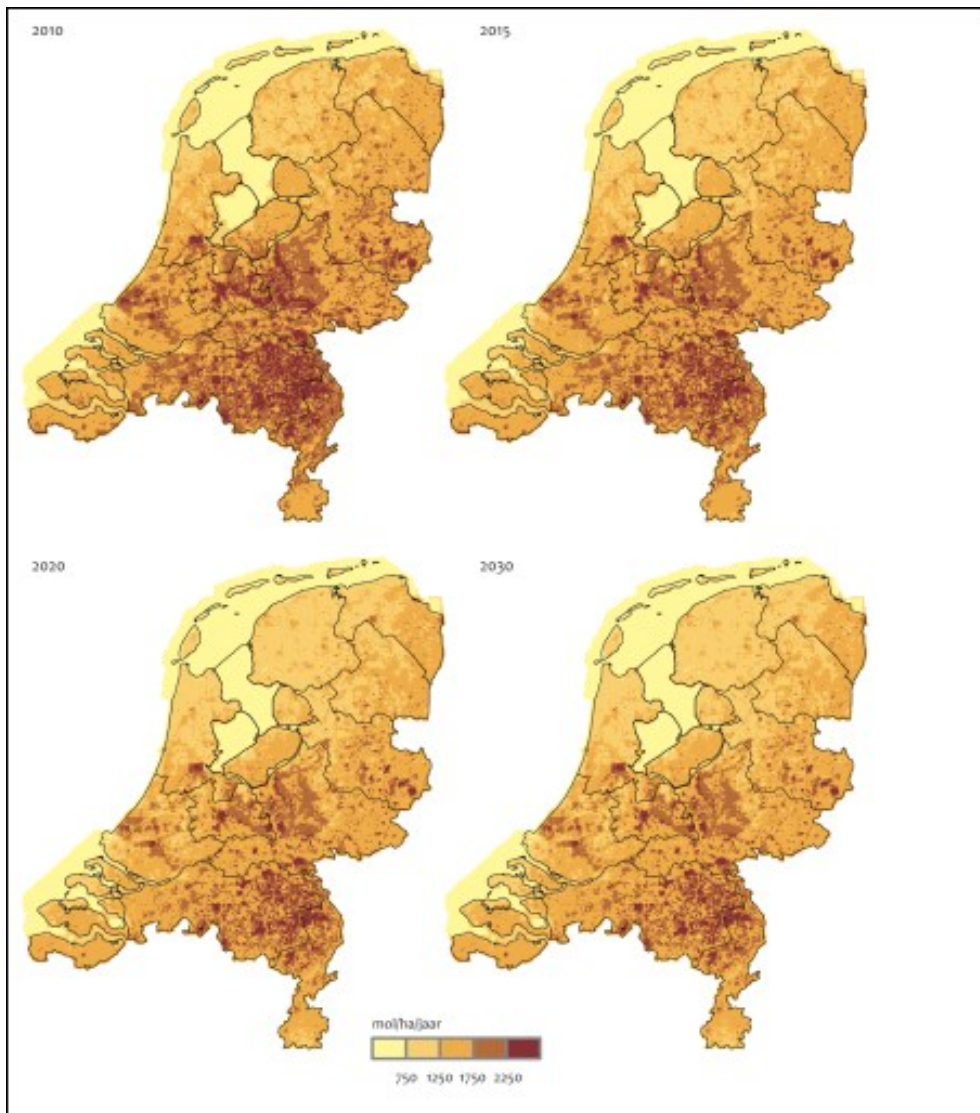
Op basis van bovenstaande effectomschrijving blijkt dat alleen de storingsfactoren verzuring en vermesting kunnen leiden tot (significant) negatieve effecten op in het kader van de Nbw beschermde gebieden.

7.1.3

Autonome ontwikkeling

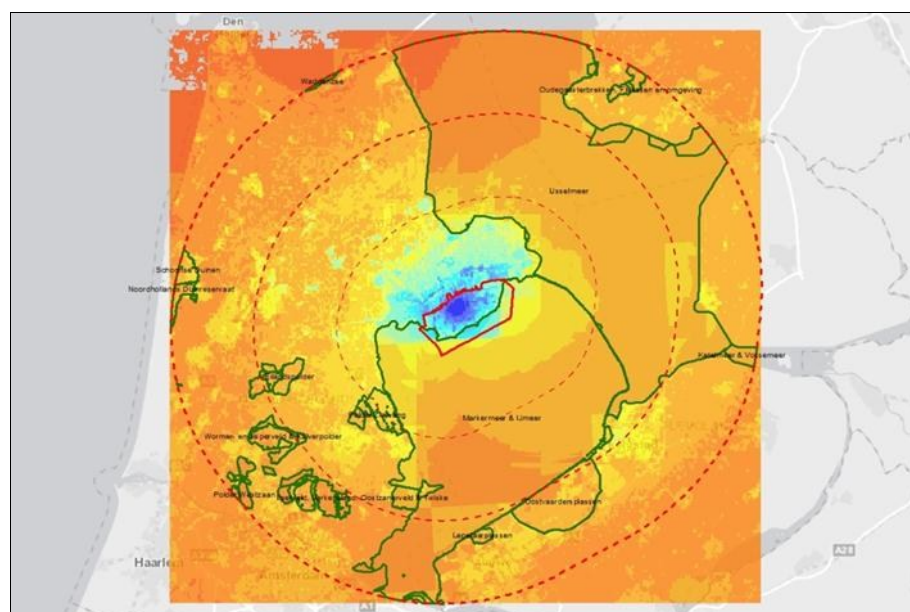
Verzuring en vermesting

Op basis van de berekeningen van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) en het Rijksinstituut voor Volksgezondheid (RIVM) naar de ammoniakemissie en -depositie in Nederland kan worden geconcludeerd dat als gevolg van de autonome ontwikkeling de emissie zal dalen (zie figuur 28).

Figuur 28. Grootchalige Stikstofdepositiekaarten Nederland 2010, 2015, 2020 en 2030 (bron: Planbureau voor de Leefomgeving)

In figuur 29 en op kaart 2.8 van de kaartenbijlage is de ammoniakdepositie in de autonome ontwikkeling weergegeven.

Verklaring

- Bestemmingsplangebied
- Onderzoeksgebied (bestemmingsplangebied + buffer 30 km)
- 20 kilometerzone
- 10 kilometerzone
- Natura 2000-gebieden in onderzoeksgebied

NH3-depositie in de autonome ontwikkeling

mol/hectare/jaar

- < 0,5
- 0,5 - 2
- > 2 - 5
- > 5 - 10
- > 10 - 20
- > 20 - 30
- > 30 - 40
- > 40 - 50
- > 50 - 100
- > 100 - 200
- > 200 - 300
- > 300 - 400
- > 400 - 500
- > 500 - 1.000
- > 1.000 - 2.000
- > 2.000

Figuur 29. Ammoniakdepositie in de autonome ontwikkeling (zie ook kaart 2.8 van de kaartenbijlage)

7.2

Voornemen

7.2.1

Omschrijving van de milieueffecten

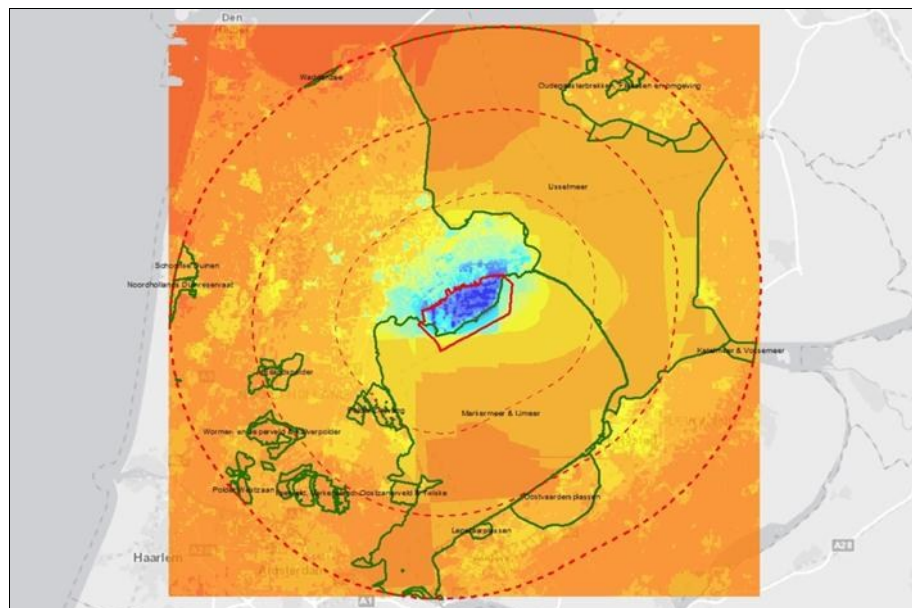
Voornemen 1 (boom- en fruitteelt)

Op basis van de omschrijving van de milieueffecten (paragraaf 7.1.2) worden als gevolg van het voornemen 1 op voorhand geen negatieve effecten verwacht. Een noemenswaardige toename van de ammoniakemissie/-depositie wordt niet verwacht.

Voornemen 2 (veeteelt)

In het voornemen 2 wordt ervan uitgegaan dat in het bestemmingsplan onder voorwaarden een verdere uitbreiding van de agrarische sector mogelijk zal zijn. In dit voornemen wordt voorzien dat ten aanzien van de melkrundveehouderij en intensieve veehouderij uitbreiding mogelijk is. In een worst-case scenario -alle uitbreidingsmogelijkheden worden benut- zal daarmee de ammoniakemissie fors toenemen, ondanks emissiearme technieken. In figuur 24 en op kaart 3.4 van de kaartenbijlage is de ammoniakdepositie in voornemen 2 weergegeven. De uitgangspunten zijn beschreven in paragraaf 4.1.

In figuur 30 en op kaart 2.9 van de kaartenbijlage is de ammoniakdepositie in voornemen 2 weergegeven. In figuur 31 en op kaart 2.10 van de kaartenbijlage is de toename van de ammoniakdepositie in voornemen 2 in vergelijking met de bestaande situatie weergegeven.

Verklaring

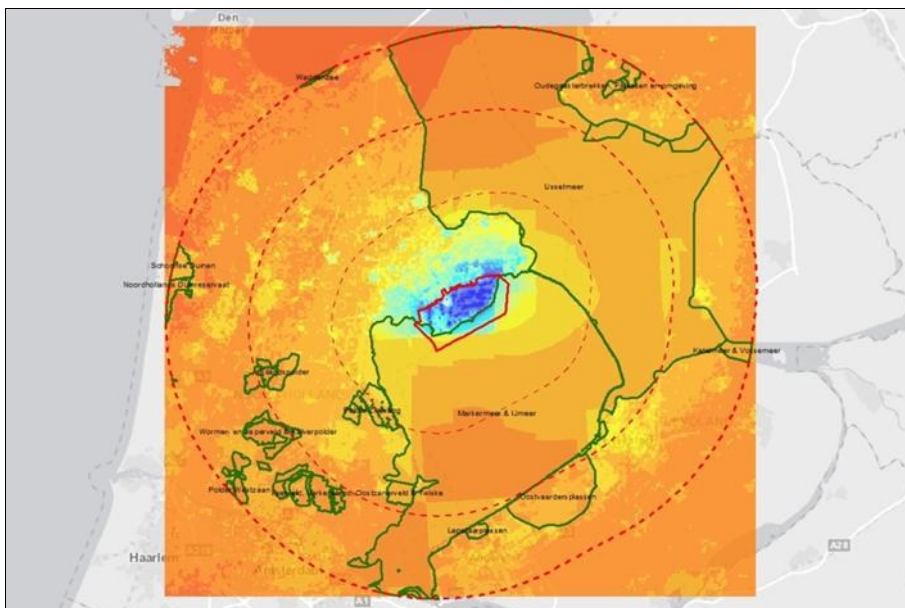
- Bestemmingsplangebied
- Onderzoeksgebied (bestemmingsplangebied + buffer 30 km)
- 20 kilometerzone
- 10 kilometerzone
- Natura 2000-gebieden in onderzoeksgebied

NH3-depositie in het voornemen

mol/hectare/jaar

- < 0,5
- 0,5 - 2
- > 2 - 5
- > 5 - 10
- > 10 - 20
- > 20 - 30
- > 30 - 40
- > 40 - 50
- > 50 - 100
- > 100 - 200
- > 200 - 300
- > 300 - 400
- > 400 - 500
- > 500 - 1.000
- > 1.000 - 2.000
- > 2.000

Figuur 30. Ammoniakdepositie in voornemen 2 (veeteelt) (zie ook kaart 2.9 van de kaartenbijlage)

Verklaring

- Bestemmingsplangebied
- Onderzoeksgebied (bestemmingsplangebied + buffer 30 km)
- 20 kilometerzone
- 10 kilometerzone
- Natura 2000-gebieden in onderzoeksgebied

NH3-depositietoename in het voornemen

mol/hectare/jaar

- < 0,5
- 0,5 - 2
- > 2 - 5
- > 5 - 10
- > 10 - 20
- > 20 - 30
- > 30 - 40
- > 40 - 50
- > 50 - 100
- > 100 - 200
- > 200 - 300
- > 300 - 400
- > 400 - 500
- > 500 - 1.000
- > 1.000 - 2.000
- > 2.000

Figuur 31. Toename van de ammoniakdepositie in voornemen 2 (veeteelt) in vergelijking met de bestaande situatie (zie ook kaart 2.10 van de kaartenbijlage)

Uit figuur 31 blijkt dat er binnen alle Natura 2000-gebieden binnen het onderzoeksgebied een toename van ammoniakdepositie plaatsvindt.

Op een zeer klein deel van het Markermeer (& IJmeer) zal een maximale toename van de ammoniakdepositie plaatsvinden van 1.148 mol/ha/jr. De huidige achtergronddepositie ligt voor het open water onder de 1.000 mol/

ha/jr. Langs de oevers is deze plaatselijk aanzienlijk hoger, waarbij waarden van 2.200 mol/ha/jr worden bereikt. De toename van ammoniakdepositie in het voornemen samen met de achtergronddepositie leidt tot een totale stikstofdepositie van 2.563 mol/ha/jr. Het gebied is aangewezen voor één habitatype. Dit habitatype heeft een KDW die boven de 2.400 mol/ha/jr ligt. Negatieve effecten kunnen hierdoor niet worden uitgesloten.

Op het IJsselmeer zal op een locatie tegen de dijk van Noord-Holland een maximale toename van de ammoniakdepositie plaatsvinden van 103 mol/ha/jr plaatsvinden. Over het algemeen zal de depositie maximaal 40 mol/ha/jr bedragen. Het IJsselmeer is voor vier habitatypen aangewezen (zie tabel 29). Hieronder is één zeer gevoelig habitatype, Overgangs- en trilvenen. Dit habitatype komt voor langs de Friese IJsselmeerkust in delen van het gebied die onder de Habitatrichtlijn vallen, in het noorden van de Makumer Noordwaard (aanwijzingsbesluit). Het habitatype komt niet voor binnen het onderzoeksgebied (van 30 kilometer). Voor de overige habitatypen geldt dat de huidige achtergronddepositie veel lager ligt dan de KDW. De toename van de ammoniakdepositie leidt dan ook niet tot een overschrijding van de KDW.

Tabel 29. Kritische depositiewaarden van de habitatypen in het Natura 2000-gebied IJsselmeer (bron: bron: Van Dobben, H.F. en A. van Hinsberg, 2008³¹)

habitatype	KWD (mol/ha/jr)
H7140A Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	1.200
H3150 Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	2.100
H6430A Ruigten en zomen (moerasspirea)	>2.400
H6430B Ruigten en zomen (harig wilgenroosje)	>2.400

De huidige achtergrond depositiewaarde van de Eilandspolder, Wormer- en Jisperveld & Klaverpolder, Polder Westzaan en IJperveld, Varkenland, Oostzanerveld & Twisk ligt boven de 1.000 mol/ha/jr, terwijl de laagste KDW van deze gebieden 700 mol/ha/jr betreft. Er is dus al een overbelaste situatie. De toename van depositie die meer dan 2 mol/ha/jr bedraagt, leidt dan ook tot een verdere toename van de overbelaste situatie.

Vanwege bovenstaande constatering worden de andere Natura 2000-gebieden hier op dit punt niet verder besproken.

7.2.2

Beoordeling van de milieueffecten

In tabel 30 is de beoordeling van de milieueffecten van het voornemen op de natuur - Natura 2000-gebieden opgenomen.

Tabel 30. Beoordeling van de milieueffecten, natuur - Natura 2000-gebieden

	voornemen	voornemen
	1	2
- oppervlakteverlies en versnippering	0	0
- verzuring en vermesting	0	--
- verdroging	0	0
- verstoring door licht, geluid en trilling	0	0
- optische verstoring	0	0

++ : milieueffecten zijn zeer positief

+ : milieueffecten zijn positief

0 : milieueffecten zijn nihil

- : milieueffecten zijn negatief

-- : milieueffecten zijn zeer negatief

Voornemen 1 (boom- en fruitteelt) leidt niet tot negatieve effecten, evenmin tot positieve effecten. Voornemen 2 (veeteelt) heeft wel negatieve effecten. De toename van ammoniakdepositie leidt bij verschillende Natura 2000-gebieden tot negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen. Afzonderlijke uitbreidingen zullen geen tot een gering effect sorteren maar in cumulatieve zin zijn significant negatieve effecten niet uitgesloten.

7.2.3

Maatregelen

De worst case-situatie in het voornemen leidt tot een significant negatief effect op het aspect ammoniakdepositie (verzuring en vermesting). Door de bestaande ammoniakemissie van agrarische bedrijven vast te leggen en het gebruik van gronden en bouwwerken hieraan te koppelen kunnen negatieve effecten op dit aspect worden voorkomen.

In de nabijheid van het plangebied ligt de huidige achtergrond depositiewaarden van stikstof ruim onder de KDW. Een beperkte toename van de emissie van ammoniak door agrarische bedrijven is hierdoor mogelijk.

7.2.4

Leemten in kennis

Vanwege de zeer grote omvang van ammoniakemissie en -depositie in de worst case-situatie in het voornemen, is er voldoende informatie beschikbaar voor een beoordeling op hoofdlijnen. Voor een meer gedetailleerde beoordeling zou de nauwkeurige ligging van habitattypen bekend moeten zijn en zou een achtergrond depositiekaart van stikstof met een lagere resolutie beschikbaar moeten zijn.

7.3

Alternatieven

7.3.1

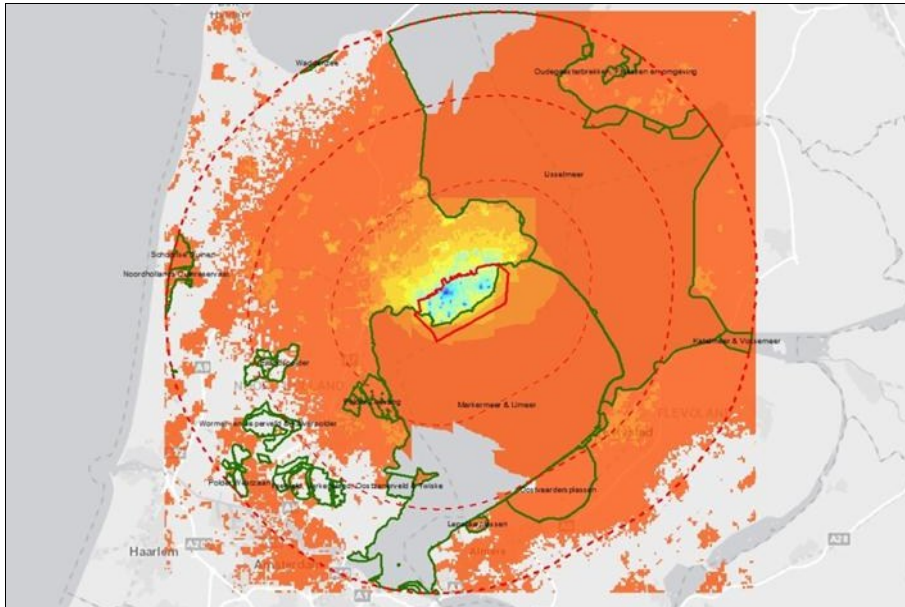
Omschrijving van de milieueffecten

Alternatief 1

Bij alternatief 1 mag het gebruik van gronden en bouwwerken niet leiden tot een toename van de ammoniakemissie van een agrarisch bedrijf ten opzichte van de bestaande situatie. Hiermee zal er geen toename optreden van de ammoniakdepositie. De ammoniaksituatie komt hiermee overeen met de bestaande situatie (zie figuur 27 en op kaart 2.7 van de kaartenbijlage). Het alternatief draagt hiermee niet bij aan extra verzuring en vermesting van natuurwaarden.

Alternatief 2A

Alternatief 2 sluit aan bij alternatief 1. Bij alternatief 2A is in het kader van de stikstofemissie en -depositie relevant dat er onder de 14 agrarische bedrijven met concrete uitbreidingsplannen, vier veehouderijbedrijven aanwezig zijn. Ervan uitgaande dat deze vier veehouderijbedrijven uitgroeien tot de 75% van de grootte van een modelbedrijf (zie paragraaf 2.2.2) zal de ammoniakemissie, en hiermee de ammoniakdepositie, toenemen. In figuur 32 en op kaart 2.11 van de kaartenbijlage is de ammoniakdepositie bij dit alternatief weergegeven. In figuur 33 en op kaart 2.12 van de kaartenbijlage is de toename van de ammoniakdepositie in alternatief 2A in vergelijking met de bestaande situatie weergegeven.

Verklaring

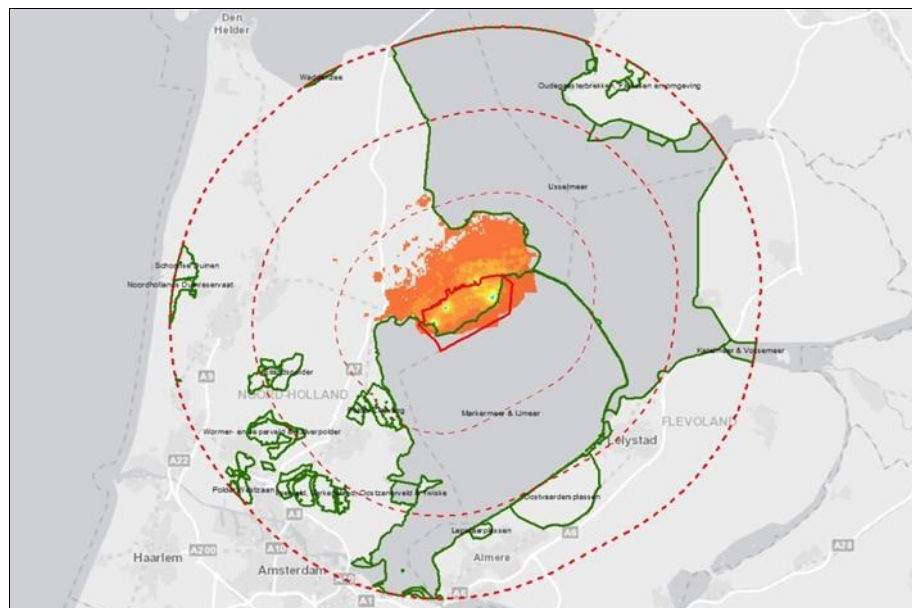
- Bestemmingsplangebied
- Onderzoeksgebied (bestemmingsplangebied + buffer 30 km)
- 20 kilometerzone
- 10 kilometerzone
- Natura 2000-gebieden in onderzoeksgebied

NH₃-depositie in alternatief 2A

mol/hectare/jaar

- < 0,5
- 0,5 - 2
- > 2 - 5
- > 5 - 10
- > 10 - 20
- > 20 - 30
- > 30 - 40
- > 40 - 50
- > 50 - 100
- > 100 - 200
- > 200 - 300
- > 300 - 400
- > 400 - 500
- > 500 - 1.000
- > 1.000 - 2.000
- > 2.000

Figuur 32. Ammoniakdepositie in alternatief 2A (zie ook kaart 2.11 van de kaartenbijlage)

Verklaring

- Bestemmingsplangebied
- Onderzoeksgebied (bestemmingsplangebied + buffer 30 km)
- 20 kilometerzone
- 10 kilometerzone
- Natura 2000-gebieden in onderzoeksgebied

NH3-depositietoename in alternatief 2A

mol/hectare/jaar

Figuur 33. Toename van de ammoniakdepositie in alternatief 2A in vergelijking met de bestaande situatie (zie ook kaart 2.12 van de kaartenbijlage)

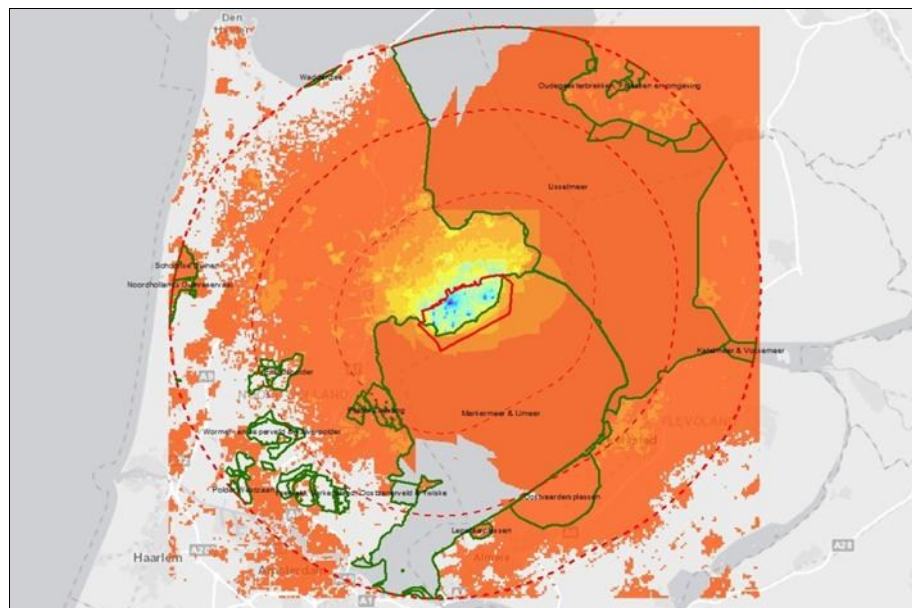
Naar voren komt dat het beïnvloedinggebied van de toename van ammoniakemissie relatief beperkt is. Alleen de Natura 2000-gebieden Markermeer & IJmeer en IJsselmeer liggen binnen het beïnvloedinggebied. Zeer lokaal langs de dijk van Noord-Holland zal op het IJsselmeer een toename van de ammoniakdepositie van maximaal 2 mol/ha/jr plaatsvinden. In combinatie met de aldaar aanwezige maximale achtergronddepositie van 1.370 mol/

ha/jr wordt hiermee de KDW van 2.100 mol/ha/jr (zoals besproken in paragraaf 7.2.1) bij lange niet benaderd.

Verder komt naar voren dat op het Markermeer een maximale toename van de ammoniakdepositie van 365 mol/ha/jr zal plaatsvinden. De som van de toename van de ammoniakdepositie en de huidige achtergronddepositie komt niet boven de 1.500 mol/ha/jr. De KDW van het Markermeer & IJmeer van >2.400 mol/ha/jr wordt bij lange na niet benaderd.

Alternatief 2B

Alternatief 2B sluit aan bij alternatief A. Uitgangspunt hierbij is dat de vier veehouderijbedrijven 75% van uitbreidingsruimte van het modelbedrijf krijgen en dat de overige veehouderijbedrijven binnen het plangebied mogen uitbreiding tot 5% extra van de ammoniakemissie in de bestaande situatie. In figuur 34 en op kaart 2.13 van de kaartenbijlage is de ammoniakdepositie bij dit alternatief weergegeven. In figuur 35 en op kaart 2.14 van de kaartenbijlage is de toename van de ammoniakdepositie bij dit alternatief in vergelijking met de bestaande situatie weergegeven.

Verklaring

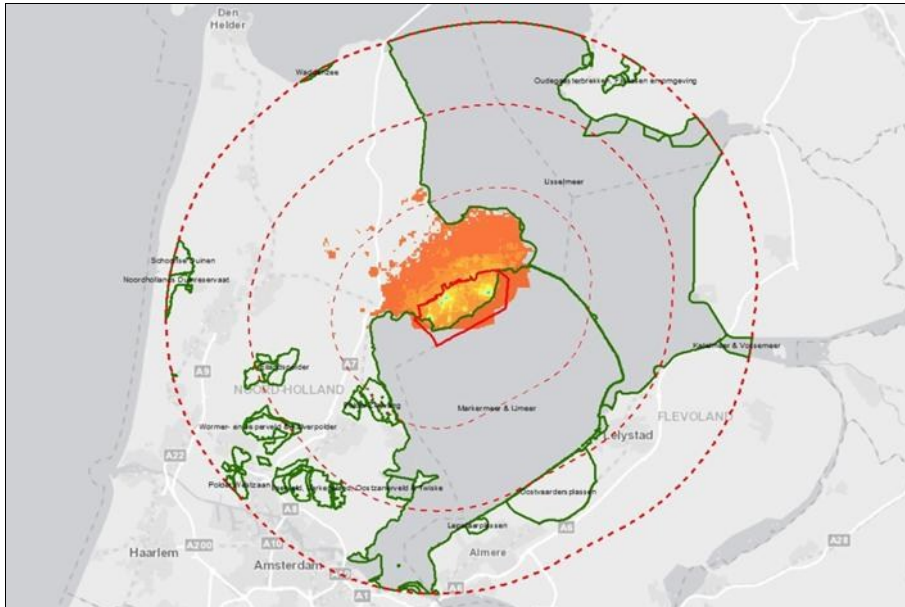
- Bestemmingsplangebied
- Onderzoeksgebied (bestemmingsplangebied + buffer 30 km)
- 20 kilometerzone
- 10 kilometerzone
- Natura 2000-gebieden in onderzoeksgebied

NH₃-depositie in alternatief 2B

mol/hectare/jaar

- < 0,5
- 0,5 - 2
- > 2 - 5
- > 5 - 10
- > 10 - 20
- > 20 - 30
- > 30 - 40
- > 40 - 50
- > 50 - 100
- > 100 - 200
- > 200 - 300
- > 300 - 400
- > 400 - 500
- > 500 - 1.000
- > 1.000 - 2.000
- > 2.000

Figuur 34. Ammoniakdepositie in alternatief 2B (zie ook kaart 2.13 van de kaartenbijlage)

Verklaring

- Bestemmingsplangebied
- Onderzoeksgebied (bestemmingsplangebied + buffer 30 km)
- 20 kilometerzone
- 10 kilometerzone
- Natura 2000-gebieden in onderzoeksgebied

NH₃-depositietoename in alternatief 2B

mol/hectare/jaar

- < 0,5
- 0,5 - 2
- > 2 - 5
- > 5 - 10
- > 10 - 20
- > 20 - 30
- > 30 - 40
- > 40 - 50
- > 50 - 100
- > 100 - 200
- > 200 - 300
- > 300 - 400
- > 400 - 500
- > 500 - 1.000
- > 1.000 - 2.000
- > 2.000

Figuur 35. Toename van de ammoniakdepositie in alternatief 2B in vergelijking met de bestaande situatie (zie ook kaart 2.14 van de kaartenbijlage)

Naar voren komt dat het beïnvloedinggebied van de toename van ammoniakemissie relatief beperkt is en globaal overeenkomt met de situatie bij alternatief 2A. Alleen de Natura 2000-gebieden Markermeer & IJmeer en IJsselmeer liggen binnen het beïnvloedinggebied. Zeer lokaal langs de dijk van Noord-Holland zal op het IJsselmeer een toename van de ammoniakdepositie van maximaal 2 mol/ha/jr plaatsvinden. In combinatie met de al-

daar aanwezige maximale achtergronddepositie van 1.370 mol/ha/jr wordt hiermee de KDW van 2.100 mol/ha/jr (zoals besproken in paragraaf 7.2.1) bij lange niet benaderd.

Verder komt naar voren dat op het Markermeer een maximale toename van de ammoniakdepositie van 262 mol/ha/jr zal plaatsvinden. De som van de toename van de ammoniakdepositie en de huidige achtergronddepositie komt niet boven de 1.500 mol/ha/jr. De KDW van het Markermeer & IJmeer van >2.400 mol/ha/jr wordt bij lange na niet benaderd.

7.3.2

Beoordeling van de milieueffecten

In tabel 31 is de beoordeling van de milieueffecten van de alternatieven op de natuur (Natura 2000-gebieden) opgenomen.

Tabel 31. Beoordeling van de milieueffecten, natuur - Natura 2000-gebieden

	voornemen 1	voornemen 2	alternatief 1	alternatief 2A	alternatief 2B
- oppervlakteverlies en versnippering	0	0	0	0	0
- verzuring en vermesting	0	--	0	0	0
- verdroging	0	0	0	0	0
- verstoring door licht, geluid en trilling	0	0	0	0	0
- optische verstoring	0	0	0	0	0

++ : milieueffecten zijn zeer positief
 + : milieueffecten zijn positief
 0 : milieueffecten zijn nihil
 - : milieueffecten zijn negatief
 -- : milieueffecten zijn zeer negatief

Alternatief 1 leidt niet tot een toename van de ammoniakdepositie op Natura 2000-gebieden. Het alternatief heeft hiermee geen negatief effect, evenmin een positief effect.

De som van de toename van de ammoniakdepositie (ten opzichte van de bestaande situatie) en de huidige achtergronddepositie resulteert bij alternatief 2A en 2B niet in een overschrijding van de KDW. Er blijft een zeer ruime marge over.

7.3.3

Maatregelen

In de PAS (Programmatische Aanpak Stikstof) werkt een aantal overheden samen om bij Natura 2000-gebieden twee doelen tegelijk te bereiken. Aan de ene kant wordt de achteruitgang van de biodiversiteit in die gebieden, voor zo ver die het gevolg is van stikstofdepositie, tot staan gebracht en omgezet in herstel. Aan de andere kant wordt er weer ruimte gemaakt voor nieuwe economische activiteiten met stikstofuitstoot in de buurt van die gebieden.

Maar een deel van de bestaande achtergronddepositie is daadwerkelijk uit het plangebied afkomstig. Het PAS-beleid zet zwaar in op een autonome afname en lokale maatregelen. Lokaal kunnen de best beschikbare technieken worden toegepast om stikstofmissie te voorkomen. Daarbij gaat het niet alleen om de wettelijk verplichte mogelijkheden maar ook om luchtwassers en aanverwante methoden. Met de best beschikbare technieken kan de stikstofemissie aan de bron, althans in de intensieve veehouderij behoorlijk worden beteugeld. Voor de melkveehouderij ligt dit wat ingewikkelder, maar ook daar zijn emissiearme stalsystemen in ontwikkeling.

In de alternatieven is in de regels de ten hoogste toegestane stikstofemissie van de veehouderijbedrijven bepaald. Deze stikstofemissie is bepaald op basis van de bestaande ammoniakemissie van agrarische bedrijven (met andere woorden: op basis van het werkelijke aantal stuks vee op een bedrijf) en niet op basis van de verleende milieuvergunningen (onderdeel milieu) en de meldingen op grond van een AMvB. Er kan dan ook in overweging genomen worden om de verleende milieuvergunningen en meldingen te beoordelen (op ruimte tussen het aantal stuks vee op grond van de vergunning of melding en het mogelijke aantal op basis van de stikstofemissie) en te beperken.

7.3.4

Leemten in de kennis

Cumulatie

Bij de het bepalen en beoordelen van de milieueffecten van de alternatieven zijn mogelijke effecten van plannen en projecten buiten het bestemmingsplangebied niet overwogen. De milieueffecten van de afzonderlijke plannen en projecten wat betreft de toename van de stikstofdepositie, kan als nihil worden beoordeeld maar het milieueffect van de plannen en projecten samen (de cumulatie) kan (zeer) negatief zijn.

In alternatief 2A en alternatief 2B wordt gebruik gemaakt van de ruimte tussen de bestaande achtergronddepositie op en de KDW van het Markermeer & IJmeer en het IJsselmeer. Omdat bij het bepalen van de milieueffecten de mogelijke effecten van plannen en projecten buiten het bestemmingsplangebied niet zijn overwogen kan stikstofdepositie van alle plannen en projecten samen op deze Natura 2000-gebieden niet worden bepaald. In die zin is voor een beoordeling dan ook onvoldoende informatie beschikbaar.

Wanneer het voorontwerpbestemmingsplan op basis van alternatief 2A of alternatief 2B wordt aangepast en vastgesteld is kan in overweging worden genomen om in overleg met de provincie Noord-Holland (als bevoegd gezag) te bepalen of er plannen en projecten bij het bepalen van het milieueffecten op de Natura 2000-gebieden overwogen moeten worden.

Grootschalige Stikstofdepositiekaart Nederland

Voor de Grootschalige Stikstofdepositiekaart Nederland is de (achtergrond)stikstofdepositie in Nederland bepaald in vlakken van 1000 bij 1000 meter. Voor het voor het voorliggende planMER zijn dit grote vlakken. Als vergelijking: voor het, voor de planMER, uitgevoerde ammoniakonderzoek is de ammoniakdepositie in het onderzoeksgebied in vlakken van 100 bij 100 meter bepaald.

Vooraf ter plaatse van de overgang van land naar water (bij het bestemmingsplangebied langs het Markermeer) biedt de Grootschalige Stikstofdepositiekaart Nederland, door het gebruik van de grote vlakken, onvoldoende informatie voor het goed bepalen van de stikstofdepositie. De depositie ter plaatse is namelijk afhankelijk van de depositiesnelheid, die onder andere wordt bepaald door de zogenoemde ruwheid van het gebied. In ruwe gebieden zoals stedelijke gebieden is de stikstofdepositie groter dan in vlakke gebieden zoals oppervlaktewateren. In een vlak waarin land en water ligt wordt de gemiddelde stikstofdepositie weergegeven. De werkelijke stikstofdepositie zal ter plaatse van het oppervlaktewater kleiner dan het gemiddelde zijn.

Het habitatype Kranswierwateren, waarvoor het Markermeer (& IJmeer) is aangewezen, komt alleen in oppervlaktewater voor. Wat betreft de KDW is dan ook de achtergronddepositie ter plaatse van het oppervlaktewater van het Markermeer belangrijk. Bij de vlakken waarbinnen behalve het water ook land ligt, wordt hierdoor een te hoge depositie gebruikt. De werkelijke ruimte tussen de achtergronddepositie en de KDW zal dan ook groter zijn.

Habitatypekaart

Voor een verdere verdieping zou tevens een gedetailleerde kaart met de ligging van habitatypen beschikbaar moeten zijn. Zo wordt er bij het Markermeer (& IJmeer) in voorliggende milieubeoordeling vanuit gegaan dat het habitatype over het gehele begrensde gebied voorkomt. Indien blijkt dat het habitatype echter niet nabij de oeverzone van het plangebied aanwezig is, geeft dat meer ruimte.

Samenvatting van de milieueffecten en advies

8.1

Samenvatting van de milieueffecten

In tabel 32 is een overzicht van de milieueffecten van het voornemen en de alternatieven opgenomen. Bij een groot deel van de milieueffecten (van vooral de alternatieven) is als beoordeling “n.v.t.” opgenomen. Dit betekent dat het voornemen of het alternatief niet op dit milieueffect is beoordeeld. De beoordeling n.v.t. is bij het voornemen vooral opgenomen omdat in het voorliggende planMER twee uitwerkingen van het voornemen zijn onderscheiden:

- voornemen 1 (boom- en fruitteelt);
- voornemen 2 (veeteelt).

De milieueffecten van het voornemen op of van enkele milieuonderdelen zijn alleen voor voornemen 1 of voornemen 2 bepaald omdat vooraf al duidelijk was bij welke uitwerking van het voornemen vooral milieueffecten zouden plaatsvinden. Als voorbeeld: er is vooral sprake van geurhinder van agrarische bedrijven door het houden van vee. Alleen in voornemen 2 (veeteelt) wordt op de agrarische bedrijven vee gehouden. Het bepalen van de milieueffecten van voornemen 1 op geur was dan ook niet zinvol.

Bij de alternatieven is de beoordeling n.v.t. opgenomen omdat de alternatieven niet op deze milieueffecten zijn beoordeeld. De alternatieven zijn opgesteld na het bepalen en beoordelen van de milieueffecten van het voornemen. Op basis van deze beoordeling is bepaald waarvoor maatregelen nodig zijn om de als negatief of zeer negatief beoordeelde milieueffecten te voorkomen of te beperken. Op basis hiervan zijn de milieueffecten van de alternatieven op alleen het landschap, de natuur en de geur bepaald en beoordeeld. De milieueffecten op of van de milieuonderdelen zijn min of meer overeenkomstig de milieueffecten van het voornemen.

Tabel 32. Beoordeling van de milieueffecten van het voornemen en de alternatieven (vervolg)

	voornemen	voornemen	alternatief	alternatief	alternatief
landschap					
- verandering van de landschapsstructuur	--	n.v.t.	0/-	0/-	0/-
natuur - EHS, weidevogelleefgebieden en beschermde plant- en diersoorten					
- Ecologische Hoofdstructuur	-	-	0	0	0
- weidevogelleefgebied	--	0/-	0	0	0
- beschermde plant- en diersoorten	0/-	0/-	0/-	0/-	0/-
natuur - Natura 2000-gebieden	0				
- oppervlakteverlies en versnippering	0	0	0	0	0
- verzuring en vermesting	0	--	0	0	0
- verdroging	0	0	0	0	0
- verstoring door licht, geluid of trillingen	0	0	0	0	0
- optische verstoring	0	0	0	0	0
geur					
- toename van de geurbelasting	n.v.t.	0/-	0/-	0/-	0/-
- toename van de geurhinder	n.v.t.	0	0	0	0
bodem					
- afname van de kwaliteit van de bodem	0		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
water					
- afname van de kwaliteit van het oppervlaktewater	0		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
- afname van de kwantiteit van het oppervlaktewater	0		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
- afname van de kwaliteit van het grondwater	0		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
ultuurhistorie					
- afname archeologische waarden	0		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
licht					
- toename van het aantal overschrijdingen fijnstof	n.v.t.	0	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
eluidhinder					
- toename van de geluidhinder	0		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
erkeer					
- toename van de verkeersdruk	n.v.t.	0/-	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
- afname van de verkeersveiligheid	n.v.t.	0/-	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
ezondheid					
- toename van het risico voor de gezondheid	n.v.t.	0/-	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

++ : milieueffecten zijn zeer positief; + : milieueffecten zijn positief; 0 : milieueffecten zijn nihil; - : milieueffecten zijn negatief; -- : milieueffecten zijn zeer negatief

8.2

Advies

Advies

Uit de beoordeling van de milieueffecten van het voornemen blijkt dat er vooral milieueffecten op het landschap en de natuur worden verwacht. De milieueffecten op (een deel van) deze milieuonderdelen zijn als zeer negatief beoordeeld. Wat betreft de natuur zijn de milieueffecten onder andere als zeer negatief beoordeeld door de toename van de ammoniakdepositie.

Vooraf dit milieueffect is een probleem voor het vaststellen van het bestemmingsplan Drechterland Zuid. Uit het voor het planMER uitgevoerde onderzoek blijkt dat zogenoemde “significante negatieve effecten” op Natura 2000-gebieden door de toename van de ammoniakdepositie niet is uit te sluiten. Dit betekent dat het voornemen in strijd is met de Natuurbeschermingswet 1998. Dit betekent dat het voorontwerpbestemmingsplan, op basis waarvan het voornemen is uitgewerkt, niet zo kan worden vastgesteld³⁷.

De milieueffecten van de alternatieven zijn als nihil of nihil tot negatief beoordeeld. Belangrijk hierbij is dat de milieueffecten op de Natura 2000-gebieden als nihil zijn beoordeeld. De alternatieven zijn in beginsel dan ook niet in strijd met de Natuurbeschermingswet 1998. Dit betekent dat een bestemmingsplan op basis van één van de alternatieven kan worden vastgesteld. Het advies is dan ook om het voorontwerpbestemmingsplan op basis van één van de alternatieven aan te passen.

De keuze voor één van de alternatieven is een keuze uit:

- c. Het op basis van de bestaande situatie beperken van de ammoniakemissie (en daarmee de ammoniakdepositie) en daardoor ook het beperken van de mogelijkheden voor het houden van vee. Op basis hiervan is een toename van één melk- of kalfkoe al niet mogelijk. Ook al is een toe-

³⁷ Op grond van artikel 19d, lid 1 van de Natuurbeschermingswet 1998 “*is het verboden zonder vergunning (...) projecten of andere handelingen te realiseren onderscheidenlijk te verrichten die gelet op de instandhoudingsdoelstelling (...) de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in een Natura 2000-gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen*”.

Op grond van artikel 19j, lid 1 van de Nbw houdt een bestuursorgaan bij het nemen van een besluit van een plan (...) rekening:

- met de gevolgen die het plan kan hebben voor het (Natura 2000-)gebied, en;
- met het (...) voor dat gebied vastgestelde beheerplan (...).

Op grond van artikel 3.1, lid 1 van de Wet ruimtelijke ordening “*stelt de gemeenteraad een bestemmingsplan vast, waarbij ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening de bestemming van de in het plan begrepen gronden wordt aangewezen en met het oog op die bestemming regels worden gegeven*”. Samengevat betekent dit dat een bestemmingsplan geen “significant verstorend effect” mag hebben op Natura 2000-gebieden.

- name van het aantal stuks vee op grond van een omgevingsvergunning (onderdeel milieu) (of melding op grond van een AMvB) wel mogelijk.
- d. Het aanvaarden van een beperkte toename van de ammoniakemissie (en ook hiermee de ammoniakdepositie). Op basis hiervan is ook een beperkte toename van het aantal stuks vee op een veehouderijbedrijf mogelijk.

Vooraf wordt hierbij opgemerkt dat in dit advies niet een uitspraak over een voorkeur voor één van de alternatieven is opgenomen. Het wel of niet bieden van bepaalde ontwikkelingsmogelijkheden op grond van het bestemmingsplan Drechterland Zuid is een keuze van de gemeenteraad. Zoals in paragraaf 1.1 al is opgemerkt kan op basis van het planMER een verantwoorde keuze worden gemaakt over welke ontwikkelingen wel en welke niet mogelijk gemaakt (moeten) worden. Bij deze keuze zijn behalve de milieuoverwegingen (zoals die het planMER zijn opgenomen) ook andere overwegingen belangrijk. Het past dan ook niet om in het planMER een uitspraak over een voorkeur op te nemen.

In alternatief 1 wordt de ammoniakemissie van agrarische bedrijven beperkt tot de ammoniakemissie op basis van de bestaande situatie. Op basis hiervan is het aantal stuks vee op de agrarische bedrijven beperkt tot het bestaande aantal zoals dat ook uitgangspunt was voor de bestaande situatie in het voorliggende planMER. Dit betekent dat een toename van één stuks vee in beginsel al niet mogelijk is. Ook betekent dit dat een ontwikkelingen op basis van de zogenoemde “keukentafelgesprekken” die voor het bestemmingsplan Drechterland Zuid zijn geweest, wat betreft de veehouderijbedrijven, niet mogelijk zijn.

De ontwikkelingen op basis van de “keukentafelgesprekken” zijn in alternatief 2A wel mogelijk omdat voor de betreffende veehouderijbedrijven een beperkte toename van de ammoniakemissie wordt aanvaard. De ammoniakemissie van de andere agrarische bedrijven is beperkt tot de ammoniakemissie op basis van de bestaande situatie. Omdat er in dit alternatief sprake is van een beperkte toename van de ammoniakemissie is er ook sprake van een beperkte toename van de ammoniakdepositie (op Natura 2000-gebieden). Door deze toename van ammoniakdepositie is er in beginsel geen sprake van een overschrijding van de zogenoemde “kritische depositiewaarden” van de Natura 2000-gebieden en daardoor ook geen sprake van “significante negatieve effecten”.

Ook in alternatief 2B zijn de ontwikkelingen op basis van de “keukentafelgesprekken” mogelijk. Daarbij is ook een beperkte toename van het aantal stuks vee op de andere veehouderijbedrijven mogelijk omdat voor deze bedrijven een beperkte toename van de ammoniakemissie wordt aanvaard (een toename van 5% in vergelijking met de bestaande situatie). Ook hierdoor is er in dit alternatief sprake van een toename van de ammoniakdepositie (op Natura 2000-gebieden). Ook in alternatief 2B is er in beginsel geen sprake van een overschrijding van de “kritische depositiewaarden” van Natura 2000-gebieden en geen sprake van “significante negatieve effecten”.

Bij alternatief 2A en alternatief 2B moet wel uitdrukkelijk worden opgemerkt dat alleen de ammoniakdepositie op Natura 2000-gebieden is bepaald op basis van de veehouderij in het bestemmingsplangebied en de bestaande ammoniakdepositie. Deze ammoniakdepositie samen met de depositie vanwege andere plannen of projecten (buiten het bestemmingsplangebied) (de zogenoemde cumulatie) is niet bepaald. Samen met andere plannen of projecten kan er toch sprake zijn van een overschrijding van de “kritische depositiewaarden” van Natura 2000-gebieden en geen sprake van “significante negatieve effecten”. Dit is een risico bij het vaststellen van het op basis van alternatief 2A en 2B aangepaste ontwerpbestemmingsplan.

Hierbij kan nog worden opgemerkt dat de “worst case”-situatie zoals die vooral in het voornemen is uitgewerkt alleen mogelijk is op grond van afwijking- en wijzigingsmogelijkheden in het (voor)ontwerpbestemmingsplan. Als voorbeeld: het vergroten van het agrarisch bouwvlak tot 2 hectare is alleen mogelijk op grond van een wijziging van het bestemmingsplan. In het (voor)ontwerpbestemmingsplan is in het algemeen bij de afwijking- en wijzigingsmogelijkheden onder andere als voorwaarde opgenomen dat *“de afwijking of wijziging alleen mogelijk is wanneer geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de milieusituatie”*. Op basis van de beoordeling van de milieueffecten in het voorliggende planMER is het advies om bij het gebruik van afwijking- en wijzigingsmogelijkheden deze voorwaarde ruim in te vullen. Dat wil zeggen dat bij het gebruik van de afwijking- of wijzigingsmogelijkheid een brede beoordeling van de milieueffecten van de afwijking of wijziging moet plaatsvinden. Het advies is om hierbij tenminste te beoordelen wat de milieueffecten zijn op of van:

- het landschap en dan vooral wat betreft het open beeld van het landschap;
- de natuur en dan vooral wat betreft de stikstofemissie van de ontwikkeling en de stikstofdepositie (op Natura 2000-gebieden) die hiermee samenhangt;
- de geur wat betreft de geuremissie en de mogelijke geurhinder die hiermee samenhangt;
- het verkeer wat betreft de toename van de verkeersdruk;
- de gezondheid wat betreft de risico's voor de gezondheid vanwege vooral het houden van vee.

Op basis van de resultaten van de plan-m.e.r. kan vastgesteld worden dat het algemeen mogelijk maken van de ontwikkeling van agrarische bedrijven tot boom- en fruitteelt- of veeteeltbedrijven met een agrarisch bouwvlak van 2 hectare niet mogelijk is. Dit betekent niet per se dat de ontwikkeling van enkele agrarische bedrijven niet mogelijk is. Het vraagt echter om een afzonderlijke overweging per ontwikkeling.

Vergroting van het agrarisch bouwvlak

Zoals in paragraaf 2.2 is opgemerkt is het op grond van een wijzigingsmogelijkheid in het (voor)ontwerpbestemmingsplan mogelijk om een bestaand agrarisch bouwvlak (van in beginsel 1 hectare) te vergroten tot ten hoogste 2 hec-

tare. Nu in de alternatieven de ten hoogste toegestane ammoniakemissie van veehouderijbedrijven is beperkt is de vraag of het vergroten van het agrarisch bouwvlak bij veehouderijbedrijven nog mogelijk is. Met andere woorden: is de wijzigingsmogelijkheid (en dus het bestemmingsplan) uitvoerbaar?

Hiervoor is een onderzoek uitgevoerd naar de uitbreidingsmogelijkheden van de veehouderijbedrijven in het bestemmingsplangebied. Het onderzoek is op basis van de volgende uitgangspunten uitgevoerd:

1. De veehouderijbedrijven zijn melkrundveehouderijbedrijven. Op deze bedrijven worden melk- en kalfkoeien (Rav-nummer A 1) gehouden.
2. Het aantal stuks melk- en kalfkoeien op de melkrundveehouderijen in de bestaande situatie is bepaald door de ten hoogste toegestane ammoniakemissie te delen door de emissiefactor op grond van het Bahv. De emissiefactor is 9,5 kilogram ammoniak/dierplaats/jaar.
3. Het aantal stuks melk- en kalfkoeien op de melkrundveehouderijbedrijven kan onder andere toenemen door het toepassen van een stalsoort op basis waarvan de ammoniakemissie per dierplaats afneemt: een zogenoemde “best beschikbare techniek” (BBT). Voor een melkveehouderijbedrijf is de BBT het toepassen van een stalsoort met een beperkte ammoniakemissie samen met voermaatregelen. In de bijlage bij de Rav is voor melk- en kalfkoeien een emissiefactor van 4,1 kilogram ammoniak/dierplaats/jaar opgenomen voor een “*ligboxenstal*” (Rav-nummer A 1.9.1). Op basis van deze stalsoort is dus een afname van de emissiefactor van 5,4 kilogram ammoniak/dierplaats/jaar mogelijk. Ook het aantal stuks melk- en kalfkoeien in de nieuwe situatie (waarin de stalsoort Rav-nummer A 1.9.1 wordt toegepast) is bepaald door de ten hoogste toegestane ammoniakemissie te delen door de emissiefactor 4,1 kilogram ammoniak/dierplaats/jaar.
4. Door het aantal melk- en kalfkoeien in de nieuwe situatie te verminderen met het aantal in de bestaande situatie wordt bepaald wat de toename van het aantal melk- en kalfkoeien kan zijn.
5. Door de mogelijke toename van het aantal melk- en kalfkoeien te delen door het aantal dat binnen een agrarisch bouwvlak van één hectare kan worden gehouden, wordt het aantal hectare waarmee het bouwvlak kan worden vergroot bepaald. Uitgangspunt hierbij is dat er 200 stuks melk- en kalfkoeien per hectare agrarisch bouwvlak kunnen worden gehouden³⁸.

Op basis hiervan wordt in hoofdlijnen duidelijk of een vergroting van 1 hectare van het agrarisch bouwvlak bij veehouderijbedrijven mogelijk is.

³⁸ Wat hierbij opgemerkt moet worden is dat bij de modelveehouderijbedrijven het uitgangspunt weliswaar is dat er binnen een agrarisch bouwvlak 150 stuks melk- en kalfkoeien per hectare kunnen worden gehouden, maar hierbij worden er ook 105 stuks vrouwelijk jongvee per hectare gehouden. Op basis van het onderzoek naar de uitbreidingsmogelijkheden van de veehouderijbedrijven worden de mogelijkheden in hoofdlijnen bepaald. Hiervoor wordt het uitgangspunt van 200 stuks melk- en kalfkoeien per hectare voldoende geacht.

In tabel 33 zijn de vergrotingsmogelijkheden van de agrarische bouwvlakken bij grondgebonden veehouderijbedrijven opgenomen. In de tabel zijn alleen de mogelijkheden bij grondgebonden bedrijven opgenomen omdat uit de resultaten van het onderzoek blijkt dat de mogelijkheden bij niet-grondgebonden bedrijven groot zijn. Hierdoor ontstaat een niet helemaal juist beeld van de vergrotingsmogelijkheden. In bijlage 10 zijn de resultaten van het onderzoek opgenomen.

Tabel 33. Vergrotingsmogelijkheden agrarische bouwvlakken bij grondgebonden veehouderijbedrijven

	mogelijke vergroting van het agrarisch bouwvlak (hectare)			vergrotingen ≥ 1 hectare (aantal)
	gemiddeld	minimaal	maximaal	
alternatief 1	0,5	0,0	1,5	4
alternatief 2A	0,5	0,0	1,6	6
alternatief 2B	0,6	0,0	1,6	7

Uit tabel 33 blijkt dat in de alternatieven een gemiddelde vergroting van het agrarisch bouwvlak van 0,5 tot 0,6 hectare mogelijk is. Hierbij kan voor een enkel grondgebonden veehouderijbedrijf het bouwvlak zelfs tot 1,5 tot 1,6 hectare worden vergroot. In de verschillende alternatieven is voor 4 tot 7 (van de 46 veehouderijbedrijven waarvoor in de bijlage bij de regels van het bestemmingsplan een ammoniakemissie is opgenomen) veehouderijbedrijven het vergroten van het bouwvlak met ten minste 1 hectare mogelijk. Hierbij moet ook nog worden opgemerkt dat het vergroten van het agrarisch bouwvlak bij niet-veehouderijbedrijven ook mogelijk is. Alles in overweging nemende lijkt op basis hiervan de wijzigingsmogelijkheid uitvoerbaar.

8.3

Evaluatie

Op grond van artikel 7.39 moet *“het bevoegd gezag dat een plan heeft vastgesteld onderzoeken wat de gevolgen van de uitvoering van dat plan zijn wanneer de in het plan voorgenomen activiteit wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen”*. Dit betekent dat een evaluatie moet worden uitgevoerd op het moment dat of na het plaatsvinden van een (m.e.r.-)beoordelingsplichtige activiteit die op grond van het bestemmingsplan Drechterland Zuid. In het planMER moet een begin van een dergelijke evaluatie zijn opgenomen.

Het advies is om regelmatig de ontwikkelingen in het bestemmingsplangebied in het algemeen en in de agrarische bedrijfstak in het bijzonder te onderzoeken. Wanneer uit de resultaten van het onderzoek blijkt dat er sprake is van afwijkingen in vergelijking met de uitgangspunten van dit planMER, dan is het wenselijk om te beoordelen of het nodig is om het beleid of het bestemmingsplan aan te passen.

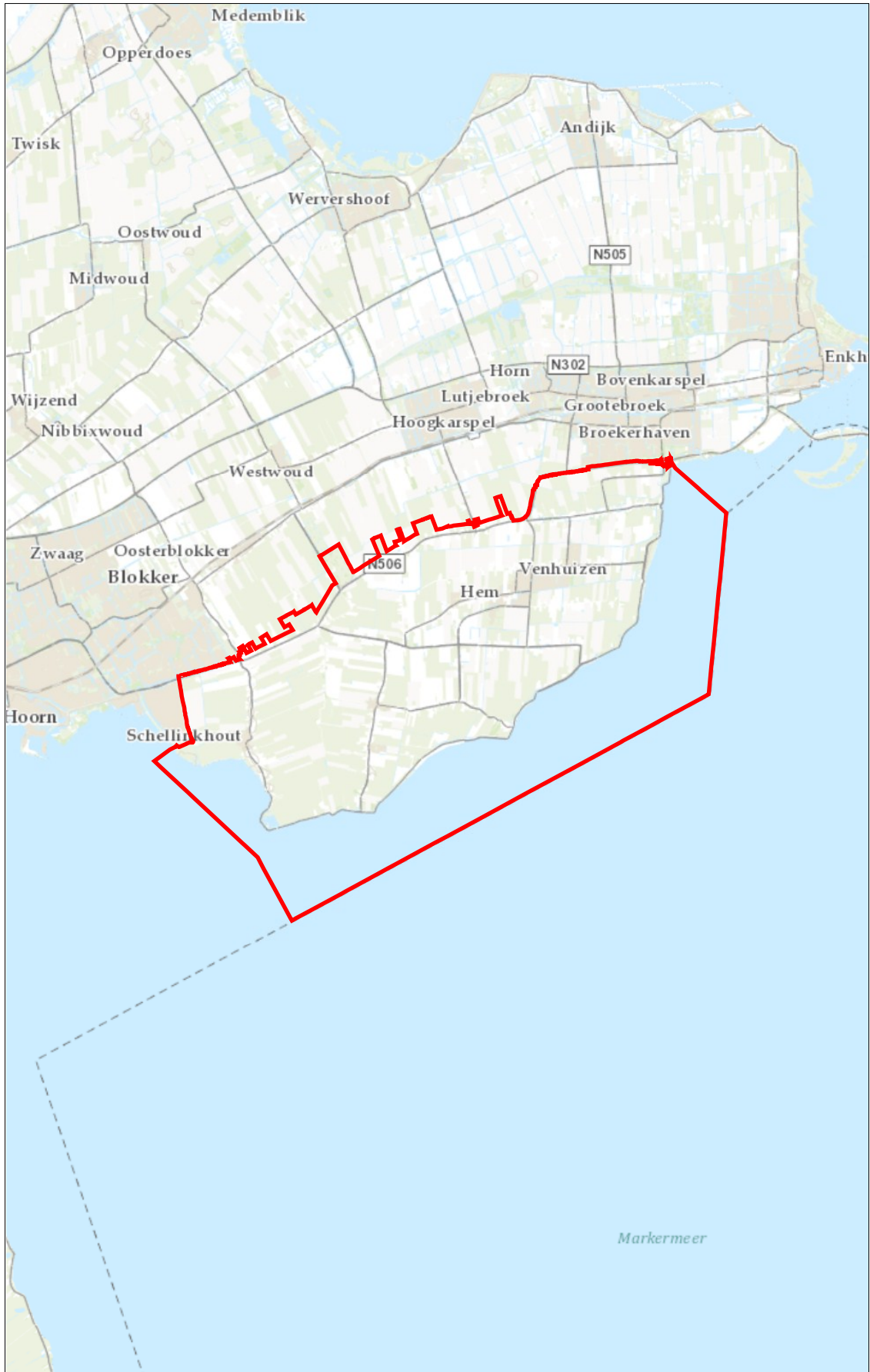
Omdat de milieueffecten van het voornemen en de alternatieven voor een deel ook op grond van wet- en regelgeving zijn beoordeeld is het ook belangrijk om regelmatig wijzigingen in wet- en regelgeving te volgen. Ook wanneer hieruit blijkt dat er sprake is van afwijkingen in vergelijking met de uitgangspunten van dit planMER, is het wenselijk om te beoordelen of het aanpassen van het beleid of het bestemmingsplan nodig is.

Een goede basis voor het regelmatig onderzoeken van de ontwikkelingen in het bestemmingsplangebied en de agrarische bedrijfstak is het volgen van de aangevraagde en verleende omgevingsvergunningen en meldingen op grond van een AMvB.

Overigens moet bij sommige afzonderlijke ontwikkelingen bij agrarische bedrijven een besluit-m.e.r. uitgevoerd worden. Op basis van de resultaten van een dergelijk besluitMER kan beoordeeld worden of de voor dit planMER gebruikte uitgangspunten juist waren. Mocht dit niet zo zijn, dan moet worden beoordeeld of het nodig is om het beleid of het bestemmingsplan aan te passen.

B i j l a g e n

Bijlage 1:
Overzichtskaart

Bijlage 2:
Inspraakreacties
Notitie reikwijdte
en detailniveau

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Bestemmingsplan Drechterland-Zuid

Advies over reikwijdte en detailniveau
van het milieueffectrapport

20 april 2012 / rapportnummer 2646-31

1. Hoofdpunten van het plan-MER

De gemeente Drechterland stelt een nieuw bestemmingsplan buitengebied op voor een deel van het grondgebied, Drechterland-Zuid. Omdat het bestemmingsplan kaderstellend is voor m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten en vanwege de nabijheid van Natura 2000-gebieden, wordt de plan-m.e.r.-procedure doorlopen. Bevoegd gezag in deze procedure is de gemeenteraad van de gemeente Drechterland.

De Commissie voor de m.e.r. (hierna 'de Commissie')¹ beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het plan-milieueffectrapport (plan-MER). Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming, het plan-MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- Een uitwerking van de gewenste ontwikkeling van het buitengebied met duidelijk omschreven ambities en criteria die kunnen dienen als toetsingskader voor de beoordeling van alternatieven en toekomstige initiatieven;
- Een uitwerking van de randvoorwaarden voor het voornemen uit wet- en regelgeving voor natuur en geluid, alsmede de uitwerking van beleidsuitgangspunten voor het voornemen uit landelijk, provinciaal en eigen beleid voor landschap en cultuurhistorie (waaronder archeologie);
- De uitwerking van het voornemen (inclusief wijzigingsbevoegdheden en afwijkingsmogelijkheden) in twee *worst case* scenario's waarmee de maximale effecten op het milieu kunnen worden beoordeeld voor (1) de effecten op Natura 2000-gebieden Markermeer & IJmeer en IJsselmeer, en (2) effecten op landschappelijke en cultuurhistorische waarden;
- Zo nodig de ontwikkeling en beoordeling van een haalbaar en wenselijk alternatief in aanvulling op de in de notitie R&D onderscheiden alternatieven, als de *worst case* scenario's tot onhaalbare of onwenselijke situaties leiden;
- Een onderbouwing van de gehanteerde referentiesituatie voor de effectbeoordeling en inzicht in de (negatieve en positieve) milieueffecten van het voornemen, mogelijke knelpunten, onwenselijke situaties en kansen voor natuur, landschap en cultuurhistorie. Neem een Passende beoordeling in het plan-MER op wanneer significante negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden niet zijn uit te sluiten.

Besluitvormers en insprekers lezen in de eerste plaats de samenvatting van het plan-MER. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het plan-MER.

In de volgende hoofdstukken beschrijft de Commissie in meer detail welke informatie het plan-MER moet bevatten. De Commissie bouwt in haar advies voort op de notitie 'Reikwijdte en Detailniveau plan-MER bestemmingsplan Drechterland-Zuid' (hierna de notitie R&D). Dat wil zeggen dat ze in dit advies weinig ingaat op de punten die naar haar mening voldoende aan de orde komen.

¹ De samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via www.commissiemer.nl onder 'Advisering' of door in het zoekvak het projectnummer in te geven.

2. Achtergrond, doelstelling en randvoorwaarden

2.1 Achtergrond en doelstelling

Aanleiding om een nieuw bestemmingsplan op te stellen voor Drechterland-Zuid is de noodzaak om de vigerende bestemmingsplannen in het gebied te actualiseren. Het plangebied van dit bestemmingsplan omvat het gehele grondgebied van de voormalige gemeente Venhuizen. Dit is grotendeels het gebied ten zuiden van de provinciale weg N506. Met het bestemmingsplan herzielt de gemeente in één keer 16 oude bestemmingsplannen. De uitgangspunten die hierbij worden gehanteerd, worden binnenkort vastgelegd in de 'Kadernota Drechterland-Zuid'.

De gemeente heeft als doel om het bestemmingsplan Drechterland-Zuid in overeenstemming te brengen met het recentelijk vastgestelde bestemmingsplan Drechterland-Noord, waarvoor in 2009 ook een kadernota is vastgesteld. Met uitzondering van het toestaan van fruitteelt in open gebieden, worden daarom voor Drechterland-Zuid grotendeels dezelfde uitgangspunten gehanteerd. Beide bestemmingsplannen moeten bovendien een invulling geven aan de Toekomstvisie Drechterland (2008) en de daaruit voortgevloeide Structuurvisie Landschap Drechterland (2011).

Werk in het plan-MER de beleidsdoelstellingen van de bovengenoemde kaders uit en geef aan hoe het bestemmingsplan Drechterland-Zuid aansluit bij de voornoemde kaders. Licht toe welke milieuoverwegingen een rol hebben gespeeld voor zover voor Drechterland-Zuid specifieke of afwijkende doelstellingen zijn geformuleerd. Ga hierbij specifiek ook in op de beleidsdoelstellingen voor het behoud van open landschap en het behoud van cultuurhistorisch erfgoed (waaronder ook archeologie).

2.2 Randvoorwaarden uit beleid en wet- en regelgeving

De notitie R&D geeft geen overzicht van kaderstellend beleid en wet- en regelgeving. Geef in het plan-MER hiervan een weergave en ga in op de randvoorwaarden die hieruit voortvloeien voor het plan. Ga naast het genoemde beleid en wet- en regelgeving zoals genoemd in de Kadernota en de Structuurvisie landschap, in op:

- het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderijen;
- het Actieplan ammoniak en veehouderij;
- de Wet geurhinder en veehouderij (met name gericht op de regels voor de rundveehouderij en toelichting voormalige bedrijfswoningen); het Besluit ruimtelijke ordening;
- de (concept) Natura 2000-beheerplannen; incl. instandhoudingsdoelstellingen
- Waterwet, -beleid en waterplannen;
- Rijks-, provinciaal en gemeentelijk beleid en regelgeving met betrekking tot landschap, cultuurhistorie en archeologie (Wet op de archeologische monumentenzorg);
- de Provinciale ruimtelijke verordening structuurvisie (2010);

- provinciaal milieubeleid (met name met betrekking tot stiltegebieden).
- provinciaal beleid, zoals de streekplanuitwerking voor de (P)EHS en de provinciale verordening over permanente bewoning van recreatiewoningen;
- eventueel gemeentelijke beleidsregels voor vrijkomende agrarische bebouwing.,

Ga in het plan-MER na wat de stand van zaken is wat betreft de Programmatische Aanpak Stikstofdepositie (PAS) en het wetsvoorstel plattelandswoningen. Indien deze ten tijde van het opstellen van het plan-MER in werking treden, is het raadzaam na te gaan wat dit betekent voor de milieueffecten van het voornemen en mogelijk een alternatief te beoordelen waarin gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheden.

3. Voornemen en sturingsmogelijkheden

3.1 Voornemen

Het voornemen is een bestemmingsplan op te stellen dat ontwikkelingsmogelijkheden biedt aan onder andere agrarische bedrijven (waaronder verschillende soorten veehouderij en boom- en fruitteelt), biomassavergisting, wonen en recreatieve activiteiten.

Onderdelen bestemmingsplan

Geef in het plan-MER op hoofdlijnen een overzicht van de planonderdelen van het bestemmingsplan en bespreek welke wel en welke niet in het plan-MER worden onderzocht vanwege mogelijke milieueffecten.

Beschrijf in het plan-MER hoeveel ruimte maximaal (al dan niet door middel van een wijzigingsbevoegdheid of afwijkingsmogelijkheid) het bestemmingsplan mogelijk maakt voor onder meer:

- intensieve veehouderijen;
- melkrundveehouderijen en overige veehouderijbedrijven (waaronder ook paardenhouderij);
- nevenactiviteiten in/ bij agrarische bedrijven, waaronder mestverwerking en -bewerking;
- fruit en -boomteelt;
- glastuinbouw;
- wonen en ruimte-voor-ruimte-regeling in de (nieuwe) linten;
- bedrijventerreinen.

Ga in op de locaties waar deze functies beoogd worden. Geef in het plan-MER duidelijk aan wanneer en onder welke voorwaarden gebruik gemaakt kan worden van ontheffingen en de wijzigingsbevoegdheden. Beschrijf hoe de gestelde beleidsdoelen en uitgangspunten de keuze voor en de afbakening van de planmogelijkheden bepalen. Beschouw ook de niet m.e.r.-plichtige ontwikkelingen voor zover deze onderdelen aanzienlijke milieugevolgen hebben, al dan niet in cumulatie met de m.e.r-(beoordelings)plichtige activiteiten.

3.2 Alternatieven en aanknopingspunten voor sturing

Het voornemen is om alle voornoemde ontwikkelingen mogelijk te maken. In afwijking daarvan worden in de notitie R&D drie alternatieven voorgesteld waarin respectievelijk:

1. geen uitbreiding of wijziging plaatsvindt van bestaande agrarische bedrijven;
2. geen uitbreiding of wijziging plaatsvindt van (niet-agrarische) nevenactiviteiten bij bestaande agrarische bedrijven;
3. geen bio- en mestvergistingsinstallaties zijn opgenomen.

De Commissie vindt het relevant om in aanvulling hierop meer aanknopingspunten voor sturing te onderzoeken.

Maximale mogelijkheden en worst case

Door de aanwezigheid van beschermde natuurgebieden, gevoelige bestemmingen en als waardevol aangemerkt open landschap en cultuurhistorisch erfgoed, is de ontwikkelruimte voor agrarische bedrijven (en waarschijnlijk ook voor andere functies) mogelijk beperkt. De Commissie acht het daarom nodig om de haalbaarheid, wenselijkheid van het plan en latere wijzigingen of afwijkingen af te wegen. Zo nodig moeten de mogelijkheden van het plan worden bijgesteld of randvoorwaarden worden geformuleerd.

Om te toetsen in hoeverre het plan haalbaar en wenselijk is moet uitgegaan worden van wat het plan maximaal mogelijk maakt, inclusief wijzigings- en afwijkingsmogelijkheden. Hiermee wordt de worst case voor milieu inzichtelijk gemaakt.

Vanwege de uiteenlopende agrarische activiteiten (boom- en fruitteelt en veeteelt) die binnen de functie 'agrarisch bedrijf' mogelijk worden, moeten ook uiteenlopende effecten worden verwacht op verschillende milieuaspecten. De maximale invulling van het plan met boom- en fruitteelt heeft voornamelijk betrekking op landschap en cultuurhistorie (waaronder archeologie) en weidevogels. Terwijl de maximale invulling van het plan met veehouderij vooral betrekking heeft op geur-, fijnstof- en stikstofemissies in relatie tot (nieuwe) gevoelige bestemmingen² en natuur. Dit leidt tot twee verschillende worst cases.

Stel daarom twee scenario's op waarmee de worst case van het plan in beeld wordt gebracht:

1. **worst case scenario 'maximale invulling veehouderij'** voor beoordeling van de maximale effecten op natuur (door o.a. depositie van verzurende/vermestende stoffen op de Natura 2000-gebieden Markermeer & IJmeer en IJsselmeer;
2. **worst case scenario 'maximale invulling boom- en fruitteelt'** voor de beoordeling van de maximale effecten op landschappelijke en cultuurhistorische waarden (waaronder ook archeologie).

Bepaal vervolgens of deze scenario's haalbaar en wenselijk zijn, door:

- 1) te inventariseren welke waarden door de ontwikkelingen beïnvloed kunnen worden;

² In het kader van de Ruimte-voor-Ruimte-regeling worden nieuwe woningen voorzien in de linten (ook los van die regeling zijn nieuwe woningen mogelijk; zie pag 32 van de kadernota).

- 2) de randvoorwaarden te bepalen die volgen uit bestaande wet- en regelgeving zoals lucht, geluid, geur en natuur. Ga hierbij (waar mogelijk en relevant) ook in op provinciaal en landelijk beleid dat in ontwikkeling is;
- 3) de criteria te bepalen aan de hand waarvan getoetst kan worden of ontwikkelingen al dan niet wenselijk zijn in bepaalde deelgebieden, voor zover deze voorwaarden niet volgen uit bestaande wet- en regelgeving maar uit beleid;³
- 4) de effecten van de *worst case* scenario's hiermee te confronteren en te beoordelen in hoeverre dit tot knelpunten of onwenselijke situaties leidt.

Alternatievenontwikkeling

Als de *worst case* scenario's tot knelpunten en/ of onwenselijke situaties leiden, adviseert de Commissie de ontwikkelingsmogelijkheden (en randvoorwaarden) voor het bestemmingsplan te bepalen met behulp van de resterende ruimte voor een toename van de milieubelasting en aantasting van landschappelijke en cultuurhistorische waarden; de milieugebruiksruimte.

Binnen deze ruimte kan aan het plan invulling gegeven worden en kunnen voorwaarden voor toekomstige ontwikkelingen worden gesteld. De Commissie raadt aan de bestaande behoefte aan uitbreiding en wijziging van agrarische en niet-agrarische activiteiten in de gemeente te toetsen aan de milieugebruiksruimte. Geef aan welke (nieuwe) initiatieven de gemeente wel en niet ruimte kan en wil geven in het bestemmingsplan en onder welke voorwaarden. Motiveer welke milieuoverwegingen daarbij een rol spelen.

Ontwikkel bij signalering van knelpunten alternatieven op basis van sturingsmogelijkheden van het bestemmingsplan.⁴ Sturingsmogelijkheden zijn bijvoorbeeld:

- aanvullende zonering;
- specifieke ontwikkelruimte voor de landbouw in bepaalde (deel)gebieden waarbij zo nodig onderscheid gemaakt wordt in veeteelt en boom- en fruitteelt;
- het faciliteren van bedrijfsverplaatsingen;
- saneren van niet gebruikte milieuvergunningen of herbestemmen van niet meer in agrarisch gebruik zijnde locaties;
- beeldkwaliteitsregels voor ruimtelijke plaatsing en inpassing, maat, schaal en uitstraling van bebouwing.

Toekomstige ontwikkelingen kunnen zo individueel getoetst worden aan de voor dit bestemmingsplan reeds in beeld gebrachte milieugebruiksruimte of ruimtelijke randvoorwaarden.

3.3 Referentie voor effectbeoordeling

Voor de effectbeoordeling wordt het voornemen vergeleken met de referentiesituatie. Met name voor bestemmingsplannen buitengebied is het soms lastig om te bepalen welke ele-

³ Voor aspecten zoals luchtkwaliteit, geluid, geur en stikstofdepositie in natuurgebieden bestaan norm- en streefwaarden die volgen uit wet- en regelgeving; voor aspecten zoals aantasting van het landschap bestaan deze niet. Om optredende effecten in dat geval toch te kunnen toetsen is het van belang dan de gemeente zelf aangeeft wat zij 'aanvaardbaar' acht in relatie tot de kwaliteit van de leefomgeving.

⁴ Dit in tegenstelling tot de 'alternatieven' die in de notitie r&d worden beschreven; dit zijn ontwikkelscenario's voor verschillende activiteiten binnen de ruimte die het beoogde bestemmingsplan biedt.

menten in het bestemmingsplan nu behoren tot het voornemen en welke tot de referentiesituatie.

Onderscheid voornemen en referentie

De Commissie hanteert de basisregel dat alles waarover (opnieuw) een besluit kan worden genomen onderdeel is van het voornemen. Daarmee behoren de volgende elementen in het bestemmingsplan tot de voorgenomen activiteit:

- alle nieuwe activiteiten en (her)bestemmingen die nog niet zijn vergund;
- (her)bestemmingen die wel zijn vergund, maar (nog) niet gerealiseerd, voor zover ze niet onder de autonome ontwikkeling vallen. Hieronder vallen dus niet benutte vergunningruimte, maar ook de gestopte bedrijven, waarvan de vergunning nog geldig is;
- “illegale” situaties die worden gelegaliseerd.

De huidige milieusituatie plus de (milieueffecten van de) autonome ontwikkeling vormen gezamenlijk de referentiesituatie voor het plan-MER.

Huidige situatie

Voor de veehouderijen betreft de huidige situatie de feitelijke situatie: alle vergunde activiteiten *die daadwerkelijk zijn gerealiseerd*.⁵ De situatie op basis van alleen alle vergunde activiteiten, kan dus niet zondermeer als huidige situatie gehanteerd worden. Onderzoek daarom in het plan-MER in hoeverre de vergunde activiteiten feitelijk zijn gerealiseerd.

Autonome ontwikkeling

Tot de autonome ontwikkeling behoren:

- toekomstige zekere ontwikkelingen binnen en buiten het plangebied:
 - het deel van de reeds bestemde en tevens vergunde ruimte dat met grote zekerheid op korte termijn ingevuld wordt;⁶
 - activiteiten waarover nog geen (ontwerp) besluit is genomen horen in principe **niet** tot de autonome ontwikkeling. Uitzondering hierop zijn activiteiten waarvan de kans groot is dat deze in de nabije toekomst gerealiseerd worden.
- generieke beleidsontwikkelingen zoals het Besluit Huisvesting, het Actieplan ammoniak en veehouderij en het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit.

Het is belangrijk om een goed beeld te krijgen van de referentiesituatie: hiermee wordt bepaald welke (milieu)ruimte er nog is voor verdere ontwikkelingen. Beargumenteer waarom ontwikkelingen wel of niet zijn meegenomen en waarom ze gezien worden als huidige situatie, autonome ontwikkeling of onderdeel van het voornemen.

⁵ Eventuele “illegale” situaties, zoals agrarische bedrijven die een groter aantal dieren houden dan in de vergunning en het vigerende bestemmingsplan is opgenomen, behoren niet tot de huidige situatie; het bestuur kan immers kiezen om deze situatie met de bestemmingsplanwijziging te legaliseren, dan wel om handhavend op te treden.

⁶ Naast afwijkingsbesluiten in de omgevingsvergunningen kan ook sprake zijn van ‘oude’ projectbesluiten en wijzigingsplannen die in de afgelopen jaren zijn vastgesteld, maar nog niet gerealiseerd. Als ze binnenkort wel worden gerealiseerd zijn ze onderdeel van de autonome ontwikkeling.

4. Milieugevolgen

4.1 Algemeen

Het plan-MER moet de gevolgen beschrijven van alle relevante ontwikkelingen die het bestemmingsplan mogelijk maakt voor zover die kunnen leiden tot aanzienlijke milieueffecten. Om het plan te kunnen toetsen aan wettelijke normen en beleid dient het plan-MER in ieder geval ook de milieugevolgen te beschrijven van de activiteiten die het bestemmingsplan maximaal mogelijk maakt, inclusief ontheffingen en het gebruik van wijzigingsbevoegdheden.

De effectbeschrijving en beoordeling dient een detailniveau te hebben waarmee verschillen tussen de alternatieven voldoende zichtbaar worden om keuzes in de besluitvorming op te baseren. Beschrijf bij (mogelijke) knelpunten de effecten voor zover mogelijk kwantitatief. Alleen als geen toe- of afname verwacht wordt is een globale en kwalitatieve effectbeschrijving voldoende. Geef leemten in kennis en onzekerheden in de effectbeschrijving weer, als ook de maatregelen die kunnen worden ingezet als in de praktijk bij uitvoering van het voorname de effecten groter zijn dan voorzien.

De omvang van het studiegebied wordt bepaald door het optreden van milieugevolgen en kan per milieuaspect verschillen. Beschrijf en motiveer per milieuaspect de omvang van het studiegebied. Breng bij de beschrijving van milieugevolgen de effecten -waar relevant- ook cumulatief in beeld.

De Commissie geeft in de volgende paragrafen in meer detail aan welke informatie in het plan-MER moet worden opgenomen. Zij bouwt daarbij voort op de notitie R&D.

4.2 Natuur

In het plan-MER moet aangegeven worden waar gevoelige natuurgebieden liggen in en ten opzichte van het plangebied. Gebruik hiertoe duidelijk kaartmateriaal. Geef aan welke beschermde status de gebieden hebben (bijvoorbeeld Natura 2000-gebied, Ecologische Hoofdstructuur of beschermde weidevogelgebieden). Werk de gevolgen voor natuur uit zoals voorgesteld in de notitie R&D en voer tenminste de Voortoets uit. Hieronder geeft de Commissie nog enkele aanbevelingen.

Gebiedsbescherming, Natura 2000-gebieden

Geef voor de Natura 2000-gebieden Markermeer & IJmeer, en het IJsselmeer per gebied aan:

- de feitelijke toestand en de (instandhoudings)doelstellingen;
- de kritische depositiewaarden van gevoelige habitattypen voor stikstof;
- de heersende achtergrondconcentratie van verzurende en vermestende stoffen;
- de deposities die optreden op de verschillende gebieden als de maximale mogelijkheden van de planalternatieven zouden worden gebruikt;
- de gevolgen van de vermestende en verzurende deposities voor de natuur;
- de mogelijke gevolgen van verstoring (beweging, licht en geluid).

Geef daarbij aan of er, in cumulatie met andere plannen of activiteiten buiten het plangebied, een (verdere) overschrijding ontstaat van de kritische depositiewaarden. Geef daarbij aan op welke locaties sprake is van een toename en op welke locaties een afname. Beschrijf welke emissie- en depositiebeperkende maatregelen genomen kunnen worden en hoe het plan zich verhoudt tot de (in ontwikkeling zijnde) beheerplannen voor de betreffende Natura 2000-gebieden. Geef behalve de effecten van stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden ook aan of het recreatie- en kitesurfgebied bij Schellinkhout significante gevolgen kan hebben voor vogelpopulaties in het Markermeer.

Bovenstaande informatie kan gebruikt worden voor de zogenaamde Voortoets en daarna – indien noodzakelijk – voor de Passende Beoordeling. De Voortoets en/of de Passende Beoordeling moeten herkenbaar worden opgenomen in het plan-MER. Uit de Natuurbeschermingswet 1998 volgt dat een plan alleen mag worden vastgesteld, als de zekerheid bestaat dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast of als de zogenaamde ADC-toets⁷ met succes is doorlopen.

Ecologische hoofdstructuur (EHS) en Weidevogelgebieden

Voor de EHS en de weidevogelgebieden geldt volgens de Nota Ruimte een ‘nee-tenzij’ regime. Geef aan hoe het ‘nee-tenzij’ regime provinciaal is uitgewerkt in een toetsingskader⁸. Beschrijf bij eventuele gevolgen welke mitigerende maatregelen genomen kunnen worden.

Soortenbescherming⁹

Beschrijf welke door de Flora- en faunawet beschermde soorten te verwachten zijn in het studiegebied, waar zij voorkomen en welk beschermingsregime voor de betreffende soort geldt.¹⁰ Ga in op de mogelijke gevolgen van het voornemen voor deze beschermde soorten¹¹ en bepaal of verbodsbepalingen overtreden kunnen worden, zoals het verbod op het verstoren van een vaste rust- of verblijfplaats¹². Geef indien verbodsbepalingen overtreden kunnen worden aan welke invloed dit heeft op de staat van instandhouding van de betreffende soort.

-
- ⁷ Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Natuurbeschermingswet 1998 respectievelijk in:
- A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling? Inclusief locatiealternatieven.
 - D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
 - C: welke Compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?
- ⁸ Per provincie is een toetsingskader en compensatieregeling EHS vastgesteld, passend binnen de Nota Ruimte en de Spelregels EHS.
- ⁹ Op de website www.minlnv.nl/natuurwetgeving is uitgebreide informatie te vinden over de soortenbescherming, waaronder de systematiek van de Flora- en faunawet en de vereisten voor het verkrijgen van ontheffingen voor verboden handelingen.
- ¹⁰ Op grond van de Flora- en faunawet en de daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen bestaan er vier verschillende beschermingsregimes. Welk regime van toepassing is, is afhankelijk van de groep waartoe de soort behoort. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende categorieën: tabel 1 (algemene soorten), tabel 2 (overige soorten), tabel 3 (Bijlage IV Habitatrictlijn-/ bijlage 1 AMvB-soorten) en vogels. Houd er rekening mee dat de nesten van vijftien vogelsoorten (met name roofvogels en uilen) jaarrond beschermd zijn waardoor een ontheffingsverplichting aan de orde kan zijn.
- ¹¹ Bij de inventarisatie van de beschermde soorten kan onder andere gebruik worden gemaakt van gegevens van het Natuurloket: www.natuurloket.nl en protocollen van de Gegevensautoriteit Natuur: www.gegevensautoriteitnatuur.nl.
- ¹² De verbodsbepalingen zijn opgenomen in art. 8 (planten) en 9 – 12 (dieren) van de Flora- en faunawet.

Beschrijf mitigerende en/of compenserende maatregelen die eventuele aantasting kunnen beperken of voorkomen.

4.3 Landschap en cultuurhistorie (waaronder archeologie)

Beschrijf de aanwezige landschappelijke, cultuurhistorische (waaronder archeologische) kwaliteiten en elementen en de samenhang hiertussen in het plangebied en geef een waardering van deze aanwezige kwaliteiten en elementen.¹³ Geef met behulp van kaartmateriaal de ligging van de waarden aan. Beschrijf de effecten van de ontwikkelingen die met het bestemmingsplan mogelijk maakt op deze kwaliteiten en elementen. Dit kan gaan om:

- negatieve effecten op bestaande kwaliteiten en elementen, bijvoorbeeld door schaalvergroting, aantasting van bestaande patronen of openheid, aantasting van cultuurhistorische structuren en elementen. Bijzondere aandacht dient hierbij uit te gaan naar de ruimtelijke effecten van bebouwing en boom- en fruitteelt op het open landschap en verstorende effecten hiervan op archeologische vindplaatsen of verwachtingswaarden;
- positieve effecten; kansen om bestaande kwaliteiten en elementen te versterken;
- toevoeging van nieuwe kwaliteiten en elementen.

Geef aan waar en hoe negatieve effecten op deze waarden via het bestemmingsplan kunnen worden voorkomen of beperkt. Dit kan bijvoorbeeld door regels voor de inpassing van nieuwe bebouwing en (recreatieve) verkeersroutes die erop gericht zijn de herkenbaarheid en de beleving van het landschap te verbeteren en de kwaliteit te verhogen. Maak dit visueel inzichtelijk door middel van kaart- en beeldmateriaal.

Uit de visualisaties moeten in ieder geval de effecten op de grootschalige openheid van het landschap in de polder Schellinkhout en de waardevolle dorpsgezichten blijken. Ontwikkel visualisaties van de huidige situatie, de worst case scenario's en eventueel ontwikkelde alternatieven.

4.4 Woon en leefmilieu

4.4.1 Geur

Bepaal de geurhinder en eventuele knelpunten in het gebied. Maak daarbij gebruik van kaarten waarop de huidige en toekomstige geurniveaus en de ligging van woningen en andere gevoelige bestemmingen zijn aangegeven. Bepaal de hoeveelheid woningen binnen de verschillende geurniveaus. Geef aan hoe de referentiesituatie en de alternatieven zich verhouden tot de Wet geurhinder en veehouderij en het lokale beleid. Het aantal geurgehinderden kan gebruikt worden als maat voor de vergelijking van de referentie en de alternatieven.

¹³ Hiervoor kan bijvoorbeeld gebruik gemaakt worden van de 'Handreiking cultuurhistorie in m.e.r. en MKBA' (RCE, 2008).

4.4.2 Lucht

Om de alternatieven onderling en met de referentiesituatie te kunnen vergelijken is het noodzakelijk om de effecten op de luchtconcentraties van in het bijzonder fijn stof (PM₁₀)^{14,15} te beschrijven, ook onder de grenswaarden.¹⁶ Eenvoudige berekeningen volstaan wanneer hiermee keuzes tussen alternatieven en conclusies voldoende onderbouwd kunnen worden. Laat zien welke alternatieven en mitigerende maatregelen mogelijk zijn om fijn stofemissies zoveel mogelijk te voorkomen, dan wel de luchtkwaliteit te verbeteren.

4.4.3 Geluid

Ga in op de effecten op geluidsgevoelige bestemmingen en het stiltegebied en mogelijke knelpunten met wet- en regelgeving of lokaal geluidbeleid. Betrek daarbij de Provinciale Milieueverordering (hoofdstuk 4), het Besluit landbouw milieubeheer en het Besluit wijziging algemene regels voor inrichtingen milieubeheer (agrarische activiteiten).

4.4.4 Verkeersveiligheid

Beschrijf de mogelijke effecten van het plan op verkeersveiligheid op smalle buitenwegen en door de smalle lintbebouwingen. Denk daarbij aan recreatief en woonwerk-verkeer en de mogelijke toename van (zware) verkeersbewegingen ten gevolge van uitbreidingen van melk-rundveehouderijen in de lintbebouwingen en/of biomassavergistinginstallaties. Geef aan met welke maatregelen de verkeersveiligheid kan worden verbeterd.

4.4.5 Gezondheid

De notitie R&D noemt het aspect gezondheid. De Commissie merkt op dat voor dit gebied gezondheidseffecten gerelateerd aan pluimveehouderijen en varkenshouderijen niet relevant zijn. Zij wijst erop dat naast zoönosen¹⁷ ook (cumulatieve) effecten van geur, geluid en luchtkwaliteitsverandering door de alternatieven van invloed kunnen zijn op de volksgezondheid.

¹⁴ Vanwege de heersende problematiek ten aanzien van fijn stof wordt dit met name genoemd. Dat laat onverlet dat ook voor de andere stoffen uit de Wet milieubeheer moet worden aangetoond dat voldaan wordt aan de geldende normen (bijvoorbeeld NO₂).

¹⁵ Op termijn moeten voor toetsing aan de Wet milieubeheer ook de consequenties van het voornemen op PM_{2,5} in beeld worden gebracht. Momenteel is in de beschikbare literatuur nog maar weinig bekend over het precieze aandeel van PM_{2,5} in PM₁₀. De verwachting is echter dat de PM_{2,5}-emissie bij intensieve veehouderijen beperkt is. Op dit moment vraagt de Commissie daarom nog niet de gevolgen voor de PM_{2,5}-concentraties in beeld te brengen. Zij adviseert echter nieuwe kennisontwikkelingen hieromtrent nauwlettend te volgen.

¹⁶ Ook onder de huidige luchtkwaliteitsgrenswaarden kunnen immers nog aanzienlijke gezondheidseffecten optreden.

¹⁷ Een zoönose is een ziekte die kan worden overgedragen van dieren op mensen.

Ga in het plan-MER kort in op de risico's met betrekking tot zoonosen gerelateerd aan rundveehouderijen en schapen/geiten. Ga ook in op de mogelijke maatregelen die getroffen kunnen worden om de risico's voor de omgeving zoveel mogelijk te beperken.¹⁸

4.5 Bodem en water

Beschrijf in het plan-MER de mogelijke effecten van alle relevante activiteiten op de bodemkwaliteit, geomorfologie, oppervlaktewater (kwantiteit en kwaliteit) en grondwater (kwantiteit en kwaliteit) en hoogwaterveiligheid. Besteed daarbij ook aandacht aan de effecten van gewasbeschermingsmiddelen op de oppervlaktewaterkwaliteit. Als blijkt dat een effectbeschrijving van de alternatieven op (een van deze) punten niet relevant is, licht dan toe waarom dit zo is.

De Commissie adviseert de voor de m.e.r. relevante resultaten van de watertoets in het plan-MER op te nemen. Geef aan hoe afstemming met de waterbeheerder heeft plaatsgevonden.

5. Monitoring en evaluatie

Beschrijf in het plan-MER hoe de gemeente invulling gaat geven aan de monitoring en evaluatie. Een goede monitoring van de milieugebruiksruimte en de effecten van ontwikkelingen en maatregelen daarop is belangrijk om te kunnen beoordelen of activiteiten binnen de milieugebruiksruimte blijven en de ambities van de plannen gehaald worden. Belangrijk is daarnaast een evaluatiemoment af te spreken waarbij de ontwikkelingen in het gebied worden afgezet tegen de nagestreefde ontwikkeling. Daarbij past een plan van aanpak in geval de nagestreefde ontwikkeling niet wordt gerealiseerd. Flexibiliteit in het bestemmingsplan via bijvoorbeeld wijzigings- of ontheffingsmogelijkheden, maakt tijdige bijsturing mogelijk.

6. Overige aspecten

Voor de onderdelen 'vergelijking van alternatieven', 'leemten in kennis' en 'samenvatting van het plan-MER' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

Kaart- en ander beeldmateriaal

Gebruik in het plan-MER recent kaartmateriaal (met legenda), dat de teksten inzichtelijk maakt en verduidelijkt. Neem in ieder geval kaarten op met daarop:

- de ligging en omvang van de bestaande bedrijven, in het bijzonder de veehouderijbedrijven in het buitengebied;

¹⁸ De GGD West Brabant heeft een informatieblad intensieve veehouderij en gezondheid samengesteld. Hier gaat de GGD in op mogelijke risico's met betrekking tot de huidige veehouderij en schaalvergroting en hoe deze risico's geminimaliseerd kunnen worden (<http://www.ggd Kennisnet.nl/thema/zoonosen/dossiers/135>).

- de ligging van Natura 2000-gebieden, EHS-gebieden en andere (zeer) kwetsbare natuur in de nabijheid van het plangebied;
- de situering en status van landschappelijk en cultuurhistorisch waardevolle gebieden en elementen.

Neem in ieder geval één kaart op met daarop aangegeven alle gebruikte topografische aanduidingen en relevante deelgebieden.

BIJLAGE 1: Projectgegevens reikwijdte en detailniveau MER

Initiatiefnemer: college van burgemeester en wethouders van Drechterland

Bevoegd gezag: gemeenteraad van Drechterland

Besluit: vaststellen van een bestemmingsplan (buitengebied)

Categorie Besluit m.e.r.:

- plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie C14, C18.4, D14, D18.1-7;
- plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling.

Activiteit: het opstellen van een nieuw bestemmingsplan buitengebied voor m.e.r.– (beoordelings)plichtige activiteiten, waaronder (intensieve en grondgebonden) veehouderijen, boom- en fruitteelt, en biomassa- en mestvergisting.

Procedurele gegevens:

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 27 februari 2012

advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 20 april 2012

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

- ing. E.E.M. Coopmann-van Overbeek;
- W. Foppen;
- drs. W.C.M. van Hooff;
- dr. D.K.J. Tommel (voorzitter);
- drs. H. Woesthuis (werkgroepsecretaris).

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie heeft de hierna genoemde informatie van het bevoegde gezag ontvangen. Deze informatie vormt het uitgangspunt van haar advies. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de Commissie een locatiebezoek afgelegd (d.d. 23 maart 2012).

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies:

- Notitie reikwijdte en detailniveau plan MER bestemmingsplan Drechterland-Zuid, d.d. 13 januari 2012;
- Kadernota Drechterland-Zuid, d.d. 16 maart 2012;
- Structuurvisie gemeente Drechterland, d.d. 23 mei 2011;
- Toekomstvisie Drechterlandschap, d.d. januari 2009.

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport Bestemmingsplan Drechterland-Zuid

ISBN: 978-90-421-3507-9

Commissie voor de milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

Gemeente Drechterland
t.a.v. mevrouw P. Kusters
Postbus 9
1616 ZG HOOGKARSPEL

uw brief van	uw kenmerk	 ons kenmerk U12-59181	datum 20 juni 2012
behandeld door PM Bakker	algemeen nummer 14 0320	bijlagen	dossiernummer --
onderwerp Notificatie terinzagelegging Notitie reikwijdte en detailniveau planMER, advies en kadernota 'Drechterland-Zuid'			pr-nummer Z12-016153

Geachte mevrouw Kusters,

Op 18 mei 2012 hebben wij uw brief ontvangen, waarin u ons verzoekt een reactie te geven op de Notitie Reikwijdte en detailniveau planMER, het bijbehorende advies en de Kadernota. Bijgaand treft u onze reactie aan:

Notitie reikwijdte en detailniveau PlanMER

In de notitie reikwijdte en detailniveau planMER is geen aandacht besteed aan het aspect waterkwaliteit. Bij de omvorming van agrarisch gebied naar woongebied vormen de nutriënten een uitdaging voor de waterkwaliteit en daarmee de belevingswaarde voor het gebied.

Kadernota Drechterland-Zuid

Bij de uitgangspunten voor natuur, Markermeer worden de volgende drie waarden: recreatief, waterhuishoudkundig en natuur vastgelegd. De Noord-Hollandse zijde is essentieel voor het behalen van de instandhoudingdoelen. In dat geval is het wenselijk om bij de bestemming van het Markermeer om het behoud van de natuurwaarde als eerste te benoemen.

Wij gaan er vanuit u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

het college van de gemeente Lelystad,

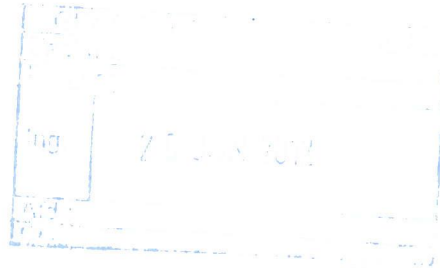
namens deze,
het hoofd van de afdeling beleid,

J. de Vries

> Retouradres Postbus 600, 8200 AP Lelystad

College van Burgemeester & Wethouders van
Drechterland
Postbus 9
1616 ZG HOOGKARSPEL

**Rijkswaterstaat
IJsselmeergebied**
Afdeling Strategie, Regionale
Ontwikkeling en Milieu

"Het Smedinghuis"
Zuiderwagenplein 2,
8224 AD Lelystad
Postbus 600,
8200 AP Lelystad
T 0320-299111
F 0320-234300

Contactpersoon
drs. A. Kamma
T 06-25519288
atze.kamma@rws.nl

Datum 19 juni 2012
Onderwerp Opmerkingen bij Notitie reikwijdte en detailniveau

Ons kenmerk
RWS/DJG-2012/1676

Uw kenmerk
-

Bijlage(n)
-

Geacht college,

Op 10 mei j.l. heeft uw college een drietal documenten gepubliceerd welke verband houden met de voorgenomen opstelling van het bestemmingsplan Drechterland-Zuid. De bedoelde documenten zijn: Notitie reikwijdte en detailniveau Plan-MER bestemmingsplan Drechterland-Zuid, Kadernota Drechterland-Zuid en het door de Commissie voor de milieueffectrapportage uitgebrachte advies over de reikwijdte en het detailniveau van het milieueffectrapport van het op te stellen bestemmingsplan Drechterland-Zuid.

De hiervoor genoemde documenten zijn voor mij reden voor het maken van een aantal opmerkingen. Deze zijn deels procedureel en deels inhoudelijk van aard.

Procedureel - algemeen

Voor wat betreft mijn procedurele opmerkingen wijs ik uw college allereerst op het instrument watertoets. Dit instrument is gericht op goede borging van waterbelangen in ruimtelijke plannen en besluiten. De grootste winst van het watertoetsproces ligt in het gezamenlijk commitment; de vroegtijdige, wederzijdse betrokkenheid tussen initiatiefnemer en waterbeheerder, die uiteindelijk leidt tot het wateradvies van de waterbeheerder en de expliciete afweging van de wateraspecten in het plan. Die afweging en de verantwoording daarvan krijgen bij voorkeur de vorm van een waterparagraaf in het ruimtelijke plan of besluit. Het gaat daarbij om alle waterhuishoudkundige aspecten, waaronder waterveiligheid, wateroverlast, waterkwaliteit, verzilting en verdroging, op alle wateren: rijkswateren, regionale wateren, gemeentelijke en particuliere wateren en grondwater. Aangezien het plangebied van het bestemmingsplan Drechterland-Zuid zich ook uitstrekt over een deel van het Markermeer, en mijn dienst daar optreedt als verantwoordelijk waterbeheerder, vraag ik u de waterparagraaf aan te vullen op dit punt.

Procedureel – Notitie reikwijdte en detailniveau

Verder maak ik uw college erop attent dat mijn dienst verantwoordelijk is voor de vaststelling van het Natura-2000 beheerplan IJsselmeergebied en de regie heeft op de totstandkoming van het hieraan gekoppelde uitvoeringsprogramma. Het Markermeer maakt onderdeel uit van zowel beheerplan als uitvoeringsprogramma. Gelet hierop ontbreekt mijn dienst in de lijst met te

raadplegen instanties als beschreven in paragraaf 2.4 van de Notitie reikwijdte en detailniveau. Overigens, wijs ik u erop dat raadpleging van de VROM-Inspectie niet meer zal lukken; deze dienst is met ingang van 1 januari 2012 opgeheven. Sommige, niet r.o.-onderdelen, zijn overgegaan naar de Inspectie Leefomgeving en Transport.

Rijkswaterstaat
IJsselmeergebied
Afdeling Strategie, Regionale
Ontwikkeling en Milieu

Datum
19 juni 2012

Ons kenmerk
RWS/DIJG-2012/1676

Inhoudelijk - Notitie reikwijdte en detailniveau

Met betrekking tot de voor mijn dienst relevante aspecten merk ik het volgende op. Ik steun de opmerking van Commissie voor de m.e.r. op het punt van de uitwerking van twee *worst case* scenario's voor de effecten op de betrokken Natura 2000-gebieden. Ook de door de commissie gedane suggestie voor opname van een Passende beoordeling in het plan-MER wanneer significante negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden indien deze niet zijn uit te sluiten heeft mijn steun. Verder acht ik het met de commissie noodzakelijk dat de Notitie reikwijdte en detailniveau een overzicht bevat van kaderstellend beleid alsmede wet- en regelgeving ter zake van water. Ik noem in dit verband in ieder geval de Waterwet en het Nationaal Waterplan.

Inhoudelijk - Kadernota Drechterland-Zuid

Met betrekking tot hoofdstuk 2 merk ik op dat bij de behandeling van het rijksbeleid (par. 2.1) het Nationaal Waterplan ontbreekt. Aangezien het plangebied ook verschillende buitendijks gelegen gebieden omvat, valt het mij op dat in hoofdstuk 3 - Beleidsuitgangspunten Drechterland-Zuid - geen specifieke uitspraken over deze gebieden en de hierin voorkomende functies worden gedaan. In het licht van de hier aan de orde zijnde recreatieve activiteiten, waarvan sommigen mede worden gefaciliteerd door uw gemeente en deels water gerelateerd zijn, acht ik het relevant dat uw college het in deze gebieden voorgestane (recreatieve)beleid kenbaar maakt.

Indien u naar aanleiding van deze brief nog vragen heeft kunt u deze richten aan de in het briefhoofd genoemde contactpersoon.

Hoogachtend,

DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU,
Namens deze,
HOOFD STRATEGIE, REGIONALE ONTWIKKELING EN MILIEU

mw. J.C.M. van Haren

B i j l a g e 3 :
B e l e i d s u i t g a n g s p u n t e n
D r e c h t e r l a n d Z u i d

Beleids- uitgangspunten Drechterland-Zuid

3.1

Algemeen

In dit hoofdstuk komen de beleidsuitgangspunten voor het nieuwe bestemmingsplan voor Drechterland-Zuid aan de orde. Zoals in de inleiding reeds aangegeven, staat de gemeente op het standpunt dat er zoveel mogelijk moet worden aangesloten op de uitgangspunten voor het bestemmingsplan Drechterland-Noord. Bovendien grijpt de gemeente de mogelijkheid aan om het plangebied planologisch “op te schonen”. Dit wil zeggen dat reeds lange tijd onbenutte planologische mogelijkheden tegen het licht zullen worden gehouden en zo mogelijk zullen worden verwijderd.

In dit hoofdstuk wordt allereerst ingegaan op de uitgangspunten van Drechterland-Noord, die ook voor Drechterland-Zuid gelden. Vervolgens komen in paragraaf 3.3 de aanvullende (specifieke) uitgangspunten voor Drechterland-Zuid aan de orde. In paragraaf 3.4 komen ten slotte de overige onderwerpen aan de orde, waaronder de PlanMER.

3.2

Overname uitgangspunten

Drechterland-Noord

Algemene beleidsuitgangspunten

De algemene beleidsuitgangspunten uit Drechterland-Noord die eveneens voor Drechterland-Zuid gelden, zijn:

- bestaande planologische rechten blijven zo veel mogelijk op de oude voet gehandhaafd;
- niet méér regelen dan noodzakelijk is voor een praktisch hanteerbaar plan;
- een op onderdelen vereenvoudigde opzet, zodanig dat een hanteerbaar en doelmatig plan tot stand komt, dat gehandhaafd en nageleefd kan worden;
- een flexibel bestemmingsplan, waarmee met name die zaken geregeld worden waarop met het bestemmingsplan daadwerkelijk invloed kan worden uitgeoefend;
- regels ter bescherming van bijzondere waarden van bodem, natuur, landschap en cultuurhistorie;

- geen zaken regelen waarvoor al doelmatige wetgeving of verordeningen bestaan, zoals voor het milieu- en waterbeleid;
- randvoorwaarden ten aanzien van de (ontwikkelings)mogelijkheden voor de functies in het buitengebied vloeien in belangrijke mate voort uit het landschap van Drechterland; dit met het oog op de aanwezige waardevolle kenmerken. Met inachtneming van deze randvoorwaarden krijgt de landbouw de ruimte om zich verder te ontwikkelen. De ontwikkeling van overige functies zoals wonen, niet-agrarische bedrijvigheid en dergelijke, mag niet ten koste gaan van de sturende functie van het landschap.

Landschap, archeologie en cultuurhistorie

Uitgangspunten ten aanzien van landschap, archeologie en cultuurhistorie die eveneens voor Drechterland-Zuid gelden, zijn:

- nieuwe ontwikkelingen moeten passen in het landschap;
- beschermen van de openheid en kenmerkende structurelementen van het landschap;
- rijksmonumenten worden beschermd via de Monumentenwet, provinciale monumenten via de provinciale monumentenverordening en de gemeentelijke monumenten via de eigen monumentenverordening. Deze monumenten behoeven geen nadere planologische bescherming;
- gebieden met een zeer hoge en hoge archeologische waarde worden in het bestemmingsplan beschermd door het opnemen van een aanvullende bestemming met eventueel daaraan gekoppeld een aanlegvergunningstelsel.

Landbouw

Uitgangspunten ten aanzien van landbouw die eveneens voor Drechterland-Zuid gelden, zijn:

- voor alle gebieden één regeling opnemen voor maximale goot- en bouwhoogte;
- de volgende vormen van gebruik zijn toegestaan in vrijkomende agrarische bebouwing: hobbymatige agrarische activiteiten, kantoorfuncties, beroepsuitoefening aan huis, opslag en ambachtelijke bedrijven. Caravanstalling is met een afwijking van het bestemmingsplan mogelijk;
- in (voormalige) kassen zijn hobbymatige agrarische activiteiten en ambachtelijke bedrijven toegestaan. De stalling van caravans is niet toegestaan;
- de bestaande agrarische bebouwing mag ten behoeve van het nieuwe gebruik worden vernieuwd;
- nieuwvestiging van maneges is niet mogelijk. Onder voorwaarden is dit wel toegestaan in vrijkomende agrarische bebouwing;
- een paardenfokkerij waar paarden uit het eigen fokprogramma worden opgeleid en verhandeld, wordt aangemerkt als een grondgebonden agrarisch bedrijf en krijgt dus een agrarische bestemming;
- het trainen, stallen en verhandelen van paarden van derden in een paardenhouderij of paardenstalling wordt aangemerkt als een agrarisch aanverwant bedrijf;

- met betrekking tot de vestiging van een paardenhouderij: nieuwvestiging is niet mogelijk. In vrijkomende agrarische bebouwing is het toegestaan;
- in het bestemmingsplan wordt een regeling opgenomen voor paardenbakken die aansluit bij de bekende beleidsregels;
- voor wat betreft de definitie van “bedrijfseigen activiteit” (in het kader van een mestvergistingsinstallatie) wordt aangesloten bij de definitie zoals omschreven in de Handreiking co-vergisting van staatssecretaris Van Geel;
- een biogasinstallatie (categorie A en B) wordt beschouwd als een nevenactiviteit bij een agrarisch bedrijf en is toegestaan bij alle agrarische bedrijven in het buitengebied van Drechterland;
- er wordt voor biogasinstallaties een afzonderlijke regeling (afwijking) opgenomen in het bestemmingsplan, zodat op ruimtelijke aspecten sturing (qua landschappelijke inpassing, verstoring van het bodemarchief en de geschiktheid van het wegennet) kan worden gegeven aan deze ontwikkeling;
- de gebouwen voor een biogasinstallatie dienen binnen het bouwvlak te worden gebouwd;
- de maximale capaciteit van de biogasinstallatie bedraagt 100 ton per dag;
- nieuwvestiging van wortelspoelbedrijven is niet toegestaan;
- de normen voor geurbelasting die een veehouderij mag veroorzaken op een geurgevoelig object uit de Wet geurhinder en veehouderij zijn het uitgangspunt;
- nevenactiviteiten mogen geen afbreuk doen aan de bedrijfsvoering en de ontwikkelingsmogelijkheden van (aanwezige) omliggende (agrarische) bedrijven;
- aan-huis-verbonden-beroepen zullen als niet-agrarische nevenactiviteit bij agrarische bedrijven en bij wonen in voormalige boerderijen bij recht worden toegestaan;
- voor het toestaan van overige nevenactiviteiten geldt een nadere afwijking (afwijkingsprocedure) gekoppeld aan ruimtelijke voorwaarden;
- het bestemmingsplan biedt ruimte voor het verbreden van de agrarische bedrijven met welzijnszorg (zorgboerderij).

Recreatie

Uitgangspunten ten aanzien van recreatie die eveneens voor Drechterland-Zuid gelden, zijn:

- de realisatie van nieuwe reguliere kampeerterreinen en bungalows/huisjesterreinen wordt niet mogelijk gemaakt;
- kleinschalig kamperen is toegestaan bij alle functies waar ook bij wordt gewoond;
- kleinschalig kamperen is toegestaan tot 25 verblijfseenheden buiten de bebouwde kom en 10 verblijfseenheden binnen de bebouwde kom;
- het kleinschalig kampeerterrein is alleen in het seizoen open;

- bed & breakfastvoorzieningen zijn in principe toegestaan binnen de bestaande bebouwing in het gehele plangebied en is gevestigd in het hoofdgebouw waarin wordt gewoond. Hieraan zullen nader voorschriften worden verbonden (bestaand beleid);
- jaarlijkse evenementen moeten in het bestemmingsplan gefaciliteerd worden.

Natuur, bos en water

Uitgangspunten ten aanzien van natuur, bos en water die eveneens voor Drechterland-Zuid gelden, zijn:

- bestaande hoofdwaterlopen en -structuren die ruimtelijk relevant zijn, zullen worden opgenomen in het bestemmingsplan;
- er zal in het bestemmingsplan ruimte worden geboden voor de te realiseren waterbergingen en het verbreden van vaarroutes.

Wonen

Uitgangspunten ten aanzien van wonen die voor Drechterland-Zuid gelden, zijn:

- de huidige voorzieningen (scholen, dorpshuizen en dergelijke) worden bestemd;
- uitwisselbaarheid van deze functies wordt mogelijk gemaakt;
- wonen in de linten:
 - woningen binnen een bouwvlak;
 - maximale oppervlakte van bijgebouwen is 150 m²;
 - vervangen van woningen is toegestaan, mits (deels) teruggebouwd op het bouwvlak;
 - nieuwe woningen zijn niet toegestaan, anders dan volgens de ruimte-voor-ruimte regeling;
- wonen in de kernen:
 - woningen binnen een bouwvlak;
 - nieuwe woningen worden niet mogelijk gemaakt;
 - de maximale oppervlakte van bijgebouwen bedraagt 100 m²;
- wonen in het buitengebied:
 - bestaande woningen krijgen een woonbestemming;
 - voor authentieke stolpen (gebouwd voor 1950) zal een specifieke bestemming worden opgenomen;
 - de hoofdvorm van de stolpen wordt behouden door specifieke bouwregels en een strak bouwvlak;
- saneringsregeling wordt opgenomen;
- in het bestemmingsplan wordt een koppeling met de Welstandsnota opgenomen;
- in het bestemmingsplan wordt een ruimte-voor-ruimte-regeling opgenomen die is afgestemd op de beleidsregel van de gemeente Drechterland;
- uitsluitend bestaande karakteristieke stolpen mogen worden gesplitst in maximaal twee woningen, waarbij per wooneenheid 75 m² aan bijgebouwen mag worden gerealiseerd;

- bij ieder volwaardig agrarisch bedrijf is maximaal één bedrijfswoning bij recht toegestaan;
- in het bestemmingsplan wordt een regeling opgenomen voor huisvesting van buitenlandse werknemers conform de beleidsregels van de gemeente Drechterland.

Overige bedrijvigheid

Uitgangspunten ten aanzien van overige bedrijvigheid die eveneens voor Drechterland-Zuid gelden, zijn:

- bedrijventerreinen worden als zodanig bestemd;
- niet-agrarische bedrijvigheid zal een eigen bestemming krijgen in het bestemmingsplan;
- buiten bedrijventerrein Zuiderkogge zijn nieuwe zelfstandige bedrijfsactiviteiten uitsluitend toegestaan in vrijkomende agrarische bebouwing;
- bestaande detailhandel en horeca wordt positief bestemd;
- nieuwvestiging van detailhandel is niet mogelijk (met uitzondering van productiegebonden detailhandel, waarmee bedoeld wordt op detailhandel in goederen die ter plaatse worden vervaardigd, geteeld, gerepareerd en/of toegepast in het productieproces, waarbij de detailhandelsfunctie ondergeschikt is aan de productiefunctie);
- nieuwe horecavormen worden uitsluitend toegestaan in ondergeschikte vorm bij recreatieve voorzieningen en in bestaande bebouwing en vrijkomende agrarische bedrijfsbebouwing, mits sprake is van een versterking van de recreatieve structuur.

3.3

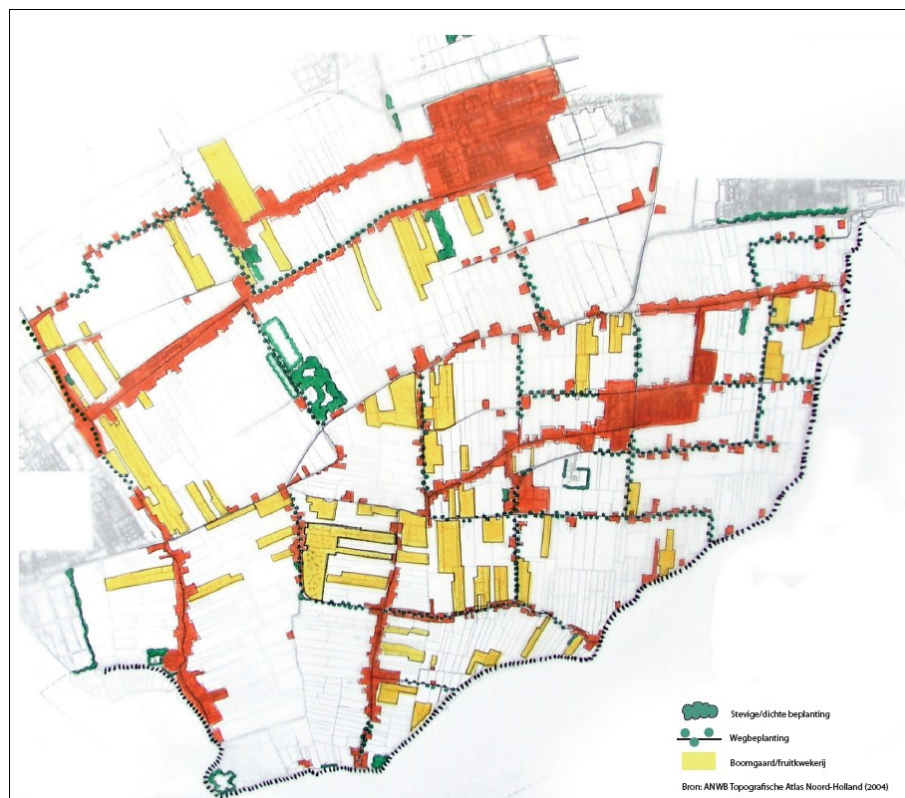
Specifieke uitgangspunten

Drechterland-Zuid

Landschap

Bestaande situatie

Het landschap van Drechterland-Zuid kent in grote mate open gebieden. De openheid wordt slechts doorbroken door de bebouwingslinten, wegbeplantingen en de fruitteelt. Het zuidwesten van het plangebied is, op de dorpen na, een open gebied. Vanuit de linten kan dit bij doorkijkjes en onbebouwde plekken worden ervaren. Er is echter een aantal stroken van het landschap in gebruik voor de fruitteelt. Deze gebieden zijn in geel aangegeven op onderstaande kaart. Deze boomgaarden zijn te herkennen aan een windsingel van (meestal) populieren die om de boomgaard heen ligt.

Figuur 5. Openheid van het landschap
(Bron: Structuurvisie Landschap 2011)

In het zuidoostelijk deel van het plangebied heeft een ruilverkaveling plaatsgevonden. Dit gebied is minder open, onder meer door wegbeplanting en grootschalige bebouwing langs de ruilverkavelingen.

De bebouwing tussen de grotere dorpen is geconcentreerd in linten. De linten zijn overwegend in oost-westrichting gesitueerd met daarop loodrecht de verkavelingsrichting. Alleen in het zuidwesten is een omkering aanwezig en ontstond de lintbebouwing in noord-zuidrichting. Er zijn twee typen linten: oude linten en 'nieuwe' linten in de omgeving van Venhuizen. De oude linten vertonen een sterke samenhang met de verkavelingsstructuur. Dat wil zeggen dat achter het woonhuis, lange opstreckende bedrijfsgebouwen staan. Deze houden de breedte van de kavel aan als maximale maat.

De linten in de omgeving van Venhuizen zijn grotendeels ontstaan aan de ruilverkavelingswegen. De bebouwing is hier grootschalig. Aan de brede wegen staat de bebouwing vrij ver teruggerooid. Aan het lint staat een groot huis op een ruim perceel, gevolgd door bedrijfsgebouwen die vaak breder zijn dan de kavel waar het huis op staat. In samenhang daarmee is soms sprake van een nokrichting dwars op de verkavelingsstructuur.

De Westfriese Omringsdijk is een belangrijk element in West-Friesland. In de gemeente Drechterland is deze dijk de grens tussen land en het Markermeer. Langs deze dijk liggen boerderijen, kleine dorpjes of buurtschappen, voornamelijk aan het uiteinde van de bebouwingslinten.

De dijk is zeer markant en zowel cultuurhistorisch als landschappelijk van grote waarde. Dit is de reden geweest waarom deze dijk is aangewezen als provinciaal monument. Kenmerkend zijn het kronkelige verloop, het steile grastalud, het water aan de dijkvoet in de vorm van een sloot met op sommige plaatsen kleine watertjes (wielen). Het feit dat een zone aan de dijkvoet overwegend open is ondersteunt de ervaarbaarheid van de dijken.

Figuur 6. Foto Westfriese Omringdijk (Zuiderdijk) en het Markermeer

Uitgangspunten

- Aansluiting Structuurvisie landschap gemeente Drechterland.
- Behoud en versterking van de waardevolle landschappelijke kenmerken in het gebied, zijnde:
 - openheid in de Polder Schellinkhout;
 - verkavelingsstructuur (oost-west in Polder Schellinkhout en noord-zuid in Polder de Drieban);
 - Zuiderdijk (Westfriese Omringdijk);
 - karakteristieke linten van Schellinkhout, Wijmers, Wijdenes, Oosterleek, Hem en De Hout/Westerbuurt/De Buurt;
 - stolpen.
- Geleidelijk transformeren van het gebied rondom Venhuizen, Hem en De Hout, waarbij aandachtspunten zijn:
 - betere landschappelijke inpassing van de gebouwen in het gebied;
 - betere landschappelijke inpassing van het bedrijventerrein bij Hem;
 - betere landschappelijke overgangen tussen het landelijk gebied en de dorpsranden van Hem en Venhuizen.

Landschap, Zuiderdijk

Bestaande situatie

De Zuiderdijk langs het Markermeer maakt deel uit van de provinciaal beschermde Westfriese Omringdijk. De provinciale bescherming is met name gebaseerd op de cultuurhistorische waarde van de dijk. De Zuiderdijk is daarnaast één van de weinige delen van de Westfriese Omringdijk die nog een sterk waterkerende functie heeft. Behoud en bescherming van de cultuurhistorische waarde en de waterkerende functie staat dan ook voorop in het nieuwe bestemmingsplan.

Uitgangspunten

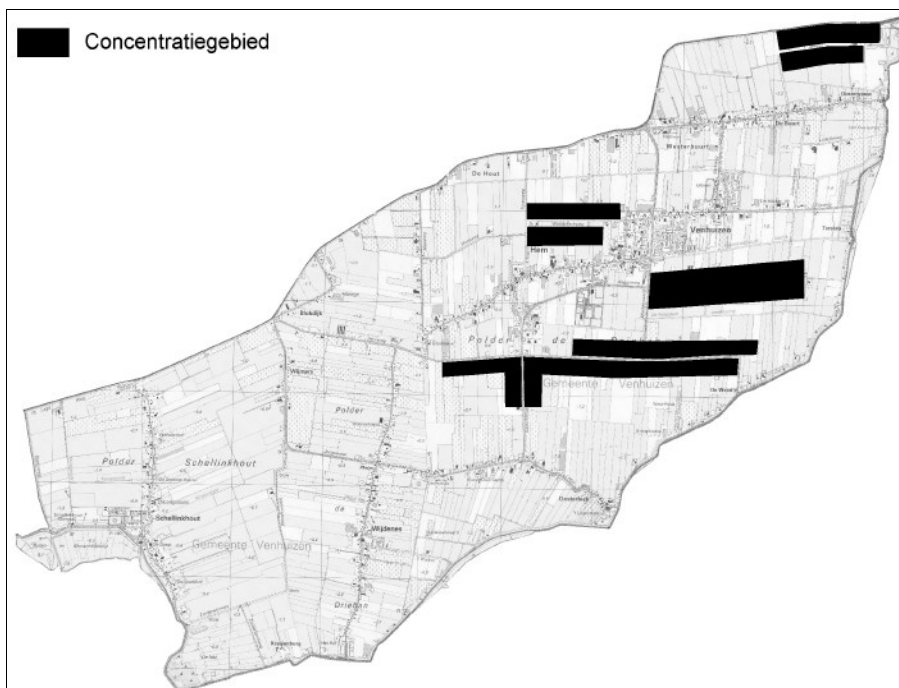
- Voor de cultuurhistorische bescherming van de Zuiderdijk wordt aansluiting gezocht bij het provinciaal opgestelde Beeldkwaliteitsplan Westfriese Omringdijk.
- Voor de bescherming van de waterkerende functie van de Zuiderdijk wordt in overleg met het Hoogheemraadschap een beschermingsregime (in de vorm van een dubbelbestemming) in het bestemmingsplan opgenomen.
- Nieuwe ontwikkelingen in een zone langs de Zuiderdijk zullen respectvol met de waarden van de Zuiderdijk moeten omgaan. Dit wordt in een nadere afweging bij afwijking van het bestemmingsplan voorgeschreven.

Landbouw, bouwvlakken

Bestaande planologische situatie

In het vigerende bestemmingsplan zijn landbouwconcentratiegebieden aangegeven. In deze gebieden zijn ruimere mogelijkheden gegeven voor de landbouw dan daar buiten. Binnen het landbouwconcentratiegebied hebben de agrarische ondernemers (bij recht) een bouwvlak van 1,5 ha toegewezen gekregen en bestaat er middels een wijzigingsbevoegdheid de mogelijkheid om dit te vergroten tot 2 ha. Buiten de landbouwconcentratiegebieden is het bouwvlak bij recht 1 ha, met een verruimingsmogelijkheid (middels een wijzigingsbevoegdheid) tot 1,5 ha.

In de Provinciale ruimtelijke verordening structuurvisie van de provincie Noord-Holland is het plangebied gelegen in een gebied dat is aangeduid als "landbouw met een grote schaal". In dergelijke gebieden mag het bouwvlak maximaal 2 ha bedragen en bestaat er de mogelijkheid voor Gedeputeerde Staten om middels een ontheffing medewerking te verlenen aan bouwvlakken die groter zijn dan 2 ha.

Figuur 7. Landbouwconcentratiegebieden
(Bron: Bestemmingsplan Buitengebied Venhuizen, 2004)

Vergelijking Drechterland-Noord

De gemeente streeft naar afstemming op het plangebied van Drechterland-Noord, waar dat kan. Binnen het plangebied van het bestemmingsplan Drechterland-Noord hebben alle agrariërs met een volwaardig agrarisch bedrijf een bouwvlak van 1 ha (bij recht) toegekend gekregen. Door middel van een wijzigingsbevoegdheid is dit bouwvlak te vergroten tot maximaal 1,5 ha. Het bestemmingsplan Drechterland-Noord kent vier landbouwconcentratiegebieden.

Overwegingen

De gemeente Drechterland heeft het standpunt dat agrarische bedrijven in principe geen vigerende rechten (qua bouwvlak) kwijt mogen raken. Dit betekent dat niet in alle gevallen kan worden aangesloten bij de regeling uit Drechterland-Noord. Immers: in de landbouwconcentratiegebieden in Drechterland-Zuid zijn bouwvlakken (bij recht) toegekend van 1,5 ha. Niet alle bouwvlakken in die concentratiegebieden zijn ook als zodanig benut tot 1,5 ha. Ook is er in de afgelopen periode nauwelijks gebruik gemaakt van de wijzigingsbevoegdheid om het bouwvlak in de concentratiegebieden te vergroten tot 2 ha.

Gelet op de provinciale mogelijkheden (bouwvlak tot 2 ha mogelijk) en de vigerende regeling uit het bestemmingsplan Buitengebied Venhuizen (bouwvlak binnen landbouwconcentratiegebieden door middel van wijziging tot maximaal 2 ha) acht de gemeente in het gehele plangebied van Drechterland-Zuid een bouwvlak mogelijk van 2 ha. Maar niet bij recht. De Toekomstvisie en de gemeentelijke Structuurvisie Landschap ademen namelijk beide de noodzaak tot versterking van de landschappelijke kwaliteiten uit. Sterker nog: voor de landbouwconcentratiegebieden wordt in de Structuurvisie Landschap aangegeven

dat er een geleidelijke transformatie nodig is om de landschappelijke knelpunten (gebouwen “kaal” in het landschap) op te kunnen lossen.

De gemeente kiest ervoor om de landbouwconcentratiegebieden in de huidige vorm, los te laten. De ervaringen van de afgelopen jaren (waarbij nauwelijks gebruik is gemaakt van de ruime mogelijkheden) dragen bij tot die keuze. Zo blijkt bijvoorbeeld uit de functionele inventarisatie voor heel Drechterland-Zuid dat juist ook in de aangewezen concentratiegebieden het aantal agrarische bedrijven de afgelopen 10 jaar met bijna 30% (bijna 40 bedrijven) teruggelopen is. Er zijn in die periode slechts vier nieuwe agrarische bedrijven bijgekomen (2,6%) in de landbouwconcentratiegebieden in Drechterland-Zuid. Daarnaast blijkt dat de praktijk weerbarstig is. Iedere agrarische ondernemer is uniek en is vaak gebonden aan de plek. Waar ondernemers wel en niet gaan uitbreiden is daardoor vaak niet te sturen. De praktijk heeft dat (zoals gezegd) ook in Drechterland uitgewezen. De gemeente kiest er daarom voor om voor heel Drechterland-Zuid één regeling op te nemen waarbij alle agrariërs kunnen doorgroeien naar 2 ha bouwvlak. Maar: de gemeente acht een goede landschappelijke inpassing cruciaal bij de verdere ontwikkeling van de bouwvlakken. Bovendien zal bij grote uitbreidingen van agrarische bouwvlakken moeten worden voldaan aan de wettelijke onderzoeksverplichtingen (zoals archeologie en ecologie). Daarom kiest de gemeente er voor om in Drechterland-Zuid bij recht alle agrariërs in principe 1 ha bouwvlak te geven (ook in de voormalige concentratiegebieden) met een wijzigingsmogelijkheid tot 2 ha. Daar waar de bestaande bouwvlakken al groter zijn dan 1 ha wordt uiteraard de bestaande grootte van het bouwvlak opnieuw vastgelegd. Zo gaat niemand er in bouwrechten op achteruit.

De gemeente kiest er tevens voor om vestigingsmogelijkheden voor zaadveredelingsbedrijven op te nemen in het nieuwe bestemmingsplan.

Uitgangspunten

- De gemeente hanteert het systeem van bouwvlakken en bouwpercellen uit Drechterland-Noord (waarbij het bouwvlak het daadwerkelijk te bebouwen gebied is).
- De gemeente verlaat de systematiek uit Buitengebied Venhuizen van de landbouwconcentratiegebieden.
- Alle agrariërs in Drechterland-Zuid krijgen in principe een bouwvlak van 1 ha (dan wel groter als dat in de bestaande situatie al zo is).
- Middels een wijzigingsbevoegdheid kunnen (onder voorwaarden van onder andere de landschappelijke inpassing en de wettelijk vereisten onderzoeksverplichtingen) alle agrariërs in Drechterland-Zuid doorgroeien naar 2 ha bouwvlak.
- De gemeente wil zaadveredelingsbedrijven de mogelijkheid bieden zich te vestigen binnen het plangebied.

Landbouw, keukentafelgesprekken

Aanleiding

Het opnemen van ruimere bouw mogelijkheden bij recht in een bestemmingsplan is lastig. Enerzijds vanwege de wettelijk vereiste onderzoeksverplichtingen, anderzijds vanwege de landschappelijke impact van de bouwvlakvergrotingen. Bovendien weet de gemeente van tevoren nooit welke agrariërs wel en niet zullen gaan uitbreiden. Aan de andere kant is het voor agrariërs lastig dat ze een planologische procedure moeten doorlopen om hun uitbreidingswensen te kunnen verwezenlijken. Dat kost namelijk vaak veel tijd en geld.

Het is aanbevelenswaardig om de actualisering van het bestemmingsplan voor het Drechterland-Zuid tevens aan te wenden voor de concrete uitbreidingswensen van een aantal agrariërs.

Overwegingen

De gemeente Drechterland staat op het standpunt dat de agrariërs die in een vroegtijdig stadium van de planvorming van het nieuwe bestemmingsplan Drechterland-Zuid kunnen aantonen dat ze binnen de planperiode daadwerkelijk gaan uitbreiden, een bouwvlak bij recht van 2 ha toegekend moeten krijgen. Daar staat echter wel wat tegenover: de ondernemer moet door middel van een bedrijfsplan aantonen dat hij zijn uitbreidingswensen “hard” kan maken. Daarnaast wil de gemeente meedenken over de landschappelijke inpassing van de nieuwe gebouwen en zal de ondernemer de benodigde onderzoeksverplichtingen moeten aanleveren. De gemeente neemt de PlanMER (zie ook paragraaf 3.4) voor haar rekening.

De gemeente heeft daarbij de volgende werkwijze voor ogen:

- LTO wordt gevraagd om de ondernemers te inventariseren die voor een dergelijke bouwvlakvergroting in aanmerking kunnen/willen komen.
- De gemeente organiseert voor iedere aangemelde ondernemer een keukentafelgesprek, waarbij de plannen van de ondernemer en de landschappelijke inpassing daarvan met behulp van een landschapsarchitect worden verkend. De landschapsarchitect maakt een landschappelijk inrichtingsplan voor de betreffende ondernemer, dat als afzonderlijke bijlage bij de toelichting van het bestemmingsplan wordt opgenomen.
- De ondernemer wordt gevraagd de noodzakelijke planologische onderzoeken uit te (laten) voeren (waarbij het raadzaam is dat de ondernemers zich organiseren en gezamenlijk opdracht verlenen voor deze onderzoeken). De resultaten van deze planologische onderzoeken worden eveneens als bijlage aan het bestemmingsplan gekoppeld.
- Ter onderbouwing van de landschappelijke en planologische inpassing zal de ondernemer een geautoriseerd bedrijfsplan aan moeten leveren waaruit blijkt dat binnen de planperiode de gewenste uitbreiding van het bedrijf reëel zal zijn.

Uitgangspunten

- Bedrijven die kunnen aantonen dat ze binnen de planperiode van het bestemmingsplan zullen doorgroeien naar 2 ha moeten die mogelijkheden bij recht worden geboden in het bestemmingsplan.
- Aan deze extra mogelijkheden koppelt de gemeente de zogenaamde keukentafelgesprekken, waarbij maatwerk kan worden geleverd qua landschappelijke inpassing.
- De gemeente vraagt aan de betreffende ondernemer om een bedrijfsplan én de benodigde planologische onderzoeken aan te leveren.

Recreatie, recreatieterreinen

Bestaande situatie

Binnen het plangebied van Drechterland-Zuid is een aantal verblijfsrecreatieve voorzieningen gelegen. Het gaat om de volgende recreatiebedrijven:

- De Witte Hoeve (Schellinkhout);
- West-Frisia (De Weed);
- Camping Het Hof (Wijdenes);
- Recreatieparkje bij Oosterleek van 7 recreatiewoningen.

De Witte Hoeve (65 recreatiewoningen) en West-Frisia (30 recreatiewoningen) zijn beide huisjesparken. De raad van de gemeente Drechterland heeft ingestemd met permanente bewoning op recreatiepark De Witte Hoeve. Op West-Frisia mag niet permanent gewoond worden. Camping Het Hof is een reguliere camping en kent bovendien 19 chalets, waar evenmin permanent gewoond mag worden.

Overwegingen

De recreatieparken zullen als zodanig worden bestemd, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen de beide huisjesparken en de reguliere camping. Vergroting van de recreatieparken wordt niet voorzien. Daarvoor zal geen mogelijkheid in het bestemmingsplan worden opgenomen.

De permanente bewoning van recreatiewoningen wordt niet wenselijk geacht. Voor West-Frisia en camping Het Hof zal het bestaande beleid daarom worden voortgezet. Voor De Witte Hoeve geldt dat er op grond van het besluit van de Raad van de voormalige gemeente Venhuizen (d.d. 23 december 2004) permanent gewoond mag worden.

Uitgangspunten

- Recreatieparken krijgen een afzonderlijke bestemming (waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen de huisjesparken en de reguliere camping).
- Uitbreiding van de recreatieparken wordt niet in het bestemmingsplan mogelijk gemaakt.
- Permanent bewonen van recreatiewoningen wordt niet toegestaan (uitgezonderd de bestaande situatie op De Witte Hoeve).

Recreatie, Rest Inns

Overwegingen

In Noord-Holland worden steeds meer Rest Inns gerealiseerd. Dit zijn luxe, losstaande verblijven op een boerenerf of bij een woning. In het plangebied van Drechterland-Zuid is momenteel één Rest Inn gevestigd.

In tegenstelling tot tenten op een kleinschalig kampeerterrein, zijn Rest Inns permanente verblijven. Het gaat vooral om regionale medewerking aan een keten die bestaat uit een beperkt aantal van dergelijke recreatiegelegenheden, die zijn gekoppeld aan de Westfriese Omringsdijk en op fietsafstand van elkaar zijn gelegen. De gemeente acht deze vorm van kleinschalige verblijfsrecreatie passend in het landschap. De bestaande Rest Inn zal daarom worden bestemd, maar verder is geen noodzaak om mogelijkheden op te nemen in het bestemmingsplan om nog meer Rest Inns te realiseren.

Uitgangspunten

- De bestaande Rest Inn wordt als zodanig bestemd in het bestemmingsplan.
- Mogelijkheden voor nieuwe Rest Inns worden niet in het bestemmingsplan opgenomen.

Natuur, Markermeer

Overwegingen

Een gedeelte van het Markermeer valt binnen het plangebied van Drechterland-Zuid. Het Markermeer heeft een recreatieve waarde, een waterhuishoudkundige waarde en een belangrijke natuurwaarde (Natura2000).

De gemeente zal in het kader van de actualisering van geldende bestemmingsplannen, dit gedeelte opnemen in het bestemmingsplan Drechterland-Zuid. Het zal daarin de bestemming 'Water' krijgen. De drie waarden (recreatief, waterhuishoudkundig en natuur) worden daarin vastgelegd, zodat dat behoud van deze waarden voorop staat.

Uitgangspunten

- Het Markermeer wordt opgenomen in het bestemmingsplan Drechterland-Zuid.
- Het Markermeer zal afzonderlijk worden bestemd, waarbij het behoud van de recreatieve waarde, de waterhuishoudkundige waarde en de natuurwaarde voorop staat.

Wonen, afstemming gebiedsindeling Welstandsnota

Overwegingen

De gemeente wil de bestemmingsregeling voor de woningen afstemmen op de Regeling zoals opgenomen in het bestemmingsplan Drechterland-Noord. Daarin wordt onderscheid gemaakt tussen “wonen in de linten”, “wonen in de kernen” en “wonen in het buitengebied”. Voor de indeling van het plangebied in deze drie categorieën wil de gemeente de gebiedsindeling uit de recent vastgestelde Welstandsnota hanteren. Dit betekent de volgende indeling:

- Wonen in de linten: gebiedsaanduidingen Karakteristieke linten en Linten uit de Welstandsnota.
- Wonen in de kernen: gebiedsaanduidingen Centrumgebieden, Uitbreidingsmogelijkheden met overwegend seriematige bouw en Uitbreidingsgebieden met overwegend individuele bouw uit de Welstandsnota.
- Wonen in het buitengebied: gebiedsaanduidingen Karakteristiek buitengebied en Ruilverkaveling uit de Welstandsnota.

Uitgangspunt

- De gemeente hanteert bij de indeling in woonbestemmingen de gebiedsindeling van de nieuwe Welstandsnota.

Wonen, plattelandswoningen

Probleemschets

Door de schaalvergroting in de agrarische sector, zijn er steeds meer agrarische bedrijfsgebouwen en agrarische bedrijfswoningen, die hun oorspronkelijke functie verliezen en waar een nieuwe invulling voor gezocht moet worden. Eén van deze mogelijke invullingen is wonen. De verwachting is dat deze tendens zich in de toekomst verder zal doorzetten. Deze bedrijfswoningen worden steeds vaker bewoond door personen die geen binding (meer) hebben met het agrarische bedrijf waar de woning oorspronkelijk deel van uitmaakte. Dit leidt mogelijk tot beperkingen van de ontwikkelingsmogelijkheden van het betreffende agrarisch bedrijf. Voor milieuzones is namelijk niet de bestemming, maar het feitelijk gebruik leidend. Waar de agrarische bedrijfswoning ongevoelig is voor milieuhinder van het eigen bedrijf, gelden juist wel milieunormen voor woningen die in gebruik zijn als ‘burgerbewoning’. Doordat de woning voor burgerbewoning gebruikt wordt, moet voldaan worden aan de afstandseisen die gelden in het kader van de Wet milieubeheer en de Wet geurhinder en veehouderij. Dit levert in veel gevallen afstandseisen op waaraan niet voldaan wordt en legt dus beperkingen op aan de bedrijfsvoering van het agrarische bedrijf. De kanttekening die hierbij gemaakt moet worden, is dat de agrariër

die erdoor benadeeld wordt, wel zelf meewerkt aan de afsplitsing van de woning van het bedrijf en hiermee de beperkingen zelf bewust of onbewust in de hand werkt.

Momenteel beschikt het gemeentebestuur in het ruimtelijk spoor al over een aantal mogelijkheden om te regelen dat in een voormalige agrarische bedrijfswoning (ook) burgerbewoning mag plaatsvinden. Een sluitende regeling is echter nog niet voor handen, omdat bij burgerbewoning van de voormalige agrarische bedrijfswoning de toepassing van de milieuregelgeving ertoe leidt dat het agrarische bedrijf, waartoe de woning voorheen behoorde, potentieel in zijn bedrijfsvoering wordt beperkt. Dit geldt ook in gevallen waarin de beide betrokken partijen tevreden zijn met de bestaande situatie, zoals bijvoorbeeld wanneer de voormalige bedrijfswoning door de 'rustende boer' wordt bewoond.

Wetswijziging 'plattelandswoning'

Om dit probleem aan te pakken is er nu een wetswijziging in voorbereiding waarin een tweeledige oplossing wordt voorgesteld:

- Het planologische regime, en niet langer het feitelijk gebruik, wordt bepalend voor de milieubescherming.
- Plattelandswoningen, zijnde (voormalige) agrarische bedrijfswoningen die (tevens) door derden mogen worden bewoond, worden niet beschermd tegen milieugevolgen van het bijbehorende bedrijf.

Door het planologische regime leidend te maken boven het feitelijk gebruik, werken de in bestemmingsplannen door het gemeentebestuur afgewogen keuzen ten aanzien van het gebruik van gronden en opstallen in een gebied, door in de milieubescherming. Dat creëert duidelijkheid: de juridische verhoudingen zijn kenbaar voor een ieder, ook voor mensen die (nog) niet bekend zijn met de feitelijke situatie ter plaatse.

In een bestemmingsplan kunnen de plattelandswoningen specifiek aangeduid worden als 'agrarische bedrijfswoning' of 'voormalige agrarische bedrijfswoning', waarbij in de planregels duidelijk moet worden dat de woning (tevens) bewoond mag worden door iemand die geen functionele binding met het naastgelegen agrarische bedrijf heeft. De relatie tussen de woning en het agrarische bedrijf wordt hierbij vastgelegd. Deze constructie heeft als bijkomend voordeel dat de relatie met het nabijgelegen agrarische bedrijf waartoe de woning voorheen als agrarische bedrijfswoning behoorde, ook voor de toekomst blijvend wordt verankerd. Dat is noodzakelijk, want alleen ten opzichte van dat bedrijf geldt dat de woning geen bescherming zal genieten tegen nadelige milieueffecten van de bedrijfsvoering.

In de wetgeving zal geen aparte categorie 'plattelandswoningen' worden opgenomen. De introductie van een nieuwe deelcategorie woningen draagt niet bij aan de vereenvoudiging van het omgevingsrecht die nagestreefd wordt. Ook wordt gevreesd dat de term 'plattelandswoning' verkeerde associaties kan op-

roepen. Dit zou een te rooskleurig beeld van de werkelijkheid kunnen geven, terwijl het juist gaat om een woning met een suboptimaal leefklimaat omdat de woning niet beschermd is tegen de nadelige milieueffecten van het agrarische bedrijf waartoe de woning eerst behoorde.

Consequenties voor het buitengebied

Het wetsvoorstel ligt ter behandeling bij de Tweede Kamer. Er zal daarmee nog geruime tijd overheen gaan tot deze aanpassing in werking zal treden. In het bestemmingsplan voor Drechterland-Zuid wordt hierop voorgesorteerd door tweede bedrijfswoningen bij agrarische bedrijven en voormalige agrarische bedrijfswoningen (in relatie met het bedrijf waar ze oorspronkelijk toe behoorden) specifiek aan te duiden binnen hun bestemming en de mogelijkheid te bieden bewoning door derden mogelijk te maken.

3.4

Overige onderwerpen

Nieuwe ontwikkelingen

Kadijk

Bij Venhuizen aan de Kadijk is een nieuwbouwwijk gerealiseerd die planologisch mogelijk is gemaakt door middel van toenmalige Aritkel-19 (WRO)-vrijstellingen. Die planologische situatie is nog niet in een bestemmingsplan geregeld. De nieuwbouwwijk zal daarom in het nieuwe bestemmingsplan Drechterland-Zuid worden opgenomen. Feitelijk gaat het om een bestaande (planologische) situatie die in bestemmingen wordt vastgelegd. Noodzakelijke planologische onderzoeken zijn in het kader van de vrijstellingen reeds verricht. Qua bebouwingsregeling wordt aangesloten bij “Wonen in de kernen” (zie paragraaf 3.3).

Opheffen “knip”

Zoals reeds in de inleiding van deze Kadernota is aangegeven wordt een klein deel van het plangebied van Drechterland-Noord in Drechterland-Zuid opgenomen. Dit om de “knip” op te heffen. In de huidige situatie is voor Drechterland-Noord de oude gemeentegrens tussen Venhuizen en Drechterland als plangrens genomen. Hierdoor zijn bedrijven die gevestigd zijn aan de provinciale weg N506 met hun perceel gelegen in zowel het bestemmingsplan Drechterland-Noord als het bestemmingsplan Buitengebied Venhuizen (2004). Dit is onhandig en onlogisch. Daarom worden de percelen die dit betreft in zijn geheel opgenomen in het bestemmingsplan Drechterland-Zuid.

PlanMER

De plan-m.e.r.-verplichting geldt voor wettelijk of bestuursrechtelijk voorgescreven plannen en programma's die:

- kaderstellend zijn voor toekomstige m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten, of:

- een passende beoordeling behoeven in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (en daarmee in het kader van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn, Natura 2000).

Maakt het bestemmingsplan m.e.r.- (beoordelingsplichtige) activiteiten mogelijk?

Volgens het Besluit m.e.r. is er sprake van m.e.r.- (beoordelingsplichtige) activiteiten in de volgende gevallen:

1. De oprichting, wijziging of uitbreiding van een inrichting voor het fokken, mesten of houden van dieren. Hiervoor gelden als drempelwaarden:

Activiteit	Drempel m.e.r.-plicht	Drempel m.e.r.-beoordelingsplicht
Aantal plaatsen voor pluimvee mesthoenders	> 85.000	> 40.000
Aantal plaatsen voor hennen	> 60.000	> 45.000
Aantal plaatsen voor mestvarkens	> 3.000	> 2.000
Aantal plaatsen voor zeugen	> 900	> 750
Aantal plaatsen voor biggen	n.v.t.	> 2.700
Aantal plaatsen voor pelsdieren	n.v.t.	> 5.000
Aantal plaatsen voor konijnenvoedsters	n.v.t.	> 1.000
Aantal plaatsen voor konijnen: vlees of opfok	n.v.t.	> 6.000
Aantal plaatsen voor melkkoeien (> 2 jaar)	n.v.t.	> 200
Aantal plaatsen voor vrouwelijk jongvee < 2 jaar	n.v.t.	> 340
Aantal vleesrunderen	n.v.t.	> 12000
Aantal plaatsen voor schapen/geiten	n.v.t.	> 2.000
Aantal plaatsen voor paarden	n.v.t.	> 100
Aantal plaatsen voor struisvogels	n.v.t.	> 1.000

Of het nieuwe bestemmingsplan kaderstellend is voor toekomstige m.e.r.- (beoordelings)plichtige activiteiten is afhankelijk van twee vragen:

1. Komen er veehouderijen in het plangebied voor?
2. Maakt het nieuwe bestemmingsplan vergroting van deze bedrijven mogelijk?

Ad 1) Binnen het plangebied van Drechterland-Zuid zijn nog 53 veehouderijen aanwezig, waarvan ook enkele intensieve veehouderijen.

Ad 2) De agrarische bedrijven krijgen een bouwvlak van 1 ha en wordt een wijzigingsbevoegdheid opgenomen tot een bouwvlak van 2 ha. Bij bouwvlakken van 1 à 2 ha is het niet uitgesloten dat een veehouderij kan ontstaan, die boven de bovengenoemde m.e.r.-drempels komt. Daarbij moet beoordeeld worden of de uitbreidingsruimte ten opzichte van de huidige situatie zodanig groot is dat er potentieel een gebouw gebouwd zou kunnen worden, waarin meer dieren dan de drempelwaarden gestald zouden kunnen worden. Het is aanneemelijk dat op voorhand niet uit is te sluiten dat plandrempels in het bestemmingsplan worden overschreden. Aangezien het bestemmingsplan daarmee kaderstellend wordt voor toekomstige m.e.r.- (beoordelings)plichtige activiteiten,

moet bij de voorbereiding van het bestemmingsplan een planMER worden opgesteld.

Ook de mogelijkheden voor het oprichten van biomassa- en vergistingsinstallaties kunnen mogelijk m.e.r.-plichtig zijn. In ieder geval is het van belang om bij de effectbeoordeling in het planMER rekening te houden met de mogelijke extra verkeersbewegingen die een dergelijke installatie tot gevolg kan hebben.

M.e.r.-beoordeling onder drempelwaarden

In het nieuwe Besluit m.e.r. is toegevoegd dat voor alle activiteiten, die beneden de voor de m.e.r.-beoordeling gedefinieerde drempelwaarden blijven, het bevoegd gezag zich ervan zal moeten vergewissen of er bij die activiteiten sprake is van bijzondere omstandigheden, die leiden tot het oordeel dat de activiteit aanzienlijke negatieve gevolgen voor het milieu zou kunnen hebben. Dit is de zogenaamde 'vergewisplicht'. Ook dit pleit voor het opstellen van een planMER ter onderbouwing van het bestemmingsplan. Mede gelet op de bovenstaande, en om een goede onderbouwing van het nieuwe bestemmingsplan te waarborgen, is de gemeente voornemens om een planMER op te stellen. De daarvoor noodzakelijke Notitie Reikwijdte en Detailniveau wordt tezamen met de voorliggende Kadernota opgesteld.

Is een passende beoordeling noodzakelijk?

Binnen de begrenzing van het plangebied ligt het Natura 2000-gebied het Markermeer en IJmeer. Ook ligt op een afstand van circa drie kilometer nog een Natura 2000-gebied, het IJsselmeer. Beide gebieden zijn op 23 december 2009 door de minister vanaf LNV (nu EL&I) definitief aangewezen als Natura 2000-gebied. Voor de Nederlandse Natura 2000-gebieden is vastgelegd welke soorten en habitats worden beschermd. Hiervoor zijn 'instandhoudingsdoelstellingen' geformuleerd. Wanneer 'significant negatieve effecten' op de instandhoudingsdoelstellingen 'niet met wetenschappelijke zekerheid zijn uit te sluiten', is een passende beoordeling noodzakelijk. Hierbij is dan ook het opstellen van een planMER noodzakelijk.

De instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied Markermeer en IJmeer zijn:

- nastreven van een meer evenwichtig systeem met goede waterkwaliteit voor waterplanten, vissen en schelpdieren (met name in kranswierwateren en meren met krabbescheer en fonteinkruiden), mede t.b.v. vogels zoals kleine zwaan, tafeleend, kuifeend en nonnetje;
- voldoende open water met ruiplaatsen rustgebieden voor watervogels zoals fuut, ganzen, slobbeend en kuifeend;
- moerasvorming aan de randen van de meren voor land-water interactie, paaigebied vis, noordse woelmuis en voor moerasvogels als roerdomp.

Bovenstaande instandhoudingsdoelen gelden ook voor het IJsselmeer, aangevuld met nog één extra instandhoudingsdoel:

- plas-drassituaties voor smienten en broedvogels, zoals kemmaan.

De Natura 2000-gebieden zijn vooral gevoelige gebieden voor effecten van bedrijven en recreatie in het kustgebied. Het betreft dan het verstoren van vogels. Een grote toename van recreatie in het kustgebied heeft mogelijk 'significant negatieve effecten' op de instandhoudingsdoelstellingen. Een dergelijke toename is niet in het voornemen voorzien. Dit overweging nemende worden 'significant negatieve effecten' op de instandhoudingsdoelstellingen vanwege het voornemen niet verwacht.

Voor het planMER wordt een zogenoemde 'Voortoets in het kader van de oriëntatiefase van de Natuurbeschermingswet' uitgevoerd. Hierbij wordt beoordeeld of 'significant negatieve effecten' vooraf al zijn uit te sluiten. Wanneer deze niet zijn uit te sluiten wordt een passende beoordeling uitgevoerd.

B i j l a g e 4 :
M i l i e u e f f e c t e n
m e s t v e r g i s t i n g

Inleiding

Deze bijlage is opgesteld om inzicht te krijgen in de milieueffecten van een mestvergistingsinstallatie in vergelijking met het houden van dieren op een veehouderijbedrijf. Hierbij zijn de milieueffecten voor de hiervoor belangrijke milieuonderdelen uiteengezet. Dit zijn het landschap, de natuur, geur en lucht.

Bij vergisting breken bacteriën organische stof (zoals mest van dieren) af waarbij geen zuurstof beschikbaar is. Bij mestvergisting komt zogenoemd “biogas” vrij. Dit gasmengsel bestaat vooral uit methaan (CH₄) en koolstofdioxide (CO₂). Deze vergisting vindt ook plaats bij de opslag van mest in de mestopslag en na het toepassen van de mest op de cultuurgronden. Omdat in een mestvergistingsinstallatie de afbraak onder bepaalde omstandigheden plaatsvindt, komt hierbij ook meer methaan vrij. Dit methaan kan gebruikt worden als brandstof voor een warmtekrachtkoppeling (WKK) waarmee de energie omgezet kan worden in elektriciteit en warmte. Hiermee wordt een emissie van methaan in de lucht voorkomen en is tegelijk elektriciteit en warmte als energie beschikbaar¹.

Mogelijkheden voor mestvergistingsinstallaties op grond van een bestemmingsplan

Op grond van een bestemmingsplan voor het landelijk gebied kan de bouw van een mestvergistingsinstallatie bij een agrarisch bedrijf opgenomen worden. In beginsel kunnen hiervoor verschillende regels in het plan opgenomen worden. In het algemeen moet op grond van deze regels:

- De mestvergistingsinstallatie binnen het agrarisch bouwvlak worden gebouwd.
Op grond van deze regel is het mogelijk om de milieueffecten van de installatie te vergelijken met andere activiteiten met overeenkomstige grootte die op grond van een bestemmingsplan binnen het bouwvlak mogelijk zijn.
- In de mestvergistingsinstallatie alleen mest van het eigen bedrijf worden gebruikt.
Op grond van deze regel is het niet mogelijk dat er milieueffecten zijn vanwege het gebruik van mest van buiten het bedrijf.

Deze regels zijn in deze bijlage het uitgangspunt voor het vergelijken van de milieueffecten van mestvergistingsinstallaties met het houden van dieren op een veehouderijbedrijf.

Grootte van een mestvergistingsinstallatie

In een mestvergistingsinstallatie kunnen verschillende onderdelen worden onderscheiden. In het algemeen bestaan de installaties ten minste uit de volgende onderdelen:

- Vooropslag; voor de opslag van de (niet-vergiste) mest.
- Opslag van zogenoemde “co-substraten”; co-substraten zijn vaste stoffen, zoals groente-, fruit- en tuinafval, die samen met de mest worden vergist. Deze worden vaak in sleufsilos opgeslagen.
- Mestvergister en biogasopslag; de vergister is een afgesloten tank waarin, onder bepaalde omstandigheden, biogas uit de mest vrijkomt. Dit gas wordt opgeslagen in de biogasopslag.
- Overdrukbeveiliging; wanneer er nog steeds biogas uit de mest vrijkomt en de opslag vol is en het niet mogelijk is om het gas te gebruiken, kan dit biogas worden vrijgelaten door de beveiliging.

¹ Wageningen Universiteit & Researchcentrum, praktijkonderzoek plant en omgeving, Digestaat voor u en het milieu het beste resultaat. <http://edepot.wur.nl/28917>, (2012).

- Naopslag; de vergiste mest moet vaak nog worden opgeslagen voor de periode dat de mest niet op de agrarische cultuurgronden mag worden gebruikt.
- Warmtekrachtinstallatie; in deze installatie kan de energie in het biogas worden omgezet in elektriciteit en warmte.²

Op basis van deze onderdelen is de grootte van een mestvergistingsinstallatie bij een agrarisch bedrijf in het algemeen ten minste 0,5 hectare. Hierna zullen de milieueffecten van een mestvergistingsinstallatie dan ook vergeleken worden met de milieueffecten van het houden van melkrundervee op 0,5 hectare.

Landschap

De milieueffecten van mestvergistingsinstallaties voor het landschap zijn vooral de veranderingen van het beeld van het landschap en het agrarisch bedrijf hierin. De effecten zijn dan ook afhankelijk van:

- het soort landschap;
- de plaats van het bedrijf in het landschap;
- de inrichting van het agrarisch bouwvlak.

Ook het beeld van de mestvergistingsinstallaties is natuurlijk belangrijk. Dergelijke installaties kunnen worden gemaakt als:

- Een ronde, betonnen of metalen tank met een doorsnede van ongeveer 18 tot 26 meter en een hoogte van 6 tot 7 meter waarin een zogenoemde geroerde, continu bedreven tankreactor is opgenomen. De naopslag vindt vaak plaats in tanks met een doorsnede van 30 tot 35 meter en een hoogte van 6 meter. De tanks zijn dan ook te vergelijken met de mestsilos zoals die op dit moment op agrarische bedrijven worden gebruikt.
- Een betonnen tank van ongeveer 20 bij 5 meter waarin een zogenoemde propstroomreactor is opgenomen. Een dergelijke tank kan ook in een gebouw opgenomen of onder de grond aangelegd worden.

Behalve de tanks zijn de milieueffecten van de andere onderdelen van de mestvergistingsinstallatie nihil.³

Op grond van het bestemmingsplan moeten mestvergistingsinstallaties, overeenkomstig andere bouwwerken, binnen de (bouw)regels van het plan worden gebouwd. Ook kan door de gemeente de keuze worden gemaakt om in het plan afzonderlijke regels voor mestvergistingsinstallaties op te nemen. Op basis hiervan kan de gemeente eigen regels voor “het beeld” van mestvergistingsinstallaties en de landschappelijke inpassing van deze installaties opnemen.

Conclusie

Mestvergistingsinstallaties moeten passen binnen de (bouw)regels van het bestemmingsplan. Wat dit betreft zijn er dan ook geen verschillen met andere bouwwerken. Op basis hiervan zijn er dan ook geen verschillen tussen een agrarisch bedrijf waarbij niet een installatie is gebouwd en een

² Infomil, Handreiking (co-)vergisting van mest, Ministerie van VROM, Den Haag, 2011.

³ Wageningen UR Livestock Research, Kansen en bedreigingen voor mestvergisting en groengasproductie in de Gelderse landbouw, rapport 505, Wageningen, 2011.

bedrijf waarbij wel een installatie is gebouwd. Door een gemeente kan de keuze gemaakt worden om voor mestvergistingsinstallaties eigen regels op te nemen om een bepaald beeld van de installaties (binnen het agrarisch bouwvlak) te waarborgen.

Natuur

De milieueffecten van de verschijnselen verzuring en vermesting (ook bekend als eutrofiëring, waarbij het voedsel in een bepaald gebied toeneemt) voor de natuur zijn in het algemeen (zeer) negatief. Deze verschijnselen ontstaan vooral door een toename van de stikstofdepositie (ammoniak). Ongeveer 90% van de ammoniakemissie in Nederland komt van de agrarische bedrijven.⁴

Voor een goede werking van een mestvergistingsinstallatie moet de installatie een gesloten installatie zijn. In beginsel vindt er dan ook geen (ammoniak)emissie plaats. Daarbij wordt de ammoniak in het biogas ook bijna helemaal omgezet in zogenoemde stikstofoxiden. Van de installatie wordt dan ook geen ammoniakemissie verwacht. Wanneer er toch emissie voorkomen worden deze vooral verwacht van de overdrukbeveiliging.⁵

De ammoniakemissie van een mestvergistingsinstallatie kan worden vergeleken met de emissie van melkrundvee. Op basis van het uitgangspunt dat binnen een agrarisch bouwvlak ongeveer 150 stuks melk- en kalfkoeien (Rav-categorie A 1) en 105 stuks vrouwelijk jongvee (Rav-categorie A 3) per hectare kunnen worden gehouden^{6, 7}, kunnen binnen 0,5 hectare 75 stuks melk- en kalfkoeien en 53 stuks vrouwelijk jongvee gehouden worden. Dit aantal is met inbegrip van de ruimte voor de opslag van voer, het stallen van werktuigen en dergelijke.

Op grond van het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij mag de ammoniakemissie van melk- en kalfkoeien ten hoogste 9,5 kilogram NH₃ per dierplaats per jaar zijn. De emissie van het jongvee mag op grond van de Regeling ammoniak en veehouderij ten hoogste 3,9 kilogram NH₃ per dierplaats per jaar zijn. Hiermee is de ammoniakemissie van de 75 stuks melk- en kalfkoeien en 53 stuks vrouwelijk jongvee samen ten hoogste 919,2 kilogram NH₃ per jaar. Zoals hiervoor is uiteengezet vindt er in beginsel geen ammoniakemissie van een mestvergistingsinstallatie plaats. Er kan dan ook worden vastgesteld dat de emissie van de installatie in vergelijking met het houden van melkrundvee op het overeenkomstige deel van het agrarisch bouwvlak te verwaarlozen is.

Conclusie

De ammoniakemissie van een mestvergistingsinstallatie is, ook in vergelijking met het houden van melkrundvee op het overeenkomstige deel van het agrarisch bouwvlak, te verwaarlozen. Een enkele keer is er sprake van emissie langs de overdrukbeveiliging.

⁴ Wageningen UR Livestock research, Emissies van broeikasgassen, ammoniak, fijn stof en geur in de mestketen, rapport 248, Lelystad, 2010.

⁵ Infomil (2011). Handreiking (co-)vergisting van mest. Ministerie van VROM, Den Haag, 2011.

⁶ Blanken, K. (2011). Handboek Melkveehouderij 2011. Wageningen UR Livestock Research, Lelystad, 2011.

⁷ Arcadis (2011).

Geur

Geuremissie in het algemeen kan als hinder worden ervaren. Ook kan die effecten hebben op de gezondheid. Geuremissie in de veehouderij kan ontstaan uit mest^{3, 8}.

Omdat, zoals hiervoor is opgemerkt, de mestvergistingsinstallatie een gesloten installatie moet zijn, wordt er van de installatie ook nauwelijks geuremissie verwacht.⁹ Wel kunnen de co-substraten door warmte gaan gisten. Hierbij kan er sprake zijn van geuremissie waardoor ook sprake kan zijn van geurhinder. Omstandigheden die belangrijk kunnen zijn bij de ontwikkeling van geuremissie van de opslag van co-substraat zijn:

- de aard van het co-substraat;
- de versheid van het co-substraat;
- de grootte van de opslag van het co-substraat;
- de periode waarin het co-substraat in de opslagplaats wordt opgeslagen;
- de afscherming van de opslagplaats (waardoor geuremissie wordt voorkomen of beperkt).

In de aanvraag om een omgevingsvergunning (voor de mestvergistingsinstallatie) moet zijn uiteengezet welke materialen als co-substraat worden gebruikt en hoe het mengen van deze materialen met de te vergisten mest zal plaatsvinden. Op basis hiervan is het mogelijk om voor de verschillende materialen regels op te nemen in de omgevingsvergunning op grond waarvan mogelijk geuremissie kan worden voorkomen.

De vergiste mest kan als mest op de agrarische cultuurgronden worden gebruikt. De geuremissie van deze vergiste mest is in vergelijking met gebruikelijke drijfmest beperkt. Dit omdat de vetzuren in de mest, die de geurhinder veroorzaken, tijdens het vergisten zijn afgebroken¹⁰. Uit de resultaten van onderzoek blijkt dat het aandeel geurstoffen in de vergiste mest veel beperkter is dan in onvergiste mest^{5, 11}.

De geuremissie van een mestvergister kan worden vergeleken met de emissie van melkrundvee. Op basis van het uitgangspunt dat een stuks melkrundvee 26.000 kilogram mest per jaar¹² uitscheidt, scheiden de, hiervoor bedoelde, 75 stuks melk- en kalfkoeien ongeveer 5.340 kilogram mest per dag uit.

Wanneer de 0,5 hectare binnen het agrarisch bouwvlak wordt gebruikt voor het houden van de 75 stuks melk- en kalfkoeien in plaats van een mestvergistingsinstallaties is er sprake van:

- meer mest (omdat er meer melkrundvee wordt gehouden);
- mest waarvan de geuremissie groter is.

⁸ De verbindingen in de mest waardoor de geuremissie ontstaat zijn de zogenoemde sulfiden, vluchtige vetzuren, fenolen en indolen.

⁹ A. Kool, et. al., Kennisbundeling covergisting, CLM onderzoek en advies BV, P-ASG en Ecofys, Culemborg, 2005.

¹⁰ Wageningen Universiteit & Researchcentrum, praktijkonderzoek plant en omgeving, Digestaat voor u en het milieu het beste resultaat. <http://edepot.wur.nl/28917>, (2012).

¹¹ Het aandeel zogenoemde sulfiden (H₂S en CH₃SH) in de vergiste mest is 99% lager en het aandeel vluchtige verzuren is 4 tot 5 maal kleiner dan in onvergiste runder- en varkensmest.

¹² CBS 2011. <http://www.statline.cbs.nl>, (2011).

Conclusie

Van een mestvergistingsinstallatie zelf wordt geen geuremissie verwacht. Bij de opslag van het co-substraat kan er sprake zijn van geuremissie. Om deze geuremissie te voorkomen of te beperken kunnen in de omgevingsvergunning voor de mestvergistingsinstallatie regels opgenomen worden. De geuremissie van deze vergiste mest is in vergelijking met gebruikelijke drijfmest beperkt.

Daarbij kan worden opgemerkt dat wanneer de 0,5 hectare binnen het agrarisch bouwvlak wordt gebruikt voor het houden van de 75 stuks melk- en kalfkoeien in plaats van een mestvergistingsinstallaties er sprake is van:

- meer mest (omdat er meer melkrundvee wordt gehouden);
- mest waarvan de geuremissie groter is.

Lucht

Fijnstof is stof dat voor het grootste deel bestaat uit delen van ten hoogste 10 micrometer¹³. Dit stof wordt aangeduid als PM₁₀. In het algemeen is het zo dat hoe kleiner het stof, hoe groter het effect op de gezondheid. Behalve PM₁₀ wordt daarom ook stof die bestaat uit delen van ten hoogste 2,5 micrometer. Dit stof ontstaat uit onder andere verbranding¹⁴.

Van de stofemissie van de agrarische bedrijven komt 95% uit de stalgebouwen. Mestvergisting vindt plaats in een vloeibare omgeving. In biogas is dan ook geen stof aanwezig. Van een mestvergistingsinstallatie wordt dan ook geen fijnstofemissie verwacht¹⁴.

Wanneer de 0,5 hectare binnen het agrarisch bouwvlak wordt gebruikt voor het houden van 75 stuks melk- en kalfkoeien en 53 stuks jongvee in een stalgebouw in plaats van een mestvergistingsinstallatie neemt, omdat 95% van de stofemissie uit de stalgebouwen komt, de stofemissie van het melkrundveehouderijbedrijf toe.

Bij een mestvergistingsinstallaties is er wel sprake van een toename van de fijnstofemissie vanwege de toename van het aantal voertuigbewegingen. Deze toename is nodig vanwege voor het aanvoeren van het co-substraat. Uit de resultaten van de NIBM-tool van het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu (nu het ministerie van Infrastructuur & Milieu) blijkt dat er bij een toename van ongeveer 665 motorvoertuigbewegingen (zwaar verkeer) per dag nog sprake is van een 'niet in betekende mate' toename van fijnstof¹⁵. Op de schaal van een mestvergistingsinstallatie bij een melkrundveehouderijbedrijf worden ongeveer twee motorvoertuigbewegingen (zwaar verkeer) per dag vanwege het aanvoeren van het co-substraat verwacht. Op basis hiervan kan de toename van fijnstof in de lucht vanwege de mestvergistingsinstallatie als 'niet in betekende mate' worden aangeduid.

¹³ Dit betreft de zogenoemde aerodynamische diameter.

¹⁴ Wageningen UR Livestock Research, Kansen en bedreigingen voor mestvergisting en groengasproductie in de Gelderse landbouw, rapport 505, Wageningen, 2011.

¹⁵ Uit resultaten blijkt ook dat er bij een toename ongeveer 90 motorvoertuigbewegingen (zwaar) verkeer per dag sprake is van een 'in betekende mate' toename van stikstofdioxide.

Conclusie

Van een mestvergistingsinstallatie zelf wordt geen fijnstofemissie verwacht. De toename van fijnstof in de lucht vanwege de toename van de motorvoertuigbewegingen (voor het aanvoeren van het co-substraat) kan als 'niet in betekende mate' worden aangeduid. Daarbij is de fijnstofemissie van een mestvergistingsinstallatie in vergelijking met het houden van melkrundvee op het overeenkomstige deel van het agrarisch bouwvlak zeer beperkt.

Bijlage 5:
Ontwikkelingen en
trends

De ontwikkelingen en trends van de agrarische bedrijven in het plangebied van het bestemmingsplan Drechterland Zuid zoals die hierna zijn uiteengezet volgen uit de resultaten van een in december 2011 voor het bestemmingsplan uitgevoerde inventarisatie, een in augustus 2012 voor het planMER bestemmingsplan Drechterland Zuid uitgevoerde inventarisatie en de informatie van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Hierbij moet worden opgemerkt dat de informatie van het CBS informatie over de hele gemeente Drechterland betreft. Een onderscheid naar het bestemmingsplangebied is op basis van de beschikbare informatie niet mogelijk.

Ontwikkelingen

Uit de in december 2011 voor het bestemmingsplan Drechterland Zuid uitgevoerde inventarisatie blijkt dat er in het plangebied 188 agrarische bedrijven zijn gevestigd. Een groot deel van deze bedrijven is een akker- of tuinbouwbedrijf. Samen zijn er in het bestemmingsplangebied 130 akker- en tuinbouwbedrijven gevestigd. Dit is 69% van het totaal aantal agrarische bedrijven.

In de gemeente zijn ook 53 veehouderijbedrijven gevestigd zo blijkt uit de in augustus 2012 voor de planMER uitgevoerde inventarisatie. Dit is 28% van het totaal. Van deze veehouderijbedrijven zijn er 5 een niet-grondgebonden veehouderijbedrijf (intensieve veehouderij).

In tabel 1 zijn de resultaten van de inventarisatie en is ook de informatie van het CBS over het aantal agrarische bedrijven in het plangebied en de gemeente Drechterland opgenomen.

Tabel 1. Het aantal agrarische bedrijven in het plangebied van het bestemmingsplan Drechterland Zuid en in de gemeente Drechterland (bron: CBS StatLine, augustus 2012)

	inventarisatie		CBS 2011		
	aantal	%	aantal	%	
akker- of tuinbouw	130	69%	200	71%	
veehouderij	grondgebonden	48	26%	79	28%
	niet-grondgebonden	5	3%	4	1%
overige	5	3%	-	-	
	188	101%	283	100%	

Uit de tabel blijkt dat er verschillen tussen de resultaten van de inventarisaties en de informatie van het CBS zijn. Een verschil dat verwacht mocht worden is natuurlijk het verschil in het aantal agrarische bedrijven. De verklaring hiervoor is dat de inventarisaties alleen in het bestemmingsplangebied zijn uitgevoerd en de informatie van het CBS informatie over de hele gemeente betreft. Wat hierbij wel opvalt is dat uit de informatie van het CBS blijkt dat er in de gemeente Drechterland 4 niet-grondgebonden veehouderijbedrijven zijn gevestigd. Uit de resultaten van de inventarisaties blijkt namelijk dat er alleen in het bestemmingsplangebied al 5 van dergelijke bedrijven zijn gevestigd. Verklaringen hiervoor kunnen zijn:

- De inventarisaties en de informatie van het CBS zijn op verschillende momenten uitgevoerd of verzameld. In de periode van ongeveer één jaar tussen het uitvoeren van de inventarisatie voor het planMER (augustus 2012) en het verzamelen van de informatie door het CBS (mei 2011) kunnen er ontwikkelingen hebben plaatsgevonden waarbij bedrijven zijn gestaakt, gewijzigd of gestart.
- Verschillen in de indeling van grondgebonden en niet-grondgebonden veehouderijbedrijven. In de inventarisatie zijn alleen die veehouderijbedrijven opgenomen die op basis van de omgevingsvergunningen (onderdeel milieu) of meldingen op grond van een AMvB bij de gemeente bekend zijn als veehouderijbedrijf. Dit betekent dat die “bedrijven” waar maar een

beperkt aantal dieren worden gehouden niet in de inventarisatie zijn opgenomen. In de informatie van het CBS zijn alle veehouderijbedrijven met een zogenoemde “economische omvang van tenminste 3.000 euro Standaard Opbrengst (SO) opgenomen. Als voorbeeld: dit zijn veehouderijbedrijven met ten minste één melkkoe. Dergelijke bedrijven zijn in de inventarisatie niet als veehouderijbedrijf opgenomen.

Wat ook opvalt is dat de verhouding tussen akker- en tuinbouwbedrijven en veehouderijbedrijven in het bestemmingsplangebied min of meer overeenkomstig de verhouding in de gemeente Drechterland is.

De inventarisatie biedt alleen inzicht in de situatie op één bepaald moment. Ook de informatie van het CBS biedt weliswaar alleen inzicht in de situatie op één bepaald moment maar deze informatie is wel voor verschillende momenten beschikbaar, namelijk per jaar. De informatie van het CBS is dan ook de enige op basis waarvan inzicht in de ontwikkelingen in de agrarische bedrijfstak in de achterliggende periode is te krijgen. In de omschrijving van de ontwikkelingen hierna wordt dan ook vooral de informatie van het CBS gebruikt. Omdat de gemeente Drechterland is ontstaan uit een samenvoeging van de voormalige gemeente Drechterland en de gemeente Venhuizen op 1 januari 2006, is hierna de informatie van het CBS vanaf het jaar 2007 weergegeven. Bij het bepalen van de toe- en afnames in de achterliggende periode is 2007 hierom ook het basisjaar (is 100%). Om ook inzicht te krijgen in de ontwikkelingen over een bestemmingsplanperiode van 10 jaar zijn is ook de informatie van 2002 weergegeven. Deze bestaat uit een samenvoeging van de informatie van de voormalige gemeente Drechterland en de gemeente Venhuizen. Op het moment van het opstellen van het voorliggende planMER was de informatie tot en met 2011 beschikbaar.

Aantal agrarische bedrijven

Uit de informatie van het CBS blijkt dat in de periode van 2002 tot en met 2011 het aantal agrarische bedrijven in de gemeente Drechterland met 34% is afgenomen. In deze periode is het aantal bedrijven in het landbouwgebied West-Friesland en omgeving (waarin de gemeente Drechterland ligt) met 31% afgenomen.

Wat opvalt, is dat wanneer het aantal agrarische bedrijven in de gemeente Drechterland is uitgesplitst in akker- en tuinbouw en veehouderij, het aantal bedrijven 283 is (zie tabel 1) en wanneer dit niet is uitgesplitst het aantal bedrijven 215 is (zie tabel 2). Een verklaring voor dit verschil is waarschijnlijk dat er in de gemeente agrarische bedrijven zijn gevestigd die gedeeltelijk een akkerbouw-, tuinbouw- of veehouderijbedrijf zijn. Wat betreft het feitelijke aantal agrarische bedrijven is het aantal van 215 waarschijnlijk dan ook meer juist.

Tabel 2. Het aantal agrarische bedrijven in de gemeente Drechterland en het landbouwgebied West-Friesland en omgeving (bron: CBS StatLine, augustus 2012)

		2002	2007	2008	2009	2010	2011
Drechterland	aantal	2.261	1.873	1.833	1.755	1.744	1.683
	%	121%	100%	98%	94%	93%	90%
West-Friesland en omgeving	aantal	297	241	230	221	222	215
	%	123%	100%	95%	92%	92%	89%

Aantal akker- en tuinbouwbedrijven

Het aantal akker- en tuinbouwbedrijven in de gemeente Drechterland is in de periode van 2002 tot en met 2011 met 51% afgenomen (van 141% in 2002 tot 90% in 2011). Dit aantal is in het landbouwgebied West-Friesland en omgeving afgenomen met 53% (van 136% in 2002 tot en met 83% in 2011).

Hiermee is de afname van het aantal akker- en tuinbouwbedrijven in de gemeente zo goed als hetzelfde als in het landbouwgebied. Wat opvalt is dat in de periode van 2007 tot en met 2009 het aantal bedrijven eerst van 18 tot 20 toeneemt en daarna in de periode van 2009 tot en met 2011 weer afneemt tot 18. In het landbouwgebied is er in dezelfde periode ieder jaar sprake van een afname.

Tabel 3. Het aantal akker- en tuinbouwbedrijven in de gemeente Drechterland en het landbouwgebied West-Friesland en omgeving (bron: CBS StatLine, augustus 2012)

			2002	2007	2008	2009	2010	2011
Drechterland	akkerbouw	aantal	47	18	19	20	19	18
		%	261%	100%	106%	111%	106%	100%
	tuinbouw	aantal	277	212	211	196	182	182
		%	131%	100%	100%	92%	86%	86%
West-Friesland en omgeving	akkerbouw	aantal	578	357	340	334	320	319
		%	162%	100%	95%	94%	90%	89%
	tuinbouw	aantal	1.854	1.436	1.396	1.299	1.203	1.166
		%	129%	100%	97%	90%	84%	81%

Aantal veehouderijbedrijven

In periode van 2002 tot en met 2011 is het aantal veehouderijbedrijven in de gemeente Drechterland en het landbouwgebied West-Friesland en omgeving achtereenvolgens met 25% en 20% afgenomen. Wat hierbij opvalt is dat er in 2010 in de gemeente alsook het landbouwgebied sprake is van een toename van het aantal bedrijven. In 2011 is deze toename al niet meer waar te nemen.

Tabel 4. Het aantal veehouderijbedrijven in de gemeente Drechterland en het landbouwgebied West-Friesland en omgeving (bron: CBS StatLine, augustus 2012)

			2002	2007	2008	2009	2010	2011
Drechterland	aantal		105	90	89	85	90	83
	%		117%	100%	99%	94%	100%	92%
West-Friesland en omgeving	aantal		968	853	836	801	819	794
	%		113%	100%	98%	94%	96%	93%

Wanneer uiteengezet naar het aantal veehouderijbedrijven per diersoort valt op dat er in de periode van 2002 tot en met 2011 vooral sprake is van een afname van het aantal rundvee- en schapehouderijbedrijven in de gemeente Drechterland. Ook het aantal bedrijven waar paarden en pony's worden gehouden is in dezelfde periode weliswaar afgenomen maar omdat het maar een beperkt aantal bedrijven betreft, heeft de afname van 81% weinig betekenis. Wat hierbij wel opvalt is dat de afname in de periode van 2007 tot en met 2011 heeft plaatsgevonden.

Het aantal geiten-, varkens- en kippenhouderijbedrijven in de gemeente Drechterland is zo beperkt dat de toe- of afname van het aantal bedrijven weinig betekenis heeft.

Tabel 5. Het aantal veehouderijbedrijven in de gemeente Drechterland per diersoort
(bron: CBS StatLine, augustus 2012)

			2002	2007	2008	2009	2010	2011
Drechterland	rundvee	aantal	68	60	60	57	59	55
		%	113%	100%	100%	95%	98%	92%
	schapen	aantal	64	52	51	43	54	49
		%	123%	100%	98%	83%	104%	94%
	geiten	aantal	6	8	10	8	10	9
		%	75%	100%	125%	100%	125%	113%
	paarden en pony's	aantal	26	26	24	24	22	21
		%	100%	100%	92%	92%	85%	81%
	varkens	aantal	1	2	1	1	1	1
		%	50%	100%	50%	50%	50%	50%
	kippen	aantal	3	1	2	2	2	3
		%	300%	100%	200%	200%	200%	300%
	overig pluimvee	aantal	-	-	-	-	-	-
		%	-	-	-	-	-	-

Wat opvalt in de vergelijking tussen tabel 4 en tabel 5, is dat bij de verdere uiteenzetting van het aantal veehouderijbedrijven per diersoort het aantal bedrijven schijnbaar is toegenomen. Wat hieruit mag blijken is dat op de verschillende bedrijven, verschillende diersoorten gehouden worden. Dit blijkt ook uit de resultaten van de voor het planMER uitgevoerde inventarisatie.

Het aantal dieren

Wat betreft het aantal dieren in de gemeente Drechterland en het landbouwgebied West-Friesland en omgeving zijn per diersoort verschillende ontwikkelingen waar te nemen. Zo is in de periode vanaf 2007 tot en met 2011 het aantal stuks rundvee in de gemeente en het landbouwgebied licht toegenomen, achtereenvolgens met 5% en 3%. Hierbij moet worden opgemerkt dat er vanaf 2008 wel sprake is van een schommeling bij het aantal dieren in 2011.

In dezelfde periode is het aantal schapen in de gemeente met 26% afgenomen. Hiermee is de afname in vergelijking met het landbouwgebied nog beperkt, want in dit gebied is het aantal schapen met 36% afgenomen.

In de gemeente is het aantal geiten, vooral in 2008, met 158% sterk toegenomen. Dit is in tegenstelling tot het landbouwgebied waarin het aantal geiten met 32% is afgenomen. Een verklaring hiervoor is ook het beperkte aantal geiten dat op de veehouderijbedrijven gehouden wordt. Hierdoor is er bij een zwakke toename in aantal, in verhouding al snel sprake van een sterke toename. Het aantal paarden en pony's is in de gemeente zo goed als onveranderlijk: het aantal is met 2% afgenomen. Helemaal in vergelijking met het landbouwgebied, waarin het aantal met 26% is toegenomen.

Vooraf in 2008 is het aantal varkens in de gemeente met 42% sterk afgenomen. In de periode hierna is het aantal zo goed als onveranderlijk. Deze sterke afname hangt (zeer waarschijnlijk) samen met de afname van het aantal varkenshouderijbedrijven in 2008 (zie tabel 4). Dezelfde ontwikkeling is ook in het landbouwgebied waar te nemen: hier is in 2008 is het aantal varkens met 20% afgenomen. Ook in het landbouwgebied is het aantal bedrijven in 2008 sterk afgenomen.

In tegenstelling tot het aantal varkens is het aantal kippen in de gemeente vanaf 2007 sterk toegenomen: met 40%. In het landbouwgebied is het aantal met 23% echter sterk afgenomen. Ook de toename in de gemeente hangt (zeer waarschijnlijk) samen met de toename van het aantal kippenhouderijbedrijven.

Tabel 6. Het aantal dieren op veehouderijbedrijven in de gemeente Drechterland en het landbouwgebied West-Friesland en omgeving (bron: CBS StatLine, augustus 2012)

			2002	2007	2008	2009	2010	2011
Drechterland	rundvee	aantal stuks	5.866	5.700	5.996	6.156	6.135	6.002
		%	103%	100%	105%	108%	108%	105%
	schapen	aantal stuks	5.968	4.910	4.394	3.659	3.597	3.650
		%	122%	100%	89%	75%	73%	74%
	geiten	aantal stuks	24	548	1.324	1.501	1.599	1.415
		%	4%	100%	242%	274%	292%	258%
	paarden en pony's	aantal stuks	223	255	287	257	268	251
		%	87%	100%	113%	101%	105%	98%
	varkens	aantal stuks	1.679	2.917	1.698	1.836	1.676	1.787
		%	58%	100%	58%	63%	57%	61%
	kippen	aantal stuks	129.280	84.000	117.000	123.000	116.000	117.600
		%	70%	100%	139%	146%	138%	140%
	overig pluimvee	aantal stuks	-	-	-	-	-	-
		%	-	-	-	-	-	-
West-Friesland en omgeving	rundvee	aantal stuks	51.950	48.721	50.346	50.667	50.557	50.107
		%	107%	100%	103%	104%	104%	103%
	schapen	aantal stuks	64.924	66.315	57.705	49.819	48.635	45.181
		%	98%	100%	87%	75%	73%	68%
	geiten	aantal stuks	1.329	5.132	5.520	6.029	5.747	4.680
		%	26%	100%	87%	75%	73%	68%
	paarden en pony's	aantal stuks	1.200	1.844	2.054	2.153	2.074	2.329
		%	65%	100%	111%	117%	112%	126%
	varkens	aantal stuks	17.301	18.570	17.837	15.181	15.470	15.310
		%	93%	100%	80%	82%	83%	82%
	kippen	aantal stuks	730.140	667.715	677.534	611.439	581.390	515.235
		%	109%	100%	101%	92%	87%	77%
	overig pluimvee	aantal stuks	110	-	-	-	31.613	29.895
		%	-	-	-	-	-	-

De oppervlakte aan agrarische grond

De oppervlakte aan agrarische cultuurgrond die in gebruik is in de gemeente is in de periode vanaf 2007 tot en met 2011 met 1% afgenomen. Hieruit mag blijken dat de agrarische cultuurgrond van de in deze periode gestaakte agrarische bedrijven in het algemeen is overgenomen door andere agrarische bedrijven. Ook in het landbouwgebied is de oppervlakte aan agrarische cultuurgrond afgenomen: met 4%.

Tabel 7. De oppervlakte aan agrarisch cultuurgrond in de gemeente Drechterland en het landbouwgebied West-Friesland en omgeving (bron: CBS StatLine, augustus 2012)

			2002	2007	2008	2009	2010	2011
Drechterland	aantal hectare		4.769	4.451	4.550	4.556	4.468	4.424
	%		107%	100%	100%	102%	100%	99%
West-Friesland en omgeving	aantal hectare		38.550	37.493	37.710	37.705	36.677	36.092
	%		103%	100%	98%	101%	98%	96%

In de gemeente is de oppervlakte aan agrarisch cultuurgrond die in gebruik is voor akkerbouw in dezelfde periode met 43% sterk toegenomen. Ook de grond die gebruik is voor tuinbouw is vanaf 2007 met 6% toegenomen. Dit valt op omdat het aantal akkerbouwbedrijven in de gemeente in deze periode uiteindelijk onveranderlijk is en het aantal tuinbouwbedrijven is afgenomen (zie tabel 3).

De oppervlakte aan agrarische cultuurgrond die in gebruik is voor veehouderij is in de periode vanaf 2007 tot en met 2011 met 7% afgenomen. Dit komt zo goed als overeen met de afname van het aantal veehouderijbedrijven in de gemeente vanaf 2007 (zie tabel 4).

Tabel 8. De oppervlakte aan agrarische cultuurgrond naar gebruik in de gemeente Drechterland per bedrijfssoort (bron: CBS StatLine, augustus 2012)

			2002	2007	2008	2009	2010	2011
Drechterland	akkerbouw	aantal	2.132	1.791	2.414	2.129	2.390	2.558
		%	119%	100%	135%	119%	133%	143%
	tuinbouw	aantal	1.878	1.667	1.784	1.761	1.729	1.775
		%	113%	100%	107%	106%	104%	106%
	veehouderij	aantal	2.898	2.710	2.652	2.711	2.628	2.534
		%	107%	100%	98%	100%	97%	93%

Wat opvalt in de vergelijking tussen tabel 7 en tabel 8, is dat bij de verdere uiteenzetting van het aantal hectare agrarische cultuurgrond naar gebruik het aantal hectare schijnbaar is toegenomen. Wat hieruit mag blijken is dat het gebruik van een perceel agrarische cultuurgrond wisselt: dan voor akker- of tuinbouw en dan weer voor veehouderij. Het in tabel 7 opgenomen aantal hectare agrarische cultuurgrond is dan waarschijnlijk ook het meest juist.

Trends

Op basis van de ontwikkelingen zoals die hiervoor zijn uiteengezet, zijn trends waar te nemen. En op basis van deze trends zijn uitspraken over de ontwikkelingen in de bestemmingsplanperiode mogelijk. Hierna zijn de trends uiteengezet waarvan verwacht wordt dat deze ontwikkelingen ook in de bestemmingsplanperiode zullen plaatsvinden:

1. Het aantal agrarische bedrijven neemt af.
2. Er is sprake van schaalvergroting bij akker- en tuinbouwbedrijven en (rund)veehouderijbedrijven. Dit blijkt vooral ook uit de toename van het gemiddelde aantal hectare agrarische cultuurgrond per bedrijf. Ook het gemiddelde aantal stuks rundvee per rundveehouderijbedrijf is toegenomen.

Tabel 9. De schaalvergroting van agrarische bedrijven in de gemeente Drechterland (bron: CBS StatLine, augustus 2012)

			2002	2011
Drechterland	akkerbouw	aantal bedrijven	47	18
		aantal hectare agrarische cultuurgrond ^A	1.472	1.648
		gemiddelde aantal hectare cultuurgrond per bedrijf	31	92
	tuinbouw	aantal bedrijven	277	182
		aantal hectare agrarische cultuurgrond ^A	1.296	1.144
		gemiddelde aantal hectare cultuurgrond per bedrijf	5	6
	veehouderij	aantal rundveebedrijven	68	55
		aantal stuks rundvee	5.866	6.002
		aantal hectare agrarische cultuurgrond ^A	2.001	1.633
		gemiddelde aantal stuks rundvee per bedrijf	86	109
		gemiddelde aantal hectare cultuurgrond per bedrijf	29	30

^A het aantal hectare is bepaald op basis van het in tabel 7 opgenomen aantal in verhouding tot in tabel 8 opgenomen aantal hectare

Ontwikkeling (vooruitzicht)

Deze trends is door LTO Noord afdeling Westfriesland¹ uitgewerkt in een visie voor de agrarische bedrijfstak in het landbouwgebied. In kader 1 is de visie voor het landbouwgebied, en waar mogelijk ook voor het bestemmingsplangebied, voor de bestemmingsplanperiode uiteengezet.

¹ Van Leeuwen, A. (2012). Westfriesland in 2020, visie op de agribusiness. LTO Noord afdeling Westfriesland, Haarlem, 2012.

Wisselteelt

In Westfriesland vinden veel wisselteelten plaats, waarbij een veehouder een perceel eens in de 5 à 6 jaar gedurende één teeltseizoen verhuurt aan een bollen- of groenteteler. Door steeds nieuwe mestbeperkingen kan de uitputting van het land na verhuur voor bollen en groente soms niet meer opgelost worden. Hoewel voor de meeste verhuurders (melkveehouders) de voordelen van de nadelen winnen, zijn in het afgelopen decennium toch enkele veehouders gestopt met verhuur van land. Andere veehouders hebben de huurprijs verhoogd om de onkosten te kunnen dekken. Vervangend areaal voor bollen en groente is gevonden in de Flevopolder en de Noord-oostpolder.

Melkveehouderij

In de afgelopen 10 jaar is het aantal melkveebedrijven in Westfriesland afgenomen van ruim 280 bedrijven naar 160 bedrijven. In de omvang van de bedrijven is een duidelijke driedeling te herkennen; er zijn nog een aantal bedrijven met zo'n 70 koeien, ongeveer de helft van de bedrijven schommelt tussen de 100 en 120 koeien en een aantal bedrijven is opgeschaald naar 200 - 300 koeien. Hiermee is het aantal graasdieren in de afgelopen 10 jaar ongeveer gelijk gebleven, maar is de gemiddelde bedrijfsgrootte flink toegenomen. Ruim 50% van de bedrijven is inmiddels overgestapt op het melken met een melkrobot.

De ontwikkeling van bedrijven met 200 - 300 koeien is mogelijk gemaakt. Met de toegenomen omvang van bedrijven is het innovatievermogen en de diervriendelijkheid van de melkveehouderij zichtbaar toegenomen. Ontwikkelingen op gebied van diergezondheid, leefkwaliteit van de dieren en automatisering afgestemd op productinnovaties en marktbenadering zijn onderdeel van de bedrijfsvoering van de grote bedrijven. Bewezen is dat diervriendelijkheid resulteert in hogere productie en dus hebben inspanningen hiervoor met name op de grote bedrijven ook een economische drijfveer. Daarnaast is er ook juist op deze grote bedrijven een toenemende aandacht herkenbaar voor landschappelijke inpassing, maatschappelijk draagvlak en milieu. Zo zijn op enkele grote melkveebedrijven in Westfriesland momenteel klimaat neutrale stallen in ontwikkeling. Deze stallen zijn gericht op het verhogen van het rendement, maar ook op het sluiten van kringlopen, natuurlijk gedrag en welzijn van dieren, biodiversiteit en landschap.

Zowel voor de kleinere als voor de grote bedrijven geldt dat weidegang nog altijd de norm is. Dat het GLB anno 2020 sterk gericht is op de maatschappelijke wensen die door de markt niet vergoed worden (zoals bijvoorbeeld weidegang en beheer van het landschap) heeft hieraan een belangrijke bijdrage geleverd.

Bollenteelt

Door de sterke intensiveringsslag van de bollenbroeierijen, is er een groeiende vraag naar bloembollen. In Westfriesland is het areaal bollenland al decennia lang gelijk en is er nauwelijks mogelijkheid voor uitbreiding van het areaal. In Flevoland en de Noordoostpolder is het areaal bollenland het afgelopen decennium gegroeid met 10%. Hiermee zijn deze gebieden van toenemend belang voor de bollenbroeierij in Westfriesland, maar ook hier lijkt de grens voor verdere uitbreiding van het areaal te zijn bereikt. Daarnaast telen enkele Westfriese ondernemers bollen elders op de wereld, maar deze productie is en blijft kleinschalig.

De gevoeligheid van de bollen voor de juiste klimatologische omstandigheden en de juiste grondsoort maken het moeizaam om op een andere plek dan in Nederland kwalitatief hoogwaardige bollen te telen. Vanwege de toenemende vraag en de beperkte mogelijkheden voor areaaluitbreiding van de bollensector is er in de afgelopen jaren veel aandacht besteed aan intensivering van de sector. En met resultaat. Anno 2020 worden meer dan 700.000 bollen per ha geoogst. Dit betekent een flinke groei ten opzichte van 2011. De belangrijkste oorzaak van de groei is de minimalisering van het aantal onbruikbare producten dat een oogst oplevert. Anno 2020 is het gemiddelde Westfrieze bollenbedrijf 25 ha groot. Dit betekent dus een gemiddelde productie van 17,5 miljoen bollen per jaar.

Waar in 2011 veel bollenkwekerijen tevens bollen broeiden, is specialisering in danwel de kwekerij, danwel de broeierij de norm in 2020. Een aantal bedrijven combineren beide activiteiten echter nog vanuit overwegingen als arbeidsverdeling over het jaar en benutting van materieel. Een andere trend is de verschuiving in de markt. Er worden steeds minder bollen en steeds meer bloemen geëxporteerd. Bollenkwekers en bollenbroeiers zijn daarmee in toenemende mate afhankelijk van elkaar. De meeste bollenkwekers hebben momenteel een samenwerkingsverband met een bollenbroeier.

Andere trend die gerelateerd is aan de Westfrieze bollenbedrijven is de doorgaande groei van de pioenenteelt. In de afgelopen jaren is de omvang van deze teelt (binnen en buiten Westfriesland) verdubbeld.

Bollenbroei

In de Westfrieze bollenbroeierijen worden voornamelijk tulpen gebroeid. Het aantal tulpen dat in Nederland wordt geteeld is in de afgelopen 10 jaar met bijna 50% gegroeid van 1,7 miljard tulpen naar 2,5 miljard tulpen. Bijna 60% hiervan, 1,5 miljard tulpen, wordt uitgebroeid in Westfriesland. Met de doorgaande specialisering van bollenbroeierijen en bollenkwekerijen is de schaalvergroting van de bedrijven hard gegaan. Waar er in 2010 nog veel bollenbroeierijen bestonden met een productie van minder dan 5 miljoen bloemen, produceren de kleinste bedrijven in 2020 ongeveer 20 miljoen bloemen. Van de 175 bedrijven met bollenbroei in 2010, zijn er in 2020 nog circa 35 over. De kleinste bollenbroeibedrijven in Westfriesland hebben een productie van 20 miljoen bloemen, een aantal grote bedrijven bereiken een productie van 120 miljoen bloemen, voornamelijk tulpen, per bedrijf. Nog slechts enkele kleine broeierijen weken hun bollen zelf.

In de afgelopen 10 jaar hebben enkele Westfrieze koploperbedrijven gezamenlijk onderzoek laten doen en kennis gedeeld, waardoor innovaties konden uitgroeien tot breed ingevoerde teeltsystemen en marktbenaderingen. De enorme intensiveringsslag die de bollenbroei in het afgelopen decennium heeft doorgemaakt is voor een groot deel de verdienste van de doorontwikkeling en grootschalige invoering van de meerlagige teelten en telen met LED verlichting. Daarnaast hebben veel bedrijven zich anno 2020 verbreed, door zich toe te leggen op verwerking en sortering van producten tot kant- en klare eindproducten zoals bijvoorbeeld mixboeketten.

Fruitteelt

De modernisering van fruitbedrijven is de afgelopen jaren iets achtergebleven bij andere sectoren door twee redenen. Enerzijds zijn er door gebrek aan bedrijfsopvolgers in de afgelopen jaren weinig fruitbedrijven overgenomen door jonge, ambitieuze ondernemers, anderzijds gaat het invoeren van innovaties in de fruitteelt relatief langzamer gaat dan in andere sectoren door de levensduur van de fruitbomen. Door inspanningen van de fruitsector is het vooruitzicht voor nieuwe instroom van jonge ondernemers voor de komende jaren beter.

Hoewel relatief langzamer, leidt mechanisatie en automatisering echter toch tot modernisering van de Westfrieze fruitbedrijven. Na jaren van onderzoek, pilots en bijstellen gebeurt op enkele grote bedrijven het plukken, het spuiten, het snoeien en het dunnen nu deels geautomatiseerd. Een aantal fruitbedrijven in Westfriesland is in het afgelopen decennium doorgroeid tot 80 ha. De kleinste hardfruitbedrijven zijn ca. 25 ha. De perceelstructuur en -grootte van de boomgaarden die het afgelopen decennium zijn aangeplant of heringericht zijn aangepast op de nieuwe gemechaniseerde werkwijze.

Behalve de mechanisering en automatisering hebben er nog twee belangrijke veranderingen plaatsgevonden waardoor de fruitteeltsector in Westfriesland zich vooruitstrevend ontwikkelt. Ten eerste zijn er, ten einde het fruit te beschermen tegen weersinvloeden, in samenspraak met de verschillende gemeentes, goede en werkbare afspraken gemaakt over het gebruik van regenkappen of hagelnetten van april tot september. Daarnaast is de doorvoercapaciteit van het watersysteem op verschillende plaatsen significant vergroot, waardoor voldoende water voor nachtvorstberegening op de fruitbedrijven kan worden gegarandeerd. Door het wegnemen van deze drempels zijn in het afgelopen decennium de randvoorwaarden gecreëerd voor een moderne en innovatieve fruitsector.

Daar staat tegenover dat, met name op de grotere bedrijven een toenemende aandacht waarneembaar is voor landschappelijke inpassing en maatschappelijk draagvlak. Zo besluiten grote bedrijven bijvoorbeeld steeds vaker om aan de voorzijde en/of aan de windluwe zijde van de percelen een strook vrij te laten van gewas, waardoor de verplichte haag (voor emissie) kan worden weggelaten en de boomgaarden weer zichtbaar worden voor de passant en bijdragen aan de landschappelijke kwaliteit van Westfriesland.

Ook de Westfrieze fruitbedrijven werken constant aan een efficiënte en doeltreffende marktbenadering. De NFO productgroep Peer (voorheen TVC = Telersvereniging Conference), heeft de laatste jaren bijvoorbeeld grote stappen gemaakt in het verbeteren van de afzet van de Conference peer. Door een focus op samenwerking tussen de telers, het verbeteren van de (toegankelijkheid van) actuele marktinformatie en het actief en gezamenlijk werken aan de bekendheid van het product is het marktaandeel van de Westfrieze Conference peer in Nederland fors toegenomen. Westfriesland staat steeds meer bekend als de regio met dé kwaliteitspeer van Nederland.

(Vollegronds) groenteteelt

Baanbrekende innovaties in de vollegrondsgroenteteelt hebben in deze sector, meer nog dan in andere, voor een grote omslag gezorgd. Na enkele geslaagde experimenten met verschillende gewassen zijn vanaf 2011 een aantal grote bedrijven overgeschakeld op waterteelt, o.a. voor sla, bloemkool en broccoli. Veel voormalig arbeidsintensieve processen zijn geautomatiseerd en (vollegronds)groentetelers vervangen de chemische gewasbeschermingsmiddelen steeds vaker door biologische gewasbeschermingsmiddelen.

Evenals in de glastuinbouw mogen vele Westfriese groentebedrijven anno 2020 het milieulabel dragen.

Meerlagenteelt

Een andere trend is dat steeds meer groenten meerlaags in kassen gekweekt worden. Vanwege de grote omslag van teelttechniek en bedrijfsinrichting die hiermee gepaard gaat, zijn deze teelten niet opgepakt door de voormalig vollegrondsgroentetelers, maar door glastuinbouwondernemers. Deze teelten worden dan ook niet langer gerekend tot de (vollegronds)groenteteelt maar tot de glastuinbouw.

Met de waterteelt en de toenemende automatisering is de vollegrondsgroenteteelt in de afgelopen jaren enorm geïntensiveerd. Voor de hoeveelheid producten die bijvoorbeeld in 1 ha waterbakken worden geteeld, is soms wel 8 ha vollegrond nodig en telen in (water)bakken maken wisselteelten niet langer noodzakelijk. In tegenstelling tot veel andere sectoren daalt de grondbehoefte van de Westfriese groentebedrijven door de waterteelt. Bovendien zijn de nieuwe waterteelten niet meer afhankelijk van de vruchtbare, Westfriese zeekleigronden. Hierdoor zie je steeds meer bedrijven marktgedreven een tweede locatie buiten Westfriesland in gebruik nemen en/of internationaliseren. Zoals bij bollenbroeierijen al langer het geval is, wordt de omvang van groentebedrijven hiertoe niet langer uitgedrukt in aantal hectare, maar in aantal producten of gewicht aan producten.

Voor veel gewassen blijkt de waterteelt en/of de meerlagenteelt in kassen echter (nog) geen alternatief te vormen. Deze teelten blijven afhankelijk van goede gronden. De vrijgekomen gronden door teelten die uit de grond zijn gehaald, worden vanwege hun geschikte kwaliteit veelal voor schaalvergroting van de vollegrondsteelten ingezet. Bijna alle groentetelers, ook degenen die ten dele zijn omgeschakeld naar waterteelt, hebben groente in de vollegrond staan en zodoende houden de schaalvergroting van de vollegrondsgroente en de afgenomen grondbehoefte voor teelten op water en in lagen elkaar vooralsnog in evenwicht qua gebruiksoppervlakte.

Glastuinbouw

Door de aanleg van de regionale CO₂-leiding van de HVC (Alkmaar) via Alton en Agriport A7 naar Het Grootslag is een moderniseringsbeweging op gang gekomen in Het Grootslag. Het is voor bedrijven weer aantrekkelijk om te investeren in modernisering en uitbreiding van het bedrijf. Bovendien is de CO₂-leiding voor verspreid liggende bedrijven een grote stimulans gebleken te verplaatsen naar één van de glasconcentratiegebieden van de Glasdriehoek. Het laatste decennium is er ca. 60 ha nieuw glas bijgekomen in Het Grootslag. Het betreft zowel een aantal nieuwe bedrijven als uitbreidingen van bestaande bedrijven. De kleinste bedrijven zijn inmiddels opgeschaald naar 10 - 20 ha, afhankelijk van het soort teelt. In Het Grootslag is anno 2020 geen ruimte meer voor nieuwe glasuitbreidingen.

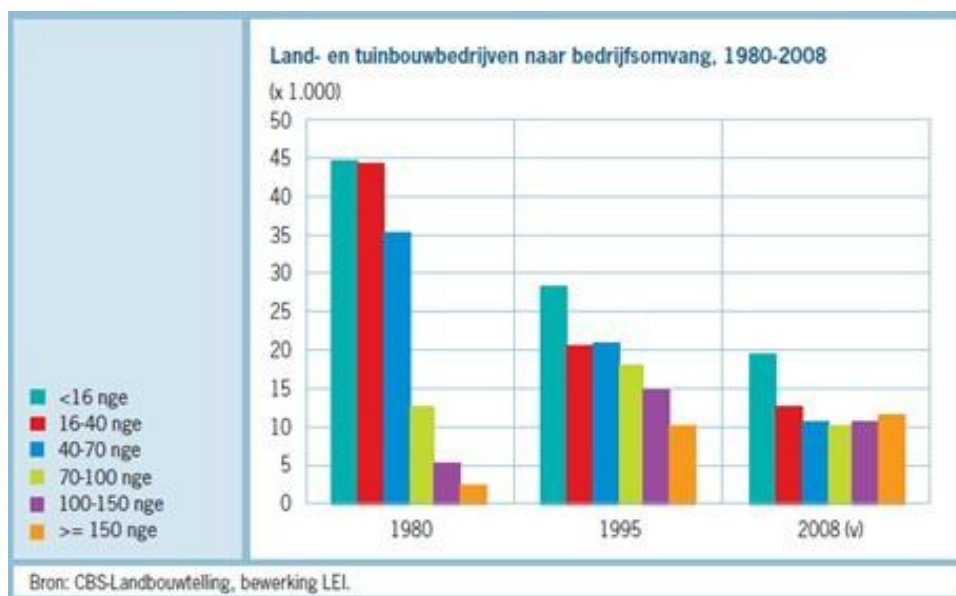
Bijlage 6:
Modelbedrijven

Uit de ontwikkelingen en trends, zoals die in bijlage 5 van het planMER bestemmingsplan Drechterland Zuid zijn uiteengezet, blijkt dat er een schaalvergroting bij agrarische bedrijven blijft plaatsvinden: het aantal bedrijven neemt af en het gemiddelde aantal hectare agrarische cultuurgrond en het gemiddeld aantal dieren per bedrijf neemt toe.

Uit de resultaten van een door Berkhout¹ uitgevoerd onderzoek blijkt dat de schaalvergroting weliswaar een sterke trend is, maar er ook een soort splitsing in kleine en grote agrarische bedrijven plaatsvindt. In de periode van 1995 tot en met 2008 was het aantal agrarische bedrijven tot 40 Nederlandse Grootte Eenheid (NGE) met 43% in verhouding onveranderlijk en is het aantal bedrijven vanaf 100 NGE in verhouding toegenomen van 22% naar 30%. Het aantal agrarische bedrijven van 40 NGE tot 100 NGE is in verhouding afgenomen van 35% naar 28%. In tabel 1 is een overzicht van deze ontwikkeling opgenomen en figuur 1 is deze ontwikkeling weergegeven.

Tabel 1. Agrarische bedrijven naar bedrijfsgrootte in 1995 en 2008 (bron: Landbouw- Economisch Bericht 2009)

bedrijfsgrootte (NGE)	1995	2008
tot 40 NGE	43%	43%
van 40 NGE tot 100 NGE	35%	28%
vanaf 100 NGE	22%	30%
totaal	100%	101%

Figuur 1. Agrarische bedrijven naar bedrijfsgrootte in 1995 en 2008 (bron: Landbouw-Economisch Bericht 2009)

Door Berkhout worden agrarische bedrijven tot 40 NGE aangeduid als kleine bedrijven. Het grootste deel van het inkomen van de agrarisch ondernemer van dergelijke bedrijven komt van buiten het bedrijf. Een agrarisch bedrijf met een dergelijke bedrijfsgrootte is dan ook meer een agrarisch hobbybedrijf. De in verhouding beperktere afname van het aantal kleine agrarische bedrijven hangt gedeeltelijk samen met het geleidelijk staken van middelgrote bedrijven waardoor de bedrijfsgrootte van deze bedrijven ook tot ten hoogste 40 NGE afneemt.

¹ Berkhout, P. en C. van Bruchem (red.) (2009). Landbouw-Economisch Bericht 2009. LEI Wageningen UR, Den Haag, 2009.

Eén NGE komt overeen met ongeveer € 1.400,-. In het algemeen is het uitgangspunt dat een agrarisch bedrijf van ongeveer 70 NGE, één voltijds werkplek (één fulltime-equivalent (fte)) biedt.

Uit de resultaten van het door Berkhout uitgevoerde onderzoek blijkt dat het niet makkelijk is om te bepalen welke agrarische bedrijven in de onderzoeksperiode gestaakt zullen worden en welke bedrijven zullen uitbreiden. Op basis hiervan is de keuze gemaakt om in het onderzoek voor de plan-m.e.r. een ontwikkelingsmodel in hoofdlijnen uit te werken.

In het advies van de commissie is ook opgemerkt dat omdat er *“binnen de bestemming Agrarisch uiteenlopende activiteiten (boom- en fruitteelt en veeteelt) mogelijk zijn, ook uiteenlopende effecten verwacht worden op verschillende milieuonderdelen. De “worst case”-situatie van de boom- en fruitteelt betreft vooral milieueffecten op landschap, weidevogels (natuur) en cultuurhistorie. Voor de veeteelt betreft de “worst case”-situatie vooral milieueffecten op stikstof- (natuur), geur- en fijnstofemissie (lucht)”*.

Op basis van het advies van de Commissie voor de m.e.r. is het voornemen op basis van twee “worst case”-situaties uitgewerkt:

1. Voornemen 1 - *““worst case”-situatie op basis van de maximale invulling boom- en fruitteelt”*.
2. Voornemen 2 - *““worst case”-situatie op basis van de maximale invulling veeteelt”*.

Hierna zijn in het ontwikkelingsmodel dan ook twee modelbedrijven uitgewerkt: een modeltuinbouwbedrijf en een modelveehouderijbedrijf.

Modeltuinbouwbedrijf

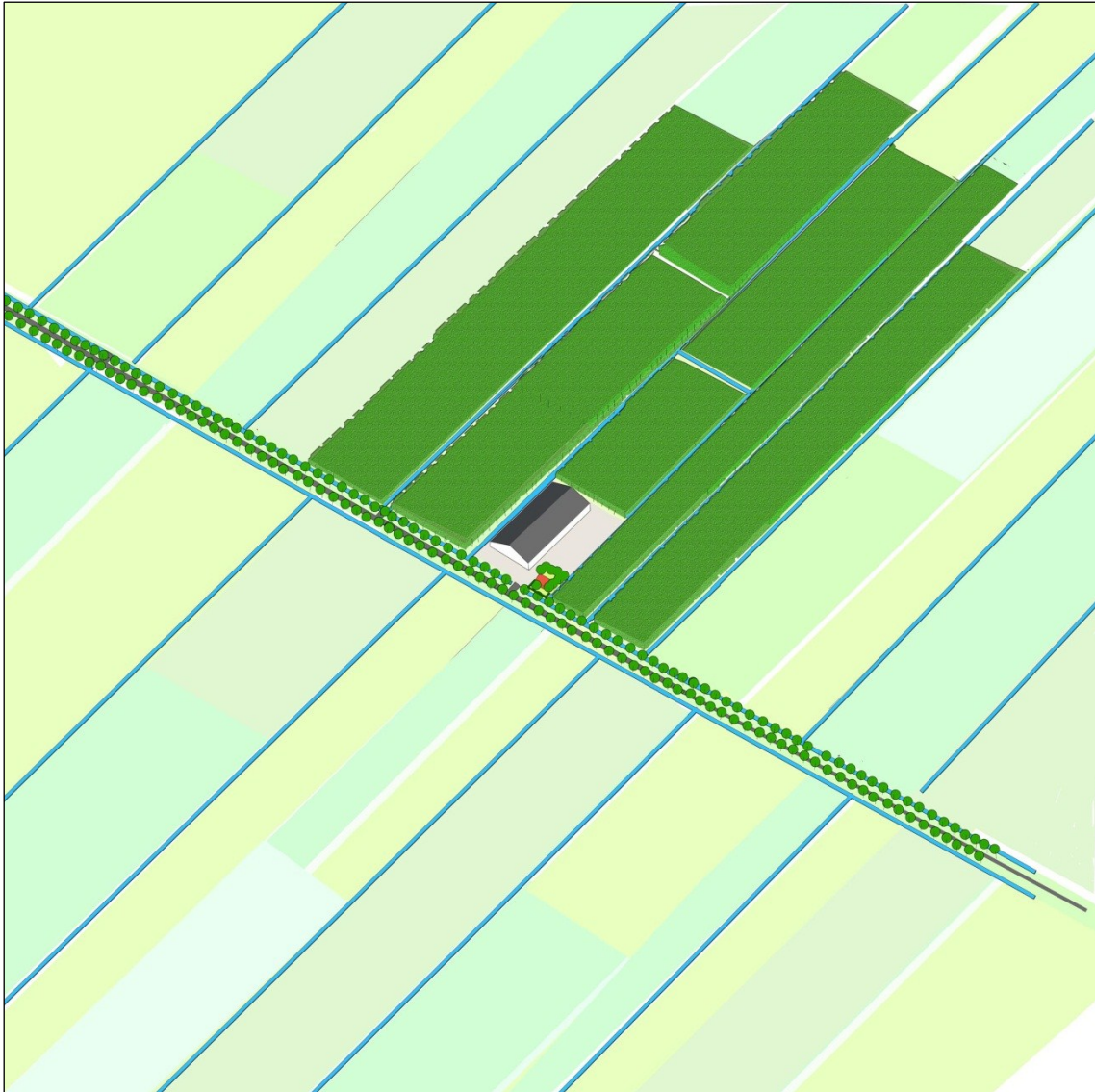
In het advies van de Commissie voor de m.e.r. is opgemerkt dat *“De “worst case”-situatie van de boom- en fruitteelt vooral milieueffecten op landschap, weidevogels (natuur) en cultuurhistorie betreft”*. Milieueffecten worden vooral verwacht door het planten van fruitbomen (en andere bomen als windscherm). Op basis hiervan is de keuze voor een fruitteeltbedrijf als modeltuinbouwbedrijf gemaakt. Vanwege de verwachte milieueffecten is vooral ook het gebruik van de agrarische cultuurgronden ten minste zo belangrijk als het gebruik van de gronden binnen het agrarisch bouwvlak.

Op grond van het (voor)ontwerpbestemmingsplan is de vestiging van 185 (model)fruitteeltbedrijven mogelijk (op de verbeelding van het (voor)ontwerpbestemmingsplan zijn 185 agrarische bouwvlakken opgenomen waarbinnen de vestiging van een agrarisch bedrijf mogelijk is). De oppervlakte agrarische cultuurgrond in het bestemmingsplangebied is 2.637 hectare (op de verbeelding van het (voor)ontwerpbestemmingsplan is dit deel van de gronden in het bestemmingsplangebied, met uitzondering van de agrarische bouwvlakken bestemd als Agrarisch). Dit betekent dat er per modelfruitteeltbedrijf gemiddeld ongeveer 15 hectare agrarisch cultuurgrond aanwezig is (uitgangspunt hierbij is dat alle agrarische cultuurgrond in de gemeente Drechterland beschikbaar is voor de modelfruitteeltbedrijven). Uit een willekeurige vergelijking van verschillende fruitteeltbedrijven blijkt dat dergelijke bedrijven binnen een agrarisch bouwvlak van ten hoogste 0,75 hectare gevestigd kunnen worden. Het modelfruitteeltbedrijven is dan ook binnen een bouwvlak van 0,75 hectare gevestigd.

Modelfruitteeltbedrijf (fruitteelt)

Het modelfruitteeltbedrijf is een nieuw fruitteeltbedrijf binnen een agrarisch bouwvlak van 0,75 ha. Bij het modelfruitteeltbedrijf is 15 hectare agrarische cultuurgrond aanwezig. De landschappelijke inpassing van dit bedrijf is binnen het bouwvlak aangelegd. Binnen het bouwvlak is, op een erf van 500 m², ook een bedrijfswoning van 300 m² gebouwd. De goot- en bouwhoogte van de woning zijn achtereenvolgens 4 en 10 meter.² Het andere deel van het bouwvlak wordt gebruikt voor de werkelijke bedrijfsactiviteiten. Hiervoor is binnen het bouwvlak één bedrijfsgebouw van 40 bij 80 meter (3.200 m²) gebouwd. Dit gebouw wordt gebruikt voor het verwerken en opslaan van de oogst in verwerkings- en koelruimten. Daarbij is er in het gebouw ook ruimte voor het stallen van werktuigen en dergelijke. Om de zogenoemde kuubskisten waarin de oogst wordt opgeslagen in het gebouw te kunnen stapelen heeft het gebouw een goothoogte van 5 meter. De bouwhoogte van het gebouw is 10 meter. De andere gronden binnen het bouwvlak zijn verhard en worden gebruikt als werkruimte voor het (tijdelijk) opslaan van kuubskisten, het lossen van de zogenoemde pluktreinen bij het oogsten en dergelijk. De agrarische cultuurgronden worden voor de fruitteelt gebruikt. In figuur 2 is het modelfruitteeltbedrijf in vogelvlucht weergegeven.

² Zie ook Visser, A. (2009). Adviesboek De Nije Pleats yn Fryslân. Provincie Fryslân, Leeuwarden, 2009.

Figuur 2. Modelfruitteeltbedrijf in vogelvlucht

Modelveehouderijbedrijf

In het advies van de Commissie voor de m.e.r. is opgemerkt dat “voor de veeteelt de “worst case”-situatie vooral milieueffecten op stikstof- (natuur), geur- en fijnstofemissie (lucht) betreft”. In het voornemen zijn zogenoemde grondgebonden en niet-grondgebonden agrarische bedrijven onderscheiden. Zoals opgemerkt zijn in het voornemen agrarische bouwvlakken van ten hoogste 2 hectare voorzien. Hierbij zijn de niet-grondgebonden agrarische bedrijven beperkt tot de bestaande bedrijven en de bestaande grootte. Binnen de agrarische bouwvlakken is dan ook alleen de uitbreiding van grondgebonden agrarische bedrijven mogelijk.

Een voorbeeld van een grondgebonden agrarisch bedrijf is een melkrundveehouderijbedrijf. Er worden vooral milieueffecten verwacht door de toename van het aantal dieren op veehouderijbedrijven en de toename van de stikstofemissie (ammoniakemissie) die hiermee samenhangt. Uit de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav) blijkt dat de ammoniakemissie (per dierplaats) van andere diersoorten in vergelijking met rundvee beperkt is. Op basis hiervan is de keuze gemaakt voor een melkrundveehouderijbedrijf als modelveehouderijbedrijf.

In tabel 2 is een overzicht opgenomen van:

- het aantal melkrundveehouderijbedrijven;
- het aantal stuks melkrundvee in de gemeente Drechterland;
- het aantal stuks vee per bedrijf,

wanneer de ontwikkelingen en trends zoals die in bijlage 5 van het planMER bestemmingsplan Drechterland Zuid zijn uiteengezet, ook in de onderzoeksperiode blijven plaatsvinden.

Tabel 2. Aantal melkrundveehouderijbedrijven, stuks melkrundvee (met inbegrip van jongvee) in de gemeente Drechterland en per bedrijf in 2002, 2011 en 2023 (bron: CBS StatLine, augustus 2012)

	aantal		
	2002	2011	2023
melkrundveebedrijven	68	55	41
melkrundvee	5.866	6.002	6.188
melkrundvee per bedrijf	86	109	151

Uit tabel 2 blijkt dat wanneer de ontwikkelingen en trends in de onderzoeksperiode blijven plaatsvinden, er sprake is van een duidelijke schaalvergroting bij melkrundveehouderijbedrijven. Op basis hiervan kan een modelmelkrundveehouderij omschreven worden als een bedrijf waar 151 stuks melkrundvee gehouden worden. Hiervan zijn er in de gemeente 41 gevestigd. Zoals hiervoor al is opgemerkt is op grond van het (voor)ontwerpbestemmingsplan echter de vestiging van 185 modelbedrijven mogelijk. Van de 185 agrarische bouwvlakken zijn 3 in het bijzonder als “intensieve veehouderij” aangeduid. Dit betekent dat op grond van het (voor)ontwerpbestemmingsplan de vestiging van 182 grondgebonden en 3 niet-grondgebonden modelbedrijven mogelijk is.

Dit betekent dat in het ontwikkelingsmodel een keuze gemaakt moet worden over welke melkrundveehouderijbedrijven gestaakt worden in de onderzoeksperiode en welke bedrijven uitbreiden. Zoals hiervoor al is opgemerkt, is dit niet makkelijk. Het maken van deze keuze is, op basis van een goede onderbouwing, ook niet mogelijk. De resultaten van het door Berkhout uitgevoerde onderzoek in overweging nemende kan er, als voorbeeld, namelijk niet van worden uitgegaan dat vooral de kleine agrarische bedrijven gestaakt worden.

Het ontwikkelingsmodel moet dan ook op een andere manier worden uitgewerkt. Hiervoor zijn twee mogelijkheden onderscheiden:

1. Een modelveehouderijbedrijf (ontwikkelingsmodel 1) waarbij het aantal dieren wordt bepaald op basis van de oppervlakte van het agrarisch bouwvlak. Uitgangspunt hierbij is dat binnen het bouwvlak het ten hoogste mogelijke aantal dieren wordt gehouden dat mogelijk is binnen het bouwvlak, onafhankelijk van de beschikbare agrarische cultuurgrond. In die zin is er dan ook sprake van een niet-grondgebonden agrarisch bedrijf.
2. Een modelveehouderijbedrijf (ontwikkelingsmodel 2) waarbij het aantal dieren wordt bepaald op basis van de oppervlakte beschikbare agrarische cultuurgronden. Uitgangspunt hierbij is dat de oppervlakte agrarische cultuurgronden, onder andere in verband met de meststoffenhuishouding, een bepaald aantal dieren kan ondersteunen. In die zin is er sprake van een grondgebonden agrarisch bedrijf.

Op basis van ontwikkelingsmodel 1 wordt inzicht verkregen in de milieueffecten, wat betreft de ammoniakemissie, in de minst gunstige situatie van de agrarisch bouwvlakken afzonderlijk. Dit is een “voordeel” in vergelijking met ontwikkelingsmodel 2. Een “nadeel” van ontwikkelingsmodel 1

is echter, zoals uit de uiteenzetting hierna blijkt, dat er in dit model sprake is van een onwaarschijnlijk aantal stuks (melk(rund))vee in de gemeente Drechterland van alle modelveehouderijbedrijven gezamenlijk. Dit betekent dat het beeld van de gezamenlijke milieueffecten op basis van dit ontwikkelingsmodel ook onwaarschijnlijk is. Andersom zijn dit de “voor- en nadelen” van ontwikkelingsmodel 2.

Ontwikkelingsmodel 1

Grondgebonden modelveehouderijbedrijf

Op basis van ervaringsgetallen kunnen binnen een agrarisch bouwvlak ongeveer 150 stuks melk- en kalfkoeien (Rav-categorie A 1) en 105 stuks vrouwelijk jongvee (Rav-categorie A 3) per hectare kunnen worden gehouden^{3, 4}. Op basis van dit uitgangspunt is, binnen een agrarisch bouwvlak van ten hoogste 2 hectare, zoals dat in het voornemen is voorzien, het houden van 300 stuks melk- en kalfkoeien en 210 stuks vrouwelijk jongvee mogelijk. Dit aantal is met inbegrip van de ruimte voor de opslag van voer, het stallen van werktuigen en dergelijke binnen het agrarisch bouwvlak.

In het voornemen worden er op basis van dit modelveehouderijbedrijf in het bestemmingsplangebied 54.600 stuks melk- en kalfkoeien en 38.220 stuks vrouwelijk jongvee gehouden. Ter vergelijking: uit de ontwikkelingen en trends zoals die in bijlage 5 van het planMER bestemmingsplan Drechterland Zuid zijn uiteengezet en in tabel 2 zijn weergegeven, blijkt dat er in 2023 in het plangebied 6.188 stuks melkrundvee worden gehouden.

Niet-grondgebonden modelveehouderijbedrijf

De agrarische bouwvlakken bij bestaande intensieve veehouderijbedrijven in het bestemmingsplangebied zijn op grond van het (voor)ontwerpbestemmingsplan in het bijzonder als “intensieve veehouderij” aangeduid. Binnen deze bouwvlakken is de uitbreiding van de bestaande intensieve veehouderijbedrijven mogelijk. In tabel 3 is een overzicht opgenomen van de agrarische bouwvlakken die als “intensieve veehouderij” zijn aangeduid.

Tabel 3. Agrarische bouwvlakken die als “intensieve veehouderij” zijn aangeduid

adres	oppervlakte (ha)
Hemweg 2, Wijdenes	1,613
Hemweg 8, Wijdenes	1,157
Koggeweg 17, Venhuizen	1,534

Uit tabel 3 blijkt dat de grootte van de agrarische bouwvlakken die als “intensieve veehouderij” zijn aangeduid per bouwvlak verschilt. Dit betekent dat ook de mogelijkheden voor uitbreiding van de intensieve veehouderijbedrijven binnen deze agrarische bouwvlakken verschillen.

³ Blanken, K. (2011). Handboek Melkveehouderij 2011. Wageningen UR Livestock Research, Lelystad, 2011.

⁴ Arcadis (2011). MER Bestemmingsplannen Buitengebied gemeente Apeldoorn. Gemeente Apeldoorn, Apeldoorn, 2011.

Uit tabel 4 blijkt dat de ammoniakemissie per m² stalruimte van andere diersoorten in het algemeen beperkt is in vergelijking met de ammoniakemissie van vleesvarkens. Op basis hiervan is de keuze voor een varkenshouderijbedrijf als niet-grondgebonden modelveehouderijbedrijf gemaakt.

Tabel 4. Ammoniakemissie per m² stalruimte van verschillende diersoorten

	varkens			pluimvee
	kraamzeugen	vleesvarkens	legkippen	vleeskuikens
dierplaatsen per m ² (stuks) ^A	0,44	1,00	9,00	21,00
emissiewaarde per dierplaats (kg per jaar) ^B	2,900	1,400	0,125	0,045
ammoniakemissie (kg per jaar per m ²)	1,276	1,400	1,125	0,945

^A Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (2007). Informatiedocument Leefoppervlaktes in de Intensieve Veehouderij. Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, Den Haag, 2007

^B Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij

Zonder aanvullende onderbouwing is het uitgangspunt hier dat binnen een agrarische bouwvlak 3.000 vleesvarkens (Rav-categorie D 3) per hectare kunnen worden gehouden. In tabel 5 is een overzicht opgenomen van het aantal vleesvarkens dat op basis van dit uitgangspunt binnen de agrarische bouwvlakken die als “intensieve veehouderij” zijn aangeduid kunnen worden gehouden.

Tabel 5. Aantal vleesvarkens per agrarische bouwvlak die als “intensieve veehouderij” is aangeduid

adres	oppervlakte (ha)	vleesvarkens (st)
Hemweg 2, Wijdenes	1,613	4.839
Hemweg 8, Wijdenes	1,157	3.471
Koggeweg 17, Venhuizen	1,534	4.602

Ontwikkelingsmodel 2

Grondgebonden modelveehouderijbedrijf

De vraag is of de vestiging van 185 van de hiervoor onder ontwikkelingsmodel 1 uiteengezette modelmelkrundveehouderijbedrijven in het bestemmingsplangebied mogelijk is. Op grond van het (voor)ontwerpbestemmingsplan is namelijk alleen de vestiging van zogenoemde grondgebonden agrarische bedrijven binnen de agrarische bouwvlakken (van ten hoogste 2 hectare) mogelijk. De vraag is of in en in de directe omgeving van het bestemmingsplangebied voldoende agrarische cultuurgrond aanwezig is om een dergelijk aantal modelmelkrundveehouderijbedrijven te ondersteunen.

Zoals hiervoor ook al is opgemerkt is de oppervlakte agrarische cultuurgrond in het bestemmingsplangebied 2.637 hectare. Op basis van het modelmelkrundveehouderijbedrijf zoals dat hiervoor is uiteengezet is het gemiddelde aantal stuks melk- en kalfkoeien per hectare ongeveer 20. Een dergelijk aantal is, onder andere in verband met de meststoffenhuishouding, niet mogelijk. Ook blijkt uit de informatie van het CBS dat er 2,5 stuks melk- en kalfkoeien per hectare agrarische cultuurgrond kunnen worden gehouden⁵.

Op basis hiervan is de keuze gemaakt om het aantal stuks melk(rund)vee te bepalen op basis van de oppervlakte agrarische cultuurgrond in het bestemmingsplangebied. Uitgangspunt hierbij is dat het gemiddeld aantal stuks melk- en kalfkoeien per hectare 2,5 is. Hierin is dan ook verwerkt dat

⁵ <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/landbouw/publicaties/artikelen/archief/1999/1999-0290-wm.htm>

mogelijk een deel van de modelmelkrundveehouderijbedrijven ook agrarische cultuurgronden buiten het bestemmingsplangebied gebruiken. Op basis van dit uitgangspunt is het houden van 6.593 stuks melk(rund)vee in de gemeente Drechterland mogelijk. Dit betekent ongeveer 36 stuks melk- en kalfkoeien per modelmelkrundveehouderijbedrijf. Op basis van de ervaringsgetallen dat binnen een agrarisch bouwvlak ongeveer 150 stuks melk- en kalfkoeien en 105 stuks vrouwelijk jongvee per hectare kunnen worden gehouden, is het houden van een dergelijk aantal stuks melk- en kalfkoeien ook binnen een agrarisch bouwvlak van 1 hectare mogelijk. Hieruit blijkt dat in dit ontwikkelingsmodel de oppervlakte van het bouwvlak wat dit betreft niet onderscheidend is.

Niet-grondgebonden modelveehouderijbedrijf

Het uitwerken van een ander niet-grondgebonden modelveehouderbedrijf in ontwikkelingsmodel 2 dan in ontwikkelingsmodel 1 is niet zinvol omdat het aantal dieren op dit modelbedrijf niet direct samenhangt met de oppervlakte agrarische cultuurgrond. Het niet-grondgebonden modelveehouderijbedrijf in ontwikkelingsmodel 2 is dan ook overeenkomstig het modelvarkenshouderijbedrijf in ontwikkelingsmodel 1.

Keuze voor een ontwikkelingsmodel

In het advies van de Commissie voor de m.e.r. over de reikwijdte en het detailniveau van het planMER is opgemerkt dat in het planMER “*de maximale effecten op het milieu*” moeten worden uiteengezet.

Het advies van de Commissie voor de m.e.r. in overweging nemende is de keuze gemaakt om bij de uitwerking van de “worst case”-situatie gebruik te maken van ontwikkelingsmodel 1. Het aantal dieren dat op het modelmelkrundveehouderijbedrijf gehouden wordt, is bepaald op basis van de oppervlakte van het agrarisch bouwvlak.

In tabel 6 is een overzicht opgenomen van de modelveehouderijbedrijven op basis van de oppervlakte van het bouw in het voornemen.

Tabel 6. Modelveehouderijbedrijven in voornemen 1

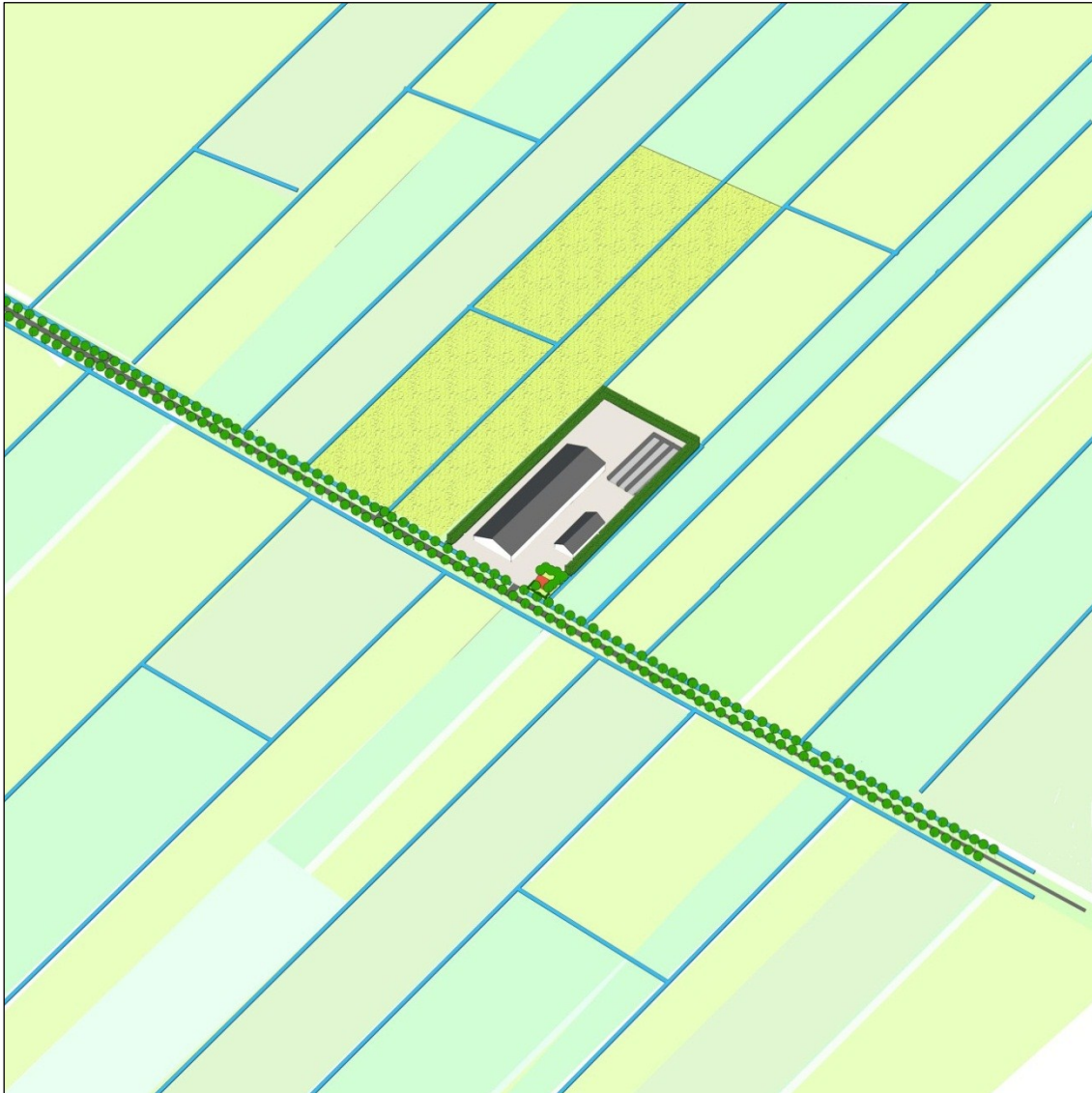
	voornemen
grondgebonden modelveehouderijbedrijf	
- oppervlakte agrarisch bouwvlak (ha)	2
- aantal melk- en kalfkoeien (st)	300
- aantal vrouwelijk jongvee (st)	210
niet-grondgebonden modelveehouderijbedrijf	
- oppervlakte agrarisch bouwvlak (ha)	1,157 - 1,613
- aantal vleesvarkens (st/ha)	3.000

Om een duidelijk beeld te krijgen van het modelmelkrundveehouderijbedrijf is hierna in hoofdlijnen een verdere omschrijving van het bedrijf opgenomen.

Modelmelkrundveehouderijbedrijf

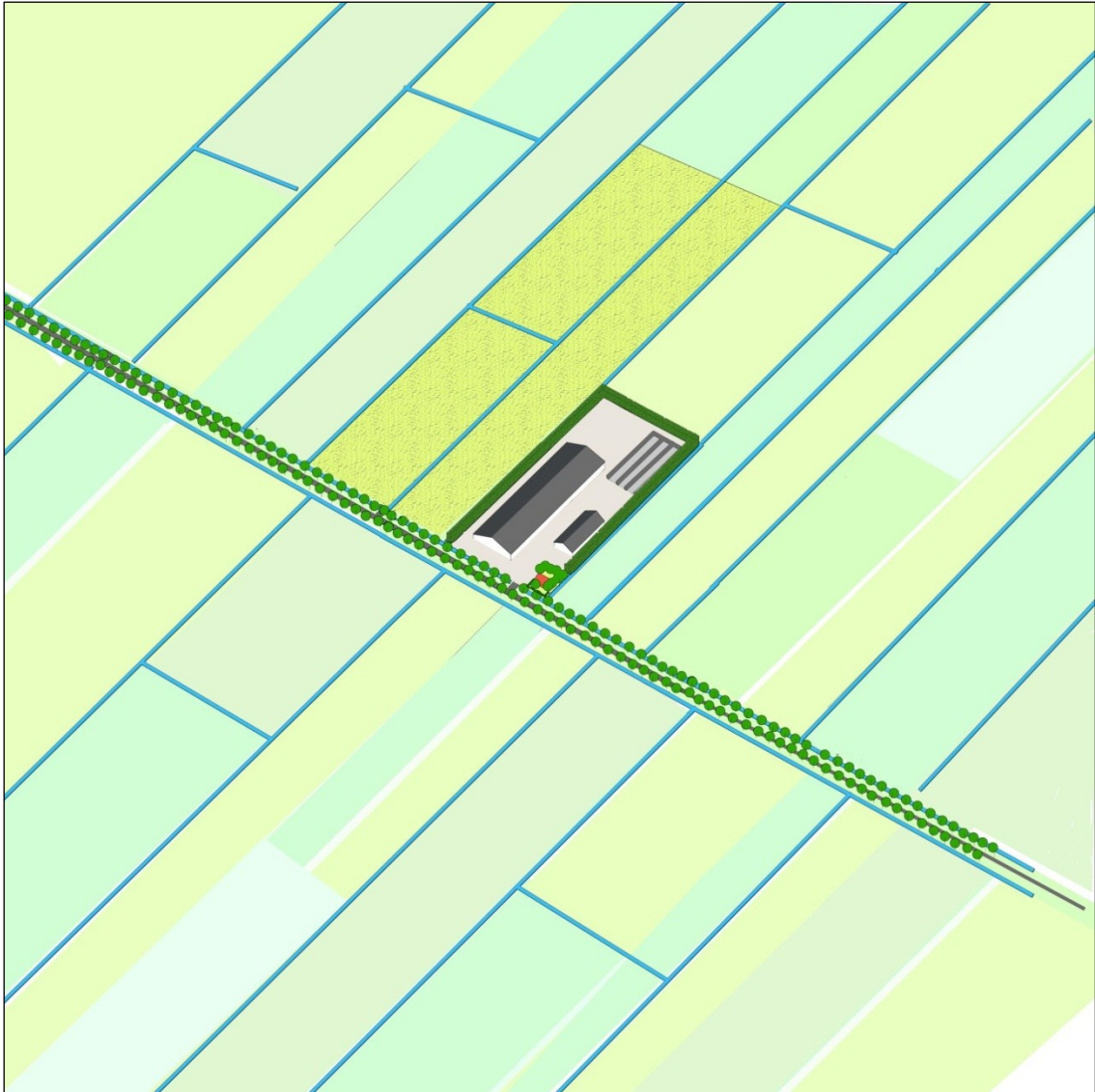
Het modelmelkrundveehouderijbedrijf is een nieuw bedrijf binnen een agrarisch bouwvlak van 2 hectare. De landschappelijke inpassing van dit bedrijf is binnen het bouwvlak aangelegd. De 300 stuks melk- en kalfkoeien en 210 stuks vrouwelijk jongvee worden in een nieuw stalgebouw van 40 bij 120 meter gehouden. De goot- en bouwhoogte van het stalgebouw zijn achtereenvolgens 5 en 10 meter. Voor de opslag van het voer zijn drie sleufsilos van 10 bij 60 meter gebouwd. De

muren van de silo's hebben een hoogte van 2 meter. De werktuigenberging, voor het stallen van de werktuigen, is 20 bij 40 meter en heeft een goot- en bouwhoogte van achtereenvolgens 4 en 8 meter. Binnen het bouwvlak is, op een erf van 500 m², ook een bedrijfswoning van 300 m² gebouwd. De goot- en bouwhoogte van de woning zijn achtereenvolgens 4 en 10 meter.⁶ De agrarische cultuurgronden worden vooral als gras- en weiland gebruikt. Op een klein deel van de gronden, ongeveer 20%, vindt de teelt van snijmaïs plaats. In figuur 3

figuur 3 is het modelmelkrundveehouderijbedrijf in vogelvlucht weergegeven.

⁶ Zie ook Visser, A. (2009). Adviesboek De Nije Pleats yn Fryslân. Provincie Fryslân, Leeuwarden, 2009.

Figuur 3. Modelmelkrundveehouderijbedrijf in vogelvlucht

B i j l a g e 7 :

O p g a v e Q u i c k s c a n h u l p

Naam	Soortgroep	Bescherming
tongvaren	vaatplanten	middelzwaar beschermd
wilde marjolein	vaatplanten	middelzwaar beschermd
kleine modderkruiper	vissen	middelzwaar beschermd
rivierdonderpad	vissen	middelzwaar beschermd
bittervoorn	vissen	streng beschermd
boomvalk	vogels	streng beschermd
buizerd	vogels	streng beschermd
gierzwaluw	vogels	streng beschermd
grote gele kwikstaart	vogels	streng beschermd
havik	vogels	streng beschermd
huismus	vogels	streng beschermd
kerkuil	vogels	streng beschermd
ooievaar	vogels	streng beschermd
ransuil	vogels	streng beschermd
roek	vogels	streng beschermd
slechtvalk	vogels	streng beschermd
sperwer	vogels	streng beschermd
steenuil	vogels	streng beschermd
wespendief	vogels	streng beschermd
zwarte wouw	vogels	streng beschermd
gewone dwergvleermuis	zoogdieren	streng beschermd
laatvlieger	zoogdieren	streng beschermd
rosse vleermuis	zoogdieren	streng beschermd
ruige dwergvleermuis	zoogdieren	streng beschermd
watervleermuis	zoogdieren	streng beschermd

Bron: © NDFF - quickscanhulp.nl 29-10-2012 16:54:38

Bijlage 8:
Uitgangspunten
geur-, fijnstof- en
stikstof-onderzoek

Geuronderzoek

Voor het planMER is onderzoek uitgevoerd naar de geurbelasting van de intensieve veehouderijbedrijven in het bestemmingsplangebied. Hierbij is gebruik gemaakt van het verspreidingsmodel V-Stacks gebied, versie 2010.1, bij de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv). De geuremissie van de intensieve veehouderij is bepaald op basis van de in bijlage 1 bij de Regeling geurhinder en veehouderij (Rgv) opgenomen geuremissiefactoren per diersoort.

Omdat de milieueffecten van geur ook over enige afstand kunnen plaatsvinden, kunnen deze ook buiten het bestemmingsplangebied plaatsvinden. Op basis van de Gebruikershandleiding V-Stacks gebied¹ is de keuze gemaakt om het onderzoeksgebied te beperken tot het bestemmingsplangebied en een zone van 2 kilometer direct om het plangebied. Het onderzoeksgebied is op kaart 3.1 van de kaartenbijlage weergegeven.

In tabel 1 zijn de uitgangspunten opgenomen die zijn gebruikt voor de invoer in het verspreidingsmodel.

Tabel 1. Uitgangspunten V-Stacks gebied, versie 2010.1

Gebieden	
Meteo Station	: Schiphol
Maximale afstand tussen receptorpunt en bron	: 2000
Raster X	: 132879
Raster Y	: 510550
Raster Lengte X	: 16000
Raster Gridpunten	: 17
Raster Breedte Y	: 14000
Aantal Gridpunten	: 15
Bron File Naam	: Voor de emissie in de referentiesituatie (bestaande situatie en autonome ontwikkeling), het voornemen en de alternatieven zijn verschillende invoerbestanden voor de emissiepunten opgesteld.
Receptor File Naam	: Voor de referentiesituatie (bestaande situatie en autonome ontwikkeling), het voornemen en de alternatieven is één invoerbestand voor de immissiepunten opgesteld. In dit bestand is één immissiepunt opgenomen met de volgende waarden:
	Identifier X-coördinaat Y-coördinaat NORM-OU
	1 140879 517550 4.5
Berekende ruwheid	: 0,17

Fijnstofonderzoek

Voor het planMER is onderzoek uitgevoerd naar de fijnstofbelasting van de veehouderijbedrijven in het bestemmingsplangebied. Hierbij is gebruik gemaakt van het verspreidingsmodel ISL3a, versie 2012-1. De fijnstofemissie van de veehouderij is bepaald op basis van de in maart 2012 door de minister van Infrastructuur en Milieu (I en M) vastgestelde emissiefactoren voor fijnstof voor de veehouderij.

¹ Agentschap NL, Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu e.a. (2010). Gebruikershandleiding V-Stacks gebied. Agentschap NL, Den Haag, 2010.

In de Handreiking fijn stof en veehouderijen² is opgemerkt dat “voor de meeste veehouderijen maximaal op een paar honderd meter afstand, maar vaak nog op veel kortere afstand, de bijdrage fijnstof van het veehouderijbedrijf niet in betekenende mate is”. Op basis hiervan is de keuze gemaakt om het onderzoeksgebied in beginsel te beperken tot het bestemmingsplangebied.

Op basis van het verspreidingsmodel ISL3a moet het onderzoeksgebied beperkt worden tot een gebied van ten hoogste 10 bij 10 kilometer en ten hoogste 50 agrarische bedrijven. Het bestemmingsplangebied is ongeveer 11 bij 9 kilometer. Dit betekent dat het onderzoeksgebied moet worden beperkt tot een deel van het bestemmingsplangebied. Naar aanleiding hiervan is de keuze gemaakt om het onderzoeksgebied op basis van de volgende uitgangspunten te bepalen:

- Het onderzoeksgebied betreft dat deel van het bestemmingsplangebied waar de dichtheid van de agrarische bedrijven het hoogst is.
- Het aantal niet-grondgebonden veehouderijbedrijven binnen het onderzoeksgebied is zo hoog mogelijk.
- Het aantal agrarische bedrijven is zo hoog mogelijk maar ten hoogste 50 stuks.

Op basis van deze uitgangspunten is de keuze gemaakt voor een onderzoeksgebied in het noorden van het bestemmingsplangebied (ten zuidwesten van Venhuizen) van 4,5 bij 1,5 kilometer. Het onderzoeksgebied is op kaart 5.1 van de kaartenbijlage weergegeven. Het aantal agrarische bedrijven in het onderzoeksgebied is 50 stuks.

In tabel 2 zijn de uitgangspunten opgenomen die zijn gebruikt voor de invoer in het verspreidingsmodel.

Tabel 2. Uitgangspunten ISL3a, versie 2012-1

Definiëren van Projecten, Bronnen en TBO	
Rasterpunt Linksonder, RD-Coörd. X	: 138986
Rasterpunt Linksonder, RD-Coörd. Y	: 518147
Raster lengte X	: 4500
Aantal gridpunten	: 46
Raster Breedte Y	: 1500
Aantal Gridpunten	: 16
Berekende ruwheid	: 0,20
Berekenen van een project	
Soort berekening	: PM10
Rekenjaar:	: 2012

Stikstofonderzoek

Voor het planMER is onderzoek uitgevoerd naar de stikstofbelasting (ammoniak) van de veehouderijbedrijven in het bestemmingsplangebied. Hierbij is gebruik gemaakt van het verspreidingsmodel OPS-Pro, versie 3.4. De ammoniakemissie van de veehouderij is bepaald op basis van de in de bijlage bij de Regeling ammoniak (Rav) en de in bijlage 1 bij het Besluit ammoniakemissie huisvestiging veehouderij (Bahv) opgenomen emissiefactoren per diercategorie.

² Infomil en Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu (2010). Handreiking fijn stof en veehouderijen. Agentschap NL, Den Haag, 2010.

Omdat de milieueffecten op natuur ook over enige afstand kunnen plaatsvinden, kunnen deze ook buiten het bestemmingsplangebied plaatsvinden. Uit ervaring blijkt dat de milieueffecten van activiteiten zoals die gebruikelijk op grond van een bestemmingsplan voor het landelijk gebied mogelijk worden gemaakt en waarbij ammoniakemissie plaatsvindt, nog op een afstand tot 30 kilometer duidelijk zijn waar te nemen. Op basis hiervan is de keuze gemaakt om het onderzoeksgebied te beperken tot het bestemmingsplangebied en een zone van 30 kilometer direct om het plangebied. Het onderzoeksgebied is op kaart 2.5 van de kaartenbijlage weergegeven.

In tabel 3 zijn de uitgangspunten opgenomen die zijn gebruikt voor de invoer in het verspreidingsmodel.

Tabel 3. Uitgangspunten OPS-Pro, versie 3.4

General	
Component	: NH3 (ammonium) - gas
Year	: 2012
Unit of deposition	: mol/(ha.y)
Emission	
Voor de emissie in de referentiesituatie (bestaande situatie en autonome ontwikkeling), het voornemen en de alternatieven zijn verschillende invoerbestanden opgesteld.	
Receptor	
Receptortype	: Midpoint of the grid cells of a grid specified by the user
X-coordinate of grid midpoint (m)	: 140879
Y-coordinate of grid midpoint (y)	: 517550,5
Grid cell dimensions, both directions (m)	: 100
Number of cells horizontally	: 714
Number of cells vertically	: 692
Meteo en roughness	
Type of meteo statistics	: Standard meteo - The same for all receptors
Meteorological period en region	: Annual average 2010, N-Groningen, N-Friesland, N-Holland
Surface roughness	: Varying between receptors and read from roughness grid
Roughness grid	: z0 for year period bases on LGN6

Bijlage 9:
Effectenindicator

Toelichting op de storingsfactoren

1 Oppervlakteverlies

Kenmerk: afname beschikbaar oppervlak leefgebied soorten en/of habitattypen.

Interactie andere factoren: verlies van oppervlakte leidt tot verkleining en in sommige gevallen ook tot versnippering van het leefgebied (zie aldaar). Een kleiner gebied heeft bovendien meer te leiden van randinvloeden: vaak is de kwaliteit van het leefmilieu aan de rand minder goed dan in het centrum van het gebied. Op deze manier leidt verlies oppervlakte mogelijk ook tot een grotere gevoeligheid voor bijvoorbeeld verdroging, verzuring of vermessing.

Werking: door afname van het beschikbare oppervlak neemt ook het aantal individuen van een soort af. Om duurzaam te kunnen voortbestaan moet elke soort uit een minimum aantal individuen bestaan; bij diersoorten wordt meestal van een minimum aantal paartjes (reproductieve eenheden) gesproken. Wanneer een populatie te klein wordt neemt de kans op uitsterven toe, zeker als deze populatie geen onderdeel uitmaakt van een samenhangend netwerk van leefgebieden. Bij een populatie die uit te weinig individuen bestaat, neemt ook de kans op inteelt toe en dus de genetische variatie af. Hierdoor wordt een populatie kwetsbaar voor veranderingen tengevolge van bijvoorbeeld predatie, extreme seizoensinvloeden of ziekten. Ook habitattypen kennen een ondergrens voor een duurzame oppervlakte.

2 Versnippering

Kenmerk: van versnippering is sprake bij het uiteenvallen van het leefgebied van soorten.

Interactie andere factoren: treedt op ten gevolge van verlies leefgebied of verandering in abiotische condities van het leefgebied. Kan leiden tot verandering in populatiedynamiek.

Gevolg: als het leefgebied niet meer voldoende groot is voor een populatie, of individuen van één populatie kunnen de verschillende leefgebieden niet meer bereiken, neemt de duurzaamheid van de populatie af. Een gevolg kan zijn een verandering op in de soortensamenstelling en het ecosysteem. Soorten zijn in verschillende mate gevoelig voor de versnippering van hun leefgebied. Het meest gevoelig zijn soorten met een gering verspreidingsvermogen, soorten die zich over de grond bewegen en soorten met een grote oppervlaktebehoefte. Versnippering door barrières zoals wegen en spoorlijnen leidt mogelijk ook tot sterfte van individuen en kan zo effect hebben op de populatiesamenstelling. Bij versnippering moet men altijd goed rekening houden met het schaalniveau van het populatienetwerk.

3 Verzuring

Kenmerk: Verzuring van bodem of water is een gevolg van de uitstoot (emissie) van vervuilende gasen door bijvoorbeeld fabrieken en (vracht)auto's. De uitstoot bevat onder andere zwaveldioxide (SO₂), stikstofdioxide (NO_x), ammoniak (NH₃) en vluchtige organische stoffen (VOS). Deze verzurende stoffen komen via lucht of water in de grond terecht en leiden aldus tot het zuurder worden van het biotische milieu. De belangrijkste bronnen van verzurende stoffen zijn de landbouw, het verkeer en de industrie.

Interactie andere factoren: De effecten van verzurende stoffen zijn niet altijd te scheiden van die van vermestende stoffen, omdat een deel van de verzurende stoffen ook vermestend werkt (aanvoer van stikstof).

Gevolg: Verzuring leidt tot een directe of indirecte afname van de buffercapaciteit (het neutralisatievermogen) van bodem of water. Op termijn resulteert dit proces in een daling van de zuurgraad. Hierdoor zullen voor verzuring gevoelige soorten verdwijnen, wat kan resulteren in een verandering van het habitatype en daarmee mogelijk het verdwijnen van typische (dier)soorten.

4 Vermesting

Kenmerk: Vermesting is de 'verrijking' van ecosystemen met name stikstof en fosfaat. Het kan gaan om aanvoer door de lucht (droge en natte neerslag van ammoniak en stikstofdioxiden) of nitraat- en fosfaataanvoer door het oppervlaktewater.

Interactie andere factoren: stoffen die leiden tot vermesting kunnen ook leiden tot verzuring. Vermesting (en verzuring) kunnen op hun beurt leiden tot verontreiniging van het oppervlakte- en grondwater.

Gevolg: De groei in veel natuurlijke landecosystemen zoals bossen, vennen en heidevelden worden gelimiteerd door de beschikbaarheid van stikstof. Het gevolg van stikstof depositie is dat deze extra stikstof extra groei geeft. Daarbij is de beschikbaarheid van stikstof bepalend voor de concurrentieverhoudingen tussen de plantensoorten. Als de stikstofdepositie boven een bepaald kritisch niveau komt, neemt een beperkt aantal plantensoorten sterk toe ten koste van meerdere andere. Hierdoor neemt de biodiversiteit af.

5 Verzoeting

Kenmerk: Verzoeting treedt op als het chloridegehalte in het water afneemt, en niet meer geschikt is voor de beoogde zoute of brakke natuurtypen.

Interactie andere factoren: verzoeting treedt meestal op tengevolge van vernatting of, zoals in het Delta-gebied, door het afsluiten van zee-armen. In (voormalig) brakke of zoute wateren leidt verzoeting tot vermesting.

Gevolg: Het steeds zoeter worden van bijv. het Oostvoornse meer heeft gevolgen voor de flora en fauna in het meer. Bepaalde soorten zullen verdwijnen terwijl nieuwe soorten zich zullen vestigen. Door de verzoeting zal de brakwatervegetatie verdwijnen. Dit heeft tot gevolg dat door het afsterven van algen en wieren een verslechtering van de waterkwaliteit kan optreden. Verder kan door verzoeting de gevoeligheid voor eutrofiëring sterk toenemen. Naast verandering van vegetatie zal bij een verdere verzoeting ook de macrofauna- en visstandsamenstelling veranderen.

6 Verzilting

Kenmerk: Verzilting betreft de ophoping van oplosbare zouten (kalium, natrium, magnesium, calcium) in bodems en wateren. In wateren komt verzilting over het gehele spectrum tussen zoet (<200 mg Cl/l) en zeer zout (> 30.000 mg Cl/l) voor en is dus niet beperkt tot zoet en brak water.

Interactie andere factoren: Verzilting van bodems treedt vaak op tengevolge van verdroging.

Gevolg: Als gevolg van verzilting verandert de zoet-zout gradiënt en dit heeft gevolgen voor de grondwaterkwaliteit en dus de bodemvruchtbaarheid. Dit werkt weer door in randvoorwaarden voor aanwezige plant- en diersoorten en leidt uiteindelijk tot een verandering in de soortensamenstelling.

7 Verontreiniging

Kenmerk: Er is sprake van verontreiniging als er verhoogde concentraties van stoffen in een gebied voorkomen, welke stoffen onder natuurlijke omstandigheden niet of in zeer lage concentraties aanwezig zijn. Bij verontreiniging is sprake van een zeer brede groep van ecosysteem/gebiedsvreemde stoffen: organische verbindingen, zware metalen, schadelijke stoffen die ontstaan door verbranding of productieprocessen, straling (radioactief en niet radioactief), geneesmiddelen, endocrien werkende stoffen etc. Deze stoffen werken in op de bodem, grondwater, lucht.

Interactie andere factoren: geen directe interactie met andere factoren. Wel kan verontreiniging als gevolg van andere factoren optreden.

Gevolg: Vrijwel alle soorten en habitattypen reageren op verontreiniging. De ecologische effecten uit zich in het verdwijnen van soorten en/of het beïnvloeden van gevoelige ecologische processen. Deze beïnvloeding kan direct plaatsvinden maar ook indirect via een opeenvolging van ecologische interacties. Bovendien kan verontreiniging zich pas vele jaren/decennia later manifesteren. De gevol-

gen van verontreiniging zijn divers en complex. In het algemeen kan gesteld worden dat aquatische habitattypen en soorten gevoeliger zijn dan terrestrische systemen. Ook geldt dat soorten in de top van de voedselpiramide, als gevolg van accumulatie, van verontreinigingen gevoeliger zijn. Echter, afhankelijk van de concentratie en duur van de verontreiniging zijn alle habitattypen en soorten gevoelig en kan verontreiniging leiden tot verandering van de soortensamenstelling.

8 Verdroging

Kenmerk: Verdroging uit zich in lagere grondwaterstanden en/of afnemende kwel. De actuele grondwaterstand is zo lager dan de gewenste/benodigde grondwaterstand.

Interactie andere factoren: verdroging kan tevens leiden tot verzilting. Door verdroging neemt ook de doorluchting van de bodem toe waardoor meer organisch materiaal wordt afgebroken. Op deze wijze leidt verdroging tevens tot vermesting. Er zijn ook gebieden waar verdroging kan optreden zonder dat de grondwaterstand in de ondiepe bodem daalt. Het gaat daarbij om gebieden waar van oudsher grondwater omhoogkomt. Dit water heet kwelwater. Kwelwater is water dat elders in de bodem is geïnfiltrerd en dat naar het laagste punt in het landschap stroomt. Kwelwater heeft dikwijls een bijzondere samenstelling: het is rijk aan ijzer en calcium, arm aan voedingsstoffen en niet zuur, maar gebufferd. Schade aan de natuur die veroorzaakt wordt door een afname of het verdwijnen van kwelwater en het vervangen van dit type water met gebiedsvreemd water, noemen we ook verdroging.

Gevolg: de verandering in grondwaterstand en soms ook kwaliteit van het grondwater leidt tot een verandering in de soortensamenstelling en op lange termijn van het habitatype.

9 Vernatting

Kenmerk: Vernatting manifesteert zich in hogere grondwaterstanden en/of toenemende kwel veroorzaakt door menselijk handelen.

Interactie andere factoren: vernatting kan leiden tot verzoeting en verandering van de waterkwaliteit, bijvoorbeeld als gevolg van inlaat van gebiedsvreemd water.

Gevolg: Vernatting is een storende factor voor vegetatietypen en soorten die van nature onder droge omstandigheden voorkomen. Vernatting grijpt in op de bodem- of watercondities. Bij verdergaande vernatting kan een gebied ongeschikt worden voor planten en dieren en zo leiden tot een verandering in de soortensamenstelling en uiteindelijk het habitatype.

10 Verandering stroomsnelheid

Kenmerk: Verandering van stroomsnelheid van beken en rivieren kan optreden door menselijke ingrepen zoals plaatsen van stuwen, kanaliseren of weer laten meanderen.

Interactie andere factoren: geen?

Gevolg: Verschillen in stroomsnelheid (langzaam of snel) en dimensies (van bovenloop tot riviertje) leiden tot duidelijke verschillen in levensgemeenschappen en kenmerkende soorten hiervan. Door verandering in stroomsnelheid verdwijnen kenmerkende soorten en levensgemeenschappen.

11 Verandering overstromingsfrequentie

Kenmerk: De duur en/of frequentie van de overstroming van beken en rivieren verandert door menselijke activiteiten.

Interactie met andere factoren: overstromingen zijn van invloed op de vochttoestand, de zuurgraad, de voedselrijkdom en het zoutgehalte van een gebied.

Gevolg: Voor een voedselarme vegetatie bijvoorbeeld leidt een toenemende overstroming met voedselrijk water tot vermesting: verrijking van de bodem en daardoor verrijking van de vegetatie. Bij boezemlanden die regelmatig worden overstroomd leidt een afname van de overstromingsfrequentie tot verzuring van de bodem, waardoor basenminnende plantensoorten kunnen verdwijnen. Langdurige overstroming kan leiden tot zuurstofgebrek in de wortels van planten waardoor planten kunnen af-

sterven. Uiteindelijk grijpt een verandering in de overstromingsdynamiek zo in op de soortensamenstelling.

12 Verandering dynamiek substraat

Kenmerk: er treedt een verandering op in de bodemdichtheid of bodemsamenstelling van terrestrische of aquatische systemen, bijvoorbeeld door aanslibbing of verstuiving.

Interactie andere factoren: verandering overstromingsdynamiek, verandering mechanische effecten.

Gevolg: Verandering van dynamiek van het substraat kan leiden tot verandering van de abiotische randvoorwaarden waardoor levensgemeenschappen kunnen veranderen. Dynamiek van het substraat is bijvoorbeeld van belang voor droge pioniervegetaties in de duinen en stuifzanden, of voor mosselbanken in de Waddenzee.

13 Verstoring door geluid

Kenmerk: verstoring door onnatuurlijke geluidsbronnen; permanent zoals geluid wegverkeer danwel tijdelijk zoals geluidsbelasting bij evenementen. Geluid is een hoorbare trilling, gekenmerkt door geluidsdruk en frequentie.

Interactie andere factoren: Treedt vaak samen met visuele verstoring op door bijv. vlieg- en autoverkeer, manifestaties etc.

Gevolg: Logischerwijs zijn alleen diersoorten gevoelig voor direct effecten van geluid. Geluid sec is een belangrijke factor in de verstoring van fauna. De verstoring door geluid wordt beïnvloed door het achtergrondgeluid en de duur, frequentie en sterkte van de geluidsbron zelf. Geluidsbelasting kan leiden tot stress en/of vluchtgedrag van individuen. Dit kan vervolgens weer leiden tot het verlaten van het leefgebied of bijvoorbeeld een afname van het reproductieproces. In bepaalde gevallen kan ook gewenning optreden, in het bijzonder bij continu geluid. Voor zeezoogdieren en vogels is in bepaalde gevallen deze dosis-effect relatie goed gekwantificeerd.

14 Verstoring door licht

Kenmerk: verstoring door kunstmatige lichtbronnen, zoals licht uit woonwijken en industrieterreinen, glastuinbouw etc.

Interactie andere factoren: geen?

Gevolg: Kunstmatige verlichting van de nachtelijke omgeving kan tot verstoring van het normale gedrag van soorten leiden. Naar mogelijke effecten is nog vrij weinig onderzoek gedaan. Veel kennis gaat daarom nog niet verder dan het kwalitatief signaleren van risico's. Met name schemer- en nachtactieve dieren kunnen last hebben van verstoring door licht, doordat zij juist aangetrokken worden of verdreven door de lichtbron. Hierdoor raakt bijvoorbeeld hun ritme ontregeld of verlichte delen van het leefgebied worden vermeden.

15 Verstoring door trilling

Kenmerk: Er is sprake van trillingen in bodem en water als dergelijke trillingen door menselijke activiteiten veroorzaakt worden, zoals bij boren, heien, draaien van rotorbladen etc.

Interactie andere factoren: kan vooral samen optreden met verstoring door geluid.

Gevolg: Trilling kan leiden tot verstoring van het natuurlijke gedrag van soorten. Individuen kunnen tijdelijk of permanent verdreven worden uit hun leefgebied. Over het daadwerkelijke effect van trilling is nog zeer weinig bekend. Naar het effect op zeezoogdieren is wel onderzoek verricht.

16 Optische verstoring

Kenmerk: optische verstoring betreft verstoring door de aanwezigheid en/of beweging van mensen dan wel voorwerpen die niet thuishoren in het natuurlijke systeem.

Interactie andere factoren: treedt vaak samen op met verstoring door geluid (in geval van recreatie) of trilling en licht (in geval van voertuigen, schepen).

Gevolg: optische verstoring leidt vooral tot vluchtgedrag van dieren. De soort reageert bijvoorbeeld op beweging omdat een potentiële vijand wordt verwacht. Andersom kan optische verstoring juist ook het uitzicht van soorten beperken waardoor zij potentiële vijanden niet zien naderen. De daadwerkelijke effecten zijn zeer soortspecifiek en hangen van de schuwheid van de soort en de mate waarin gewinning optreedt. Bovendien kunnen de effecten afhankelijk zijn van de periode van de levenscyclus van de soort: in de broedtijd zijn soorten over het algemeen schuwer en dus gevoeliger voor optische verstoring.

17 Verstoring door mechanische effecten

Kenmerk: Onder mechanische effecten vallen verstoring door betreding, golfslag, luchtwervelingen etc. die optreden ten gevolge van menselijke activiteiten. De oorzaken en gevolgen zijn bij deze storende factor zeer divers.

Interactie andere factoren: verstoring kan samenvallen met verstoring door geluid, licht en trilling.

Gevolg: deze storende factor kan leiden tot een verandering van het habitatype en/of verstoring of het doden van fauna-individen. Bij habitatypen treedt de verstoring/verandering vaak op ten gevolge van recreatie of bijvoorbeeld militaire activiteiten. Het effect is zeer afhankelijk van de kwetsbaarheid (gevoeligheid) van het habitatype. Waterrecreatie en scheepvaart leiden tot golfslag, hetgeen effect kan hebben op de oeverbegroeiing en waterfauna. Luchtwervelingen van bijvoorbeeld windmolens kunnen leiden tot vogelsterfte.

18 Verandering in populatiedynamiek

Kenmerk: De storende factor verandering in populatiedynamiek treedt op indien er een direct effect is van een activiteit op de populatie-opbouw en/of populatiegrootte. Er wordt hier vooral bedoeld of de situatie wanneer er sprake van sterfte van individuen door wegverkeer, windmolens, of door jacht of visserij.

Interactie andere factoren: veel storende factoren leiden op hun beurt - dus indirect - tot een verandering in populatiedynamiek. Deze storende factor zit namelijk aan het einde van de effectketen.

Gevolg: bewuste, menselijke ingrepen op populatieniveau kunnen leiden tot directe problemen en problemen in de toekomst. Een verandering in populatieomvang is een direct effect. Een verandering in populatie-opbouw (verandering van de verhouding sterfte-reproductie) leidt in de toekomst tot effecten. Zowel minder organismen (een kleinere populatie) en zeker een verandering in samenstelling van de populatie (bijv. meer oude dieren) kunnen leiden tot een verandering in de geboorte/sterfte ratio. En daarmee kan er iets veranderen in de populatiedynamiek (het gedrag in de tijd). Dit kan uiteindelijk leiden tot het (tijdelijk) verdwijnen van soorten, waardoor het evenwicht van het ecosysteem verschuift. De gevoeligheid is sterk afhankelijk van diverse populatiekenmerken zoals de generatietijd van een soort en de huidige grootte van populaties. Vooralsnog zijn alle soorten als 'gevoelig' gescoord.

19 Bewuste verandering soortensamenstelling

Kenmerk: Er is sprake van bewust ingrijpen in de natuur door herintroductie van soorten, introductie van exoten, uitzetten van vis, inzaaien van genetisch gemodificeerde organismen etc.

Interactie andere factoren: heeft met name direct invloed op de factor 'verandering in populatiedynamiek'.

Gevolg: Er treedt concurrentie op in voedselbeschikbaarheid, nestgelegenheid etc. Deze concurrentie kan leiden tot het verdringen (opvullen van de niche) van de oorspronkelijke soorten. Ook kunnen soorten verdwijnen door predatie van de geïntroduceerde soort. Hierdoor kunnen relaties binnen het ecosysteem worden verstoord.

Bijlage 10:
Vergrotingsmogelijkheden
agrarische bouwvlakken

		ammoniakemissie (gram/seconde)	ammoniakemissie (kilogram/jaar)	aantal stuks vee o.b.v. Bahv		aantal stuks vee op basis van BBT		vergrotingsmogelijkheid	
				emissiefactor (kg NH3/dierplaats/jaar)	aantal stuks vee	emissiefactor BBT (kg NH3/dierplaats/jaar)	aantal stuks vee	mogelijke toename vee	aantal hectare
De Hout	92 Hem	0,03701	1.167	9,5	123	4,1	285	162	0,8
De Hout	6 Hem	0,04959	1.564	9,5	165	4,1	381	217	1,1
De Hout	72 Hem	0,00198	62	9,5	7	4,1	15	9	0,0
Hornweg	6 Hem	0,02787	879	9,5	93	4,1	214	122	0,6
Hornweg	17 Hem	0,00174	55	9,5	6	4,1	13	8	0,0
Koggeweg	40 Hem	0,00159	50	9,5	5	4,1	12	7	0,0
Zittend	20 Oosterblokker	0,00753	238	9,5	25	4,1	58	33	0,2
Oosterleek	10 Oosterleek	0,02226	702	9,5	74	4,1	171	97	0,5
Dorpsweg	9 Schellinkhout	0,02878	908	9,5	96	4,1	221	126	0,6
Dorpsweg	40 Schellinkhout	0,02888	911	9,5	96	4,1	222	126	0,6
Dorpsweg	50 Schellinkhout	0,02327	734	9,5	77	4,1	179	102	0,5
Dorpsweg	74 Schellinkhout	0,00272	86	9,5	9	4,1	21	12	0,1
Dorpsweg	119 Schellinkhout	0,03642	1.149	9,5	121	4,1	280	159	0,8
Dorpsweg	123 Schellinkhout	0,01470	464	9,5	49	4,1	113	64	0,3
Dorpsweg	151 Schellinkhout	0,05401	1.703	9,5	179	4,1	415	236	1,2
Dorpsweg	153 Schellinkhout	0,00174	55	9,5	6	4,1	13	8	0,0
Lageweg	6 Schellinkhout	0,02259	713	9,5	75	4,1	174	99	0,5
De Buurt	2 Venhuizen	0,00408	129	9,5	14	4,1	31	18	0,1
Koggeweg	3 Venhuizen	0,02915	919	9,5	97	4,1	224	127	0,6
Koggeweg	1 Venhuizen	0,00993	313	9,5	33	4,1	76	43	0,2
Meilag	16 Venhuizen	0,01015	320	9,5	34	4,1	78	44	0,2
Westerbuurt	36 Venhuizen	0,02875	907	9,5	95	4,1	221	126	0,6
Blokdijk	2 en 16 Wijdenes	0,03494	1.102	9,5	116	4,1	269	153	0,8
Blokdijk	9 Wijdenes	0,01031	325	9,5	34	4,1	79	45	0,2
Blokdijk	18 Wijdenes	0,04168	1.315	9,5	138	4,1	321	182	0,9
Jongeweer	33 Wijdenes	0,03615	1.140	9,5	120	4,1	278	158	0,8
Lekerweg	5 Wijdenes	0,06696	2.112	9,5	222	4,1	515	293	1,5
Lekerweg	18 Wijdenes	0,01943	613	9,5	64	4,1	149	85	0,4
Lekerweg	24 Wijdenes	0,00079	25	9,5	3	4,1	6	3	0,0
Lekerweg	25 Wijdenes	0,00175	55	9,5	6	4,1	13	8	0,0
Noorderuitweg	30 Wijdenes	0,02001	631	9,5	66	4,1	154	87	0,4
Noorderuitweg	43 Wijdenes	0,00859	271	9,5	29	4,1	66	38	0,2
Noorderuitweg	39 Wijdenes	0,00222	70	9,5	7	4,1	17	10	0,0
Wijmers	16 Wijdenes	0,01817	573	9,5	60	4,1	140	79	0,4
Wijmers	22 Wijdenes	0,05755	1.815	9,5	191	4,1	443	252	1,3
Wijmers	4 Wijdenes	0,00381	120	9,5	13	4,1	29	17	0,1
Wuiver 't	2 Wijdenes	0,00495	156	9,5	16	4,1	38	22	0,1
Zuiderdijk	46 Wijdenes	0,02453	774	9,5	81	4,1	189	107	0,5
Zuideruitweg	42 Wijdenes	0,02426	765	9,5	81	4,1	187	106	0,5
Zuideruitweg	20 Wijdenes	0,01324	418	9,5	44	4,1	102	58	0,3
Zuideruitweg	33 Wijdenes	0,03724	1.175	9,5	124	4,1	286	163	0,8
Burgemeester J.Zijpweg	14 Venhuizen	0,03916	1.235	9,5	130	4,1	301	171	0,9
Koggeweg	17 Venhuizen	0,19888	6.272	9,5	660	4,1	1.530	870	4
Meilag	18 Venhuizen	0,02924	922	9,5	97	4,1	225	128	0,6
Hemweg	2 Wijdenes	0,11400	3.595	9,5	378	4,1	877	498	2,5
Hemweg	8 Wijdenes	0,71157	22.440	9,5	2.362	4,1	5.473	3.111	15,6

		ammoniakemissie (gram/second)	ammoniakemissie (kilogram/jaar)	aantal stuks vee o.b.v. Bahv		aantal stuks vee op basis van BBT		vergrotingsmogelijkheid	
				emissiefactor (kg NH3/dierplaats/jaar)	aantal stuks vee	emissiefactor BBT (kg NH3/dierplaats/jaar)	aantal stuks vee	mogelijke toename vee	aantal hectare
De Hout	92 Hem	0,03701	1.167	9,5	123	4,1	285	162	0,8
De Hout	6 Hem	0,07504	2.367	9,5	249	4,1	577	328	1,6
De Hout	72 Hem	0,00198	62	9,5	7	4,1	15	9	0,0
Hornweg	6 Hem	0,02787	879	9,5	93	4,1	214	122	0,6
Hornweg	17 Hem	0,00174	55	9,5	6	4,1	13	8	0,0
Koggeweg	40 Hem	0,00159	50	9,5	5	4,1	12	7	0,0
Zittend	20 Oosterblokker	0,00753	238	9,5	25	4,1	58	33	0,2
Oosterleek	10 Oosterleek	0,02226	702	9,5	74	4,1	171	97	0,5
Dorpsweg	9 Schellinkhout	0,02878	908	9,5	96	4,1	221	126	0,6
Dorpsweg	40 Schellinkhout	0,02888	911	9,5	96	4,1	222	126	0,6
Dorpsweg	50 Schellinkhout	0,02327	734	9,5	77	4,1	179	102	0,5
Dorpsweg	74 Schellinkhout	0,00272	86	9,5	9	4,1	21	12	0,1
Dorpsweg	119 Schellinkhout	0,03642	1.149	9,5	121	4,1	280	159	0,8
Dorpsweg	123 Schellinkhout	0,03927	1.238	9,5	130	4,1	302	172	0,9
Dorpsweg	151 Schellinkhout	0,05401	1.703	9,5	179	4,1	415	236	1,2
Dorpsweg	153 Schellinkhout	0,00174	55	9,5	6	4,1	13	8	0,0
Lageweg	6 Schellinkhout	0,02259	713	9,5	75	4,1	174	99	0,5
De Buurt	2 Venhuizen	0,00408	129	9,5	14	4,1	31	18	0,1
Koggeweg	3 Venhuizen	0,07548	2.380	9,5	251	4,1	581	330	1,6
Koggeweg	1 Venhuizen	0,00993	313	9,5	33	4,1	76	43	0,2
Meilag	16 Venhuizen	0,01015	320	9,5	34	4,1	78	44	0,2
Westerbuurt	36 Venhuizen	0,02875	907	9,5	95	4,1	221	126	0,6
Blokdijk	2 en 16 Wijdenes	0,03494	1.102	9,5	116	4,1	269	153	0,8
Blokdijk	9 Wijdenes	0,01031	325	9,5	34	4,1	79	45	0,2
Blokdijk	18 Wijdenes	0,04168	1.315	9,5	138	4,1	321	182	0,9
Jongeweer	33 Wijdenes	0,03615	1.140	9,5	120	4,1	278	158	0,8
Lekerweg	5 Wijdenes	0,06696	2.112	9,5	222	4,1	515	293	1,5
Lekerweg	18 Wijdenes	0,01943	613	9,5	64	4,1	149	85	0,4
Lekerweg	24 Wijdenes	0,00079	25	9,5	3	4,1	6	3	0,0
Lekerweg	25 Wijdenes	0,00175	55	9,5	6	4,1	13	8	0,0
Noorderuitweg	30 Wijdenes	0,02001	631	9,5	66	4,1	154	87	0,4
Noorderuitweg	43 Wijdenes	0,00859	271	9,5	29	4,1	66	38	0,2
Noorderuitweg	39 Wijdenes	0,00222	70	9,5	7	4,1	17	10	0,0
Wijmers	16 Wijdenes	0,04363	1.376	9,5	145	4,1	336	191	1,0
Wijmers	22 Wijdenes	0,05755	1.815	9,5	191	4,1	443	252	1,3
Wijmers	4 Wijdenes	0,00381	120	9,5	13	4,1	29	17	0,1
Wuiver 't	2 Wijdenes	0,00495	156	9,5	16	4,1	38	22	0,1
Zuiderdijk	46 Wijdenes	0,02453	774	9,5	81	4,1	189	107	0,5
Zuideruitweg	42 Wijdenes	0,02426	765	9,5	81	4,1	187	106	0,5
Zuideruitweg	20 Wijdenes	0,01324	418	9,5	44	4,1	102	58	0,3
Zuideruitweg	33 Wijdenes	0,03724	1.175	9,5	124	4,1	286	163	0,8
Burgemeester J.Zijpweg	14 Venhuizen	0,03916	1.235	9,5	130	4,1	301	171	0,9
Koggeweg	17 Venhuizen	0,19888	6.272	9,5	660	4,1	1.530	870	4,3
Meilag	18 Venhuizen	0,02924	922	9,5	97	4,1	225	128	0,6
Hemweg	2 Wijdenes	0,11400	3.595	9,5	378	4,1	877	498	2,5
Hemweg	8 Wijdenes	0,71157	22.440	9,5	2.362	4,1	5.473	3.111	15,6

		ammoniakemissie (gram/seconde)	ammoniakemissie (kilogram/jaar)	aantal stuks vee o.b.v. Bahv		aantal stuks vee op basis van BBT		vergrotingsmogelijkheid	
				emissiefactor (kg NH3/dierplaats/jaar)	aantal stuks vee	emissiefactor BBT (kg NH3/dierplaats/jaar)	aantal stuks vee	mogelijke toename vee	aantal hectare
De Hout	92 Hem	0,03886	1.225	9,5	129	4,1	299	170	0,8
De Hout	6 Hem	0,07504	2.367	9,5	249,1057895	4,1	577,1963415	328	1,6
De Hout	72 Hem	0,00208	66	9,5	7	4,1	16	9	0,0
Hornweg	6 Hem	0,02927	923	9,5	97	4,1	225	128	0,6
Hornweg	17 Hem	0,00183	58	9,5	6	4,1	14	8	0,0
Koggeweg	40 Hem	0,00166	53	9,5	6	4,1	13	7	0,0
Zittend	20 Oosterblokker	0,00791	249	9,5	26	4,1	61	35	0,2
Oosterleek	10 Oosterleek	0,02337	737	9,5	78	4,1	180	102	0,5
Dorpsweg	9 Schellinkhout	0,03022	953	9,5	100	4,1	232	132	0,7
Dorpsweg	40 Schellinkhout	0,03032	956	9,5	101	4,1	233	133	0,7
Dorpsweg	50 Schellinkhout	0,02443	770	9,5	81	4,1	188	107	0,5
Dorpsweg	74 Schellinkhout	0,00286	90	9,5	9	4,1	22	12	0,1
Dorpsweg	119 Schellinkhout	0,03824	1.206	9,5	127	4,1	294	167	0,8
Dorpsweg	123 Schellinkhout	0,03927	1.238	9,5	130	4,1	302	172	0,9
Dorpsweg	151 Schellinkhout	0,05671	1.788	9,5	188	4,1	436	248	1,2
Dorpsweg	153 Schellinkhout	0,00183	58	9,5	6	4,1	14	8	0,0
Lageweg	6 Schellinkhout	0,02372	748	9,5	79	4,1	182	104	0,5
De Buurt	2 Venhuizen	0,00429	135	9,5	14	4,1	33	19	0,1
Koggeweg	3 Venhuizen	0,07548	2.380	9,5	251	4,1	581	330	1,6
Koggeweg	1 Venhuizen	0,01043	329	9,5	35	4,1	80	46	0,2
Meilag	16 Venhuizen	0,01065	336	9,5	35	4,1	82	47	0,2
Westerbuurt	36 Venhuizen	0,03019	952	9,5	100	4,1	232	132	0,7
Blokdijk	2 en 16 Wijdenes	0,03669	1.157	9,5	122	4,1	282	160	0,8
Blokdijk	9 Wijdenes	0,01082	341	9,5	36	4,1	83	47	0,2
Blokdijk	18 Wijdenes	0,04377	1.380	9,5	145	4,1	337	191	1,0
Jongeweer	33 Wijdenes	0,03796	1.197	9,5	126	4,1	292	166	0,8
Lekerweg	5 Wijdenes	0,07031	2.217	9,5	233	4,1	541	307	1,5
Lekerweg	18 Wijdenes	0,02040	643	9,5	68	4,1	157	89	0,4
Lekerweg	24 Wijdenes	0,00083	26	9,5	3	4,1	6	4	0,0
Lekerweg	25 Wijdenes	0,00183	58	9,5	6	4,1	14	8	0,0
Noorderuitweg	30 Wijdenes	0,02101	663	9,5	70	4,1	162	92	0,5
Noorderuitweg	43 Wijdenes	0,00902	284	9,5	30	4,1	69	39	0,2
Noorderuitweg	39 Wijdenes	0,00233	74	9,5	8	4,1	18	10	0,1
Wijmers	16 Wijdenes	0,04363	1.376	9,5	145	4,1	336	191	1,0
Wijmers	22 Wijdenes	0,06043	1.906	9,5	201	4,1	465	264	1,3
Wijmers	4 Wijdenes	0,00400	126	9,5	13	4,1	31	17	0,1
Wuiver 't	2 Wijdenes	0,00519	164	9,5	17	4,1	40	23	0,1
Zuiderdijk	46 Wijdenes	0,02575	812	9,5	85	4,1	198	113	0,6
Zuideruitweg	42 Wijdenes	0,02547	803	9,5	85	4,1	196	111	0,6
Zuideruitweg	20 Wijdenes	0,01390	438	9,5	46	4,1	107	61	0,3
Zuideruitweg	33 Wijdenes	0,03911	1.233	9,5	130	4,1	301	171	0,9
Burgemeester J.Zijpweg	14 Venhuizen	0,04112	1.297	9,5	137	4,1	316	180	0,9
Koggeweg	17 Venhuizen	0,20883	6.586	9,5	693	4,1	1.606	913	4,6
Meilag	18 Venhuizen	0,03070	968	9,5	102	4,1	236	134	0,7
Hemweg	2 Wijdenes	0,11970	3.775	9,5	397	4,1	921	523	2,6
Hemweg	8 Wijdenes	0,74715	23.562	9,5	2.480	4,1	5.747	3.267	16,3

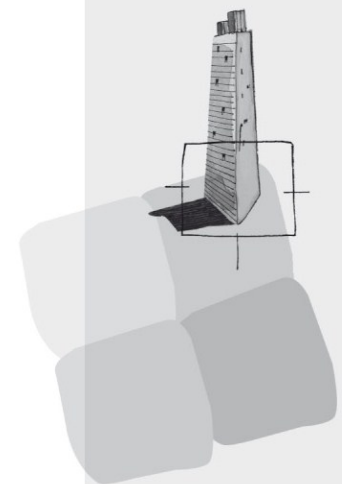
Colofon

Opdrachtgever
Gemeente Drechterland

Rapport
BügelHajema Adviseurs
drs. A. Brouwer
drs. B. van der Veen
ing. D. Venema
drs. ing. P.W. Rienstra

Projectleiding
BügelHajema Adviseurs
drs. ing. P.W. Rienstra

Projectnummer
076.00.00.42.02

BügelHajema Adviseurs bv
Bureau voor Ruimtelijke
Ordering en Milieu BNSP
Balthasar Bekkerwei 76
8914 BE Leeuwarden
T 058 215 25 15
F 058 215 91 98
E leeuwarden@bugelhajema.nl
W www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen,
Leeuwarden en Amersfoort